

UNIVERSITATEA DE STUDII EUROPENE DIN MOLDOVA

ȘCOALA DOCTORALĂ:

”ȘTIINȚE JURIDICE ȘI RELAȚII INTERNAȚIONALE”

Cu titlu de manuscris

CZU: 343.43:343.54(043.3)

CORSEI Andreea

**TRAFICUL DE FIINȚE UMANE - TRANSPUNEREA ȘI
IMPLEMENTAREA STANDARDELOR INTERNAȚIONALE ȘI
EUROPENE ÎN NORMATIVUL PENAL NAȚIONAL**

Teză de doctorat în Drept

Specialitatea științifică: 554.01. Drept penal și execuțional penal

Autor: CORSEI Andreea

Conducător de doctorat: SEDLEȚCHI Iurie,
Prof. univ. Dr.,

CHIȘINĂU, 2026

© Corsei Andreea, 2026

CUPRINS

CUPRINS	3
ADNOTARE	5
ANNOTATION.....	6
АННОТАЦИЯ	7
LISTA ABREVIERILOR.....	8
INTRODUCERE	9
1. ANALIZA MATERIALELOR ȘTIINȚIFICE ȘI A CADRULUI NORMATIV ÎN DOMENIUL REGLEMENTĂRII LA TRAFICUL DE PERSOANE	19
1.1. Analiza materialelor științifice referitoare la infracțiunea - trafic de ființe umane.....	19
1.2. Analiza cadrului normativ în domeniul cooperării statelor în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane	42
1.3. Concluzii la capitolul 1	63
2. CARACTERIZAREA JURIDICO-PENALĂ A TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE...65	
2.1. Accepțiuni privind traficul de ființe umane	65
2.2. Elemente și semne constitutive ale traficului de ființe umane	67
2.2.1. Obiectul juridic și obiectul material al infracțiunii traficului de ființe umane.....	69
2.2.2. Latura obiectivă a infracțiunii de traficului de ființe umane.....	77
2.2.3. Latura subiectivă a infracțiunii	84
2.2.4. Subiectul infracțiunii.....	87
2.2.5. Formele agravante ale infracțiunii de trafic de ființe umane	94
2.3. Concluzii la capitolul 2	102
3. TRAFICUL DE FIINȚE UMANE ȘI INFRAȚIUNI OMOGENE.....105	
3.1 Infracțiuni omogene traficului de ființe umane. Abordări definitorii	105
3.2 Traficul de ființe umane și traficul de migranți (organizarea migrației ilegale)	107
3.3 Traficul de ființe umane și prostituția	113
3.4. Delimitarea infracțiunilor de trafic de ființe umane de proxenetism	119
3.5. Concluzii la Capitolul 3	124
4. COMPATIBILITATEA PREVEDERILOR INTERNAȚIONALE ȘI NAȚIONALE PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATEREA TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE	126
4.1. Aspecte și referințe ale protocoalelor euro-regionale și internaționale actuale asupra combaterii criminalității de trafic.....	126
4.2. Cooperarea judiciară europeană în materia prevenirii și combaterii traficului de ființe umane	143
4.3. Acquis-ul comunitar și armonizarea legislației penale a Republicii Moldova în materia combaterii traficului de ființe umane	156
4.4. Concluzii la Capitolul 4	158
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI GENERALE	160
BIBLIOGRAFIE	168
ANEXA 1	184
Analiză succintă privind traficul de persoane în 2020 în România	184
Raport Anual privind fenomenul traficului de persoane în anul 2021 (în România)	191

ANEXA 3	240
Date privind rezultatele cantitative ale efortului judiciar anti-trafic în 2021 (România)...	240
ANEXA 4	242
Analiză statistică a victimelor traficului de persoane identificate în perioada 01.01.2022-30.06.2022 (România)	242
ANEXA 5	247
Scrisoare de confirmare a colaborării în vederea cercetării științifice:.....	247
ANEXA 6	248
”Raportul național de realizare a politicii de prevenire și combatere a traficului de ființe umane, pentru anul 2024”	248
ANEXA 7	252
Adeverință de participare în cadrul proiectului ”Educația Juridică în școli”	252
DECLARAȚIA PRIVIND ASUMAREA RĂSPUNDERII	253
CURRICULUM VITAE	254

ADNOTARE

CORSEI Andreea „*Traficul de ființe umane – transpunerea și implementarea standardelor internaționale și europene în normativul penal național*”. Teză de doctor în drept. Școala doctorală Științe Juridice și Relații Internaționale, Universitatea de Studii Europene din Moldova. Chișinău, 2026.

Structura tezei: introducere, analiza materialelor științifice referitoare la traficul de ființe umane, 4 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia compusă din 234 titluri, 168 pagini text de bază, 7 anexe. Rezultatele obținute sunt publicate în 85 de lucrări științifice în reviste indexate CNADCU, conferințe naționale și internaționale și o carte de specialitate.

Cuvinte-cheie: traficul de ființe umane, fenomenul migrației ilegale, instituții regionale internaționale, tratate internaționale, legislație europeană.

Specialitatea științifică: 554.01 - Drept penal și execuțional penal.

Scopul tezei constă în evaluarea bazei juridice penale în materia traficului de ființe umane, crearea fundamentului științific, corespunzător exigențelor actuale ale normelor ce stabilesc răspunderea pentru infracțiunea de trafic de ființe umane, precum și spre eficientizarea practicii de aplicare a dreptului penal în sfera de combatere a traficului de ființe umane. Pe tot parcursul lucrării se urmărește modul în care standardele universale internaționale și cele regionale în materia combaterii traficului de ființe umane sunt transpuse și realizate în ordinea legislativ juridică a Republicii Moldova.

Obiectivele lucrării: examinarea/studierea stadiului actual de conceptualizare a infracțiunii traficului a ființelor umane prin analiza situației actuale în domeniul de referință în Republica Moldova și în România; analiza comparativă și evolutivă a incriminării traficului de ființe umane; analiza juridico-penală a traficului de ființe umane și evaluarea compatibilității prin evidențierea elementelor și subelementelor constitutive ale infracțiunii traficului ființelor umane; delimitarea componentei infracțiunii traficului de ființe umane de componentele de infracțiuni adiacente/conexe, omogene; evaluarea compatibilității cadrului normativ intern în materia incriminării și combaterii traficului de ființe umane cu standardele universale și regionale în domeniu; determinarea și soluționarea teoretică a problemelor ce vizează combaterea traficului de ființe umane prin mijloacele dreptului penal, ținând cont de specificul perioadei actuale și de situația criminogenă din Republica Moldova; elaborarea, în baza rezultatelor științifice, a recomandărilor privind armonizarea reglementărilor ce țin de calificarea traficului de ființe umane cu standardele Uniunii Europene.

Noutatea și originalitatea științifică a tezei de doctor rezidă din modul de abordare a instituției juridice analizate. Lucrarea conține o cercetare multidimensională a traficului de ființe umane, noutatea științifică constă în fundamentarea unor rezultate științifice destinate armonizării și reliefarea soluțiilor în vederea asigurării compatibilității legislației penale a Republicii Moldova cu standardele internaționale universale și regionale, în special cele ale Uniunii Europene în domeniul prevenirii penale a traficului de ființe umane.

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Teza propune o nouă abordare teoretică a traficului de ființe umane, bazată pe opinii și teze argumentate științific de către autor, care împreună cu alte lucrări științifice sunt susceptibile de a consolida doctrina penală națională existentă în materie. Relevanța teoretică mai rezidă din elaborarea unor soluții teoretico-practice ce pot fi aplicate în procesul prevenirii și combaterii infracțiunilor de trafic de ființe umane. Lucrarea conține soluții teoretico-practice de calificare juridică a infracțiunii de trafic de ființe umane. Totodată, teza scoate în evidență unele probleme curente și de perspectivă care pot apărea în practica de aplicare a legii penale, dar și a căilor de soluționare adecvată ale acestora.

Valoarea aplicativă. Concluziile și recomandările prezentate și sintetizate în lucrare ar putea constitui, sub unele aspecte, temeiuri de inițiere în revizuirii a legislației penale din domeniu în lumina angajamentelor asumate prin ratificarea tratatelor internaționale în materia combaterii traficului de ființe umane. Tot astfel, se consideră că studiul sau rezultatele investigației științifice ar putea fi utile și pentru modernizarea/actualizarea curriculumului la disciplina dreptului penal, în elaborarea cursurilor, manualelor universitare sau ale altor studii, articole științifice sau monografii pe tema traficului de ființe umane.

ANNOTATION

CORSEI Andreea *"Human Trafficking – Transposition and Implementation of International and European Standards in the National Criminal Law Framework"*. PhD thesis in Law. Doctoral School of Legal Sciences and International Relations, European Studies University of Moldova. Chişinău, 2026.

The structure of the thesis: introduction, analysis of scientific materials related to human trafficking, 4 chapters, general conclusions and recommendations, bibliography comprising 234 titles, 168 pages of main text, 7 annexes. The results obtained are published in **85** scientific papers and a specialized book.

Keywords: human trafficking, illegal migration phenomenon, international regional institutions, international treaties, European legislation.

Scientific specialty: 554.01 - Criminal Law and Penal Execution.

The purpose of the thesis is to evaluate the criminal legal basis regarding human trafficking, to create a scientific foundation that meets current requirements of norms establishing liability for the crime of human trafficking, and to enhance the practice of applying criminal law in the field of combating human trafficking. Throughout the work, the focus is on how universal and regional standards in the field of combating human trafficking are transposed and implemented in the legal order of the Republic of Moldova.

Objectives of the thesis: examination of the current stage of conceptualization of the crime of human trafficking by analyzing the state of knowledge in the field both in the Republic of Moldova, in Romania; comparative and evolutionary analysis of the criminalization of human trafficking; legal-criminal analysis of human trafficking and evaluation of compatibility by elucidating the constituent elements and sub-elements of the crime of human trafficking; delimitation of the offense of human trafficking from adjacent/related offenses; evaluation of the compatibility of the internal normative framework regarding the criminalization and combating of human trafficking with universal and regional standards in the field; determination and theoretical resolution of issues related to combating human trafficking through criminal law, considering the specificities of the current period and the criminogenic situation in the Republic of Moldova; development, based on scientific results, of recommendations regarding the harmonization of regulations concerning the qualification of human trafficking with European Union standards.

The novelty and scientific originality of the doctoral thesis lie in the approach to the analyzed legal institution. The work contains a multidimensional research of human trafficking, whose scientific novelty consists in substantiating scientific results aimed at harmonizing and highlighting solutions to ensure the compatibility of the criminal legislation of the Republic of Moldova with universal and regional international standards, particularly those of the European Union in the field of criminal prevention of human trafficking.

The theoretical significance and practical value of the work: The thesis embodies a new theoretical approach to human trafficking, based on scientifically argued opinions and theses by the author, which, together with other scientific works, are likely to consolidate the existing national criminal doctrine in the field. The theoretical relevance also lies in the development of theoretical-practical solutions that can be applied in the process of preventing and combating human trafficking crimes. The work contains theoretical-practical solutions for the legal qualification of the crime of human trafficking. At the same time, the thesis highlights current and future problems that may arise in the practice of applying criminal law, as well as appropriate solutions to these problems.

The practical value: The conclusions and recommendations presented and synthesized in the work could, in some respects, form the basis for initiating the revision of criminal legislation in the field in light of the commitments made by ratifying international treaties in the field of combating human trafficking. Likewise, it is considered that the study or the results of the scientific investigation could be useful for modernizing the curriculum in criminal law, in the development of courses, university textbooks, or other studies, scientific articles, or monographs on the subject of human trafficking.

АННОТАЦИЯ

Корсей Андрея *"Торговля людьми – транспозиция и имплементация международных и европейских стандартов в национальной уголовно-правовой нормативной базе"*. Диссертация на соискание ученой степени доктора права. Докторальная школа Юридических Наук и Международных Отношений, Европейский Университет Молдовы. Кишинёв, 2026.

Структура диссертации: введение, анализ научных материалов, связанных с торговлей людьми, 4 главы, общие выводы и рекомендации, библиография, включающая 234 наименований, 168 страниц основного текста, 7 приложений. Полученные результаты опубликованы в 85 научных статьях и одной книге.

Ключевые слова: торговля людьми, феномен нелегальной миграции, международные региональные институты, международные договоры, европейское законодательство.

Научная специальность: 554.01 - Уголовное право и уголовно-исполнительное право.

Цель диссертации заключается в оценке уголовно-правовой базы в области торговли людьми, создании научного фундамента, соответствующего современным требованиям норм, устанавливающих ответственность за преступление торговли людьми, а также в повышении эффективности применения уголовного права в сфере борьбы с торговлей людьми. В работе акцентируется внимание на том, как универсальные и региональные стандарты в области борьбы с торговлей людьми транспонируются и реализуются в правовом порядке Республики Молдова.

Задачи работы: изучение текущего состояния концептуализации преступления торговли людьми путем анализа состояния знаний в данной области как в Республике Молдова, в Румынии; сравнительный и эволюционный анализ криминализации торговли людьми; юридико-уголовный анализ торговли людьми и оценка совместимости путем разъяснения составных элементов преступления торговли людьми; разграничение состава преступления торговли людьми от смежных преступлений; оценка совместимости внутренней нормативной базы по криминализации и борьбе с торговлей людьми с универсальными и региональными стандартами в этой области; определение и теоретическое решение проблем, касающихся борьбы с торговлей людьми средствами уголовного права, с учетом специфики текущего периода и криминогенной ситуации в Республике Молдова; разработка, на основе научных результатов, рекомендаций по гармонизации регулирования квалификации торговли людьми с стандартами Европейского Союза.

Новизна и научная оригинальность докторской диссертации заключаются в подходе к анализируемой правовой институции. Работа содержит многомерное исследование торговли людьми, научная новизна которого состоит в обосновании научных результатов, направленных на гармонизацию и выделение решений для обеспечения совместимости уголовного законодательства Республики Молдова с универсальными и региональными международными стандартами, в частности стандартами Европейского Союза в области уголовной профилактики торговли людьми.

Теоретическая значимость: Диссертация воплощает новый теоретический подход к торговле людьми, основанный на научно аргументированных мнениях и тезисах автора, которые, вместе с другими научными работами, способны укрепить существующую национальную уголовную доктрину в данной области. Теоретическая значимость также заключается в разработке теоретико-практических решений, которые могут быть применены в процессе предупреждения и борьбы с преступлениями торговли людьми. Работа содержит теоретико-практические решения для юридической квалификации преступления торговли людьми. В то же время, диссертация подчеркивает текущие и перспективные проблемы, которые могут возникнуть на практике применения уголовного права, а также адекватные пути их решения.

Практическая ценность: Выводы и рекомендации, представленные и обобщенные в работе, могут, в некоторых аспектах, послужить основой для инициирования пересмотра уголовного законодательства в данной области в свете обязательств, принятых путем ратификации международных договоров в области борьбы с торговлей людьми. Также считается, что исследование или результаты научного исследования могут быть полезны для модернизации учебных программ по уголовному праву, при разработке курсов, университетских учебников или других исследований, научных статей или монографий по теме торговли людьми.

LISTA ABREVIERILOR

Alin.	- Alineat
Art.	- Articol
CoE	- Consiliul Europei
C.P.	- Cod penal
CPP	- Cod de procedură penală
CSI	- Comunitatea Statelor Independente
CSJ	- Curtea Supremă de Justiție
Ct.E.D.O.	- Curtea Europeană a Drepturilor Omului
Ed.	- Editură
Etc.	- etcetera
Eurojust	- Agenția Uniunii Europene pentru Cooperare în Materie de Justiție Penală
GRETA	- Grupul de experți independenți privind combaterea traficului de ființe umane din cadrul Consiliului Europei
Ibidem.	- În același loc, în aceeași lucrare
Loc. cit.	- Loc citat
M. Of.	- Monitorul Oficial
Nr.	- Număr
OIM	- Organizația Internațională a Muncii
ONU	- Organizația Națiunilor Unite
O.U.G.	- Ordonanța de urgență a Guvernului
Op. cit.	- Operă citată
OSCE	- Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa
P.	- Pagină
Parag.	- Paragraf
Pct.	- Punct
R.M.	- Republica Moldova
SUA	- Statele Unite ale Americii
TFU	- Traficul de ființe umane
TFUE	- Tratatul de funcționare a Uniunii Europene
UE	- Uniunea Europeană
UNODC	- Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate
Urm.	- Următoarele
Vs.	- versus
Vol.	- volum

INTRODUCERE

*„Traficul de ființe umane este o tragedie umană.
Este o insultă împotriva oricărei persoane decente. ”*

Mark Shields

Actualitatea și importanța problemei propuse spre cercetare

În prezenta lucrare ne propunem să analizăm un fenomen ce preocupă gândirea juridică începând cu sfârșitul secolului XIX și anume – traficul de ființe umane, concept care va fi analizat din perspectivă multiaspectuală, în accepțiunea științifică, juridico-penală, transnațională și internațională, criminologică.

Traficul de persoane constituie din păcate o formă a sclaviei moderne și contemporane, ce aduce o gravă atingere demnității ființei umane, dar și drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Drept urmare, importanța prevenirii și combaterii traficului de ființe umane este un subiect ce interesează atât instituțiile statului, cât și indivizii, ce reușesc împreună cu statul să formeze parteneriate indistructibile și constructive, pe toată durata procesului de combatere a acestui fenomen periculos: de la elaborarea normelor juridice naționale/internaționale, realizarea și implementarea conținuturilor actelor normative, până la combaterea eficientă a conduitei neconforme, ilenale și imorale, prin instrumente special create pentru a reglementa legal, etic și moral acest aspect problematic.

Prin natura juridică specifică, infracțiunea de traficare a ființelor umane este o infracțiune transnațională a cărei incriminare în legislațiile penale ale statelor europene este fundamentată pe o politică penală preventivă comună bazată pe protocoalele și tratate euro-regionale și internaționale care definesc standarde incriminatorii unice și de dorit și sancțiuni similare.

Starea de criză pe care au suportat-o cu precădere țările din spațiul ex-sovietic, au împins societatea în fața unor probleme practic neașteptate, necunoscute, la care soluțiile nu sunt simple și mereu la îndemâna legiuitorului. Dintre acestea, cea mai stringentă, traficul de ființe umane se remarcă nu doar prin amploarea și modurile de extindere, ci și prin consecințele care derivă dintr-un fenomen cu largi implicații ale altor elementelor criminale.

În cazul Republicii Moldova, stat apărut acum 35 ani, la 27 august 1991, când și-a declarat independența, pe harta politică a Europei, ca urmare a destrămării fostei URSS, problema traficului de ființe umane, se acutizează mult peste capacitățile de care dispune o țară nou înființată, pentru a acționa mecanisme proprii de protecție socială.

În acest context este necesar să evidențiem că pentru dezvoltarea sa socială, politică și economică independentă, Republica Moldova și-a elaborat și realizat politica penală, în special asupra unor aspecte ce vizează drepturile omului, prin armonizarea normelor internaționale în domeniu.

Codul penal al Republicii Moldova a reglementat pentru prima dată răspunderea penală pentru traficul de ființe umane prin Legea din 9 aprilie 1997, iar în articolul 113/1- vânzarea și traficul de copii.

În iunie 2001 a fost introdus articolul 113/2, care a stabilit răspunderea pentru traficul de ființe umane.

La 12 iunie 2003 a intrat în vigoare Noul Cod penal al Republicii Moldova adoptat prin Legea nr. 985 din 18.04.2002 la Capitolul III denumit „Infrațiuni contra libertății, cinstei și demnității persoanei” unde sunt reglementate următoarele infrațiuni: traficul de ființe umane – art. 165, privațiunea ilegală de libertate – art. 166, sclavia și condițiile similare sclaviei - art. 167 și munca forțată – art. 168 iar la Capitolul VII „Infrațiuni contra familiei și a minorilor” sunt prevăzute traficul de copii – art. 206, scoaterea ilegală a copiilor din țară – art. 207 și proxenetismul în art. 220. Drept dovadă legislația în materie penală a Republicii Moldova este într-o permanentă modificare și armonizare cu legislațiile țărilor europene.

Statisticile din Republica Moldova scot în evidență cursul fenomenului infracțional de trafic de persoane. „În anul 2018, în Republica Moldova, în domeniul pedepsirii traficantilor de persoane, în special referindu-ne la urmărirea penală, s-a constatat că au fost înregistrate în total pe țară - 191 infracțiuni ce se referă la categoria TFU, dintre care: trafic de ființe umane (art.165 CP) – 154 infracțiuni; trafic de copii (art. 206 CP) – 37 infracțiuni. În anul 2019 înregistrate în total 121 (sau cu 70 mai puțin comparativ cu 2018) din categoria TFU, dintre care: trafic de ființe umane (art. 165 CP) – 91 infracțiuni (sau cu 63 mai puțin comparativ cu 2018) și 30 infracțiuni (sau cu 7 mai puțin comparativ cu 2018) - trafic de copii (art. 206 CP). În anul 2020 înregistrate în total 66 infracțiuni (sau cu 55 mai puțin comparativ cu 2019) din categoria TFU, dintre care trafic de ființe umane (art.165 CP) – 45 infracțiuni (sau cu 46 mai puțin comparativ cu 2019) și trafic de copii (art.206 CP) – 21 infracțiuni (sau cu 9 mai puțin comparativ cu 2019). În 2021 au fost înregistrate în total 63 de infracțiuni (sau cu 3 mai puțin comparativ cu 2020) din categoria TFU, dintre care infracțiuni privind traficul de persoane (art.165 CP) - 50 infracțiuni (sau cu 5 mai mult comparativ cu 2020) și 13 infracțiuni (art.206 CP) privind traficul de copii (sau cu 8 mai puțin comparativ cu 2020). În decursul anului 2022 au fost înregistrate, în total, la categoria traficului de ființe umane 67 infracțiuni (sau cu 4 mai mult comparativ cu 2021), dintre care 45 infracțiuni (art. 165 CP) de trafic de persoane (sau cu 5 mai puțin comparativ cu 2021) și 22

infrapecuni (art. 206 CP) de trafic de copii (sau cu 9 mai mult comparativ cu 2021). Referindu-ne la depistarea cazurilor de trafic de persoane si cauzele penale pornite constatam ca in 2023 au fost inregistrate in total 39 infrapecuni (sau cu 28 mai putin comparativ cu 2022) , dintre care 22 infrapecuni (art.165 CP) de trafic de fiinte umane (sau cu 23 mai putin comparativ cu 2022) si 17 infrapecuni (art. 206 CP) de trafic de copii (sau cu 5 mai mult comparativ cu 2022). Indicatorii cantitativi si calitativi privind depistarea cazurilor de trafic de persoane, efectuarea urmaririi penale si aplicarea sanctiunilor penale sunt reprezentati in tabelul de mai jos - date statistice privind infrapecuniile in domeniul traficului de fiinte umane (art.165 CP) si traficului de copii (art.206 CP).

<i>Anul</i>	<i>Cauze penale inregistrate; (art.165 CP/ art.206 CP)</i>	<i>Cauze penale expediate in judecata; (art.165 CP/ art.206 CP)</i>	<i>Inculpati (traficanti) in privinta carora a fost pronuntata sentinta; (art.165 CP/ art.206 CP)</i>	<i>Persoane condamnate la inchisoare; (art.165 CP/ art.206 CP)</i>	<i>Persoane condamnate la inchisoare cu suspendarea conditionata a pedepsei; (art.165 CP/ art.206 CP)</i>	<i>Numarul victimelor conform CCTP; (art.165 CP/ art.206 CP)</i>
2013	135/20	43/8	27/12	20/4	1/0	233/29
2014	151/24	42/7	34/9	28/9	6/0	238/26
2015	151/38	52/24	29/10	27/9	0/0	242/68
2016	123/28	22/11	48/8	39/8	1/0	197/35
2017	122/41	65/20	31/28	25/21	1/0	201/48
2018	154/37	60/23	56/30	32/24	2/1	305/60
2019	91/30	42/19	67/26	48/22	1/0	232/109
2020	45/21	42/9	36/25	22/16	1/0	116/23
2021	50/13	25/6	53/28	19/25	1/0	335/22
2022	45/22	28/17	22/3	4/2	0/0	107/44
2023	22/17	18/11	42/17	23/10	0/0	144/25

Analiza si evaluarea indicatorilor privind combaterea traficului de persoane prin mijloace de drept penal determina formularea unor viziuni si concluzii:

perioada anilor 2013-2018 este marcata de un numar relativ stabil (oscilatii neinsemnate) privind infrapecuniile de trafic de persoane inregistrate;

incepand cu 2019 si in perioada ce urmeaza pana in anul 2023 numarul infrapecuniilor de trafic de persoane inregistrate scade treptat, initial cu 40%, iar ulterior, in 2023, inregistrandu-se de 3-7 ori mai putine infrapecuni de acest gen decat in perioada anilor 2013-2018;

scaderea numarului de infrapecuni de trafic de persoane inregistrate nu semnifica neaparat diminuarea acestui fenomen infrapecional, or traficarea persoanelor, dincolo de faptul ca posedă un

caracter latent, a avut o evoluție, devenind mai camuflat și sofisticat, adaptându-se la condițiile globalizării și internaționalizării crimei.”¹

Aceste statistici justifică actualitatea dar și necesitatea cercetării științifice avansate, pluridisciplinare a obiectului investigației științifice a infracțiunii traficului de ființe umane într-o nouă optică și o nouă perspectivă -relevă dimensiunea fenomenului care nuanțează transformările normative ce necesită implementării a normelor juridice regionale și internaționale ce vin în ajutorul legiuitorului național pentru a suplimenta și a îmbunătăți cadrul normativ intern, ce contribuie în cele din urmă la consolidarea legislației naționale pentru a preveni dar și a sancționa acest flagel periculos.

Scopul tezei de doctorat constă în evaluarea cadrului juridico-penal privind prevenirea juridico-penală a traficului de ființe umane, crearea fundamentului științific, corespunzător exigențelor actuale ale normelor de drept, ce stabilesc răspunderea pentru infracțiunea traficului de ființe umane, precum și eficientizarea practicii de aplicare a dreptului penal în sfera de prevenție a traficului de ființe umane. Pe tot parcursul lucrării se urmărește modul în care standardele universale internaționale și cele regionale în domeniul prevenirii traficului de ființe umane sunt transpuse, realizate și armonizate în ordinea juridică a Republicii Moldova.

Scopul enunțat a determinat direcțiile de cercetare, acestea fiind condiționate suplimentar de următoarele **obiective**:

examinarea stadiului actual de conștientizare a infracțiunii traficului de ființelor umane prin analiza situației de cunoaștere în domeniul de referință în Republica Moldova și în România.

analiza comparativă și evolutivă a incriminării traficului de ființe umane;

analiza juridico-penală a traficului de ființe umane și evaluarea compatibilității prin evidențierea elementelor și subelementelor constitutive ale infracțiunii traficului ființelor umane;

delimitarea componenței infracțiunii de trafic de ființe umane de componențele de infracțiuni adiacente/conexe;

evaluarea compatibilității cadrului normativ intern în materia incriminării și prevenirii traficului de ființe umane cu standardele universale și regionale în domeniu;

determinarea și soluționarea teoretică a problemelor ce vizează prevenția traficului de ființe umane prin mijloacele dreptului penal, ținând cont de tipicul perioadei actuale și de situația criminogenă din Republica Moldova;

¹ RAPORT NAȚIONAL de realizare a politicii de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anul 2018 https://antitrafic.gov.md/public/files/Raport_national_2018_coordonat_cu_infografic.pdf

elaborarea, în baza rezultatelor științifice, a recomandărilor privind armonizarea reglementărilor ce țin de calificarea traficului de ființe umane, cu standardele Uniunii Europene.

Pentru realizarea scopului și a obiectivelor lucrării, ca metode de cercetare au fost folosite metode de cercetare caracteristice investigațiilor științifice în domeniul științelor juridice. Investigațiile efectuate se bazează pe studierea doctrinei, legislației naționale, străine, a tratatelor internaționale și a practicii judiciare/jurisprudenței relevante în domeniul analizat.

Prin urmare, cercetarea obiectului prezentei lucrări de doctorat a fost posibilă prin aplicarea următoarelor metode de cercetare:

metoda analizei istorice, folosită pentru cercetarea evoluției izvoarelor formale de drept, naționale și internaționale în materia incriminării și prevenirii și traficului de ființe umane; și în vederea cercetării evoluției conceptului ”traficul de ființe umane”;

metoda analizei logice (analiza deductivă, analiza inductivă) utilizată constant pe tot parcursul lucrării în vederea formulării propriei viziuni asupra noțiunilor, conceptelor analizate în teză, pentru deducerea raționamentelor juridice pe care structurile competente în calificarea infracțiunii de trafic de ființe umane le pot aplica;

metoda analizei comparative, folosită cu incidență maximă în vederea stabilirii răspunderii penale pentru traficul de ființe umane în Republica Moldova, în România și statele europene, dar și în vederea stabilirii compatibilității cadrului normativ al Republicii Moldova cu standardele prevăzute de tratatele internaționale în domeniul combaterii traficului de ființe umane;

metoda statistică, folosită în vederea evidențierii caracterului cantitativ-calitativ al traficului de ființe umane la scară națională și globală;

metoda prospectivă aplicată în vederea proiectării tendințelor în cercetarea fenomenului traficului ființelor umane, utilizată, de asemenea, pentru elaborarea recomandărilor finale.

Ipoteza de cercetare. Abordarea dintr-o nouă optică și perspectivă a infracțiunii de traficare a ființelor umane în doctrina autohtonă va oferi posibilitatea:

aplicării răspunderii penale pentru traficul de ființe umane prin luarea în considerare a noilor forme de traficare a victimelor ce reies din realitățile sociale cotidiene;

fundamentării științifice a gradului de compatibilitate și armonizare a prevederilor legislației Republicii Moldova cu dispozițiile tratatelor internaționale și ale dreptului Uniunii Europene în domeniul investigat/cercetat.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Traficul de ființe umane se caracterizează printr-un înalt nivel de gravitate, fiind declarat în prezent ca fiind o formă contemporană, deosebit de periculoasă a „sclaviei moderne”.

Caracterul transfrontalier al traficului de ființe umane ridică în mod esențial gradul de dificultate pentru prevenirea fenomenului, inclusiv prin mijloace juridico-penale, activitate care trebuie să fie în permanență dezvoltare și perfecționare cu realitățile cotidiene, incluziv prin luarea în considerație a metamorfozării acțiunilor de traficare.

Deși pe plan legislativ în Republica Moldova au fost implementate numeroase standarde internaționale și regionale, dezvoltarea măsurilor preventive cu caracter penal a traficului de ființe umane este una dintre prioritățile cheie pe care trebuie să se bazeze politica preventivă a criminalității transnaționale. Implementarea perpetuă a legislației penale, astfel încât incriminările, să fie susceptibile de a acoperi noile activități infracționale de traficare constituie o provocare pentru orice țară europeană, indiferent de gradul de dezvoltare a acesteia.

Este de menționat că de la momentul punerii în aplicare a Codului Penal al Republicii Moldova din 2002 au apărut mai multe lucrări prin care s-a încercat a aborda problematica prevenirii traficului de ființe umane prin mijloace juridico-penale. Din categoria acestor lucrări importante de referință fac parte următoarele: Ștefănoaia M., *Reglementarea răspunderii pentru infracțiunile privind traficul de persoane în dreptul comparat* (teză de doctorat)², Vidacu M., Dolea I., *Combaterea traficului de ființe umane (drept material și drept procesual)*³, Ostavciuc D., *Aspecte procesual-penale și tactici criminalistice privind cercetarea traficului de copii* (teză de doctorat)⁴, o serie de articole științifice semnate de Brînză S., Tănase A., Stati V., Nastase A. ș.a.

Fiecare lucrare din cele menționate analizează din perspectivă juridico - penală infracțiunea de trafic de persoane, dar și modalitățile de prevenție și stopare a acestei infracțiuni, atingând doar tangențial infracțiunea complexă și infracțiunile conexe cu infracțiunea traficului de persoane la nivel național și internațional, cu mari perspective și posibilități de aprofundare într-o lucrare viitoare, fapt ce constituie o adevărată necesitate și un imbold accentuat în expectativa unui studiu în domeniul de mare referință.

În pofida numeroaselor lucrări științifice existente pe marginea traficului de ființe umane, considerăm că se face necesară reevaluarea conținutului constitutiv al infracțiunii incriminate la art. 165 CP al Republicii Moldova, în vederea soluționării următoarelor probleme:

armonizarea legislației penale în materie la standardele UE, tocmai din perspectiva și dorința de integrare europeană a Republicii Moldova;

² Ștefănoaia Mihai, *Reglementarea răspunderii pentru infracțiunile privind traficul de persoane în dreptul comparat* (teză de doctorat), Chișinău, 2013, p. 206.

³ Vidacu M, Dolea Ig, *Combaterea traficului de ființe umane (drept material și drept procesual)*, Chișinău, 2009, p. 189.

⁴ Ostavciuc D., *Aspecte procesual-penale și tactici criminalistice privind cercetarea traficului de copii* (teză de doctorat) etc. Chișinău, 2015, p. 214.

compatibilizarea normei incriminatorii de la art. 165 CP al Republicii Moldova la standardele de constituționale de înaltă calitate și rigurozitate;

soluționarea unor probleme practice privind încadrarea juridică a traficului de ființe umane;

identificarea unor propuneri de perfecționare a art. 165 C.P astfel încât să fie eficientizată politica penală de prevenire a acestui flagel social periculos și mereu în continuă expansiune. Impetuos necesar se pune problema armonizării legislației penale ca răspuns la noile forme de traficare, determinate de dezvoltarea mijloacelor informaționale și a stării de război existentă în Ucraina, care a avut un impact substanțial asupra răspândirii acestui fenomen.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute. Această lucrare constituie o investigare multidimensională a traficului de ființe umane, noutatea științifică constă în fundamentarea unor rezultate științifice destinate armonizării legislației penale a Republicii Moldova la standardele internaționale universale și regionale, în special cu cele ale Uniunii Europene în domeniul prevenirii penale a traficului de ființe umane. Printre elementele de noutate științifică menționăm următoarele:

1. Definiția ce reiese din natura juridică specifică, infracțiunea de traficare a ființelor umane este o infracțiune transnațională a cărei incriminare în legislațiile penale ale statelor europene, inclusiv a Republicii Moldova, este fundamentată pe o politică penală preventivă comună bazată pe protocoalele euro-regionale și internaționale care definesc standarde incriminatorii unice.

2. Politica penală punitivă a Republicii Moldova în domeniul prevenirii penale a traficului de persoane este raționalizată pe o diferențiere netă a răspunderii penale și, implicit, a individualizării legale a pedepselor penale aplicabile pentru infracțiunea de traficare a persoanelor adulte.

3. Prin jurisprudența CEDO existentă pe marginea art. 4 a Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale s-a argumentat că obiectul juridic special principal al infracțiunii de traficare a ființelor umane (art. 165 C.pen.) îl formează relațiile sociale a căror existență și desfășurare normală sunt condiționate de protejarea demnității umane și a libertății fizice și psihice a persoanei.

4. Elementul material al infracțiunii de traficare a ființelor umane are un caracter complex, fiind constituit din acțiuni scop și acțiuni mijloc alternative, pentru existența conținutului juridic al infracțiunii și pentru probarea activității infracționale, fiind obligatorie stabilirea faptică a unei acțiuni scop săvârșite prin intermediul unei acțiuni mijloc, acțiuni care în cumul reflectă elementul de exploatare a victimelor supuse traficării.

5. Sub aspect subiectiv infracțiunea de trafic de ființe umane face parte din categoria infracțiunilor cu scopuri speciale alternative, inerente conținutului constitutiv, care nuanțează exploatarea persoanei și prin aceasta a gradul prejudiciabil al infracțiunii, iar determinarea lor este obligatorie pentru încadrarea juridică a faptei în temeiul art. 165 C.P RM.

6. La baza delimitării infracțiunii de proxenetism, de traficul de ființe umane stă elementul de constrângere caracteristic celui din urmă fenomen infracțional. Acest element reiese din două semne inerente traficului de ființe umane: acțiunea mijloc de comitere a faptei și scopul exploatarea sexuală comerciale sau exploatarea în prostituție.

Problema științifică importantă care a fost soluționată în cadrul prezentei teze de doctorat, constă în argumentarea științifică a premiselor de armonizare și monitorizare a procesului de implementare a standardelor internaționale și celor europene în materia prevenirii prin mijloace de drept penal a traficului de ființe umane, inclusiv privind cunoașterea și identificarea semnelor constitutive specifice traficului de ființe umane, fapt de natură să contribuie la consolidarea ansamblului anti-trafic ființe umane, precum și la sporirea calității actului de justiție.

Semnificația teoretică a lucrării. Prezenta lucrare întruchipează o nouă abordare teoretică a traficului de ființe umane, bazată pe opinii și teze argumentate științific de către autor, care împreună cu alte lucrări științifice sunt susceptibile de a consolida doctrina penală națională existentă în materie. Aspectul teoretic este fundamentat pe o paletă bogată și variată de surse doctrinare existente în domeniul traficului de ființe umane, fapt ce a determinat o examinare critică teoretică multidimensională a subiectului. Relevanța teoretică reiese și din elaborarea unor soluții teoretico-practice ce pot fi aplicate în procesul prevenirii și combaterii infracțiunilor de trafic de ființe umane.

Importanța teoretică a studiului constă în faptul că lucrarea prezintă un studiu clar sistematizat și documentat, oferind soluții teoretico-practice de calificare juridică a infracțiunii de trafic de ființe umane. Totodată, teza scoate în evidență unele probleme curente și de perspectivă care pot apărea în practica de aplicare a legii penale, dar și a căilor de soluționare adecvată ale acestora.

Valoarea aplicativă a lucrării

Rezultatele cercetării și unele concluzii teoretice de care se face uz la perfecționarea cadrului legislativ în materia dreptului penal. Alte concluzii și recomandări prezentate și sintetizate în lucrare ar putea constitui, sub unele aspecte, ca și temeiuri de perfecționare a legislației penale în domeniu. Tot astfel, se consideră că studiul sau rezultatele investigației științifice ar putea fi utile și în procesul de revizuire a curriculumurilor la disciplina dreptului penal, în elaborarea

cursurilor, manualelor universitare sau ale altor studii, articole științifice sau monografii legate de subiectul traficului de ființe umane dar și de contribuire la elaborarea rapoartelor statistice ale Agențiilor de prevenire a traficului de persoane din țările vizate în prezenta lucrare (autorul tezei fiind participant activ în acest domeniu și care s-a alăturat echipei ce configurează aceste rapoarte anuale și facute publice pe siturile oficiale.)

Aprobarea și implementarea rezultatelor științifice

Concepțiile și concluziile de bază ale tezei au fost expuse și diseminate prin conținutul mai multor lucrări științifice, constituind, în același timp, subiectul unor referate prezentate la conferințele științifice naționale și internaționale, precum și la ședințele Catedrei de Drept Public a Universității de Studii Europene din Moldova, în perioada 2020-2026, totalizând un număr total de **85** lucrări științifice dintre care:

3 lucrări didactice: CORSEI Andreea, ȘTEFĂNOAIA Mariana-Alina, Teste-grilă pentru examene de an, licență și intrare în profesiile juridice. Drept penal. Partea generală, Editura Universul Juridic, ISBN 978-606-39-1247-4, București, 2023, 240 pagini; CORSEI Andreea, Drept penal general:Aspecte generale, Editura Universul Juridic, ISBN 978-606-39-1671-7, București, 2025, 165 pagini, CORSEI Andreea, Drept penal general:Partea generală, Editura Universul Juridic, ISBN 978-606-39-1663-2, București, 2025, 126 pagini,

2 lucrări de specialitate: CORSEI Andreea,Traficul de fiinte umane - transpunerea si implementarea standardelor internationale si europene in normativul penal national al Republicii Moldova, Editura Universul Juridic, ISBN 978-606-39-1695-3, București, 2025, 283 pagini, CORSEI Andreea, Agresivitatea între știință și contemporan, Editura George Tofan, ISBN: 978-606-625-054-2, Suceava, 2012, 112 pagini,

80 articole publicate în reviste și materialele conferințelor internaționale, agreate de ANACEC; publicații în culegerile manifestărilor științifice incluse în alte baze de date acceptate de către ANACEC în Republica Moldova și de către CNADTCU în România; dintre care 2 articole în publicație indexată SCOPUS, 1 articol WEB.

Rezultatele științifice formulate în prezenta lucrare au fost diseminate în cadrul mai multor activități de formare la subiectul reglementării traficului de ființe umane (a se vedea Anexa 5, Anexa 6). Aceste rezultate pot fi verificate și confirmate chiar si accesând Google Academic Scholar unde puteți vedea și citările aferente lucrărilor mele (https://scholar.google.com/citations?user=if_IVIIAAAAJ&hl=en). La acest moment se află date către publicare încă 2 articole în reviste indexate BDI, 2 indexate SCOPUS și unul WOS.

Sumarul compartimentelor tezei

Materialul expus în teză este redat în patru capitole, care la rândul lor sunt structurate pentru a dezvolta toate aspectele temei puse în discuție în cadrul normativ și doctrinar al Republicii Moldova, României, Uniunii Europene. Structura tezei este condiționată de scopul și obiectivele trasate, fiind compusă din: adnotări; lista abrevierilor; introducere; concluzii generale și recomandări; bibliografie; anexele; declarația privind asumarea răspunderii și curriculum vitae al autorului.

Introducerea, cu fundamentări și justificări ale temei alese pentru studiere, cuprinde compartimentele prezentate în următoarea ordine: 1) actualitatea și importanța problemei abordate, 2) scopul și obiectivele tezei, 3) ipoteza cercetării, 4) metodologia cercetării științifice, 5) noutatea științifică a rezultatelor obținute, 6) problema științifică actuală care a fost soluționată, 7) importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării, 8) aprobarea rezultatelor și rezumatul compartimentelor tezei.

Primul capitol „**Analiza materialelor științifice și a cadrului normativ în reglementarea traficului de persoane**” cuprinde aspecte și noțiuni privind conceptul analizat în lucrare. Fenomenul traficului de ființe umane este analizat în contextul cercetărilor doctrinare semnate de autori autohtoni, autori români și străini, codificărilor internaționale, dreptului primar și celui derivat al Uniunii Europene, legislația Republicii Moldova și cea a României.

Capitolul 2 „**Caracterizarea juridico-penală a traficului de ființe umane**” este dedicat analizei juridico – penale a infracțiunii, elementele constitutive, obiectul juridic și material al infracțiunii, latura obiectivă și subiectivă și subiecții de drept a infracțiunii de trafic de ființe umane, formele agravante ale infracțiunii de trafic de ființe umane.

Capitolul 3 „**Traficul de ființe umane și infracțiuni omogene**” conține o analiză comparativă infracțiunilor de trafic, traficul de migranți, proxenetismul, prostituția atât din perspectiva prescripțiilor normative naționale, cât și din prisma tratatelor internaționale în materia prevenirii și combaterii traficului de ființe umane. Au fost identificate clar și distinct infracțiunile analizate.

Capitolul 4 „**Compatibilitatea prevederilor de cooperare internațională în prevenirea și combaterea fenomenului traficului de ființe umane**” conține o analiză a atribuțiilor structurilor internaționale universale și regionale având competențe în domeniu. La fel sunt analizate programele și acțiunile realizate în materia combaterii traficului de ființe umane la scară supranațională europeană.

1. ANALIZA MATERIALELOR ȘTIINȚIFICE ȘI A CADRULUI NORMATIV ÎN DOMENIUL REGLEMENTĂRII LA TRAFICUL DE PERSOANE

1.1. Analiza materialelor științifice referitoare la infracțiunea - trafic de ființe umane

În perioada unei situații economice și sociale atât de precare, tot mai evidentă devine problema respectării drepturilor fundamentale ale omului. Încălcarea acestor drepturi de bază începe chiar cu atentarea asupra drepturilor la proprietatea privată până la îngrădirea dreptului la opinie și convingeri morale. Însă problema care e tot mai resimțită în lumea contemporană este cea a comerțului cu oameni, care e numită și comerțul cu carne vie sau trafic de ființe umane.⁵

Conceptul de trafic nu este unul relativ nou, pentru prima dată fiind utilizat în secolul XVI, ca și sinonim pentru comerț. Astfel, acest termen nu avea conotații negative. Totuși, către sec. XVII traficul a început a fi asociat cu vânzarea ilicită și/sau neloială a mărfurilor. Deși, la începuturi, prin trafic se înțelegea, în mare parte, vânzarea de droguri și arme, către sec. XIX această noțiune mai includea și comerțul cu ființe umane tratate ca bunuri și vândute în sclavie. Acest comerț „tradițional” cu sclavi a fost scos în afara legii spre finele sec. XIX. La începutul sec. XX, termenul de trafic se referea, de obicei, la „comerțul de sclavi albi”, care reprezenta circulația peste frontierele internaționale a femeilor și copiilor în scopul practicării prostituției. Doar spre finele anilor '90 traficul a fost asociat cu prostituția și exploatarea sexuală a femeilor și copiilor.

Acest lucru este evidențiat și de autorii Vidaicu M., Dolea I. în lucrarea, *Combaterea traficului de ființe umane (Drept material și Drept procesual)*. Nova Imprim. Chișinău, 2009. ISBN 978-9975-9792-4-5 187, p. 8 ⁶

Astăzi, victimă ale traficului de persoane poate deveni oricine, indiferent de vârstă, gen, mediul în care se află. De regulă, în traficul de ființe umane sunt implicate o serie de structuri dubioase, platforme consolidate în ademenirea persoanelor prin diverse mijloace.

La momentul de față circa 50 mln. persoane trăiesc în condiții asimilate traficului uman, o formă a sclaviei moderne ce include munca forțată, mariajele forțate și exploatarea sexuală generând anual 150 mlrd. USD în economia privată și obscură din toată lumea. După droguri și arme, traficul și munca forțată este a treia cea mai profitabilă și prolifică activitate criminală pe plan mondial, fenomen amintit de Steinhäuser, I. în *Special Report: The hidden links between*

⁵ Corsei, A. *Particularitățile audierii martorilor privind cercetarea traficului de ființe umane*. In: Economic and legal aspects of digitalization in the context of globalization, Ed. 2, 4-5 martie 2022, Chișinău. Chișinău: University of European Studies of Moldova, 2022, Ediția 2, Vol. 1, pp. 190-195.

⁶ Vidaicu M., Dolea I., *Combaterea traficului de ființe umane (Drept material și Drept procesual)*. Nova Imprim. Chișinău, 2009. ISBN 978-9975-9792-4-5 187, p. 8.

human trafficking and the insurance sector. Senior Risk and Fraud Specialist / Thomson Reuters, 10.01.2024 <https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/human-trafficking/special-report-human-trafficking-insurance-sector-2024/>.⁷

Fiind un subiect ce se regăsește constant pe agenda structurilor interguvernamentale universale și regionale, subiectul traficului de ființe umane preocupă în mod firesc cercetătorii științifici, care sunt mult mai prompti în generarea soluțiilor de încadrare a noilor tendințe a acestui fenomen periculos. Din aceste reacții ale mediului doctrinar se inspiră, de fapt, autorii textelor normative atunci când urmează să codifice noi instrumente/să adapteze instrumentele juridice existente prin care este consolidată cooperarea internațională în domeniul combaterii traficului de ființe umane.

Este necesar să menționăm, în acest context, constatarea formulată de autorii Tudor Amza și Cosmin Petronel Amza că tendințele traficului de ființe umane sunt legate de schimbările de ordin politic, economic și social ce au loc în statele sursă ale victimelor traficului și cele de destinație. Totodată, o influență semnificativă asupra fenomenului analizat o comportă schimbările produse în contextul relațiilor internaționale la nivel interstatal, regional și global. În calitate de formă de manifestare a criminalității organizate, cu particularitățile sale specifice, traficul de ființe umane își ajustează firesc condițiile de existență, în funcție de intervenirea schimbărilor sus-menționate.

În această situație, se impune formularea unor politici coerente pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, proces care întâmpină însă o serie de dificultăți rezultate, în primul rând, din necunoașterea dimensiunilor reale ale fenomenului, datorată mobilității foarte mari, intensei circulații peste frontiere a persoanelor și bunurilor, iar, în al doilea rând, din obscuritatea fenomenului, asigurată de menținerea manifestărilor sale în contextul unor activități aparent legale, așa cum prezintă autorii: Spînu (Dumneanu), L., Ștefănoaia, M. *Cazuistica traficului de ființe umane*. In: Integrare prin cercetare și inovare.: Științe juridice, Ed. Vol.1, 28-29 septembrie 2016, Chișinău. Chisinau, Republica Moldova: Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2016, Vol.1, SJ, pp. 80-83. ISBN 978-9975-71-815-8, p. 308.⁸

În ceea ce privește starea de fapt, în Republica Moldova, istoric și evolutiv vorbind, considerațiile autorilor Bejan O. și Butnaru Gh.asupra situației, era și este critică și nu

⁷ Steinhäuser, I. *Special Report: The hidden links between human trafficking and the insurance sector*. Senior Risk and Fraud Specialist / Thomson Reuters, 10.01.2024 <https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/human-trafficking/special-report-human-trafficking-insurance-sector-2024/>

⁸ Spînu (Dumneanu), L., Ștefănoaia, M. *Cazuistica traficului de ființe umane*. In: Integrare prin cercetare și inovare.: Științe juridice, Ed. Vol.1, 28-29 septembrie 2016, Chișinău. Chisinau, Republica Moldova: Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2016, Vol.1, SJ, pp. 80-83. ISBN 978-9975-71-815-8, p. 308.

poate fi trecută cu vederea într-o situație social-economică nesigură și precară. Pentru a combate traficul de persoane și a migrației ilegale, în Republica Moldova deja au fost întreprinse unele măsuri concrete. Republica Moldova a ratificat un număr colosal de acte internaționale care direct sau indirect abordează traficul de ființe umane.⁹ Republica Moldova participă activ la întrunirile internaționale de prevenire a traficului de femei, este deschisă pentru dialog și modificări pozitive în direcția respectivă.¹⁰ Deși fenomenul ia amploare în întreaga lume, nu doar în țara noastră, consideră I. Mițu, el se manifestă cu precădere în zonele în care lipsește o legislație corespunzătoare și un sistem de cooperare eficient între instituțiile guvernamentale și societatea civilă.¹¹

Printre primii doctrinari autohtoni din Republica Moldova, care au cercetat aspecte de drept material și drept procesual în domeniul combaterii traficului de ființe umane au fost Mihaela Vidaicu și Igor Dolea. Aceștia au stabilit că fenomenul traficului de ființe umane poate avea mai multe trăsături, după cum urmează:

Privit din punctul de vedere al drepturilor omului, traficul de persoane vizează: sclavia, munca forțată, violența, abuzul de încredere, agresiunea fizică și psihică a persoanei, fiind pe deplin justificată aprecierea că traficul de ființe umane este o formă a sclaviei la început de mileniu.

Sub aspect economic, traficul presupune: interese financiare (profituri uriașe), rețele regionale și internaționale, circulația ilicită a banilor (spălarea banilor care provin din trafic și pe baza cărora se realizează activitatea de traficare propriu-zisă).

Din punctul de vedere al originii fenomenului, factorii care generează și susțin traficul sunt sărăcia accentuată a victimelor, nivelul educațional scăzut, neîncrederea în sine, eșecurile în viață, migrația occidentalilor, amatori de experiențe sexuale, spre Est, unde piața prostituției este mai tentantă pentru aceste categorii sociale vulnerabile.

Din perspectiva valorilor sociale lezate, persoanele traficate sunt reduse la condiția de „marfă”, sunt dezumanizate treptat, fiindu-le lezate emoțional și moral, trauma suferită marcându-le întreaga evoluție viitoare.

⁹ Corsei A., *The Problem of Human Trafficking Continues in the 21st Century*. In: Acta Universitatis Danubius. Vol. 18, No. 1/2022, pp. 160-172.

¹⁰ Bejan, O., Butnaru, Gh., *Traficul de ființe umane*, Ed. Pontos, Chișinău, 2002, p. 35.

¹¹ Mițu, I. Cooperarea internațională în vederea combaterii traficului de femei, prin prisma tratatelor internaționale: origini și cauze. In: Criminalitatea în spațiul Uniunii Europene și al Comunității Statelor Independente : evoluție, tendințe, probleme de prevenire și combatere, 12-13 iunie 2012, Chișinău. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare” al MAI, 2012, pp. 307-313. ISBN 978-9975-4407-2-1, p. 308.

Din perspectiva implicațiilor sociale, datorită creșterii alarmante din ultimii ani, traficul de persoane devine un fenomen național și transnațional, fiind favorizat de procesul general al globalizării și de utilizarea excesivă a tehnologiilor moderne.

Din prisma scopului vizat, traficul presupune profituri uriașe pentru traficanți, care reinvestesc veniturile ilegal obținute în derularea în continuare a activităților ilicite.

Prostituția (în mod generic, exploatarea sexuală a femeilor și copiilor) constituie principalul scop al traficului și modalitatea de obținere a celor mai mari profituri ilicite. De asemenea, traficul de ființe umane se realizează în scopul folosirii la munci forțate, comiterii de infracțiuni prin coerciție, de către victimele traficului și prelevării de organe (victimele sunt bărbați, femei, copii). Aspect subliniat de Vidaicu M., Dolea I., *Combaterea traficului de ființe umane (Drept material și Drept procesual)*. Nova Imprim. Chișinău, 2009. ISBN 978-9975-9792-4-5 187, p. 12.¹²

Suportul de curs ”*Combaterea traficului de ființe umane (Drept material și Drept procesual)*” elaborat de Vidaicu M. și Dolea I. destinat în special beneficiarilor Institutului Național al Justiției, este constituit din două părți, care cuprind o analiză juridico-penală, criminologică și procesual-penală a traficului de ființe umane atât ca infracțiune, cât și ca fenomen social. În prima parte se analizează conceptul de trafic de ființe umane, particularitățile infracțiunii de trafic de ființe umane, făcându-se referire la încadrarea juridică a acesteia, la cauzele care generează acest ilicit, dar și la ansamblul de măsuri necesare pentru prevenirea și combaterea acestui tip de criminalitate destul de răspândit în Republica Moldova. În partea a doua au fost abordate aspecte privind investigarea și judecarea cauzelor de trafic de ființe umane, probatoriul în cauzele penale privind traficul de ființe umane, protecția și asistența victimelor și martorilor, precum și aspecte ce vizează cooperarea internațională în investigarea și prevenirea fenomenului de trafic.

Mai mulți autori din Republica Moldova, Alexei Barbăneagră, Gheorghe Alecu, Viorel Berliba, Vitalie Budeci, Trofim Carпов, Valeriu Cușnir, Radion Cojocar, Alexandru Mariș, Tudor Popovici, Gheorghe Ulianovschi, Nicolae Ursu, Victor Volcinschi prin trafic de persoane înțeleg recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare cu forța sau prin folosirea forței ori a unor alte mijloace de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de putere sau de situație de vulnerabilitate ori darea sau primirea de bani ori de beneficii

¹² Vidaicu M., Dolea I., *Combaterea traficului de ființe umane (Drept material și Drept procesual)*. Nova Imprim. Chișinău, 2009. ISBN 978-9975-9792-4-5 187, p. 12.

pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra unei alte persoane, în scopul exploatării.¹³

În cadrul lucrării analizei sunt supuse elementele constitutive și elementele circumstanțiale agravante ale infracțiunii de trafic de ființe umane (art. 165 CP RM). De asemenea, sunt interpretate prevederile de la alin.(1)-(4) art. 165 CP RM. Nu în ultimul rând, este examinată jurisprudența instanțelor naționale privind delimitarea infracțiunii de trafic de ființe umane de infracțiunea de proxenetism (art. 220 CP RM), precum și privind concursul infracțiunii de trafic de ființe umane cu alte infracțiuni. Totodată se analizează și jurisprudența relevantă internațională.

Opinia exprimată de autorii acestei lucrări este aceea potrivit căreia amenințarea cu forța, răpirea, fraudă, înșelăciunea sau alte forme infracționale ar constitui mijloacele prin care se realizează infracțiunea prevăzută la art. 165 CP RM.

Autorii lucrării analizate susțin implicit punctul de vedere pe care îl promovează atunci când afirmă că „infracțiunea de trafic de ființe umane se consumă din momentul săvârșirii celor două acțiuni obligatorii descrise în norma penală”.

Autorii maisus menționați au în vedere: 1) mijlocul prin care se realizează infracțiunea sau 2) una din cele două acțiuni (inacțiuni) care alcătuiesc fapta prejudiciabilă specificată la art. 165 CP RM.

Analiza de drept penal a infracțiunii prevăzute la art. 165 CP RM, comportă valoare științifică de necontestat.

În ansamblul problematicei cercetate este lucrarea autorului V. Cușnir „Probleme actuale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane și migrațiunii ilegale în contextul Programului de Stat de combaterea a criminalității și corupției”. Autorul în cauză sesizează că traficul de ființe umane, precum și emigrația clandestină constituie forme ale crimei organizate la scară internațională are un caracter complex, implicând un cerc larg de participanți la săvârșirea infracțiunii (organizatori, autori, instigatori și alții) și sunt în legătură cu alte fapte penale. Jurisprudența relevantă în acest domeniu, atât la nivel național, cât și internațional, pune în evidență legătura traficului de ființe umane și migrației ilegale cu alte infracțiuni, precum escrocheria, (art.190 C.pen. R.M.) proxenitismul (art.220 C.pen. R.M.), spălarea banilor (art.243 C.pen R.M.), contrabanda (art.248 C.pen. R.M.), falsul în acte publice (art.332 C.pen R.M.), cumpărarea sau vânzarea documentelor oficiale (art. 359 C.pen R.M.), confecționarea, deținerea, vânzarea sau folosirea documentelor oficiale a imprimatelor, ștampilelor sau sigiliilor false

¹³ Barbăneagră A., Alecu Gh., Berliba V., Budeci V., Carpov T., Cușnir V., Cojocaru R., Mariș Al., Popovici T., Ulianovschi Gh., Ursu N., Volcinschi V . *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu*. Chișinău: Sarmis. 2009, p. 320.

trecerea ilegală a frontierei de stat (art.362 C.pen R.M.), după caz și cu alte fapte penale. În raport cu aceste fapte ce se săvârșesc în legătură cu traficul de ființe umane, cu migrația ilegală, un impact simțitor îl are fenomenul corupției, care pe de o parte, el înseși reprezintă o serioasă amenințare pentru societate, iar pe de altă parte se manifestă ca un factor ce facilitează săvârșirea unor infracțiuni, inclusiv a traficului de ființe umane și migrațiunii ilegale¹⁴.

O publicație științifică pe tema lucrării este cea a lui S. Brînză și V. Stati, datând din anul 2011. Autorii propun criterii concludente, care urmează a fi folosite la delimitarea infracțiunii de trafic de ființe umane de infracțiunea de proxenetism (art. 220 CP RM), de infracțiunea de organizare a cerșetoriei (art. 302 CP RM), de infracțiunea de trecere a frontierei de stat (art. 362 C.p. RM), de infracțiunea de organizare a migrației ilegale (art. 362¹ CP RM).¹⁵ În această lucrare, sunt menționate criterii concrete de delimitare dintre infracțiunea de trafic de copii și infracțiunea de abuz al părinților și altor persoane la adopția copiilor (art. 205 CP RM), de infracțiunea de scoatere ilegală a copiilor din țară (art. 207 CP RM), de infracțiunea de atragere a minorilor la activitate criminală sau determinare a lor la săvârșirea unor fapte imorale (art. 208 CP RM), de infracțiunea de pornografie infantilă (art. 208¹ CP RM) .

Totodată cei doi autori susțin că nu este obligatoriu ca traficul de ființe umane să aibă un caracter transnațional, aceasta rezultând din prevederile alin.(2) art. 12 CP RM.

În contextul analizei noastre, un interes mai pronunțat îl au compartimentele consacrate infracțiunii de trafic de ființe umane - art. 165 CP RM și infracțiunii de trafic de copii - art. 206 CP RM.

Cele două infracțiuni sunt analizate sub aspectul următoarelor elemente constitutive precum: conținutul legal al infracțiunii; gradul de pericol social al faptei incriminate și oportunitatea incriminării respectivei fapte; obiectul juridic special; obiectul material; conținutul faptei prejudiciabile; indicarea tipului componentei de infracțiune în funcție de rezultatul infracțiunii (componentă formală); momentul de consumare a infracțiunii; forma și tipul vinovăției; motivul și scopul; condițiile generale (și speciale, în cazul în care există) ale subiectului infracțiunii; circumstanțele agravante.

¹⁴ Cușnir V. Probleme actuale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane și migrațiunii ilegale în contextul Programului de Stat de combaterea a criminalității și corupției pentru anii 2003-2004. In: Probleme de prevenire și combatere a delincvenței juvenile, traficului de ființe umane și migrațiunii ilegale: Materialele Conf. șt. practică intern., 23-24 apr. 2004. Chișinău, 2004, p. 273.

¹⁵ Brînză S., Stati V., *Drept penal. Partea specială*. Vol. I. Chișinău: Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia centrală”. 2011, pp. 39-58.

În prezenta teză sunt supuse analizei cele cinci modalități ale acțiunii principale infracțiuni legiferate în art. 165 CP RM: 1) recrutarea victimei; 2) transportarea victimei; 3) transferul victimei; 4) găzduirea victimei; 5) primirea victimei.

Sunt enumerate cele cincisprezece modalități ale acțiunii sau inacțiunii adiacente din cadrul aceleiași fapte: 1) amenințarea cu aplicarea violenței fizice sau psihice pentru viața și sănătatea persoanei; 2) aplicarea violenței fizice sau psihice pentru viața și sănătatea persoanei; 3) răpire; 4) confiscarea documentelor; 5) servitute; 6) amenințarea cu divulgarea informațiilor confidentiale familiei victimei sau altor persoane atât fizice, cât și juridice; 7) înșelăciune; 8) abuzul persoanelor vulnerabile; 9) abuzul de putere; 10) darea sau primirea unor plăți sau beneficii; 11) atentarea prin violențe la viața, sănătatea fizică sau psihică a persoanei; 12) folosirea torturii, a tratamentelor inumane sau degradante; 13) violul; 14) folosirea dependenței fizice; 15) folosirea armei.

Se ilustrează prin competență și cercetarea scopurilor speciale ale traficului de ființe umane: 1) scopul acțiunii principale din cadrul traficului de ființe umane (scopul de exploatare sexuală comercială sau necomercială, prin muncă sau servicii forțate, pentru cerșetorie, sclavie sau în condiții similare sclaviei, de folosire în conflicte armate sau în activități criminale, de prelevare a organelor sau țesuturilor); 2) scopul acțiunii adiacente din cadrul traficului de ființe umane (scopul de a întoarce o datorie a cărei mărime nu este stabilită în mod rezonabil; scopul de a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra unei alte persoane; scopul de a asigura subordonarea victimei).

Academia de Studii Economice a Moldovei a elaborat tot în anul 2009 un *Îndrumător metodic la disciplina Drept penal. Partea specială*, având ca autori Al. Mariț, D. Vasiloi, I. Căuș în care au analizat infracțiunea de trafic de ființe umane sub aspectul elementelor constitutive.¹⁶

Autorii consideră că latura obiectivă a traficului de ființe umane se formează din două categorii de acțiuni de sine stătătoare legate între ele. Se subliniază că aceste acțiuni sunt reglementate de Rec. Adunării Parlamentare a CE a nr. 1325 (1997) cu privire la traficul de femei și prostituția forțată de statele membre ale CE; Rec.nr.R(2000) adoptată de Consiliul de Miniștri al CE la 19.05.2000 și Raportul explicativ; Rec. 1526 (2001) al Adunării Parlamentare a CE privind traficul de minori (cazul Moldovei); Protocolul cu privire la prevenirea, suprimarea și sancționarea traficului de persoane, în special femei și copii, care completează Convenția ONU

¹⁶ Mariț Al., Vasiloi D. J., Căuș I. *Îndrumător metodic la disciplina drept penal. Partea specială. (Aspecte generale cu privire la calificarea infracțiunilor. Spețe. Practică judiciară)*, Academia de Studii Economice a Moldovei, Chișinău, 2009, p. 449.

pentru combaterea crimei organizate transnaționale, ONU, 2000; Rezoluția ONU din 18.01.2000; Convenția ONU contra crimei organizate transfrontaliere.

Analiza juridico-penală a infracțiunii de trafic de ființe umane expusă în prezenta lucrare, fiind relevantă obiectului prezentului studiu a fost inspirată din rezultatele științifice formulate de autorul Alexandru Tănase. Astfel, în articolul științific ”*Latura obiectivă a infracțiunii de trafic de ființe umane (art.165 CP RM)*”¹⁷ autorul ajunge la concluzia că structura laturii obiective cuprinde de fapt două acțiuni, una principală și alta adiacentă, fiecare dintre ele fiind exprimată în multiple modalități, în acest sens fiind propusă viziunea proprie a autorului asupra naturii acestora. De asemenea, în acest context A.Tănase oferă interpretarea principalilor termeni și noțiuni întâlnite în legislația națională și formulează repere clare în vederea calificării infracțiunii de trafic de ființe umane.

Într-un alt studiu semnat de A. Tănase ”*Latura subiectivă a infracțiunii de trafic de ființe umane*”¹⁸ autorul concluzionează că doar intenția directă, nu și cea indirectă, reflectă atitudinea infractorului față de prejudiciul prevăzut de art. 165 din CP RM. Se afirmă că nu doar motivul material poate fi considerat drept motiv al infracțiunii prevăzute la art. 165 din CP RM. Alte motive ale acestei infracțiuni ar putea fi: dorința de a satisface nevoile sexuale; dorința de a facilita comiterea unor infracțiuni; motive extreme; motivul de a salva viața unei persoane apropiate; dorința de a șantaja victima; motive sadice etc. Se arată că, în sensul art. 165 din Codul Penal al Republicii Moldova, exploatarea sexuală implică supunerea sexuală a victimei, prin cerința de a presta, la dorința infractorului, anumite activități sexuale.

Iar în materialul științific ”*Infracțiunea de trafic de ființe umane (art.165 C.pen. RM): Obiectul juridic, obiectul material, victima*”¹⁹ autorul A. Tănase argumentează că, formal, relațiile sociale legate de libertate, onoare și demnitatea persoanei constituie obiectul juridic generic al infracțiunii specificate la art. 165 din CP RM; de fapt, obiectul juridic generic al acestei infracțiuni constă în relațiile sociale legate de libertatea persoanei. Se arată că relațiile sociale privind libertatea fizică a persoanei configurează obiectul juridic principal al infracțiunii prevăzute de art. 165 din CP RM. De asemenea, se demonstrează că, atunci când este cazul, obiectul juridic secundar al infracțiunii prevăzute la art. 165 din CP RM este format de relațiile sociale legate de: libertatea mentală a persoanei; integritatea corporală a persoanei; libertatea fizică a persoanei;

¹⁷ Tănase, A. *Latura obiectivă a infracțiunii de trafic de ființe umane (art.165 C.pen. RM)*. In: Revista Națională de Drept, 2010, nr. 11(122), pp. 18-33. ISSN 1811-0770.

¹⁸ Tănase, A. *Latura subiectivă a infracțiunii de trafic de ființe umane*. In: Revista Națională de Drept, 2011, nr. 2(125), pp. 10-22. ISSN 1811-0770.

¹⁹ Tănase, A. *Infracțiunea de trafic de ființe umane (art.165 C.pen. RM): Obiectul juridic, obiectul material, victima*. In: Revista Națională de Drept, 2010, nr. 9-10(120), pp. 42-55. ISSN 1811-0770.

posesia documentelor persoanei; libertatea de manifestare a voinței. Tocmai această valoare socială (și relațiile sociale aferente) este lezată întotdeauna în cazul săvârșirii infracțiunii de trafic de ființe umane, indiferent de variantele și modalitățile sub care se prezintă această infracțiune.²⁰ Se concluzionează că doar corpul victimei poate evolua ca obiect material al infracțiunii specificate la art. 165 din CP RM. Se relevă că, în sens juridic-penal, victima traficului de ființe umane este persoana care, la momentul comiterii infracțiunii, a împlinit vârsta de 18 ani, fiind subiectul pasiv în raportul juridic penal conflictual, raport care a apărut ca rezultat al comiterii infracțiunii prevăzute la art. 165 din CP RM și care este subiectul relațiilor sociale, obiectul constituent al acestei infracțiuni.

Prin cercetarea realizată A. Tănase a contribuit la reliefarea obiectului juridic general, obiectului juridic generic și obiectului juridic special al infracțiunii de trafic de ființe umane. Autorul absolut justificat punctează că valoarea socială fundamentală lezată prin săvârșirea infracțiunii de trafic de ființe umane, libertatea persoanei constituie vocația persoanei de a adopta o anumită conduită în corespundere cu propriile dorințe, necesități și interese, conduită pe care o realizează în limitele legii și în temeiul posibilităților și condițiilor pe care i le oferă societatea.

În studiul intitulat *”Delimitarea traficului de ființe umane de unele infracțiuni adiacente”*²¹ semnat la fel de autorul A. Tănase autorul afirmă că la lit. g) pct. 1 al Hotărârii Plenului nr. 37/2004 se menționează că traficul de ființe umane se prezumă că poate fi săvârșit atât pe teritoriul Republicii Moldova, cât și peste granițele ei, iar la alin. (2) art. 30 al Legii nr. 241/2005 se stabilește: „Infracțiunile de trafic de ființe umane au un caracter atât național, cât și transnațional”. În același context conform art. 2 al Convenției Consiliului Europei din 03.05.2005 privind lupta împotriva traficului de ființe umane, Convenția dată se aplică tuturor formelor de trafic de ființe umane, celor naționale sau internaționale. În sinteză autorul Al. Tănase consideră că atât traficul de ființe umane, cât și proxenetismul pot avea caracter național sau transnațional și este de acord cu pct. 16 al Hotărârii Plenului nr. 37/2004, anume: dacă traficul de ființe umane este însoțit de trecerea ilegală a frontierei Republicii Moldova, acțiunile traficantului urmează a fi încadrate suplimentar conform art. 362 CP RM. Deci doar în acest caz în opinia autorului se constată concursul ideal dintre infracțiunile prevăzute la art. 165 și 362 CP RM.

Dacă victima traficului de ființe umane este trecută legal granițele, făptuitorului i se aplică doar art. 165 CP RM deci nu poate fi un concurs ideal cu o infracțiune legiferată.

²⁰ Tănase, A. *Infracțiunea de trafic de ființe umane* (art.165 C.pen. RM): obiectul juridic, obiectul material, victima. In: *Revista Națională de Drept*, Nr. 9-10, 2010, p. 54.

²¹ Tănase, A. *Delimitarea traficului de ființe umane de unele infracțiuni adiacente*. In: *Revista științifică a Universității de Stat din Moldova*, 2011, nr. 3(43), pp. 221-236.

Se accentuează că este important să nu se confunde transportarea victimei, ca parte a traficului de ființe umane, cu trecerea legală a frontierei de stat. Trecerea frontierei de stat – legală sau ilegală – nu se abolvă de infracțiunea de trafic de ființe umane, făcând parte dintr-un alt sistem de referință.

Al. Tănase consideră în aceeași lucrare că transnaționalitatea traficului de ființe umane prezintă comparativ mai multe pericole pentru victima infracțiunii decât traficul intern de ființe umane deoarece în condițiile unei țări străine, vulnerabilitatea victimei, care este adesea lipsită de documentele de ieșire din/intrare în țară, este un factor ușor de exploatat de către făptuitor. În acest context, elemente de vulnerabilitate a victimei i se adaugă și necunoașterea limbii țării în care aceasta a fost traficată, lipsa încrederii în autoritățile locale, dificultatea orientării într-un anturaj necunoscut .

Expunerea rezultatelor științifice formulate de A. Tănase cu referire la elementele traficului de ființe umane nu ar fi completă dacă nu indicăm în contextul enunțat mai sus și articolul intitulat ”*Subiectul infracțiunii de trafic de ființe umane*”²² în care autorul concluzionează că este posibil ca o singură persoană să comită infracțiunea de trafic de ființe umane. Răspunderea conform art. 165 (cu excepția lit. d) alin. (2)) din CP RM poate fi aplicată doar atunci când o singură persoană a realizat recrutarea, transportarea și ascunderea victimei, dacă influențarea victimei necesită una dintre modalitățile adiacente de trafic de ființe umane. Cumulul de către aceeași persoană a două sau mai multe prezențe ca participant la infracțiune poate fi luat în considerare la individualizarea pedepsei. Cu toate acestea, într-un astfel de caz, datorită caracterului unitar al infracțiunii, este discutabil dacă cumulul diferitelor prezențe ca participant la infracțiune are ca efect pluralitatea infracțiunilor. Răspunderea persoanei juridice conform art. 165 din CP RM poate fi aplicată atunci când persoane cu putere de decizie, reprezentând structurile acestora și apelând la atribuțiile lor, comit traficul de ființe umane. Într-un astfel de caz, persoana juridică va purta răspunderea penală directă, ca pentru propria infracțiune. În alt caz, răspunderea penală a persoanei juridice conform art. 165 din Codul Penal al Republicii Moldova are un caracter substitutiv, ca pentru o infracțiune comisă de altcineva. Acest lucru este atestat atunci când simpli funcționari din cadrul persoanei juridice, prin îndeplinirea atribuțiilor lor, comit o infracțiune.

Gh. Gladchi și I. Oancea într-o investigație realizată în anul 2011 au examinat disocierea infracțiunilor privind traficul de persoane de infracțiunea de proxenetism. Foarte importantă este concluzia autorilor mai sus menționați potrivit căreia infracțiunile specificate la art. 165 și art. 206

²² Tănase, A. Subiectul infracțiunii de trafic de ființe umane. In: Revista Națională de Drept, 2011, nr. 3(126), pp. 28-33. ISSN 1811-0770.

C.P. RM presupun recurgerea la acte de constrângere sau la acte asimilate constrângerii. Respectiv în situația în care o persoană este pusă sau îndemnată să înlănească practicarea prostituției ori trage foloase de pe urma practicării prostituției fără a săvârșii acte de constrângere sau alte acte asimilate constrângerii ea săvârșește infracțiunea de proxenetism, prevăzută în art. 220 CP RM.²³

În acest context analitic autorii propun amendarea dispoziției de la art. 220 CP RM astfel:
eliminarea cuvântului „determinarea” din alineatul 1 al articolului mai sus menționat;

eliminarea din alineatul 2 a lit. c a expresiei „săvârșite față de două sau mai multe persoane sau mai multe” și înlocuirea agravantei de la lit. d cu expresia „săvârșite cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării ei față de persoana care practică prostituția sau față de rudele sau apropiații acesteia” cu agravanta „constrângerea la practicarea prostituției”;

introducerea unui nou aliniat având următorul conținut propus: „Aceleași acțiuni:
săvârșite față de două sau mai multe persoane;
săvârșite cu bună-știință în privința unui minor;
săvârșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală”.

La această propunere dedezvinovățire a determinării la prostituție și de incriminare a constrângerii la prostituție în cadrul normei dedicate proxenetismului au fost exprimate rezerve într-o teză de doctorat al cărei autor M. Ștefănoaia care sublinia expresia „constrângerea la prostituție” presupune aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori prin amenințarea aplicării ei față de persoana care practică prostituția sau față de rudele sau apropiații acesteia nu poate fi echivalată cu determinarea la prostituție prin aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori prin amenințarea aplicării ei față de persoana care practică prostituția sau rudele sau apropiații acesteia. Rezultă astfel două premise cu totul diferite prima presupunând constrângerea la prostituție implică lipsirea victimei de posibilitatea de a-și dirija acțiunile, de a-și manifesta autonomia de voință iar cea de-a doua premisă referitoare la determinarea prostituției chiar dacă poate presupune recurgerea la procedee violente, nu poate avea ca efect privarea victimei de posibilitatea de a-și dirija acțiunile ceea ce face ca implementarea inițiativei ar putea duce la apariția unei lacune în legea penală.²⁴

La fel, autorul M. Ștefănoaia efectuează studiul comparativ al reglementărilor care stabilesc răspunderea penală pentru faptele privind traficul de persoane în legislația Republicii

²³ Gladchi Gh., Oancea I. Delimitarea proxenetismului de alte componente de infracțiuni. În: Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Științe socio-umane. Chișinău: Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, 2011, pp. 27-31.

²⁴ Ștefănoaia M. Reglementarea răspunderii pentru infracțiunile privind traficul de persoane în dreptul comparat. Teză de doctor în drept. Chișinău. 2013.

Moldova, a României și a altor state, precum și în formularea recomandărilor – destinate legiuitorului din Republica Moldova și celui din România – de perfecționare a cadrului reglementar al componentelor de infracțiuni privind traficul de persoane, recomandări care să corespundă aspirațiilor de sincronizare pe plan internațional a eforturilor de eficientizare continuă a prevenirii și combaterii fenomenului trafic de persoane.

De un real ajutor este și lucrarea lui P. Apostol ce datează din 2011.²⁵ În cadrul lucrării sunt prezentate trei cazuri din practica judiciară a Republicii Moldova. Niciunul din aceste cazuri nu este supus unei analize juridice. Autorul se limitează la a face constatări privind natura juridică a infracțiunii prevăzute la art. 165 CP RM precum și privind gradul de pericol social al infracțiunii în cauză, constatări care nu-și găsesc sprijinul în rezultatele obținute de autor.

În principiu, aceeași concluzie se face pe marginea unei alte lucrări, cea aparținând M. Grosu, datând din 2011.²⁶ Tema lucrării este formulată într-o manieră mult prea generală, pretinzând la o analiză atotcuprinzătoare a aspectelor de orice natură a infracțiunii de trafic de ființe umane, analiza care în final nu s-a realizat în opinia noastră. În fapt, se fac observații de sorgintă criminologică, referitoare la prevenirea fenomenului traficului de ființe umane.

De asemenea, se examinează sumar prevederile Protocolului privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate din 15.11.2000 (în continuare - Protocolul la Convenția ONU din 15.11.2000).

Prioritizarea implementării standardelor internaționale și europene în normativul penal național este nuanțată în publicația „*Traficul de ființe umane: termeni și definiții de uz*”, autor V. Cușnir. Autorul în cauză argumentează relevanța juridică a termenilor și definițiilor cu care se operează privitor la traficul de ființe umane, sau aceștia capătă cu adevărat o semnificație majoră, atât pentru adaptarea cadrului legislativ național la standardele internaționale, cât și pentru desfășurarea activităților practice de prevenire și combatere a faptelor infracționale în cauză. Nedefinirea clară a fenomenului de trafic de ființe umane, lipsa unor termeni normativi acceptați nu numai la nivel național, ci și internațional, va avea un impact negativ asupra cooperării penale

²⁵ Apostol P. Sinteze de practică judiciară privind traficul de ființe umane: analiza și caracterizarea. În: Revista Națională de Drept, 2011, nr. 6-7, pp. 35-36.

²⁶ Grosu M. *Traficul de ființe umane*. Revista Națională de Drept, 2011, nr. 6-7, pp. 61-62.

internaționale și transfrontaliere vizând descoperirea și sancționarea celor vinovați în săvârșirea acestor infracțiuni²⁷.

Așa cum am menționat în partea introductivă a prezentei teze de doctorat, al cărui obiect de cercetare condiționează o abordare pluridisciplinară, la elaborarea conținutului capitolelor lucrării am consultat lucrări doctrinare din domeniul altor științe juridice, abordate dictactic, suplimentar, de structura actelor internaționale în domeniu, care reglementează atât dreptul material, cât și dreptul procedural. În contextul prezentei cercetări, o atenție aparte a fost dedicată și lucrărilor din domeniul procesului penal. Astfel, traficul de ființe umane, notează doctrinarul Andrei Nastase, poate fi considerat o infracțiune multidimensională și o afacere ilegală, care poate subminează statul de drept și poate genera instabilitate. Ca și fenomen global, este considerată o formă modernă sau contemporană de sclavie, care are implicații sociale și economice profunde, afectând, pe de o parte, securitatea statului, iar pe de altă parte, drepturile fundamentale ale omului și demnitatea victimei. Din acest motiv este numită o formă de comerț inuman, care la rândul său poate fi prezentă în orice țară. Traficul de ființe umane este o infracțiune care distruge vieți, încalcă demnitatea, libertatea și drepturile fundamentale ale victimelor. Este adesea o infracțiune violentă comisă de rețelele criminale organizate, care nu ar trebui să existe în societatea actuală. Cu toate acestea, traficul de persoane este un fenomen global. Există în fiecare țară, în fiecare regiune și încă mai există în UE. Conform celor mai recente date disponibile, în UE au fost înregistrate peste 14.000 de victime în perioada 2017-2018. Numărul real al victimelor este probabil mult mai mare, deoarece multe rămân neidentificate.²⁸

Monografia ”*Specifics of Human Trafficking Crime Investigation*”²⁹ semnată de A. Nastase conține o analiză a dimensiunilor teoretice și practice ale specificului cercetării infracțiunilor de trafic de persoane, axându-se pe: analiza evoluției și tendințelor actuale ale fenomenului traficului de ființe umane; strategii naționale și internaționale de combatere a acestui fenomen; evidențierea actelor normative internaționale și naționale care stabilesc tehnici speciale de investigare a infracțiunilor menționate; descrierea standardelor jurisprudențiale ale CtEDO aplicabile în investigarea infracțiunilor de trafic de ființe umane; determinarea particularităților criminalistice ale anchetei infracțiunilor de trafic de ființe umane; particularităților sesizării organului de urmărire penală și începerea urmăririi penale; competența organului de urmărire penală de a

²⁷ Cușnir V. Traficul de ființe umane: termeni și definiții de uz. În: Prevenirea și combaterea crimelor transnaționale: Probleme teoretice și practice: (Traficul de ființe umane, terorismul, spălarea banilor, traficul ilicit de droguri și armament): Materialele Conf. št.-practice intern., Chișinău, 6-7 octombrie 2005, p. 17.

²⁸ Nastase, A. *Specifics of Human Trafficking Crime Investigation*. ADJURIS – International Academic Publisher, Bucharest, Paris 2023.104 p. ISBN 13:978-606-95862-4-2, p. 6.

²⁹ Ibidem, p. 7.

conduce urmărirea penală în cazul infracțiunii în cauză; tehnicile speciale de investigare a infracțiunilor de trafic de ființe umane, analizate sub aspectul efectuării măsurilor speciale de investigație. În acest context, autorul a analizat evoluția și tendințele traficului de ființe umane, reglementările internaționale și naționale care stabilesc tehnicile de investigare a infracțiunilor de trafic de persoane, precum și standardele jurisprudenței CtEDO. În același timp, lucrarea conține aspecte particulare a cercetării infracțiunilor de trafic de persoane, relatarea specificului măsurilor speciale de investigație și a acțiunilor de urmărire penală în cercetarea infracțiunilor date, dar și realizarea asistenței juridice internaționale în materie penală în domeniu.

„*Aspecte procesual-penale și tactici criminalistice privind cercetarea traficului de copii*” este tema tezei de doctorat elaborată de către Dinu Ostavciuc în anul 2015.³⁰ Lucrarea presupune o primă încercare de a efectua o investigație temeinică sub aspectul procesual-penal și criminalistic al infracțiunii prevăzute de art. 206 Cod penal al Republicii Moldova unde au fost expuse concluzii și recomandări în vederea modificării și completării unor norme procesual-penale, a Legii nr. 241 din 20.10.2005, precum și alte recomandări de perfecționare a legislației de profil și de investigare eficientă a categoriei date de infracțiuni precum: norma prevăzută de art. 206 Cod penal al Republicii Moldova, nu pedepsește exploatarea fetelor pentru utilizarea lor ca mame-surogat sau în scop de reproducere, pe când acestea sunt specifice traficului; măsurile speciale de protecție a victimelor traficului de copii prevăzute în alin. (3) al art. 28 din Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane nu sunt menționate explicit în legislația națională a țării, precum Legea privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, Codul de procedură penală sau Legea privind protecția martorilor și altor participanți la procesul penal și nu în ultimul rând constatarea unor contradicții, divergențe și lacune referitoare la drepturile și obligațiile victimelor traficului de copii (inclusiv și a traficului de ființe umane) în raport cu drepturile și obligațiile părților vătămate a traficului de copii (inclusiv și a traficului de ființe umane), în acest sens, nu sunt garantate drepturile specifice a acestor două categorii, și, în general, nu sunt clar stipulate drepturile și obligațiile acestor subiecți procesuali.

La redactarea conținutului prezentei teze am apelat la fel la surse științifice din domeniul criminologiei pentru a stabili profilul victimei infracțiunii de trafic de ființe umane.

Studiile criminologice³¹ au încercat să răspundă la întrebări de bază (precum: cine sunt victimele, cum sunt ele traficate, care sunt rutele folosite, cine sunt traficanții și ce metode

³⁰ Ostavciuc D. Aspecte procesual-penale și tactici criminalistice privind cercetarea traficului de copii. Teză de doctor. Chișinău. 2015.

³¹ Cordero T. și Fario A., *Trafficking in women and children for sex industry*. European Institute for Crime Prevention and Control, Heuni, Helsinki, 2001, p. 84.

folosesc), prin care să semnaleze principalele aspecte ce se impun a fi urmărite în acțiunile de prevenire și combatere a traficului cu ființe umane. Aceste studii au contribuit la clarificarea unor noțiuni, la definirea cuprinzătoare a fenomenului în cadrul reglementărilor naționale și la nivelul instrumentelor juridice internaționale.

În opinia autorilor Bujor, V., Manole-Țăranu, D., prin victimă a traficului, se înțelege orice persoană care suportă direct sau indirect consecințele fizice, materiale sau morale ale unei acțiuni sau inacțiuni criminale³². Din această definiție rezultă că victima înseamnă întotdeauna o ființă umană, deși este necesar să se facă o serie de precizări în acest sens. Astfel, dacă este clar că nu pot fi considerate drept victime obiectele distruse de răufăcători sau instituțiile prejudiciabile de activitățile acestora, în ceea ce privește persoana victimizată (victima propriu zisă), trebuie să o diferențiem de alte persoane, care, de asemenea, pot fi lezate în urma unor acțiuni infracționale. Victima este persoana care, fără să-și fi asumat conștient riscul, deci fără să vrea, ajunge să fie victima unei acțiuni sau inacțiuni criminale. Datorită specificului acestei crime și stigmatizării victimelor în comunitățile acestora, numărul real al victimelor traficului de ființe umane rămâne necunoscut, acesta fiind mult mai mare.

Criminologul Valeriu Bujor consideră: „traficul de ființe umane constituie o formă particulară de manifestare a criminalității organizate care constă în comerțul cu oameni sau cu organe și țesuturi ale lor, în scopul extragerii de profituri considerabile, speculând o anumită cerere și ofertă existentă în acest sens”.

Autorul precizează că această definiție are un caracter strict criminologic și că nu trebuie confundată cu cea juridico-penală, nuanțând că din punct de vedere criminologic traficul de ființe umane este privit ca fenomen social în vreme ce știința dreptului penal se axează pe unele manifestări concrete ale fenomenului – fapte separate.

Potrivit aceluiași autor definiția criminologică ar avea un caracter natural ce reflectă realitatea și ajută la cunoașterea fenomenului, iar cea juridico-penală are caracter tehnic și servește la înfăptuirea reglementării relațiilor sociale, represiunii penale și a actului de justiție.³³

Mihai Gh. opinează: „criminalitatea organizată reprezintă un domeniu ce întrunește mai multe forme de activitate, cum ar fi ”mafia”, ”criminalitatea profesionistă” și ”racketul”.³⁴

³² Bujor, V., Manole-Țăranu, D., *Victimologie*, Chișinău, 2002, p. 15.

³³ Botnaru Gh., Bujor V., Bejan O. *Caracterizare criminologică și juridico-penală a traficului de ființe umane*. Centru de Prevenire și Asistență criminologică Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți-Ch.: Ericon SRL, Chișinău. 2008, p. 21.

³⁴ Mihai Gh. Criminalitatea organizată: probleme și soluții. În: *Strategia combaterii criminalității organizate în Republica Moldova*. Chișinău: „Arc”. 1997, p. 17.

Autoarea Oxana Rotari consideră că: „traficul de persoane a devenit aproape o formă a sclaviei, reprezintă un fenomen social care a depășit cu multe previziunile făcute asupra amplasării și dificultății combaterii și prevenirii sale. Norma penală materială și procedurală este în aceste condiții unul dintre instrumentele esențiale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane, incriminat ca infracțiune”.³⁵

În cele ce urmează vom analiza cercetările semnate de autorii români la subiectul analizei juridico-penale a infracțiunii traficului de ființe umane. De la început vom remarca că în doctrina penală română o parte din autorii români analizează infracțiunea de trafic de persoane sub aspectul elementelor constitutive ale acesteia, precum și a formele de sancționare acestei infracțiuni.

Astfel o lucrare deosebit de importantă în acest domeniu este cea a autorilor Ghe. Mateuț, N. Ștefăroi, V. Petrescu, E. Onu, A. Dublea, S. Luca, D. Iovu, R. D. Tărniceriu, B.L. Gafta, C. Luca, R. A. Prună intitulată „*Traficul de ființe umane. Infractor. Victimă. Infracțiune*” apărută în 2005³⁶ și în care sunt analizate de autoarea Nicoleta Ștefăroi în Capitolul II aspectele comune infracțiunilor privind traficul de persoane dar și obiectul acestora, subiecții, conținutul constitutiv, tratamentul sancționator.

Astfel autoarea Nicoleta Ștefăroi consideră că obiectul ocrotirii penale îl constituie persoana fizică și atributele esențiale ale acesteia, traficul de ființe umane constituind o gravă încălcare a drepturilor fundamentale ale omului.³⁷

De asemenea este specificat că obiect juridic generic al infracțiunilor prevăzute de Legea nr. 678/2001 este format din relațiile sociale care se nasc și se dezvoltă în jurul valorilor sociale constituite din principalele atribute ale persoanei și anume viața, integritatea corporală, sănătatea, libertatea, inviolabilitatea sexuală, onoarea și demnitatea.

În același context activitatea infracțională desfășurată de traficanți prin care sunt atinse valori umane esențiale vizează infracțiunile de trafic de ființe umane săvârșite prin acte de violență sau prin alte forme de constrângere care au avut ca consecințe asupra integrității fizice a persoanei traficate – corpul victimei în viață, fiind indiferent dacă acesta aparține unui nou-născut, copil, tânăr, adult, bătrân ori unei persoane de sex masculin sau feminin.³⁸

³⁵ Rotari O. *Criminologie*. Chișinău: ULIM. 2011, pp. 670-890.

³⁶ Mateuț Gh., Ștefăroi N., Petrescu V., Onu E., Dublea A., Luca S., Iovu D., Tărniceriu R. D., Gafta B. L., Luca C., Prună R. A. *Traficul de ființe umane. Infractor. Victimă. Infracțiune*. Iași: Asociația Alternative Sociale. 2005, p. 174.

³⁷ Ibidem, p. 20.

³⁸ Ibidem.

Autoarea specifică că subiectul activ al infracțiunii de trafic de persoane poate fi orice persoană fizică care are vârsta cerută de lege, responsabilă și care în momentul săvârșirii faptei a dispus de libertatea de a hotărî și acționa. Traficanții sunt atât bărbați cât și femei.³⁹

O altă publicație pe tema cercetată de noi este scrisă de G. Paraschiv sub titlu „Trafic de persoane” apărută la Editura Ars Academica, București în anul 2008.⁴⁰ Această lucrare analizează infracțiunile prevăzute de Legea nr. 678/2001 sub următoarele aspecte: condiții preexistente, conținut legal, subiecții, conținut constitutiv, formele infracțiunilor, modalitățile și variantele normative precum și sancționarea acestora.

În opinia autorului menționat anterior obiectul juridic specific al infracțiunii de trafic de persoane adulte este format din relațiile sociale care presupun respectarea libertății, onoarei și demnității persoanei, a vieții, a inviolabilității sexuale, a integrității corporale și sănătății acesteia, împotriva activităților de exploatare, astfel încât persoana adultă să nu fie transformată într-un mijloc de obținere a unor foloase, de regulă materiale, de către făptuitori. Deci autorul nu este de acord cu caracterul complex al infracțiunii de trafic de ființe umane și, prin urmare, al obiectului juridic special al acestei infracțiuni.

De asemenea nu suntem de acord cu afirmația autorului referitoare la obiectul juridic special al infracțiunii analizate mai exact acesta este apărut împotriva activităților de exploatare. Trebuie precizat că în cazul infracțiunii de trafic de persoane adulte pot fi anticipate activitățile de exploatare dar nu se pot confunda cu acestea deoarece pentru existența infracțiunii de trafic de ființe umane nu este obligatorie realizarea scopului de exploatare.

Deosebit de importantă este și opinia autorului menționat conform căreia obiectul material al infracțiunilor privind traficul de persoane este corpul persoanei traficate, asupra căreia se exercită violențe sau alte acte de constrângere care vătămă integritatea fizică, dar și sumele de bani ori alte foloase materiale oferite, date, acceptate sau primite pentru obținerea consimțământului persoanei ce are autoritate asupra victimei.

Frecvent în doctrina penală obiectul material al infracțiunilor de trafic de ființe umane este reprezentat doar de corpul persoanei, dar nu se face precizarea de foloasele materiale oferite, date, acceptate sau primite pentru obținerea consimțământului persoanei ce are autoritate asupra victimei.

³⁹ Ibidem, p. 76

⁴⁰ Paraschiv G. *Trafic de persoane*. București: Ars Academica. 2008, pp. 25-30.

În 2009 a fost publicată de către Marian Dima teza de doctorat cu titlul „Traficul de persoane în România. Tendințe și perspective”, Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”, Facultatea de Drept, București.⁴¹

În această lucrare autorul a prezentat apariția și evoluția reglementărilor juridice referitoare la traficul ilegal de persoane în legislația națională și internațională, referințele istorice, apariția și evoluția instrumentelor juridice internaționale, examenul teoretic al infracțiunilor de trafic de persoane în legislația română, cauzele și condițiile care favorizează această infracțiune, managementul prevenirii și combaterii traficului de persoane, investigarea elementelor de drept comparat ale traficului de persoane (respectiv a reglementărilor din legislația penală a Germaniei, Franței, Olandei, Spaniei și Kosovo).

Autorul face doar trecere în revistă a reglementărilor privind traficul de persoane fără a realiza o comparație propriu-zisă a acestora astfel putând fi valorificate doar o parte din rezultatele științifice obținute pentru clarificarea naturii juridice a aspectelor de drept comparat ale infracțiunilor privind traficul de persoane.

O altă teză de doctorat a fost susținută în anul 2009 de către D. Negoescu.⁴² Autoarea analizează cauzele traficului de ființe umane dar și dimensiunea mondială a acestuia, evoluția fenomenului traficului de persoane în România și formele de manifestare.

În aceeași lucrare mai sunt relevate: modalitățile de prevenire a traficului de persoane dar și investigarea judiciară a infracțiunii de trafic de persoane implicit activitățile procedurale de administrare a probelor în cauzele privind traficul de persoane și tehnicile speciale de investigare a traficului de ființe umane. Remarcăm ca fiind una dintre puținele lucrări apărute pe această temă ce abordează și elementele de investigare judiciară și mai ales tehnici speciale de investigare a acestora. Sunt de asemenea examinate aspectele de drept comparat specifice statelor membre ale Uniunii Europene și statelor noncomunitare. Astfel conform reglementărilor în vigoare din Franța, sclavia și traficul de ființe umane nu constituie infracțiuni doar anumite dispoziții ale legii penale franceze incriminează acele modalități infracționale care au legătură cu sclavia și cu traficul de persoane. În Ucraina cadrul legal pentru combaterea traficului de ființe umane se bazează pe principiile derivate din instrumentele internaționale ratificate de către Guvernul Ucrainei, precum și pe Constituția Ucrainei, care recunoaște valoarea socială și demnitatea înăscută a ființelor umane, asigură protecție mamei și copilului și oferă subvenții de stat pentru orfani și copii privați de îngrijire parentală adecvată.

⁴¹ Dima M., *Traficul ilegal de persoane în România. Tendințe și perspective. Teză de doctorat. Rezumat.* Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”. Facultatea de Drept. București, 2009.

⁴² Negoescu D., *Prevenirea și combaterea traficului de persoane. Rezumat al tezei de doctorat.* București, 2009.

Mihai Adrian Hotca și Maxim Dobrinoiu în lucrarea „*Infracțiuni prevăzute în legi speciale. Comentarii și explicații*”⁴³, apărută în anul 2010 analizează foarte amănunțit atât infracțiunea de trafic de persoane, infracțiunea de trafic de minori cât și infracțiunile conexe traficului de persoane și alte instituții legate de acestea ce formează obiectul de reglementare al dispozițiilor cuprinse în Legea nr. 678/2001.

În lucrare de mai sus se menționează că pentru desfășurarea unitară, coordonarea și evaluarea activităților de prevenire și combatere a traficului de persoane conform Regulamentului de aplicare a Legii nr. 678/2001 a fost constituit Grupul Interministerial de lucru ce are ca atribuții principale precum: analizarea cauzelor traficului de persoane și condițiile care favorizează acest fenomen dar și structura, starea și dinamica acestuia pe baza datelor oferite de instituțiile abilitate.

Autorii specifică și aspecte privind asistența și protecția victimelor traficului de persoane dar și metodologia de repatriere a cetățenilor români victime ale traficului de persoane.

Tot în anul 2010 a apărut și lucrarea „*Traficul de persoane*”⁴⁴ scrisă de Ioan Gârbuleț ce este o culegere de practică judiciară comentată, structurată pe trei capitole care analizează din punct de vedere teoretic și practic infracțiunile privind traficul de persoane, infracțiunile în legătură cu traficul de persoane, precum și aspectele procesuale în legătură cu toate aceste categorii de infracțiuni. Lucrarea a constituit o noutate întrucât alegerea spețelor s-a făcut cu mare grijă dintre cele mai reprezentative pentru problema de drept supusă discuției majoritatea acestora fiind pronunțate de către instanța supremă, unele chiar nepublicate, acoperindu-se întreaga problemă a Legii nr. 678/2001. Fiecare speță relevă o problemă de drept care este analizată și din punct de vedere teoretic dar cu referire la articolele și studiile publicate în legătură cu aceasta la deciziile importante ale Curții Constituționale, recursurile în interesul legii, la legislația cu care se află în legătură, dar și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Achiesăm la părerea autorului ce susține că în cazul în care făptuitorul comite infracțiunea prin mai multe modalități: recrutare, transportare, cazare etc. aceasta are un caracter unic și nicidecum nu poate fi reținut un concurs real sau ideal de infracțiuni contrar opiniei lui I. Lascu⁴⁵.

Un alt autor Florea Pasca publică la editura Pro Universitaria tot în 2010 „*Fenomenul infracțional de trafic de ființe umane*”⁴⁶ în care descrie: evoluția istorică și tendințele fenomenului traficului de ființe umane; factorii favorizanți și măsurile profilactice în domeniul traficului de

⁴³ Hotca M. A., Dobrinoiu M. *Infracțiuni prevăzute în legi speciale. Comentarii și explicații*. Ediția 2. București: C. H. Beck. 2010, pp. 30-40.

⁴⁴ Gârbuleț I. *Traficul de persoane*. București: Universul Juridic. 2010, p. 460.

⁴⁵ Lascu I. Incriminări privind traficul de persoane. În: *Revista Dreptul* nr. 2/2002, pp. 10-17.

⁴⁶ Pasca F. *Fenomenul infracțional de trafic de ființe umane*. București: Pro Universitaria. 2010, p. 261.

ființe umane; crearea cadrului legislativ pentru instituțiile implicate în combaterea traficului de ființe umane; managementul colaborativ interinstituțional informal în domeniul cercetat etc.

În 2012 este publicată lucrarea cu titlul „*Traficul de persoane*” de către George-Cristinel Zaharia⁴⁷ care își propune să realizeze o analiză cât mai completă și realistă a acestui fenomen care are un impact social deosebit, manifestându-se atât la nivel național, cât și internațional. Autorul a scos în evidență că pe lângă legislația relevantă pentru magistratul care este chemat să aplice legea este importantă și cunoașterea cauzelor, modul de operare al traficanților, a psihologiei acestora și a victimelor, precum și a consecințelor traficului de persoane. Există situații când victimele exploatate sexual, după ce scapă de sub controlul traficanților, practică prostituția mai apoi în mod benevol, întrucât nu reușesc să treacă peste traumele trăite, peste stigmatizarea socială și nu au o altă sursă de existență - această stare de fapt ar putea fi invocată de către traficanți pentru a evidenția că nu au procedat la constrângerea victimelor.

Un element de noutate adus de această lucrare constă în analiza infracțiunilor prevăzute de Legea nr. 678/2001 precum: art. 13 – traficul de minori, art. 14¹ - folosirea serviciilor unei persoane exploatate, organizarea săvârșirii infracțiunilor privind traficul de persoane sau în legătură cu traficul de persoane – alin. 2 art. 15, infracțiunea prevăzută de art. 17 din lege căreia legiuitorul nu i-a dat o denumire legală și pornografia infantilă – art. 18.

De asemenea trebuie subliniată și analiza infracțiunii de trafic de persoane din perspectiva Noului Cod penal, adoptat în anul 2009, ce vine să întregască sfera infracțiunilor în materia traficului de ființe umane prin incriminarea de noi infracțiuni precum: exploatarea cerșetoriei – art. 214, folosirea unui minor în scop de cerșetorie – art. 215, folosirea serviciilor unei persoane exploatate.

Sistemul juridic român, în anul 2014, a cunoscut o modificare majoră deoarece au fost adoptate noile coduri, respectiv Codul penal și Codul de procedură penală. În urma introducerii noilor reglementări, legiuitorul român a încercat să sistematizeze tot ceea ce înseamnă politica penală, introducând ca noutate numeroase instituții care au rolul de a soluționa problemele cu care acesta se confruntă.⁴⁸

În contextul intrării în vigoare a Noului Cod penal infracțiunea de trafic de persoane va beneficia de noi variante de incriminare și sancționare fie în modalitatea completării sau modificării legilor speciale existente, fie prin incriminarea ca infracțiuni separate în capitole

⁴⁷ Zaharia G.-C. *Traficul de persoane*. București: C. H. Beck. 2012, p. 343.

⁴⁸ Corsei, A., Ștefănoaia, M. A. (2022). *The pleaagreement – in the light of the Code of Criminal Procedure*. Anuarul Universității “Petre Andrei” din Iași, Fascicula: Drept, Științe Economice, Științe Politice, 30, pp. 107-117. <https://doi.org/10.18662/upalaw/93>

distincte așa cum se arată în monografia cu titlul „*Particularitățile criminalității organizate în România*”⁴⁹ scrisă de Codruț Olaru ce conține o analiză comparativă utilă în primul rând practicienilor dreptului. În această monografie traficul de ființe umane este tratat ca formă a criminalității organizate alături de traficul de droguri, migrația ilegală, falsul și traficul de monedă falsă, criminalitatea informatică, terorismul și finanțarea terorismului, criminalitatea afacerilor, spălarea banilor.

C. Olaru susține că traficul de ființe umane constituie o violare a drepturilor omului și o atingere adusă demnității și integrității ființei umane, o amenințare asupra securității individului și valorilor sociale și morale.⁵⁰

Acest tip afectează în mod direct individul, prin impactul pe care îl are asupra unuia dintre drepturile fundamentale precum libertatea individuală, dar în același timp, societatea suportă influențele negative prin impulsivitatea corupției, a faptelor antisociale și violente, crearea unor mecanisme criminale care obțin profituri substanțiale din acest tip de activitate, afectând stabilitatea economică și securitatea regională.

Subliniază vechimea fenomenului traficului de ființe umane în istoria omenirii - sclavia în forme noi sau mai vechi, ca și practicile similare sclaviei continuă să existe în alte state ale lumii, totul derulându-se sub evantaiul crimei organizate. De asemenea, dezvoltarea mijloacelor de comunicație și dezechilibrele economice mondiale au internaționalizat traficul.

Tot în anul 2014 la aceeași editură apare și „*Noul Cod penal. Ghid de aplicare pentru practicieni*” avându-i ca autori pe C. Voicu, A. S. Uzlău, R. Moroșanu, Cr. Ghigheci.⁵¹

Această lucrare realizează o analiză pe articole a Noului cod urmărește stabilirea corespondențelor dintre legea veche respectiv Codul penal din 1969 dar și din legi speciale și legea nouă, evidențiază diferențele acolo unde instituțiile au continuitate, respectiv prezentarea instituțiilor în ipoteza în care acestea nu existau în reglementarea anterioară.

Un element de noutate în doctrină este reprezentat de exprimarea opiniilor în ceea ce privește identificarea legii penale mai favorabile, atât din perspectiva acțiunilor sau inacțiunilor incriminate și a regimului sancționator pentru partea specială, cât și din analiza diverselor instituții ale părții generale a celor două coduri penale. Au fost exemplificate câteva soluții jurisprudențiale în ceea ce privește aplicarea legii penale mai favorabile după hotărâri definitive și câteva modele pentru aplicarea legii penale mai favorabile în cursul judecării.

⁴⁹ Olaru C. *Particularitățile criminalității organizate în România*. București: Hamangiu. 2014, p. 316.

⁵⁰ Ibidem, p. 156.

⁵¹ Voicu A., Uzlău A. S., Moroșanu R., Ghigheci Cr., *Noul Cod penal. Ghid de aplicare pentru practicieni*. București: Hamangiu. 2014, p. 610.

Se face precizarea cu privire la conținutul constitutiv al infracțiunii care este aproape identic cu cel al art. 12 din Legea nr. 678/2001 articol abrogat odată cu intrarea în vigoare a noului Cod penal.⁵²

În același an 2014 în contextul intrării în vigoare a noului Cod penal este tipărită o altă lucrare a autorilor Mihail Udrioiu și Victor Constatinescu ”*Noul Cod penal. Codul penal anterior. Prezentare comparativă. Observații.*”⁵³ ce urmărește să răspundă unei necesități imediate a teoreticienilor și practicienilor preocupați de noua legislație penală, aceea de a cunoaște, diferențele dintre cele două reglementări, precum și implicațiile practice ale acestora, în special în perspectiva legii penale mai favorabile.

Această lucrare este de fapt un ghid practic inedit, atât ca structură, cât și ca modalitatea în care a fost concepută prezentarea modului de aplicare a noului Cod. Sunt cuprinse următoare teme: prezentarea comparativă a noului Cod penal și a Codului penal anterior, prezentarea și analiza dispozițiilor Legii de punere în aplicare a Noului Cod precum și a legilor referitoare la executarea pedepselor, indicarea prevederilor relevante în legi speciale atunci când este cazul, explicații concise și clare ale fiecărui articol din noul Cod, cu sublinierea elementelor de noutate și cu indicarea unor soluții posibile de determinare a legii penale mai favorabile în raport de fiecare instituție în parte dar și trimiterea la standardele de jurisprudență ale Curții Europene a Drepturilor Omului în materie.

O lucrare importantă ce analizează infracțiunea de trafic de persoane este „*Noul Cod penal comentat*” avându-i ca autori pe Vasile Dobrinioiu, Mihai Adrian Hotca, Mirela Gorunescu, Maxim Dobrinioiu, Ilie Pascu, Ioan Chiș, Costică Păun, Norel Neagu, Mircea Constantin Sinescu.⁵⁴ Autorii sunt de părere că infracțiunea de trafic de persoane era prevăzută, într-o reglementare asemănătoare exceptând variantele agravate care nu au mai fost preluate, în art. 12 din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane.

În 2015 este publicat un curs universitar „*Drept penal. Partea specială*”⁵⁵, Vol. I unde autorul Constantin Duvac analizează infracțiunile de trafic de persoane și trafic de minori incriminate în art. 210 și art.211 C.p. în raport cu legea penală anterioară mai exact Legea nr.187/2001 privind combaterea și prevenirea traficului de persoane.

⁵² Ibidem, p. 336.

⁵³ Udrioiu M., Constatinescu V. Noul Cod penal. Codul penal anterior. Prezentare comparativă. Observații. București: Hamangiu. 2014, p. 541.

⁵⁴ Dobrinioiu V., Hotca M. A., Gorunescu M., Dobrinioiu M., Pascu I., Chiș I., Păun C., Neagu N., Sinescu M. C., *Noul Cod penal comentat. Partea specială*. Ediția a II-a, revăzută și adăugită. București: Universul Juridic, 2014, pp. 30-45.

⁵⁵ Duvac C. *Drept penal. Partea specială*. Vol. I. București: Universul Juridic. 2015, p. 537.

Prof. univ. dr. Marcel Ioan Rusu în lucrarea „*Drept penal. Partea specială. Vol. I. Infracțiuni contra persoanei și a patrimoniului*”⁵⁶ editată în anul 2016 arată pe lângă analiza elementelor constitutive ale infracțiunii de trafic de persoane și cauzele apariției fenomenului traficului de persoane pe care le clasifică în două categorii: cauze macro-sociale și cauze micro-sociale.

Autorii Ilie Pascu și Petre Buneci au publicat o carte universitară în anul 2017 „*Drept penal. Partea specială. Vol. I. Infracțiuni contra persoanei. Infracțiuni contra patrimoniului. Infracțiuni privind autoritatea și frontiera de stat. Infracțiuni contra înfăptuirii justiției*”⁵⁷ unde pe lângă analiza infracțiunii de trafic de persoane sub aspectul elementelor preexistente precum obiectul juridic special, obiectul material și subiecții și a conținutului constitutiv precizează că incriminarea traficului de persoane reprezintă o transpunere în dreptul penal român a obligațiilor rezultate din instrumentele juridice internaționale la care România este parte ori pe care le-a ratificat, cum sunt: Convenția Europeană a drepturilor omului; Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene; Convenția Europol, care în anexa 2 definește infracțiunea de trafic de ființe umane și solicită cooperarea între statele membre ale Uniunii Europene în acest domeniu prin intermediu Europol, etc.

În același an Sergiu Bogdan și Doris Alina Șerban în „*Drept penal. Partea specială. Infracțiuni contra persoanei și contra înfăptuirii justiției*”⁵⁸ subliniază că în cazul traficului de persoane, modalitatea cea mai frecventă este cea a recrutării, recrutare care se face prin convingerea victimei sau prin oferirea în mod mincinos a unei speranțe de bunăstare economică, dacă aceasta va accepta să fie transportată pentru a fi „angajată” cu un salariu motivant, spre exemplu, ca barman sau chelner într-un local de noapte ori în construcții.

De cele mai multe ori, victimele nu sunt atât de naive să-l creadă cu totul pe cel care le recrutează, dar speră ca se vor descurca, chiar și în cazul în care informațiile oferite de cel care recrutează nu sunt complet „neadevărate”. Conform actelor oficiale, 42% dintre persoanele traficate în anul 2012 au fost recrutate cu promisiuni ale unui loc de muncă în străinătate, autorii bazându-se pe circumstanțele socio-economice ale victimei și nivel economic superior oferit de țara de destinație.

⁵⁶ Rusu M. I. *Drept penal. Partea specială. Vol. I. Infracțiuni contra persoanei și a patrimoniului*. București: Hamangiu. 2016, p. 373.

⁵⁷ Pascu I., Buneci P. *Drept penal. Partea specială. Vol. I. Infracțiuni contra persoanei. Infracțiuni contra patrimoniului. Infracțiuni privind autoritatea și frontiera de stat. Infracțiuni contra justiției*. București: Hamangiu. 2017, p. 511.

⁵⁸ Bogdan S., Șerban D. A. *Drept penal. Partea specială. Infracțiuni contra persoanei și contra înfăptuirii justiției*. București: Universul Juridic, 2017, pp. 38-52.

În anul 2018 este publicată ediția 3 – „*Drept penal. Partea specială I. Infracțiuni contra persoanei și infracțiuni contra patrimoniului*”⁵⁹ a profesorului Valerian Cioclei ce prezintă infracțiunea de trafic de persoane sub aspectul elementelor sale constitutive accentuând descrierea laturii subiective.

După ce precizează că vinovăția cerută de legiuitor pentru existența infracțiunii este intenția în modalitatea directă fapta se comite în scopul exploatării unei persoane.

Noțiunea de exploatare a unei persoane este definită în art. 182 C.p. în următorii termeni: a) supunerea la executarea unei munci sau îndeplinirea de servicii, în mod forțat; b) ținerea în stare de sclavie sau alte procedee asemănătoare de lipsire de libertate ori de aservire; c) obligarea la practicarea prostituției, la manifestări pornografice în vederea producerii și difuzării de materiale pornografice sau la alte forme de exploatare sexuală; d) obligarea la practicarea cerșetoriei; e) prelevarea de organe, țesuturi sau celule de origine umană, în mod ilegal.

1.2. Analiza cadrului normativ în domeniul cooperării statelor în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane

În vederea realizării scopului esențial al prezentului demers științific, în vederea urmăririi modul în care sunt transpuse în ordinea juridică națională prevederile tratatelor internaționale ce conțin standarde în domeniul prevenirii infracțiunii de trafic de ființe umane, standarde comune pentru anumite regiuni geografice, fie standarde universale ne propunem în cele ce urmează să prezentăm o analiză a celor mai importante codificări în domeniul investigat. Analizând conținutul codificărilor internaționale în domeniu vom constata atât intenția autorilor tratatelor internaționale cu referire la conceptele de bază și procedurile stabilite pentru determinarea elementelor constitutive ale crimei analizate, cât și vom evalua procesul de implementare a standardelor convenționale într-un mod în care Republica Moldova respectă angajamentele asumate.

Legislațiile în domeniul analizat vor fi prezentate cu respectarea ordinii cronologice și a ierarhiei izvoarelor formale de drept.

La 18 mai 1904 la Paris reprezentanții Marii Britanii, Germaniei, Danemarcei, Spaniei, Franței, Italiei, Rusiei, Suediei, Norvegiei și Elveției au semnat Acordul Internațional privind suprimarea ”traficului de sclavi albi”⁶⁰. În conformitate cu prevederile art. 2 al Acordului indicat fiecare guvern semnatar se obligă să supravegheze cu scopul de a depista în special în stațiunile

⁵⁹ Cioclei V. *Drept penal. Partea specială I. Infracțiuni contra persoanei și infracțiuni contra patrimoniului*. Ediția 3. București: C. H. Beck. 2018, p. 422.

⁶⁰ International Agreement for the Suppression of the "White slave traffic", signed at 18 may 1904 https://treaties.un.org/doc/Treaties/1920/09/19200907%2006-00%20AM/Ch_VII_8p.pdf

de cale ferată, porturi de îmbarcare și pe durata călătoriei persoanele care conduc femei și fete pentru o viață imorală. În acest sens vor fi adresate instrucțiuni funcționarilor și tuturor altor persoane calificate cu scopul de a obține în limite legale orice informații de natură să detecteze traficul criminal. Sosirea persoanelor care par în mod evident să fie autorii, complicii sau victimele unui astfel de trafic urmează să fie predați fie autorităților la locul de destinație, fie Agenților Diplomatici sau Consulari interesați, fie oricărei autorități competente.

Statele se angajau, atunci când va fi cazul, și în limitele legale, să ia declarațiile femeilor sau fetelor de naționalitate străină care se prostituează, pentru a le stabili identitatea și starea civilă și pentru a descoperi cine le-a determinat să părăsească țară. Informațiile obținute vor fi comunicate autorităților din țara de origine a femeilor, în vederea eventualei repatrieri a acestora. Totodată, Statele se angajează, în limitele legale și în măsura posibilităților, să încredințeze temporar, cu scopul repatrierii eventuale, victimele unui trafic criminal, atunci când sunt în nevoie, instituțiilor caritabile publice sau private, sau persoanelor private care oferă garanțiile necesare.

Sub egida primei organizații internaționale cu vocație de universalitate a fost adoptată la 30 septembrie 1921 Convenția internațională pentru reprimarea traficului de femei și copii⁶¹ de la Geneva. În temeiul prevederilor acestui tratat internațional statele semnatare s-au angajat să întreprindă toate măsurile pentru descoperirea și urmărirea persoanelor care sunt angajate în traficul de copii de ambele sexe și care comit infracțiuni în sensul articolului I din Convenția din 4 mai 1910. În aceste scopuri Înaltele Părți Contractante se angajează, în legătură cu imigrarea și emigrarea, să adopte măsurile administrative și legislative necesare pentru controlul traficului de femei și copii. În special, statele partenere se angajează să adopte reglementările necesare pentru protecția femeilor și copiilor care călătoresc pe navele de emigranți, nu numai la punctele de plecare și de sosire, ci și în timpul călătoriei, și să organizeze afișarea în stațiile de calea ferată și în porturi a avizelor care informează femeile și copiii despre pericolul traficului cu indicarea locurilor unde pot obține cazare și asistență.

La fel sub egida Societății Națiunilor în anul 1933 a fost adoptată Convenția internațională privind interzicerea traficului de femei majore⁶², iar în anul 1950, sub egida Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite a fost adoptată Convenția privind combaterea traficului de ființe

⁶¹ International Convention for the Suppression of the Traffic in Women and Children Geneva, opened for signature at Geneva from september 30th. 1921. to march 31st. 1922
https://treaties.un.org/doc/Treaties/1921/09/19210930%2005-59%20AM/Ch_VII_3p.pdf

⁶² International Convention for the Suppression of the Traffic in Women of Full Age. Geneva, 11 October 1933 https://treaties.un.org/doc/Treaties/1933/10/19331011%2006-00%20AM/Ch_VII_5p.pdf

umane și exploatarea prostituției de către persoane terțe⁶³. Convenția a extins numărul de acțiuni pe care statele au convenit să le considere drept criminale în sfera traficului de ființe umane și a exploatarea prostituției.

Între timp, statele cooperau în domenii conexe reprimării traficului de ființe umane, elaborând tratate internaționale prin care interziceau sclavia. Convenția privind sclavia⁶⁴, adoptată în anul 1926 are la bază intenția clară a statelor semnatare de a urma decizia scrisă în Actul General al Conferinței de la Bruxelles din 1889 – 1890 prin care statele s-au declarat că sunt deopotrivă motivați de intenția fermă de a pune capăt traficului cu sclavi africani. În textul convenției găsim definiția și trăsăturile sclaviei ca fiind condiția unei persoane asupra căreia este exercitată oricare putere ce derivă din dreptul de proprietate. În continuare sunt enumerate acțiunile ce constituie comerțul cu sclavi: capturarea, procurarea sau cedarea unei persoane cu intenția de a o reduce la sclavie; toate actele implicate în obținerea unui sclav în vederea vânzării sau schimbului; toate actele implicate în cedarea prin vânzare sau schimb a unui sclav procurat în vederea vânzării sau schimbului, și, în general, toate actele de comerț sau transport de sclavi (art. 1). Statele semnatare ale Convenției se angajează, fiecare pentru teritoriile aflate sub suveranitatea, jurisdicția, protecția sau tutela sa, în măsura în care nu au adoptat deja măsurile necesare: (a) să prevină și să suprimă comerțul cu sclavi; (b) să identifice progresiv și cât mai curând posibil, abolirea totală a sclaviei în toate formele sale (art. 2).

Importantă este și Convenția suplimentară cu privire la abolirea sclaviei, traficului cu sclavi și a instituțiilor și practicilor analoge sclaviei,⁶⁵ care definește traficul de sclavi drept orice act de capturare, achiziție sau cedare a unei persoane în vederea reducerii ei la sclavie; orice act de achiziționare a unui sclav în vederea vinderii sau a schimbării lui; orice act de cedare prin vânzare sau schimb a unei persoane capturate în vederea vinderii sau schimbării ei ca și în general orice act de comerț sau transport al sclavilor, indiferent de modul de transport folosit.

La art. 3 al Convenției indicate găsim următoarele prevederi:

⁶³ Convention pour la répression de la traite des êtres humains et de l'exploitation de la prostitution d'autrui https://treaties.un.org/doc/Treaties/1951/07/19510725%2010-37%20PM/Ch_VII_11_a_bp.pdf

⁶⁴ Convenția privind sclavia semnată la Geneva la 25 septembrie 1926. Intrată în vigoare la 9 martie 1927, conform dispozițiilor art. 12. Convenția a fost amendată prin Protocolul elaborat la sediul Națiunilor Unite, New York, la 7 decembrie 1953; Convenția amendată a intrat în vigoare la 7 iulie 1955, dată la care amendamentele expuse în anexa la Protocolul din 7 decembrie 1953 au intrat în vigoare conform art. III al Protocolului. România a ratificat Convenția prin Decretul nr. 988, publicat în „Buletinul Oficial al României”, partea I, nr. 76 din 1 aprilie 1931.

⁶⁵ Convenția suplimentară cu privire la abolirea sclaviei, traficului cu sclavi și a instituțiilor și practicilor analoge sclaviei adoptată la 7 septembrie 1956 de Conferința plenipotențiarilor Națiunilor Unite convocată în aplicarea dispozițiilor Rezoluției 608 (XXI) a Consiliului economic și social din 30 aprilie 1956. Intrată în vigoare la 30 aprilie 1957, conform dispozițiilor art. 13. România a ratificat Convenția la 13 noiembrie 1957 prin Decretul nr. 375, publicat în „Buletinul Oficial al României”, partea I, nr. 33 din 9 decembrie 1957.

”1. Faptul de a transporta sau de a încerca să se transporte sclavi dintr-o țară în alta, prin intermediul oricărui mijloc de transport sau faptul de a fi complice al unor astfel de acte va constitui infracțiune penală față de legea statelor părți la Convenție și persoanele stabilite a fi vinovate de o astfel de infracțiune vor fi pasibile de pedeapsă foarte aspră.

2. a) Statele părți vor lua toate măsurile eficace pentru a împiedica navele și aeronavele autorizate purtând pavilionul lor să transporte sclavi și pentru a pedepsi persoanele vinovate de aceste acte sau vinovate de utilizarea pavilionului național în acest scop.

b) Statele părți vor lua măsurile eficace pentru ca porturile, aerodromurile și coastele lor să nu poată fi folosite la transportarea sclavilor.

3. Statele părți la Convenție vor efectua schimburi de experiență în scopul asigurării unei coordonări practice a măsurilor luate de ele în lupta împotriva traficului de sclavi și se vor informa reciproc în legătură cu orice trafic cu sclavi și orice tentativă de infracțiune de acest gen despre care ar avea cunoștință.”

Prin crearea Organizației Națiunilor Unite în anul 1945, statele fondatoare au convenit, ulterior statele membre au acceptat să exonereze generațiile viitoare de hegemonia războiului care, în acea perioadă, de două ori în cursul unei vieți de om, a provocat indivizilor suferințe inimaginabile, să-și reafirme credința în drepturile fundamentale ale omului, în demnitatea și valoarea persoanei umane, în egalitatea în drepturi dintre bărbați și a femeii, precum și a națiunilor mari și mici, să creeze condițiile necesare menținerii justiției și respectării obligațiilor decurgând din tratate și alte izvoare ale dreptului internațional, să promoveze progresul social și condiții mai bune de trai. Organizația a fost creată inclusiv cu scopul realizării cooperării internaționale în rezolvarea problemelor internaționale cu caracter economic, social, cultural sau umanitar, în promovarea și încurajarea respectării drepturilor omului și libertăților fundamentale pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limba sau religie (alin. 3 art. 1)⁶⁶.

În scopul promovării și încurajării respectării drepturilor omului, sub egida Națiunilor Unite au fost elaborate o serie de instrumente internaționale prin care au fost puse bazele cooperării statelor în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane. La acestea referim în mod esențial Declarația Universală a Drepturilor Omului⁶⁷ și pactele internaționale în materia

⁶⁶ Carta Națiunilor Unite, San Francisco, SUA, adoptată: 26.06.1945, în vigoare: 24.10.1945. În vigoare pentru RM din 02.03.1992. Publicată în: Tratatate Internaționale, vol. 26, p. 5. Disponibil: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter>.

⁶⁷ Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată și proclamată de Adunarea generală a O.N.U. prin Rezoluția 217 A (III) din 10 decembrie 1948 Rezoluția 217 A. Paris, Franța. [citat 29.06.2024]. Publicat : 30-12-1998 în Tratatate Internationale Nr. 1 art. 12. Disponibil: https://www.ohchr.org/sites/default/files/UDHR/Documents/UDHR_Translations/rum.pdf.

drepturilor omului⁶⁸ prin care sunt stabilite standarde minime în tratarea ființelor umane, standarde ce rezultă în esență din imperativul de protecție a demnității umane și din universalitatea drepturilor omului, care constituie, în viziunea autorului Stelian Scăunaș, un ideal normativ în sensul obligației statelor de a promova respectarea drepturilor omului⁶⁹.

Convenția pentru reprimarea traficului cu ființe umane și a exploatării prostituției altuia⁷⁰, adoptată la 2 decembrie 1949 exprimă angajamentul părților să pedepsească orice persoană care, pentru a satisface pasiunile altuia: Procură, ademenește sau îndepărtează, în scopuri de prostituție, o altă persoană, chiar și cu acordul acelei persoane; exploatează vulnerabilitatea chiar și cu acordul acelei persoane. (art. 1) De asemenea părțile la Convenție au convenit să pedepsească orice persoană care: Păstrează sau administrează, ori cu bună știință finanțează, participă la finanțarea unui bordel; Închiriază cu bună știință o clădire ori un alt loc sau orice parte a acestuia în scopul prostituției altora. (art. 2) Convenția conține prevederi suplimentare atât privind calificarea, investigarea crimei ce constituie obiectul său de reglementare, cât și norme în domeniul asistenței juridice internaționale în materie penală.

Un pas important în vederea consolidării cooperării statelor pe segmentul protecției acestor drepturi, inclusiv a femeilor traficate sub egida Națiunilor Unite a fost adoptarea în anul 1979 a Convenției ONU privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei⁷¹, care a intrat în vigoare în anul 1981 și a stabilit inclusiv că statele vor lua toate măsurile adecvate, inclusiv pe plan legislativ, pentru reprimarea sub toate formele existente a traficului de femei și a exploatării prostituției femeii.

În anii ce au urmat în cadrul mecanismului ONU de protecție a drepturilor omului a fost adoptată Declarația ONU privind lichidarea violenței împotriva femeilor⁷² de către Adunarea Generală a ONU în anul 1993, prin care statele membre ale ONU au reafirmat că violența împotriva femeilor constituie o încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale femeilor și

⁶⁸ Pactul cu privire a drepturile civile și politice. Adunarea Generala ONU. Rezoluția 2200A (XXI). Adoptat: 16.12.1966, în vigoare: 23.03.1976. [citat 2.4.2024]. Disponibil:

https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115567&lang=ro; Pactul cu privire la drepturile economice, sociale și culturale. Adunarea Generala ONU. GA. Rezoluția 2200A (XXI). Adoptat: 16.12.1966, în vigoare: 03.01.1976. [citat 13.05.2023]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115566&lang=ro.

⁶⁹ Scăunaș Stelian Dreptul internațional al drepturilor omului. Editura ALL BECK. București, 2003. 222 p. p. 9

⁷⁰ Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others approved by the General Assembly of the United Nations in resolution 317 (IV)2 of 2 December 1949 https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=VII-11-a&chapter=7&clang=en

⁷¹ Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 34/180 of 18 December 1979, entry into force 3 September 1981, in accordance with article 27(1)

⁷² Declaration on the Elimination of Violence against Women adopted on 20 December 1993 by General Assembly resolution 48/104 <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-violence-against-women>

le afectează sau anulează exercitarea acestor drepturi și libertăți. În acest context prin violență împotriva femeilor urmează a fi înțeleasă inclusiv violența fizică, sexuală și psihologică, inclusiv violul, abuzul sexual, hărțuirea sexuală și intimidarea la locul de muncă, în instituțiile de învățământ și în alte părți, traficul de femei și prostituția forțată .

În temeiul Rezoluției 53/111⁷³ Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite din 9 decembrie 1999, a hotărât să înființeze un comitet ad-hoc interguvernamental cu componență deschisă, în scopul elaborării unei convenții internaționale cuprinzătoare împotriva criminalității transnaționale organizate și să discute despre elaborarea, după caz, a instrumentelor internaționale privind traficul de femei și copii, combaterea producției și traficului ilicit de femei, în arme de foc, piesele și componentele acestora și muniția, precum și traficul ilegal și transportul de migranți, inclusiv pe mare.

Principalul instrument internațional în lupta împotriva criminalității organizate transnaționale elaborate sub egida ONU a devenit Convenția Națiunilor Unite împotriva Criminalității Organizate Transnaționale⁷⁴ adoptată în anul 2000. Convenția este completată de trei Protocoale care vizează domenii și manifestări specifice ale criminalității organizate.

Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate⁷⁵ conține reglementări exprese de protecție a femeilor și copiilor împotriva traficului, prevederi, ce completează Convenția împotriva criminalității transnaționale. În ciuda existenței unor diferite instrumente internaționale care cuprind reguli și dispoziții practice vizând lupta împotriva exploatării persoanelor, în special a femeilor și a copiilor, nu există nici un instrument universal care să acopere toate aspectele traficului de persoane. Prin urmare este necesară o acțiune eficientă vizând prevenirea și combaterea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, cere din partea țărilor de origine, de tranzit și de destinație o apropiere globală și internațională cuprinzând măsuri destinate prevenirii traficului, o acțiune vizând pedepsirea traficantilor și protecția victimelor acestui trafic, în special prin respectarea drepturilor lor fundamentale internaționale recunoscute.

⁷³ Resolution 53/111. adopted by the General Assembly [on the report of the Third Committee (A/53/616)] Transnational organized crime.

⁷⁴ Convenția Națiunilor Unite împotriva Criminalității Organizate Transnaționale adoptată prin rezoluția 55/25 a Adunării Generale din 15 noiembrie 2000. Convenția a fost deschisă pentru semnare de către statele membre în cadrul unei Conferințe Politice la Nivel Înalt, convocată în acest scop la Palermo, Italia, în perioada 12-15 decembrie 2000, și a intrat în vigoare la 29 septembrie 2003.

⁷⁵ Protocolul din 15-11-2000 privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, publicat la 30-12-2006 în Tratatul Internațional Nr. 35 art. 399, în vigoare pentru Republica Moldova din 16 octombrie 2005.

Protocolul definește “traficul de persoane” drept recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare de recurgere sau prin recurgere la forță ori la alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau de o situație de vulnerabilitate ori prin oferta sau acceptarea de plăți ori avantaje pentru a obține consimțământul unei persoane având autoritate asupra alteia în scopul exploatării. Exploatarea conține, cel puțin, exploatarea prin prostituarea unei alte persoane sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciile forțate, sclavia sau practicile analoage sclaviei, folosirea sau prelevarea de organe. (art. 3)

În temeiul Protocolului susmenționat fiecare Stat Parte adoptă măsurile legislative și altele necesare pentru a conferi caracterul de infracțiune actelor ce constituie obiect de reglementare a Protocolului, atunci când au fost comise intenționat. Fiecare Stat Parte adoptă, de asemenea, măsurile legislative și altele necesare pentru a conferi caracterul de infracțiune:

sub rezerva conceptelor fundamentale ale sistemului său juridic, faptului de a încerca comiterea unei infracțiuni stabilite;

faptului de a fi complice la o infracțiune stabilită; și

faptului de a organiza comiterea unei infracțiuni stabilite conform prevederilor Protocolului sau de a da instrucțiuni altor persoane pentru ca acestea să o comită. (art. 5)

Mai mult decât cele menționate în Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor conține reglementări privind Protecția victimelor traficului de persoane, prevenirea, cooperarea și alte măsuri la care adăugăm măsurile la trecerea frontierei, securitatea și controlul documentelor .

Protocolul privind traficul de persoane este unic față de alte tratate, deoarece a fost creat ca instrument de aplicare a legii, care, în teorie, îi conferă mai multă influență decât acordurile aspiraționale. Prevederile din Protocolul privind traficul de persoane evidențiază că părțile trebuie: să ia măsuri pentru a sancționa traficul, a proteja victimele traficului și să acorde victimelor rezidența temporară sau permanentă în țările de destinație. Prin urmare, dacă un stat este parte la Convenție și la tratatele acesteia, statul are obligația de a elabora legislația care să susțină aceste prevederi la nivel intern.⁷⁶

Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate adoptat prin rezoluția 55/25 a Adunării Generale, a intrat în vigoare la 28 ianuarie 2004 abordează

⁷⁶ Lindsey King International Law and Human Trafficking.
<https://www.du.edu/korbel/hrhw/researchdigest/trafficking/InternationalLaw.pdf> 16p.

problema în creștere a grupurilor criminale organizate care traficează migranți, adesea punând migranții în pericol ridicat și generând profituri mari pentru infractori. Unul dintre marile realizări ale Protocolului a fost faptul că, pentru prima dată printr-un instrument internațional global, a fost elaborată și convenită o definiție a traficului de migranți. Protocolul are ca scop prevenirea și combaterea traficului de migranți, precum și promovarea cooperării între statele partenere, protejând în același timp drepturile migranților traficați și prevenind cele mai grave forme de exploatare care deseori caracterizează procesul de trafic.⁷⁷

Organele principale ale ONU, organele subsidiare și cele convenționale acordă o atenție deosebită modului în care statele respectă obligațiile ce rezultă din Protocol. În acest sens, Consiliul de Securitate atunci când examinează situații privind nerespectarea drepturilor femeilor⁷⁸, evaluează starea de lucruri inclusiv la capitolul traficului de femei. Același raționament este omniprezent în rezoluțiile Adunării Generale a ONU.⁷⁹

Reglementări speciale privind protecția anumitor categorii de persoane vulnerabile găsim în alte tratate internaționale adoptate sub egida ONU. Potrivit prevederilor Convenției cu privire la drepturile copilului⁸⁰, Statele părți vor lua toate măsurile corespunzătoare pe plan național, bilateral și multilateral pentru a împiedica răpirea, vânzarea și traficul cu copii în orice scop și în orice formă (art. 35). La 6 septembrie 2000 a fost adoptat Protocolul facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia

⁷⁷ UN Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols thereto.
<https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html>

⁷⁸ Resolution 2331 (2016) adopted by the Security Council at its 7847th meeting, on 20 December 2016
Résolution du Conseil de sécurité 1820 (2008) sur les femmes et la paix et la sécurité.

⁷⁹ Résolution adoptée par l'Assemblée générale le 24 juillet 2007[sur la base du rapport de la Commission des questions politiques spéciales et de la décolonisation (Quatrième Commission) (A/61/409/Add.2)] 61/267. Étude d'ensemble d'une stratégie visant à éliminer l'exploitation et les abus sexuels dans les opérations de maintien de la paix des Nations Unies.

Résolution 59/300 de l'Assemblée générale sur l'examen complet d'une stratégie visant à éliminer l'exploitation et les abus sexuels au sein des opérations des Nations Unies pour le maintien de la paix, qui avalisent les recommandations du Comité spécial des opérations de maintien de la paix (A/59/19/Rev.1).

Resolution 2388 (2017) adopted by the Security Council at its 8111th meeting, on 21 November 2017

Resolution 77/194. Trafficking in women and girls adopted by the General Assembly on 15 December 2022 [on the report of the Third Committee (A/77/456, para. 61)]

Resolution 71/167. Trafficking in women and girls adopted by the General Assembly on 19 December 2016 [on the report of the Third Committee (A/71/477)].

Resolution 69/149. Trafficking in women and girls adopted by the General Assembly on 18 December 2014 [on the report of the Third Committee (A/69/481)].

Resolution 64/293. United Nations Global Plan of Action to Combat Trafficking in Persons adopted by the General Assembly [without reference to a Main Committee (A/64/L.64)].

⁸⁰ Convenția internațională din 20-11-1989 cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adopția generală a Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989. Intrat în vigoare la 20 septembrie 1990. In: *Tratate Internaționale* Nr. 1 art. 52: 30-12-1998.

infantilă⁸¹ ca răspuns la preocuparea vie că traficul internațional cu copii în scopul vinderii acestora, al prostituției copiilor și pornografiei infantile a dobândit proporții considerabile și crescânde. În termenii Protocolului vânzarea de copii este considerat orice act sau tranzacție prin care un copil este transferat de orice persoană sau grup de persoane către o altă persoană ori către un alt grup contra cost sau contra oricăror alte avantaje materiale; prostituția copiilor reprezintă folosirea copiilor pentru activități sexuale, contra cost sau contra oricăror alte avantaje materiale; pornografia infantilă înseamnă orice reprezentare, prin orice mijloace, a copiilor angajați într-o activitate sexuală explicită, reală ori simulată, sau orice altă expunere a organelor sexuale ale copiilor, în principal în scopuri sexuale. (art. 2)

Ratificând Protocolul facultativ, orice stat parte va urmări ca cel puțin următoarele acte și activități să fie pe deplin incriminate în dreptul său penal, indiferent dacă aceste acte sunt comise pe plan intern sau internațional, individual ori în mod organizat.

a) În ceea ce privește vânzarea de copii, astfel cum este definită la art. 2:

(i) oferirea, livrarea sau acceptarea unui copil, indiferent de mijloacele utilizate, în scopul:

- exploatării sexuale a copilului;
- transferului de organe de copil pentru profit;
- supunerii la muncă forțată a copiilor;

(ii) obținerea consimțământului, în mod fraudulos, ca intermediar pentru adopția copiilor, prin încălcarea instrumentelor juridice internaționale în materia adopției.

b) Oferirea, obținerea, procurarea sau furnizarea copiilor pentru prostituție, astfel cum este definită la art. 2.

c) Producerea, distribuirea, difuzarea, importul, exportul, oferirea, vinderea sau deținerea în scopurile menționate de materiale de pornografie, astfel cum este definită la art. 2. (art. 3)

Un alt instrument de protecție eficientă împotriva abuzurilor, în contextul prezentului studiu, este Convenția privind cele mai grave forme ale muncii copiilor și acțiunea imediată în vederea eliminării lor⁸² (Convenția OIM nr. 182) adoptată de Organizația Internațională a Muncii în anul 1999. Prin ratificarea acestei convenții, statul se angajează să ia măsuri imediate pentru a

⁸¹ Protocol facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, semnat la New York la 6 septembrie 2000.

⁸² Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr. 182 privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copiilor și acțiunea imediată în vederea eliminării lor Adoptat/incheiat la Geneva la 17.06.1999 În vigoare pentru RM din 14.06.2003 Publicat în: Tratatate Internaționale, vol. 35, pag. 239 Înregistrat la ONU cu nr. I-37245.

interzice și elimina cele mai grave forme de muncă a copiilor, inclusiv sclavia, traficul și munca forțată. Toate statele membre OIM au semnat această convenție până la data de 4 august 2020.

Standardele elaborate de structurile universale interguvernamentale în vederea prevenirii traficului de ființe umane sunt transpuse la scară regională în convenții regionale în domeniu. Astfel, în ianuarie 2002 sub egida Asociației Asiei de Sud pentru Cooperare Regională a fost adoptată Convenția cu privire la prevenirea și combaterea traficului de femei și copii în scop de prostituție⁸³ Sub egida Organizației Statelor Americane au fost elaborate mai multe tratate în domeniu: Convenția interamericană privind drepturile omului,⁸⁴ Convenția interamericană cu privire la traficul internațional de minori⁸⁵ și Convenția cu privire la prevenirea, pedepsirea și eradicarea violenței împotriva femeilor (Convention Belém do Pará)⁸⁶. Sub egida Uniunii Africane (în trecut Organizația Uniunii Africane) au fost adoptate: Carta Africană a Drepturilor Omului și Popoarelor⁸⁷, Protocolul la Carta Africană a Drepturilor Omului și Popoarelor cu privire la Drepturile Femeilor în Africa⁸⁸.

Cu precădere la cooperarea regională europeană în domeniu, este necesar să menționăm cel mai important tratat regional în materia combaterii traficului de ființe adoptat la 16 mai 2005 sub egida Consiliului Europei și anume Convenția privind lupta împotriva traficului de ființe umane⁸⁹ ce se aplică se aplică tuturor formelor de trafic de ființe umane, celor naționale sau transnaționale, cu sau fără legătură cu criminalitatea organizată. Convenția a intrat în vigoare la 1 februarie 2008, după cea de-a 10-a ratificare și a fost ratificată de toate cele 46 de state membre ale Consiliului Europei împreună cu două state nonmembre: Belarus și Israel.

La elaborarea textului Convenției s-a ținut cont de prevederile Convenției Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate și de Protocolul la aceasta privind prevenirea,

⁸³ Convention on Preventing and Combating Trafficking in Women and Children for Prostitution, 01.2002. <https://www.saarc-sec.org/index.php/resources/agreements-conventions/50-saarc-convention-on-preventing-and-combating-trafficking-in-women-and-children-for-prostitution/file>.

⁸⁴ Convenția interamericană privind drepturile omului adoptată la San Jose, Costa Rica, în cadrul Conferinței interamericane specializate privind drepturile omului, 22 noiembrie 1969.

⁸⁵ Inter-American Convention On International Traffic In Minors adopted at Mexico, D.F., Mexico, on March 18, 1994, at the Fifth Inter-American Specialized Conference on Private International Law, <https://www.refworld.org/legal/agreements/oas/1994/en/16851>.

⁸⁶ Convention on the Prevention, Punishment, and Eradication of Violence against Women, adopted in 1994. <https://www.oas.org/en/mesecvi/convention.asp>.

⁸⁷ Carta africană a drepturilor omului și popoarelor, adoptată de Conferința a XVII a șefilor de state și de guverne, iunie 1981, Nairobi, Kenya. [citat 10 februarie 2021]. Disponibil: <https://www.achpr.org/fr/legalinstruments/detail?id=49>.

⁸⁸ Protocolul la Carta Africană a Drepturilor Omului și Popoarelor cu privire la Drepturile Femeilor în Africa adoptat la 11 iulie 2003.

⁸⁹ Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane adoptată la Varșovia, 16 mai 2005. Ratificată prin Legea Parlamentului RM nr.67-XVI din 30 martie 2006. În vigoare pentru RM: din 1 februarie 2008.

reprimarea și sancționarea traficului de persoane, în special, al femeilor și copiilor, în scopul consolidării protecției asigurate de aceste instrumente și dezvoltării normelor enunțate de ele. Printre obiectivele Convenției se numără: prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, garantând egalitatea dintre femei și bărbați; protecția drepturilor fundamentale ale victimelor traficului, realizarea unui cadru complet de protecție și asistență a victimelor și martorilor, precum și asigurarea de anchete și urmăriri eficiente; promovarea cooperării internaționale în domeniul luptei împotriva traficului de ființe umane.

Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane a stabilit propriul mecanism de monitorizare a modului în care statele respectă angajamentele asumate prin ratificarea acesteia. Suplimentar, textul Convenției conține prevederi cu referire la: prevenirea și combaterea traficului de ființe umane; măsuri pentru protecția și promovarea drepturilor victimelor, cu garantarea egalității între femei și bărbați; drept penal material; investigații, urmăriri și drept procedural; cooperarea internațională și cooperarea cu societatea civilă etc.

La 14 octombrie 2021 Republica Moldova a ratificat⁹⁰ Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane, semnată de către Republica Moldova la data de 06.05.2005 în Varșovia, Polonia, Ulterior, în temeiul angajamentelor asumate, a fost asigurată compatibilitatea legislației Republicii Moldova cu standardele regionale în domeniu.

Merită a fi menționat în acest context cadrul normativ elaborat sub egida Uniunii Europene. Or, acest fenomen periculos, ce constituie infracțiune gravă, încălcând grav drepturilor omului, a marcat creația normativă atât în fiecare din cele 27 state membre ale UE, cât și dreptul derivat al organizației. Între anii 2018 și 2022 în spațiul UE 21 797 de victime ale traficului de ființe umane au fost identificate. Exploatarea sexuală este cea mai răspândită formă de trafic în UE (60%), fiind urmată de exploatarea prin muncă (15%), criminalitatea forțată, aservirea domestică și cerșetoria forțată. UE a luat mai multe măsuri pentru a preveni traficul de persoane, a pedepsi infractorii și a proteja victimele. Principalul instrument juridic al UE în acest context este Directiva privind prevenirea și combaterea traficului de persoane din 2011.

Conform Directivei 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din data de 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului⁹¹, traficul de ființe

⁹⁰ Lege Nr. 144 din 14-10-2021 cu privire la ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. In: Monitorul Oficial Nr. 256-260 art. 320 din 22-10-2021.

⁹¹ Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din data de 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru

umane reprezintă recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, inclusiv schimbul sau transferul de control asupra persoanelor în cauză, efectuate sub amenințare sau prin uz de forță sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, prin fraudă, prin înșelăciune, prin abuz de putere sau profitând de starea de vulnerabilitate sau prin oferirea sau primirea de bani sau de alte foloase pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra alteia, în vederea exploatării.

La 9 iunie 2023, Consiliul UE a convenit asupra poziției sale în vederea actualizării Directivei UE privind combaterea traficului de persoane. Tipurile de exploatare care intră sub incidența directivei includ, printre altele: căsătoriile forțate, adopțiile ilegale.⁹²

„Țările UE trebuie, de asemenea, să se asigure că persoanele care utilizează în cunoștință de cauză serviciile furnizate de victimele traficului de persoane pot face obiectul sancțiunilor. La 27 mai 2024, Consiliul a adoptat norme în vederea sporirii eficienței Directivei privind combaterea traficului de persoane, în special prin: asigurarea faptului că maternitatea de substituție intră, de asemenea, sub incidența normelor, consolidarea sprijinului și asistenței acordate victimelor, precum și a componentei legate de prevenție.”⁹³

Este oportun să menționăm în contextul cooperării regionale a statelor în vederea prevenirii și pedepsirii traficului de ființe umane măsurile realizate sub egida Organizației pentru Cooperare și Securitate în Europa. În textul Declarației de la Stockholm adoptată de Adunarea Parlamentară a OSCE⁹⁴ la 9 iulie 1996 statele participante menționează meritul OIM și Uniunii Europene pentru convocarea unei reuniuni axate pe practica deplorabilă a traficului de femei și fete, care se estimează că implică peste 500.000 de victime în Europa (pct. 83); sunt conștiente că această practică se extinde la sute de mii de victime suplimentare dincolo de granițele comunității OSCE și că traficul de femei din regiunea OSCE este legat în mod inerent de fenomenul global al crimei organizate legat de sclavie, muncă forțată și prostituție forțată (pct. 84); și în cele din urmă solicită țărilor reformatoare, precum și statelor occidentale să ia în calcul aspectele sociale negative ale tranziției economice, cum ar fi traficul de femei din țările reformatoare și necesitatea unei politici mai coordonate pentru combaterea acestei forme de criminalitate organizată. (pct. 101).

2002/629/JAI a Consiliului. Disponibil online [<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0036&from=EN#d1e433-1-1>], accesat la data de 01.12.2021.

⁹² Lupta UE împotriva criminalității organizate <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-fight-against-crime/>

⁹³ <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-fight-against-crime/>

⁹⁴ Stockholm Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly "Towards a common and comprehensive security model for Europe for the twentyfirst century" 9 July 1996 <https://www.osce.org/files/f/documents/5/c/38049.pdf>

Apoi, sub egida OSCE au fost adoptate o serie de acte menite să consolideze cooperarea statelor în domeniul combaterii regionale a traficului de ființe umane printre care e numără: Decizia Consiliului ministerial de la Viena de consolidare a eforturilor OSCE în lupta împotriva traficului de ființe umane⁹⁵, Declarația cu privire la traficul de ființe umane, 2002⁹⁶.

La 24 iulie 2003 Consiliul Permanent al OSCE a adoptat Decizia nr. 557 care conține: Planul de acțiuni de combatere a traficului ființelor umane⁹⁷. Planul de acțiuni a oferit statelor participante un set cuprinzător de instrumente care să le ajute să își pună în aplicare angajamentele de combatere a TFU. Acesta oferă statelor participante un mecanism de urmărire, care va promova, de asemenea, coordonarea între statele participante individuale, atât în cadrul structurilor OSCE, cât și cu altele organizații internaționale. Planul de acțiune adoptă o abordare multidimensională pentru combaterea traficului de ființe umane. Acesta abordează problema în mod cuprinzător, acoperind protecția victimelor, prevenirea TFU și urmărirea penală a celor care facilitează sau comit infracțiunea. Acesta oferă recomandări cu privire la modul în care statele participante și instituțiile, organele și operațiunile de teren relevante ale OSCE pot aborda cel mai bine aspectele politice, economice, juridice, de aplicare a legii, educaționale și alte aspecte ale problemei. Planul de acțiune urmărește, de asemenea, să asiste statele participante în utilizarea acestor instrumente, bazându-se pe experiența regională existentă dobândită prin punerea în aplicare a unor astfel de inițiative și măsuri concrete precum cele întreprinse de Grupul operativ al Pactului de Stabilitate privind traficul de ființe umane în Europa de Sud-Est. O abordare cuprinzătoare a traficului de ființe umane necesită un accent în ceea ce aducerea în fața justiției a celor responsabili pentru această infracțiune și pe realizarea măsurilor eficiente de prevenire a acesteia, menținând în același timp o abordare umanitară și plină de compasiune în acordarea de asistență victimelor acesteia.

La acest capitol menționăm că pe teritoriul Republicii Moldova începând cu anul 1993 este prezentă Misiunea Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa, având mandat să negocieze o soluție politică durabilă în conflictul dintre Republica Moldova și regiunea transnistreană. Astăzi, Misiunea OSCE în Republica Moldova realizează mai multe acțiuni în domeniul respectării drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și a principiului supremației legii, la care se referă și Programul Antitrafic și Gender ce are drept scop prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, abordarea fenomenului violenței în familie și promovarea

⁹⁵ Décision Conseil ministériel de Vienne, n° 1 (Décision de renforcement des efforts de l'OSCE pour lutter contre la traite des êtres humains), MC(8).DEC/1, 2000, par. 9.

⁹⁶ Déclaration de l'OSCE sur la traite des êtres humains adoptée à Porto en 2002.

⁹⁷ Decision No. 557 adopted by Permanent Council of the Organization for Security and Co-operation in Europe "OSCE action plan to combat trafficking in human beings" PC.DEC/557 24 July 2003.

egalității de gen. Misiunea susține Republica Moldova în vederea sporirii nivelului de identificare, protecție și asistență acordate victimelor și persoanelor vulnerabile⁹⁸.

Aspecte suplimentare privind protecția victimelor traficului de ființe umane sunt evaluarea modului în care statele își respectă obligațiile asumate în acest sens ce cad sub incidența altor convenții internaționale în materia drepturilor și libertăților fundamentale: Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale⁹⁹, Carta Socială Europeană¹⁰⁰, Convenția privind statutul refugiaților¹⁰¹, Convenția privind statutul apatrizilor¹⁰², ¹⁰³ ș.a.

Lista tratatelor internaționale în materia prevenirii și combaterii traficului de ființe umane la care Republica Moldova este parte nu ar fi completă dacă nu am include aici și acordurile încheiate sub auspiciul Comunității Statelor Independente. Astfel, la 25 noiembrie 2005 la Moscova a fost încheiat Acordul privind cooperarea statelor-membre ale Comunității Statelor Independente în combaterea traficului de ființe umane, organe și țesuturi umane.¹⁰⁴ Republica Moldova a semnat Acordul la 25 noiembrie 2005, iar la 21 iunie 2013 a formulat o rezervă, comunicată prin Nota Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova prin care menționează că acordul are efect față de statul Republica Moldova cu excepția prevederilor privind armonizarea legislației și realizarea măsurilor coordonate.

Acordul a fost încheiat în scopul elaborării unei strategii coordonate și adoptării unor măsuri comune cuprinzătoare de natură juridică, socio-economică, informațională și de altă natură în lupta împotriva traficului de persoane, eliminarea cauzelor și condițiilor care favorizează producerea acestuia, precum și protecția victimelor traficului de persoane și reabilitarea acestora; cât și pentru unirea eforturilor tuturor organelor guvernamentale, organizațiilor publice și altor

⁹⁸ Pliant informațional: Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), Misiunea în Moldova, Programul Antitrafic și Gender. <https://www.osce.org/files/f/documents/2/3/36929.pdf>

⁹⁹ Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950. Intrată în vigoare la 3 septembrie 1953. Publicat : 30.12.1998. In: Tratatate Internaționale Nr. 1 art Nr : 342. Data intrării în vigoare pentru Republica Moldova: 01.02.1998.

¹⁰⁰ Carta socială europeană revizuită adoptată la Strasbourg la 03.05.1996. Semnat de către RM la 03.11.1998. În vigoare pentru RM din 01.01.2002. In: Tratatate Internaționale, vol. 38, p. 175.

¹⁰¹ Convenția privind statutul refugiaților adoptată la Geneva la 28.07.1951. În vigoare pentru RM din 31.01.2002. In: Tratatate Internaționale, vol. 38, pag. 5 Înregistrat la ONU cu nr. I-2545.

Protocol privind statutul refugiaților. În vigoare pentru RM din 31.01.2002. In: Tratatate Internaționale, vol. 38, pag. 59. Înregistrat la ONU cu nr. I-8791.

¹⁰² Convenția privind statutul apatrizilor adoptată la New York la 28.09.1954. În vigoare pentru RM din 19.04.2012. Înregistrat la ONU cu nr. I-5158.

¹⁰³ Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități din 30-03-2007. In: Tratatate Internationale Nr. 50 art. 320 din 30-12-2016.

¹⁰⁴ Acord privind cooperarea statelor-membre ale Comunității Statelor Independente în combaterea traficului de ființe umane, organe și țesuturi umane încheiat la Moscova la 25.11.2005, semnat de către RM la Moscova la 25.11.2005, în vigoare pentru Republica Moldova din 04.07.2013

organizații, precum și ale cetățenilor pentru a obține cele mai eficiente rezultate în combaterea traficului de persoane, în special femei și copii.

Pentru atingerea scopurilor menționate au fost fixate principalele forme de cooperare ale statelor care se rezumă la următoarele: schimbul de informații operaționale, criminalistice, statistice și de altă natură, inclusiv informații despre infracțiunile premeditate și comise, spălarea banilor obținuți în urma infracțiunilor și persoanele fizice sau juridice implicate în acestea; executarea cererilor pentru activități de căutare operațională; planificarea și implementarea măsurilor operaționale coordonate de investigare, prevenire; schimbul de acte juridice de reglementare, publicații și materiale științifice și metodologice; schimbul de experiență de lucru, desfășurarea de ședințe de lucru, consultări, întâlniri, conferințe practice și seminarii, precum și cercetare științifică comună; dezvoltarea și implementarea măsurilor coordonate de prevenire și limitare a utilizării internetului în scopul traficului de persoane; schimbul de experiență în implementarea sistemelor de informații privind controlul pașapoartelor și vizelor, inclusiv utilizarea datelor biometrice; acordarea asistenței în vederea pregătirii avansate a specialiștilor; dezvoltarea și implementarea de noi metode de reabilitare socială și medicală a victimelor traficului de persoane, în special femei și copii.

În anii următori, la fel sub egida Comunității Statelor Independente a fost semnat Acordul de colaborare dintre Ministerele Afacerilor Interne (poliție) ale statelor membre ale Comunității Statelor Independente în lupta cu traficul de ființe umane.¹⁰⁵

Evoluția reglementărilor penale în materia incriminării traficului de ființe umane în Republica Moldova este în momentul actual după cum urmează: Codul penal al Republicii Moldova, fiind modificat în anul 1997, a stabilit pentru prima dată răspunderea penală pentru traficul de ființe umane – vânzarea și traficul de copii (art. 113/1). Ulterior, în anul 2001 a fost introdus art. 113/2 ce reglementa răspunderea penală pentru traficul de ființe umane. La data de 12 iunie 2003 a intrat în vigoare Noul Cod penal¹⁰⁶ prin al cărui conținut au fost incriminate traficul de ființe umane la art. 165, traficul de copii la art. 206, scoaterea ilegală a copiilor din țară și proxenetismul.

O altă acțiune a fost întreprinsă la 9 noiembrie 2001 când Guvernul Republicii Moldova a aprobat componența nominală a Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane

¹⁰⁵ Acord de colaborare dintre Ministerele Afacerilor Interne (poliție) ale statelor membre ale Comunității Statelor Independente în lupta cu traficul de ființe umane încheiat la Sankt Petersburg la 17.09.2010, semnat de către RM la 17.09.2010, în vigoare pentru RM din 17.01.2012.

¹⁰⁶ Codul penal al Republicii Moldova, adoptat la 18.04.2002, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 128-129/1012 din 13.09.2002, intrat în vigoare la 12.06.2003, republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 72-74 din 14.04.2009, modificat și completat ulterior.

și Planul național de acțiuni pentru combaterea traficului de ființe umane.¹⁰⁷ Prin această hotărâre a fost preconizată implementarea unor acțiuni complexe și realizarea de inițiative social-economice orientate spre prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, precum și protecția victimelor unui astfel de trafic, inclusiv colaborarea cu organizațiile internaționale, organizațiile nonguvernamentale, cu alte instituții și reprezentanți ai societății civile.

La 20 octombrie 2005 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane.¹⁰⁸ Este important să menționăm că adoptarea și conținutul legii vin ca răspuns la programele realizate de partenerii de dezvoltare a Republicii Moldova, iar însăși textul legii face trimitere la actele internaționale în domeniu: Convenția CoE din 3 mai 2005 privind lupta împotriva traficului de ființe umane; Convenția Națiunilor Unite din 15 noiembrie 2000 împotriva criminalității transnaționale organizate; Decizia-cadru a Consiliului 2002/629/JAI din 19 iulie 2002 privind combaterea traficului de persoane; Decizia-cadru a Consiliului 2001/220/JAI din 15 martie 2001 privind statutul victime lor în cadrul proceduri lor penale; Directiva Consiliului 2004/81/CE din 29 aprilie 2004 privind permisul de ședere eliberat resortisanților țărilor terțe care sunt victime ale traficului de persoane sau care au făcut obiectul unei facilitări a imigrației ilegale și care cooperează cu autoritățile competente. Domeniul de aplicare a legii indicate îl constituie reglementează raporturile juridice privind: a) prevenirea și combaterea traficului de ființe umane; b) asigurarea protecției și asistenței victimelor și a prezumatelor victime ale traficului de ființe umane; c) colaborarea autorităților administrației publice cu organizațiile necomerciale și cu alți reprezentanți ai societății civile în activitatea de prevenire și combatere a traficului de ființe umane; d) cooperarea cu alte state și cu organizații internaționale și regionale competente în domeniu. La fel, în textul legii găsim trimitere directă la tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte în calitate de cadru juridic al activității de prevenire și combatere a traficului de ființe umane și de protecție a victimelor traficului (art. 3).

Legea privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane conține definiția traficului de ființe umane (trafic de persoane adulte sau trafic de copii), care urmează a fi înțeles ca recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare cu forța sau prin folosirea forței ori a unor alte mijloace de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de putere sau de situație de vulnerabilitate ori prin darea sau primirea de bani ori de beneficii

¹⁰⁷ Hotărârea Guvernului Nr. 1219 din 09-11-2001 cu privire la aprobarea componenței nominale a Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane și Planului național de acțiuni pentru combaterea traficului de ființe umane. In: Publicat : Monitorul Oficial Nr. 136-138 art. 1274 din 15-11-2001.

¹⁰⁸ Lege Nr. 241 din 20-10-2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane. In: Monitorul Oficial Nr. 164-167 art. 812 din 09-12-2005.

de orice gen pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra unei alte persoane, în scopul exploatarei acesteia. (art. 2)

De asemenea textul legii conține reglementări referitoare la cadrul instituțional, prevenirea și combaterea traficului de ființe umane; protecția și asistența victimelor și prezumatelor victime ale traficului de ființe umane; reglementări speciale privind traficul de copii; răspunderea pentru comiterea infracțiunilor de trafic de ființe umane și cooperarea internațională.

În scopul dezvoltării serviciilor de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane, prin Hotărârea Guvernului nr. 1362 din 29.11.2006¹⁰⁹ a fost aprobat Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a centrelor de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane. Scopul centrelor este oferirea protecției și plasamentului temporar victimelor traficului de ființe umane, socializarea și (re)integrarea acestora în familie și în comunitate. Beneficiari ai centrelor sunt victimele traficului de ființe umane și potențialele victime - cetățeni ai Republicii Moldova și apatrizi care aveau dreptul de a locui permanent în Republica Moldova la momentul intrării pe teritoriul unui alt stat (femei, copii, părinți/copii, bărbați).

O altă lege ce se înscrie în șirul actelor normative naționale elaborate în vederea realizării în ordinea juridică internă a prevederilor tratatelor internaționale semnate de Republica Moldova, este Legea privind drepturile copilului¹¹⁰ care la alin. (1) art. 23 ”Dreptul copilului de a fi protejat de orice formă de violență, abuz, neglijare, exploatare sau trafic” menționează: *Statul ocrotește inviolabilitatea persoanei copilului și întreprinde toate măsurile necesare pentru a preveni și a proteja copilul față de orice formă de violență, abuz, neglijare, exploatare sau trafic în orice scop și sub orice formă*. Este de menționat că și textul acestei legi face referire la Convenția Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului (art. 5), și în cele din urmă legea conține prevederea: *”Dacă un acord internațional la care Republica Moldova este parte conține prevederi mai favorabile decât cele care se conțin în prezenta lege, se aplică normele tratatului internațional.”* (alin. (3) art. 33)

În vederea realizării angajamentelor asumate prin ratificarea instrumentelor internaționale de către Republica Moldova, suplimentar elaborării cadrului normativ în domeniu, autoritățile naționale elaborează programe conținând planuri de acțiuni în domeniu. Astfel, Programul pentru

¹⁰⁹ Hotărârea Guvernului Nr. 1362 din 29-11-2006 cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a centrelor de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane. In: *Monitorul Oficial* Nr. 186-188 art. 1457 din 08-12-2006.

¹¹⁰ Lege Nr. 370 privind drepturile copilului din 30-11-2023. In: *Monitorul Oficial* Nr. 488-491 din 21-12-2023 art. 864.

prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2024-2028¹¹¹ aprobat de Guvernul Republicii Moldova la 26 septembrie 2023, pornește de la stabilirea listei principalelor documente de drept internațional în domeniu la care a aderat Republica Moldova. Astfel, în 2005 au fost ratificate Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor și Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare, parte din Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate (2000) și în 2006 – Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane (Varșovia, 2005). Implementarea acestor documente internaționale se află primordial în procesul monitorizării externe constante. În baza angajamentelor internaționale asumate și cu suportul partenerilor de dezvoltare, Republica Moldova a înregistrat progrese substanțiale în dezvoltarea politicii publice, în domeniul prevenirii și combaterii TFU cu acoperirea ariilor de prevenire și de protecție a victimelor TFU, precum și a celor de pedepsire/urmărire penală a traficanților și de dezvoltare a parteneriatului cu omologi din alte state (așa-numita paradigmă a celor „4P” cu privire la răspunsul antitrafic).

În perioada 2001-2023, au fost implementate opt planuri naționale și Strategia națională de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 461/2018¹¹². Strategia în cauză a reprezentat trecerea la o nouă etapă de abordare a politicii publice în domeniu, constituind primul document național de nivel strategic.

Programul a fost elaborat în conformitate cu recomandările mecanismelor de monitorizare și evaluare a eforturilor statului în domeniul prevenirii și combaterii TFU, recepționate prin diferite platforme: Grupul de experți independenți privind combaterea traficului de ființe umane din cadrul Consiliului Europei (în continuare – GRETA); Evaluarea Periodică Universală; Departamentul de Stat al SUA; Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (în continuare – UNODC); Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (în continuare – OSCE) și contribuie la implementarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022. Programul se aliniază și contribuie la realizarea prevederilor Acordului de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte dar și la atingerea priorităților

¹¹¹ Hotărârea Guvernului Nr. 715 din 26-09-2023 cu privire la aprobarea Programului pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2024-2028. In: *Monitorul Oficial* Nr. 422-425 art. 1018 din 10-11-2023.

¹¹² Hotărârea Guvernului Nr. 461 din 22-05-2018 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023 și a Planului de acțiuni pentru anii 2018-2020 privind implementarea acesteia. In: *Monitorul Oficial* Nr. 167-175 art. 512 din 25-05-2018, modificată prin Hotărârea Guvernului nr. 319 din 10.11.2021.

Programului de asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova 2021-2027 (Recomandarea nr. 1/2022 a Consiliului de Asociere Uniunea Europeană-Republica Moldova din 22 august 2022 privind Programul de asociere Uniunea Europeană-Republica Moldova 2021-2027).

Programul conține un plan de acțiuni privind implementarea Programului pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2024-2028. În calitate, prin unul din obiectivele generale (nr. 4) (pilonul „Pedepsire”) se urmărește că sistemul de justiție penală asigură investigarea, culegerea de informații, urmărirea penală completă, obiectivă, sub toate aspectele, judecarea tuturor cauzelor de TFU și restabilirea drepturilor victimelor traficului de ființe umane. În acest sens au fost formulate obiectivele specifice: Obiectiv specific 4.1. Procesul de identificare (depistare), urmărire penală și procesul judiciar în cazurile de TFU sunt consolidate conform standardelor internaționale de justiție penală; Obiectiv specific 4.2. Victimele TFU sunt informate și ghidate despre modalitatea solicitării compensațiilor financiare în baza Legii nr. 137/2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor.

Suplimentar, cadrul normativ al Republicii Moldova în domeniul luptei împotriva traficului de ființe umane conține următoarele acte:

- Legea cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova (1994)¹¹³;
- Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie;¹¹⁴
- Legea privind regimul străinilor în Republica Moldova¹¹⁵;
- Legea privind azilul în RM¹¹⁶;
- Legea privind frontiera de stat a Republicii Moldova¹¹⁷;
- Legea cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal¹¹⁸
- Legea cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor¹¹⁹

¹¹³ Legea Nr. 269 din 09-11-1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova. In: Monitorul Oficial Nr. 6 art. 54 din 26-01-1995.

¹¹⁴ Legea Nr. 45 din 01-03-2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. In: Monitorul Oficial Nr. 55-56 art. 178 din 18-03-2008.

¹¹⁵ Legea Nr. 200 din 16-07-2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova. In: Monitorul Oficial Nr. 179-181 art. 610 din 24-09-2010.

¹¹⁶ Legea Nr. 270 din 18-12-2008 privind azilul în Republica Moldova. In: Monitorul Oficial Nr. 53-54 art. 145 din 13-03-2009.

¹¹⁷ Legea Nr. 215 din 04-11-2011 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova. In: Monitorul Oficial Nr. 75-80 art. 243 din 20-04-2012.

¹¹⁸ Legea Nr. 105 din 16-05-2008 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal. In: Monitorul Oficial Nr. 112-114 art. 434 din 27-06-2008.

¹¹⁹ Legea Nr. 137 din 29-07-2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor. In: Monitorul Oficial Nr. 293-305 art. 618 din 09-09-2016.

- Legea privind resortisanții statelor terțe care au obligația deținerii unei vize și resortisanții statelor terțe care sunt exonerati de obligativitatea deținerii unei vize la traversarea frontierei de stat a Republicii Moldova¹²⁰;

- Hotărârea Guvernului cu privire la eliberarea invitațiilor pentru străini¹²¹;

- Hotărârea Guvernului cu privire la crearea Centrului de plasament temporar al străinilor¹²²

În acest context este necesar să menționăm și elaborarea de către Plenul Curții Supreme de Justiție a unei hotărâri prin care se urmărește aplicarea corectă și unitară a legislației în domeniu. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii din 22.11.2004¹²³

În textul Hotărârii Plenului CSJ găsim definiția conceptelor-cheie în materia combaterii traficului de ființe umane. De exemplu, se stabilește că în sensul art.165, 206 Cod penal, expresia “Trafic de ființe umane” semnifică recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unei persoane cu sau fără consimțământul acesteia în scop de exploatare sexuală comercială sau necomercială, prin muncă sau servicii forțate, în sclavie sau în condiții similare sclaviei, de folosire în conflicte armate sau în activități criminale, de prelevare a organelor sau țesuturilor pentru transplantare, săvârșită prin: amenințare cu aplicarea sau aplicarea violenței fizice sau psihice nepericuloase pentru viața și sănătatea persoanei, inclusiv prin răpire, prin confiscare a documentelor sau prin servitute în scopul înotarcerii unei datorii a cărei mărime nu este stabilită în mod rezonabil; înșelăciune; abuz de poziție de vulnerabilitate sau abuz de putere, dare sau primire a unor plăți sau beneficii pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul asupra unei alte persoane, cu aplicarea violenței periculoase pentru viața, sănătatea fizică sau psihică a persoanei; prin folosirea torturii, a tratamentelor inumane sau degradante pentru a asigura subordonarea persoanei ori prin folosirea violului, dependenței fizice, a armei, a amenințării cu divulgarea informațiilor confidențiale familiei victimei sau altor persoane, precum și a altor mijloace coercitive..

¹²⁰ Legea Nr. 257 din 01-11-2013 privind resortisanții statelor terțe care au obligația deținerii unei vize și resortisanții statelor terțe care sînt exonerati de obligativitatea deținerii unei vize la traversarea frontierei de stat a Republicii Moldova In: Monitorul Oficial Nr. 1-3 art. 02 din 03-01-2014.

¹²¹ Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 331 din 05-05-2011 cu privire la eliberarea invitațiilor pentru străini. In: Monitorul Oficial Nr. 78-81 art. 381 din 13-05-2011.

¹²² Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 493 din 07-07-2011 cu privire la aprobarea Regulamentului Centrului de Plasament Temporar al Străinilor. In: Monitorul Oficial Nr. 118-121 art. 605 din 22-07-2011.

¹²³ Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii nr.37 din 22.11.2004. In: *Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*, 2005, nr.8, pag.4. Modificată prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.13 din 22.12.2014; Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.9 din 22.12.2008.

Dacă ne referim la legislația României, observăm numeroase asemănări în abordarea juridico-penală a infracțiunii de trafic de ființe umane. Sancționarea și combaterea traficului de ființe umane, au constituit o preocupare constantă și au materializat în formă concretă un cadru normativ complet, în primul rând prin Legea nr. 678/2001, ce a suferit succesiv modificări - cele mai importante fiind reglementate prin Legea nr. 230/2010 - pentru a corespunde criteriilor de prevenire și combatere a acestui fenomen conturat la nivel internațional și al Uniunii Europene.

În reglementarea anterioară, art. 12 din Legea nr. 678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane prevede:

„(1) Constituie infracțiunea de trafic de persoane recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea ori primirea unei persoane, prin amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a-și exprima voința ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatării acestei persoane, și se pedepsește cu închisoare de la 3 ani la 10 ani și interzicerea unor drepturi”.

Începând cu 1 februarie 2014 infracțiunile de trafic de persoane, trafic de minori, pornografie infantilă și folosire a serviciilor unei persoane exploatate sunt reglementate în cadrul actualului Cod penal al României, fără ca noua legislație să aducă modificări de substanță conținutului constitutiv al infracțiunilor.

Noua reglementare înscrisă la art. 210 C.p. stabilește un regim sancționator mult mai blând decât vechea prevedere.

Astfel, sunt abrogate explicit infracțiunile de trafic de persoane și de minori, precum și infracțiunile conexe reglementate de Legea nr. 678/2001 rămânând însă în vigoare în această lege specială dispoziții procedurale importante precum lipsa de publicitate a ședinței de judecată privind infracțiunile de trafic de minori și pornografie infantilă și obligativitatea asistentei juridice a victimelor infracțiunilor de trafic de persoane, minori și pornografie infantilă, indiferent de vârstă. Aceste prevederi vin în susținerea activității organelor de urmărire penală specializate și sunt la fel de importante pe linia prevenirii și a asistenței acordate victimelor dar și a Agenției Împotriva Traficului de Persoane și a organizațiilor neguvernamentale implicate în acest proces, care au dat în numeroase rânduri un sprijin serios și efectiv organelor judiciare.

În actualul Cod penal în Capitolul VII intitulat „Traficul și exploatarea persoanelor vulnerabile” din cadrul Titlului I „Infracțiuni contra persoanei” sunt incriminate următoarele fapte penale: sclavia (art. 209), traficul de persoane (art. 210), traficul de minori (art. 211), supunerea la muncă forțată sau obligatorie (art. 212), proxenetismul (art. 213), exploatarea cerșetoriei (art. 214),

folosirea unui minor în scop de cerșetorie (art. 215) și folosirea serviciilor unei persoane exploatate (art. 216).

Astfel, articolul 210 din Codul penal din data 17 iulie 2009¹²⁴ sugerează ideea că traficul de ființe umane presupune recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unei persoane în scopul exploatarei acesteia, săvârșită: prin constrângere, răpire, inducere în eroare sau abuz de autoritate; profitând de imposibilitatea de a se apăra sau de a-și exprima voința ori de starea de vădită vulnerabilitate a acelei persoane; prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase în schimbul consimțământului persoanei care are autoritate asupra acelei persoane. Suplimentar în temeiul legislației penale, traficul de persoane săvârșit de un funcționar public în exercițiul atribuțiilor de serviciu se pedepsește. Totodată, consimțământul persoanei victimă a traficului nu constituie cauză justificativă.

Deci sub aspectul conținutului constitutiv remarcăm că în afara reformulării unor termeni și resistemizării textului, nu există practic o modificare a condițiilor de incriminare.

1.3. Concluzii la capitolul 1

Studiind și analizând părerile mediului științific din Republica Moldova și celui din România, examinând conținutul tratatelor internaționale, izvoarelor Dreptului Uniunii Europene, legislației naționale a statelor citate în prezentul Capitol, formulăm următoarele concluzii:

Prin prezenta lucrare am încercat să demonstrez că fenomenul traficului ființelor umane prin impactul tot mai pronunțat asupra relațiilor sociale, economice, politice, naționale și internaționale devine un factor destabilizator și demoralizator de proporții, un adevărat flagel extrem de periculos la nivel mondial. Prin natura sa transnațională traficul de ființe umane impune cooperarea tuturor statelor în vederea consolidării capacităților organelor de aplicare a legii pentru a asigura o reacție promptă și adecvată la provocările apărute în acest sens. Structurile internaționale astăzi elaborează standarde comune, dar statelor le revine în mare proporție elaborarea mecanismului național prin care va fi sporită eficiența standardelor internaționale. Adoptarea/adaptarea cadrului normativ intern tradițional este realizată cu participarea extinsă a mediului științific care este competent de a oferi expertiza cea mai potrivită în acest sens.

Printre cercetătorii care au abordat problematica infracțiunii de trafic de ființe umane respectiv trafic de persoane ce constituie tema de cercetare a prezentei teze, enumerăm autorii: X. Ulianovski, Al. Barbăneagră, Ghe. Alecu, T. Carpov, v. Moraru, I. Dolea, R. Cojocar, O. Rotari,

¹²⁴ Codul penal. Disponibil online [<http://legislatie.just.ro/Public/DetaliuDocumentAfis/210277#A1674>], accesat la data de 01.12.2021.

V. Berliba, Al. Mariț, T. Popovici, Ghe. Ulianovschi, S. Brânză, V. Stati, N. Ursu, A. Tănase, V. Cușnir, Nastase A., Ghe. Botnaru, V. Bujor, O. Bejan, I. Ciobanu, Vidaicu M., V. Volcinschi, V. Grosu, V. Budeci ș.a. (Republica Moldova); M. Dobrinoiu, Ghe. Mateuț, V. Dobrinoiu, M. Gorunescu, I. Pascu, I. Chiș, C. Păun, N. Neagu, M. C. Sinescu, N. Ștefăroi, V. Petrescu, E. Onu, A. Dublea, S. Luca, D. Iovu, R. D. Tărniceriu, B.L. Gafta, C. Luca, R. A., M. A. Hotca, Al. Boroii (România);

În urma cercetării modului în care doctrinarii în domeniul științelor penale din Republica Moldova și România abordează infracțiunea traficului de ființe umane deducem, ca regulă, că autorii formulează constatări generale despre compatibilitatea și armonizarea reglementărilor internaționale cu cele interne ale statelor în domeniul incriminării traficului de ființe umane, fie se limitează în a face trimitere la un act internațional fără o expunere în concreto asupra modului în care prevederile supranaționale au fost transpuse și implementate în legislația națională a statelor.

Odată cu demararea negocierilor privind aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, în condițiile realizării screeningului la capitolul ”Justiție, libertate și securitate” unde se acordă o atenție sporită aspectelor privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane în Republica Moldova, se impune fundamentarea științifică a politicii penale a Guvernului în vederea asigurării armonizării cadrului legal cu reglementările Uniunii Europene în domeniu. Originalitatea prezentei investigații rezidă din realizarea în premieră, în doctrina națională a unui studiu științific pluridisciplinar, profund de compatibilitate a legislației penale a Republicii Moldova cu prevederile tratatelor internaționale, directivelor europene în materia prevenirii și combaterii traficului de ființe umane.

În urma examinării prevederilor actelor internaționale în domeniul prevenirii traficului de ființe umane considerăm că în general acesta se prezintă ca fiind consecvent, prezentând reacții potrivite la provocările iscate din tendințele evoluției fenomenului analizat.

Totodată, în ceea ce privește legislația națională a Republicii Moldova, este necesar să constatăm că legiuitorul și-a constituit sistemul de reglementări juridice, inspirat integral din prevederile Protocolului privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special a femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate. Această abordare, absolut justificată pentru începutul anilor 2000, la moment este depășită și necesită a fi revăzută permanent în lumina procesului inițiat de aderare la Uniunea Europeană. Fiecare pas făcut în această direcție face mai aproape termenul de integrare a Republicii Moldova.

2. CARACTERIZAREA JURIDICO-PENALĂ A TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE

2.1. Accepțiuni privind traficul de ființe umane

Fenomenul comerțului cu oameni apare pentru prima oară încă în antichitate și cunoaște apogeul manifestării sale în epoca sclavagistă, în care vânzarea și cumpărarea de oameni, de indivizi reprezintă o relație economică dominantă.¹²⁵

Traficul de persoane este un fenomen criminal organizat la scară internațională, cu consecințe foarte grave pentru siguranța, bunăstarea și drepturile victimelor și reprezintă o activitate criminală care se soldează cu urmări catastrofale, adesea fatale pentru viața victimelor implicate. Impactul negativ major asupra Republicii Moldova cauzat de traficul de ființe umane derivă din faptul că fenomenul a apărut în baza unor premise clasice: lipsa oportunităților economice, limita scăzută a nivelului de trai și existența ofertei de persoane vulnerabile, dornice de a lucra, dar care sunt mereu duse în eroare – metoda perfectă folosită de făptuitorii bine organizați la nivel local dar și internațional.¹²⁶

În timp, noțiunea de sclavie sau muncă forțată sau așa-zisa „robie” a căpătat un caracter mai larg. Astfel, ea a ajuns să includă încălcarea drepturilor omului, rezultând alte infracțiuni asemănătoare cu robia: transportarea pe ascuns și exploatarea femeilor în calitate de prostituate, promovarea prostituției cu implicarea indivizilor minori. Aceste fenomene rușinoase s-au răspândit pe larg în secolele XIX și XX. Problema s-a extins de la nivel național la cel regional și internațional. Aceste fapte au evoluat în comunității internaționale la modul general dar și la nivelul fiecărui stat în parte prin necesitatea de a elabora strategii complexe în vederea asigurării respectării drepturilor omului la toate nivelurile - național, regional și internațional. Drept rezultat al acțiunilor întreprinse au fost adoptate un șir de convenții și declarații dedicate problemelor robiei sau sclaviei și traficului de sclavi. Aceste documente juridice internaționale fac parte din sistemul dreptului internațional contemporan. Mai mult decât atât, persoana fizică, indiferent de sex, a devenit un subiect recunoscut al dreptului internațional și în virtutea acestui statut se bucură de toate drepturile, obligațiile și posibilitățile respective¹²⁷.

¹²⁵ Gh. Butnaru, V. Bujor, O. Bejan, Caracterizare criminologică și juridico-penală a traficului de ființe umane, Chișinău 2008, p. 6.

¹²⁶ Popușoi, N. Protecția și asistența victimelor și martorilor în cauzele privind traficul de ființe umane. In: *Probleme actuale privind combaterea traficului de femei. Materialele conferinței științifico-practice internaționale*, 2-3 iunie 2011, pp. 217-262.

¹²⁷ Perspectives on trafficking in human beings, phenomenon-legislation - assistance”, CCEM, Mart, 2000.

În condițiile societății de astăzi omenirea a reușit, din fericire, să renunțe la această practică profund inumană. Totuși, s-au menținut anumite tendințe de a se preta la comerțul cu ființe umane atunci când există situații ce permit realizarea pe această cale a unor interese meschine. Acțiunile din categoria dată sunt declarate drept criminale. Sub aspectul criminologic, ele se disting printr-o formă specifică de manifestare criminală, încadrându-se în tiparul unui tip de criminalitate determinat.

De subliniat faptul că existența comerțului cu oameni nu a fost în totalitate eradicat nici în zilele noastre, perioadă în care orientarea spre respectarea și promovarea drepturilor și libertăților omului reprezintă o componentă esențială a filozofiei sociale și democratice. El s-a păstrat sub niște forme atenuate și deghizate.¹²⁸ Drept exemplu pot fi invocate practicile de vânzare a copiilor: în căsătorie, de cumpărare a soțiilor.

Traficul de ființe umane constituie astăzi o formă de manifestare a criminalității organizate. În această calitate, el posedă trăsăturile caracteristice tipului de criminalitate, are o esență identică și se supune legilor de existență proprii a fenomenului din care face parte.¹²⁹

Dincolo de însușirile generale, traficul de ființe umane se distinge prin anumite particularități. Pentru a înțelege fenomenul traficului de ființe umane este necesar, mai întâi de toate, a cunoaște ce reprezintă criminalitatea organizată ca atare, iar apoi a purcede, sprijinindu-ne de atare fundament, la clarificarea specificității traficului de ființe umane, ca formă particulară de manifestare a crimei organizate.¹³⁰

Pentru moment, traficul în scopul exploatării sexuale rămâne cea mai mare și mai importantă formă a traficului, din simplul motiv că va reprezenta întotdeauna cea mai importantă sursă de profit pentru traficanți. Se poate spune că sărăcia, șomajul, discriminarea de gen pe piața muncii, violența domestică și abuzul determină femeile, în general, la o dorință de „evadare către o lume mai bună,” astfel încât ofertele înșelătoare ale traficantilor sunt acceptate cu multă ușurință¹³¹.

Traficul de persoane constituie un fenomen relativ nou pentru Republica Moldova, și ea la rândul ei o țară tânără formată, fenomen generat de criza social-economică și politică a statului. Economia de piață a schimbat mult mentalitatea și fundamentul moral al relațiilor sociale. Cultura

¹²⁸ Pareniuc, A., Pungă, A. Traficul de femei – infracțiune la „modă” sau „businessul” național. In: *Probleme actuale privind combaterea traficului de femei. Materialele conferinței științifico-practice internaționale*, 2-3 iunie 2011, pp. 82-262.

¹²⁹ Ibidem.

¹³⁰ Bejan, O., Butnaru, Gh., *Traficul de ființe umane*, Ed. Pontos, Chișinău, 2002, p. 35.

¹³¹ Îndrumar pentru colaboratorii organelor de drept ale RM privind cele mai eficiente metode de combatere a traficului de persoane, Paul Holmes, IOM-OIM, elaborat sub egida Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova și a Procuraturii Generale a RM, Chișinău, Haruz Imagine, 2004, p. 45.

pieței a contribuit și a alimentat tendințele asociale mult timp. În asemenea condiții traficul de ființe umane, în special cu femei, a devenit o realitate crudă și un fenomen negativ constant ce ne marchează dramatic calitatea vieții de mai mult de 35 de ani.

În primii ani ce au urmat după tranziția de la economia planificată spre economia de piață, în condițiile statelor tinere, în special, societatea nu dispunea de informații suficiente pentru a identifica fapta de trafic de ființe umane și nu dispunea de resurse pentru a-i opune rezistență. Nu exista un cadru normativ adecvat, care să reglementeze procesul de migrație. De curând, subiecții naționali au început să conștientizeze acest fenomen drept o formă de violență și aceasta datorită informației negative relatate de victimele traficului de ființe umane, de organizațiile publice naționale și internaționale cât și datorită proiectelor realizate în Republica Moldova de către partenerii de dezvoltare, actor statali și organizații nonguvernamentale.

Pentru a preveni traficul de persoane și a migrația ilegală, în Republica Moldova deja s-au întreprins mai multe măsuri eficiente. Au fost ratificate mai multe instrumente internaționale în vederea anihilării fenomenului de traficare a femeilor și de eliminare a discriminării acestora. Republica Moldova participă activ la întrunirile internaționale de combatere a traficului de femei, este deschisă pentru dialog și modificări normative în direcția respectivă. Datorită acestor măsuri necesare, în anul 1998 Parlamentul a completat Codul penal al Republicii Moldova cu articolul 105/2. Proxenetismul, iar în 30.07.2001 art. 113 al aceluiași cod a fost completat cu alin. 2 – Traficul de ființe umane¹³². Ulterior, la 18 aprilie 2002 este adoptat noul Cod penal al Republicii Moldova care conține un articol separat (art. 165) prin care este incriminat traficul de ființe umane.

2.2. Elemente și semne constitutive ale traficului de ființe umane

Este important să menționăm că organizațiile internaționale având competență în asigurarea cooperării statelor împotriva traficului de ființe umane transmit periodic instrucțiuni ce permit statelor să adopte o atitudine uniformă față de acest fenomen criminal. La aceste realizări adaugăm și *Manualul de luptă împotriva traficului de ființe umane* destinat practicienilor în domeniul dreptului penal, elaborat de Oficiul Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate.

În viziunea autorilor *Manualului*, Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate prevede că infracțiunea de trafic de persoane trebuie definită printr-un cumul de trei elemente constitutive și nu prin componente individuale, deși în

¹³² BEJAN, O., BUTNARU, Gh., „Traficul de ființe umane”, Ed. Pontos, Chișinău, 2002, p. 35.

unele cazuri aceste elemente individuale pot constitui în mod independent și distinct, infracțiuni penale. De exemplu, actul de răpire sau utilizarea neconsensuală a forței (violență) va constitui probabil infracțiuni separate în temeiul dreptului penal național. În dreptul penal, aceste trei elemente constitutive pot fi definite și ca *actus reus* – elementul(e) material(e) – și *mens rea* – elementul moral. Nici o condamnare nu poate fi făcută în absența acestor două concepte de drept penal, fundamentale în sistemele penale din întreaga lume.¹³³

Elementele cheie care persistă în comiterea traficului cu persoane sunt:

- conceptual, traficul de ființe umane reprezintă recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea forțată a persoanelor prin intermediul acțiunilor de înșelătorie, fraudă.

- scopul traficului de persoane este de exploatare a acestora, iar ca rezultat este obținerea de profit de pe urma acțiunii lor, exploatarea având loc, de regulă, pentru o multitudine de scopuri abuzive și de exploatare, cum ar fi prostituția forțată, exploatarea sexuală, munca la domiciliu sau în ateliere în condiții inumane, servitutea, prelevarea de organe și folosirea acestora în conflicte armate.

- constrângerea, înșelăciunea sau îndatorarea victimei, sunt folosite pentru a forța victima să muncească în condiții abuzive, de exploatare sau asemănătoare cu cele ale sclavilor. Victima este împiedicată să-și folosească libera voință și capacitate de a-și controla propriu corp, ceea ce constituie o încălcare gravă a drepturilor fundamentale ale omului. Metodele folosite în traficul de persoane și scopurile acestei acțiuni se schimbă permanent odată cu evoluția societății¹³⁴.

- persoanele sunt traficate pentru o mulțime de scopuri abuzive și de exploatare, cum ar fi prostituția forțată, exploatarea sexuală, munca la domiciliu în medii și condiții inumane, trafizarea de organe și folosirea victimelor în conflictele armate.

- în procesul traficului intră o persoană sau cel mai des un lanț întreg de persoane, începând cu cel care recrutează, cu cel care găzduiește victima și finalizând cu ultima persoană, care cumpără sau primește victima. Deseori, se întâlnesc cazuri complexe de traversare a frontierelor cu implicația traficantilor de diferite naționalități și cu o multitudine de locuri de trecere.

- traficul este inițiat de decizia (liberă) a victimei de a migra. Punerea în aplicare de către traficantii a mijloacelor de înșelăciune și de constrângere poate fi făcută la orice stadiu de migrare,

¹³³ *Manuel de lutte contre la traite des êtres humains à l'usage des praticiens de la justice pénale*. Module 1: Définition des termes "traite des personnes" et "trafic illicite de migrants". Office des Nations Unies contre la Drogue et le Crime, Vienne, New York, 2010, pp. 4-27. Disponibil:

https://www.unodc.org/documents/congress/background-information/Human_Trafficking/TIP_Manual_fr_module_01.pdf

¹³⁴ Înaltul comisar al Națiunilor Unite pentru drepturile Omului: nota pentru comitetul Ad Hoc cu privire la Elaborarea Convenție împotriva Crimei organizate transnaționale. Documentele ONU, 01 iunie 1999, p. 3.

aceasta având loc fie în țara de origine (recrutare, publicitate falsă, ofertă de transport) fie în țara de tranzit (confiscarea documentelor, amenințări, violență) sau în țara de destinație (dependența prin datorii, violență, amenințări cu violență).

- traficul nu implică în doar în trecerea legală sau ilegală a frontierelor. În majoritatea țărilor este întâlnit și traficul intern. Victima traficului de persoane este separată de rețelele sociale, astfel fiind izolată din punct de vedere cultural, lingvistic sau fizic și privată de capacitățile ei de a controla situația, punând-o astfel în imposibilitatea de a acționa după bunul plac.

Fiind expuse elementele conceptuale în calificarea infracțiunii traficului de ființe umane, în cele ce urmează ne vom exprima asupra componenței infracțiunii prevăzută de art. 165 CP RM.

2.2.1. Obiectul juridic și obiectul material al infracțiunii traficului de ființe umane

Așa cum am mai menționat anterior în prezentarea istorică a evoluției infracțiunii de trafic de persoane, Codul penal al Republicii Moldova a stabilit pentru prima dată răspunderea penală pentru traficul de ființe umane prin Legea din 9 aprilie 1997 prin articolul 113/1 – vânzarea și traficul de copii.

În iunie 2001 a fost introdus art. 113/2 care a stabilit răspunderea penală pentru traficul de ființe umane.

La data de 12 iunie 2003 a intrat în vigoare Noul Cod penal unde au fost incriminate traficul de ființe umane la art. 165, traficul de copii la art. 206, scoaterea ilegală a copiilor din țară și proxenetismul.

Codul penal al Republicii Moldova reglementează în art. 165 infracțiunea sub denumirea de trafic de ființe umane spre deosebire de Codul penal român care denumește infracțiunea ca trafic de persoane în art. 210 deci prima deosebire sub aspectul denumirii marginale.

În actualul Cod penal al Republicii Moldova este interzis traficul de ființe umane prin două norme incluse în Capitoale diferite ale Părții speciale art. 165 „Traficul de ființe umane”- „Infracțiuni contra libertății, cinstei și demnității persoanei” și art. 206 „Traficul de copii” – „Infracțiuni contra familiei și minorilor”.

În termenii art.3 al Protocolului privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate se definește infracțiunea de trafic de persoane după cum urmează:

a) recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, prin amenințare de recurgere sau prin recurgere la forță ori la alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă,

înșelăciune, abuz de autoritate sau de o situație de vulnerabilitate ori prin oferta sau acceptarea de plăți ori a altor avantaje pentru a obține consimțământul unei persoane având autoritate asupra alteia în scopul exploatării. Exploatarea constă în cel puțin, exploatarea prin prostituarea unei alte persoane sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciile forțate, sclavia sau practicile asimilate sclaviei, folosirea sau prelevarea de organe, țesuturi sau celule umane;

b) consimțământul unei victime a traficului de persoane pentru exploatarea menționată mai sus, astfel cum este enunțată la lit. a) din prezentul articol, este indiferent atunci când unul din oricare dintre mijloacele enunțate la lit. a) a fost folosit;

c) recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unui minor în scopul exploatării este considerată trafic de persoane, chiar dacă aceștia nu fac apel la nici unul dintre mijloacele menționate la lit. a) din prezentul articol;

d) termenul minor/copil indică orice persoană cu vârsta mai mică de 18 ani.

În doctrină autorul Valeriu Cușnir apreciază că această definiție progresivă și modernă are mai multe aspecte pozitive deoarece reflectă trăsăturile traficului de persoane:

- în primul rând, ea recunoaște toate formele de trafic. Noțiunea de trafic nu mai este restrânsă la exploatarea sexuală. Definiția se concentrează pe condițiile de muncă forțată, aservire, pe practicile asemănătoare sclaviei, fiecare dintre acestea fiind definite în mod distinct.
- în al doilea rând, nu se concentrează în mod exclusiv pe femei, ci recunoaște că victimele pot fi atât femei, cât și bărbați, indiferent de vârstele acestora.
- în al treilea rând, definiția nu cere ca victima să treacă neapărat o frontieră convențională, recunoscută în mod internațional, ci ține cont de faptul că există persoane traficate în interiorul granițelor unei țări, dintr-o regiune în alta.
- în al patrulea rând, cu excepția traficării persoanelor cu vârsta sub 18 ani, Protocolul cere o formă specifică de distorsionare a voinței victimei informate, respectiv prin violență, înșelăciune sau abuz de autoritate, constatând astfel că persoanele adulte sunt apte de a lua decizii în cunoștință de cauză privind viața lor, în special în ceea ce privește munca și migrația. Deoarece stabilirea înșelăciunii este suficientă pentru deschiderea unui dosar de trafic de persoane, forța sau constrângerea nu sunt elemente neapărat necesare deschiderii propriu zise unui caz.

Actele de forță sau coerciție pot fi menționate ca fapte obiective ale traficantilor, presupunând și abuzul fizic sau psihic¹³⁵.

În literatura de specialitate unii autori¹³⁶ consideră că în fiecare societate există diverse relații între stat și cetățeni, între diferite instituții publice și private, organizații și întreprinderi iar aceste relații sunt ocrotite de legea penală națională dar și internațională în vigoare.

Toate relațiile sociale ocrotite de legea penală la care atentează subiectul constituie, în teoria și practica dreptului penal, obiectul infracțiunii.

Ca acțiunea /(inacțiunea) persoanei ca să fie considerată periculoasă pentru societate, ea trebuie să lezeze sau să se încerce lezarea uneia din valorile ocrotite prin normele dreptului penal și indicate în art. 2 C.P. RM acestea reprezintă o importanță atât de mare încât sunt prevăzute chiar la începutul Codului, constituind scopul legii penale. Acest aspect este subliniat în toate legislațiile tuturor statelor partenere la Convenții, Tratat, Protocoale internaționale la care și Republica Moldova este parte.

Norma juridică – inclusiv norma de drept penal – prevede orice prejudicii, inclusiv și cele cauzate relațiilor sociale reglementate prin ea.

Fiecare infracțiune atentează în realitate la o valoare socială concretă reglementată de legea penală. În societate nu există infracțiuni fără obiect de atentare.

Stabilirea corectă a obiectului infracțiunii prezintă importanță pentru a determina conținutul infracțiunii date, pentru calificarea/încadrarea corectă și aplicarea unei pedepse/sanțiuni adecvate.

Aceeași autori¹³⁷ subliniază că precizarea obiectului prezintă mare importanță la stabilirea existenței infracțiunii, deoarece aceasta nu poate fi considerată ca atare dacă acțiunea (inacțiunea) nu a atins vreuna din valorile apărute de normele dreptului penal, adică dacă lipsește pericolul social pentru ele.

Acțiunea (inacțiunea) infracțională poate fi exprimată prin cauzarea unui prejudiciu considerabil, subiecților relațiilor sociale, din care fac parte statul, organele lui (instituții, organizații, întreprinderi), organizații obștești, societăți pe acțiuni, cetățenii .

Însă infracțiunea mai poate prejudicia și elemente ale relațiilor sociale cum sunt oamenii, bunurile materiale, adică acele valori sociale care formează relațiile sociale ca atare.

¹³⁵ Cușnir V., Traficul de ființe umane: termeni și definiții de uz. În: Prevenirea și combaterea crimelor transnaționale: Probleme teoretice și practice (Traficul de ființe umane, terorismul, spălarea de banilor, traficul ilicit de droguri și armament), Materialele Conferinței Științifico.-practice internaționale, 6-7 oct. 2005, pp. 17-22.

¹³⁶ Mariș Al., Prodan S., Lichii B., Mițu S. *Note de curs. Drept penal. Partea generală. Ciclul I.* Universitatea de Studii Europene din Moldova. Facultatea de Drept. Chișinău, 2013, p. 51.

¹³⁷ Ibidem, p. 51.

Obiecte ale infracțiunii pot fi numai acele relații sociale, asupra cărora este orientată forța infracțională, în rezultatul căreia, acestea sunt prejudiciate sau sunt puse în pericol.

Astfel, studierea obiectului infracțiunii permite cunoașterea sistemului de valori ocrotite de ramura respectivă a dreptului penal și relevă opțiunea politică cu privire la apărarea juridico-penală a anumitor valori sociale considerate drept valori fundamentale ale orânduirii de stat și sociale în care funcționează dreptul penal al Republicii Moldova dar și a altor state europene.

Legea penală națională, ocrotește cele mai importante relații sociale cum ar fi viața, sănătatea, drepturile și interesele persoanei, orânduirea de stat și socială a Republicii Moldova.

Obiectul juridic special în doctrina penală îl constituie relațiile sociale a căror formare, desfășurare și dezvoltare normală sunt condiționate de respectarea libertății de deplasare, de acțiune, de exprimare, de opțiune, de manifestare pe plan psihic/emoțional a persoanei fizice, precum și a altor valori intrinseci ființei umane: viața, integritatea corporală, inviolabilitatea sexuală, siguranța, onoarea și demnitatea, drepturi apărute și de legislațiile internaționale.

Autorii Gheorghe Botnaru, Valeriu Bujor și Octavian Bejan consideră pornind de la forma de reglementare a traficului de ființe umane în legislația penală moldovenească, că obiectele juridice generice și obiectele juridice speciale ale infracțiunilor de trafic de ființe umane și trafic de copii sunt distincte sub aspect penal și sunt analizate separat deși doar obiectul juridic general coincide.¹³⁸

S. Brânză delimitează obiectul juridic special în obiect juridic principal, atribuind la acesta relațiile sociale cu privire la libertatea fizică a persoanei, și obiect juridic secundar, în care include relațiile sociale cu privire la libertatea psihică, integritatea corporală, sănătatea, libertatea sau inviolabilitatea sexuală sau viața persoanei, ori alte valori sociale. De asemenea subliniază și existența obiectului material atunci când vătămarea obiectului juridic secundar se face pe cale influențării nemijlocite infracționale asupra corpului victimei, această opinie fiind împărtășită și de Igor Ciobanu¹³⁹.

S. Maimescu extinde cercul relațiilor sociale care formează obiectul juridic special al infracțiunii de trafic de ființe umane și adaugă în această categorie de la interesele statului la crearea imaginii Republicii Moldova pe arena mondială ca stat de drept suveran și independent cu toate atributele sale, securitatea potențialului economic al statului. Acesta amintește și obiectul material „doar în cazul încălcării integrității corporale, prelevării organelor, țesuturilor, sau

¹³⁸ Botnaru Gh., Bujor V., Bejan O. *Caracterizare criminologică și juridico-penală a traficului de ființe umane*. Centru de Prevenire și Asistență criminologică Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți-Ch.: Ericon SRL, Chișinău. 2008, pp. 47-160.

¹³⁹ Brânză S., Ulianovschi X., Stati V. ș.a. *Drept Penal: Partea specială*. Vol. II., Chișinău: Cartier Juridic. 2005, pp. 208-209.

celulelor umane, pentru transplantare”, argumentându-și opinia prin faptul că „în asemenea cazuri acțiunile infracționare sunt direcționate anume spre prelevarea unui rinichi, plămân, a măduvii osoase, a unei bucăți de țesut sau a unei celule din corpul uman în scopul de a le transplanta unei alte persoane și de a asigura funcționarea biologică normală a organismului ei”.¹⁴⁰

Libertatea fizică a persoanei, concepută ca și valoare esențială socială și ocrotită de legea penală, este un atribut al acesteia, inherent din momentul nașterii. Libertatea dă posibilitatea persoanei să valorifice în practică toate însușirile, interesele și dorințele legitime și raționale ale sale, singura limită fiind aceea a legii, care impune respectul datorat stării de libertate a concetățenilor.

Libertatea persoanei nu include doar libertatea fizică (adică, libertatea de a se deplasa, de a determina locul aflării sale), dar și libertatea care presupune lipsa oricărei presiuni psihice, orientată cu scopul de a modifica comportamentul persoanei.

Obiectul juridic secundar al traficului de ființe umane îl formează relațiile sociale cu privire la libertatea psihică, integritatea corporală, sănătatea, libertatea sau inviolabilitatea sexuală, această libertate este încălcată în cazurile în care victimele sunt traficate cu scopul exploataării sexuale, ele fiind agresate și abuzate sexual.¹⁴¹

În ce privește viața persoanei, aceasta este valoarea socială supremă din toate celelalte valori sociale nici una nu având așa importanță ca viața. Această valoare fiind inserată și aparată de legea supremă a oricărui stat și anume Constituția.

„În ceea ce privește libertatea psihică, aceasta poate fi înțeleasă ca expresie a suveranității morale a persoanei și a capacității sale de autodeterminare conștientă, elemente care condiționează constituirea și dezvoltarea continuă a relațiilor sociale. Prin intermediul acestor relații, valoarea persoanei umane este afirmată și consolidată la un nivel superior în cadrul societății. Absența libertății psihice lipsește persoana de posibilitatea afirmării sale autentice, iar celelalte atribute fundamentale, inclusiv viața și sănătatea, își diminuează considerabil semnificația. Doar în măsura în care individul se bucură de libertate psihică poate valorifica pe deplin existența și celelalte prerogative inerente condiției umane.

¹⁴⁰ Maimescu S. Traficul de ființe umane și contrabanda. În: *Revista Națională de Drept*, nr. 5/2004, pp. 19-58.

¹⁴¹ Mateuț, Gh., Ștefăroi, N., Petrescu V., Onu, E., Dublea, A., Luca, S., Iovu, D., Tărniceriu, R. D., Gafta, B. L., Luca, C., Prună, R. A. *Traficul de ființe umane. Infractor. Victimă. Infracțiune*. Iași: Asociația Alternative Sociale. 2005. p. 174. p. 141.

Având în vedere că nicio ingerință nelegitimă asupra libertății nu este admisibilă, ordinea juridică consacră protecția acestei valori sociale esențiale, inclusiv prin instrumente specifice dreptului penal, menite să sancționeze încălcările grave ale libertății persoanei.”¹⁴²

Atunci când vătămarea obiectului juridic secundar se face pe calea influențării nemijlocite asupra corpului victimei, traficul de ființe umane are și obiect material, aspect subliniat și de către autorul O.Rotari.¹⁴³

Conform articolului 3 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea propriei persoane .

În baza articolului 5 a Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, orice persoană are dreptul la libertate și la siguranță.

În articolul 25 a Constituției Republicii Moldova este stipulat că libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.

Sub aspectul corelației dintre obiectul juridic special și obiectul juridic generic, se constată că obiectul juridic generic examinat de infracțiuni (contra libertății, cinstei și demnității persoanei) îl formează relațiile sociale cu privire la libertatea persoanei, fapt ce trebuie recunoscut ca jus fără demonstrație, deoarece toate, fără excepție, atentează la această valoare socială și relațiile sociale aferente acestei valori.

Libertatea, onoarea, cinstea și demnitatea persoanei pot fi ocrotite prin diferite metode, inclusiv prin normele dreptului penal internațional.

Pentru a apăra valorile sociale respective, în CP RM este inclus un capitol special, ale cărui norme prevăd răspunderea penală pentru atentarea la libertate, cinstea și demnitatea persoanei. Deseori aceste acte prejudiciază și relațiile sociale care ocrotesc securitatea obștească și activitatea organelor de justiție .¹⁴⁴

Libertatea personală înseamnă nu numai posibilitatea persoanei de a se mișca liber de a-și alege locul unde să locuiască, de a întreține relații cu alte persoane, de a vizita diferite organizații, instituții, prietenii dar și libertatea de a se opune unei violențe psihice, unei acțiuni ilegale menite de a schimba bunul și justul comportament al cetățeanului.

Ne alăturăm opiniei potrivit căreia obiectul juridic special este constituit din relațiile sociale referitoare la dreptul la libertatea de voință și acțiune proprii fiecărei persoane care sunt incompatibile cu orice acte de exploatare¹⁴⁵.

¹⁴² Autor: BRÎNZA S., 2015 <https://social.studiamsu.md/wp-content/uploads/2015/01/07.-p.41-59.pdf>

¹⁴³ Rotari, O. *Criminologie*. Chișinău: ULIM. 2011, pp. 706-890.

¹⁴⁴ Maimescu S. Traficul de ființe umane și contrabanda. În: Revista Națională de Drept, nr. 5/2004, pp. 47-58.

¹⁴⁵ Dodescu N.-E., Boștină P. *Drept penal român. Volumul I*. Craiova: Arves. 2015, pp. 67-160.

Activitatea infracțională desfășurată de traficanți prin care se aduce atingere valorilor umane fundamentale vizează - în cazul infracțiunilor de trafic de ființe umane realizate prin acte de violență ori prin alte forme de constrângere care au avut repercusiuni asupra integrității fizice a persoanei traficate - corpul victimei în viață, fiind indiferent dacă acesta aparține unui nou-născut, copil, tânăr, adult, bătrân, ori unei persoane indiferent de genul acestuia.¹⁴⁶

Rezumând, obiectul juridic secundar al infracțiunii prevăzute la art. 165 CP al RM îl constituie relațiile sociale privitoare la:

- *Libertatea psihică a persoanei* – presupune atentarea prin violență nepericuloasă pentru viața și sănătatea persoanei sau amenințarea cu divulgarea unor lucruri personale familiei victimei sau a altor persoane fizice, cât și juridice (lit.a) alin.(1) art.165 CP al RM);
- *Integritatea fizică a persoanei* – când traficul de ființe umane implică aplicarea violenței pentru viața și sănătatea persoanei (lit.a) alin.(1) art.165 CP al RM);
- *Confiscarea și păstrarea (posesia) documentelor victimei* - atunci când se confiscă documentele, (lit.a) alin.(1) art.165 CP al RM);
- *Libertatea manifestării de voință* - presupune înșelăciune (lit.b) alin.(1) art.165 CP al RM);
- *Probitate* - implică abuzul de vulnerabilitatea victimei (lit.c) alin.(1) art.165 CP al RM);
- *Exercitarea corectă a funcției în cadrul autorităților publice* - presupune abuzul de putere (lit.c) alin.(1) art.165 CP al RM);
- *Exercitarea corectă a controlului asupra unei persoane aflate sub autoritatea altcuiva* - presupune darea sau primirea unor plăți sau beneficii pentru a obține consimțământul unei persoane care deține controlul (este răspunzător) pentru alte persoane (lit.c) alin.(1) art.165 CP al RM);
- *Exercitarea corectă a funcțiilor autorității publice, a acțiunilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice* - este săvârșit de o persoană cu funcție de răspundere sau de o persoană cu funcție demnitate publică (lit.e) alin.(2) art.165 CP al RM);
- *Sănătatea persoanei* - aplicarea violenței periculoase asupra vieții, sănătății fizice sau psihice a persoanei (lit.f) alin.(2) art.165 CP al RM); precum și în cazul prevăzut la lit.b)

¹⁴⁶ Mateuț Gh., Ștefăroi N., Petrescu V., Onu E., Dublea A., Luca S., Iovu D., Tărniceriu R. D., Gafta B. L., Luca C., Prună R. A. Traficul de ființe umane. Infractor. Victimă. Infracțiune. Iași: Asociația Alternative Sociale. 2005, p. 174.

alin.(3) art.165 CP al RM, când traficul de ființe umane are ca urmare vătămarea gravă a integrității corporale sau o boală psihică a persoanei.

- *Integritatea fizică sau psihică a persoanei* - folosirea forței fizice, armei (lit.g)

alin.(2) art.165 CP al RM);

- *Inviolabilitatea și libertatea sexuală a persoanei* – când traficul de ființe umane presupune folosirea violului, (lit.g) alin.(2) art.165 CP al RM);

- *Viața persoanei* – se soldează cu decesul ori cu sinuciderea victimei, (lit.b) alin.(3) art.165 CP al RM).

Obiect material al componenței infracțiunii se înțelege obiectele lumii materiale, printre care și cum e cazul traficului de ființe umane - corpul persoanei, asupra căruia atentează infractorul, provocându-le efectiv vătămări corporale sau amenințându-le cu un pericol de vătămare.¹⁴⁷

În cazul infracțiunilor ce privesc traficul de ființe umane realizate prin acte de violență ori prin forme de constrângere, care au avut repercusiuni asupra integrității fizice a persoanei traficate corpul victimei în viață, indiferent dacă aparține unui nou-născut, copil, tânăr, adult, bătrân, unei persoane indiferent de sexul acesteia.

Luând în considerare caracterul complex al faptei prejudiciabile din contextul traficului de ființe umane, trebuie să ne referim și asupra victimelor acestei infracțiuni.

În conformitate cu alin. (4) al art. 165 din CP RM, victima traficului de ființe umane este absolvită de răspunderea penală pentru infracțiunile săvârșite de ea în legătură cu această calitate procesuală, dacă e acceptat colaborarea cu organul de urmărire penală în cauza dată. La fel, în alin. (4) al art. 362 din CP RM („Trecerea ilegală a frontierei de stat”) se menționează că acțiunea acestui articol nu se extinde și asupra persoanelor devenite victime ale traficului de ființe umane.

Victima infracțiunii prevăzute la art. 165 C.p. RM poate fi doar persoana fizică care a împlinit vârsta de 18 ani.

În temeiul Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii nr.37 din 22.11.2004¹⁴⁸ prin "Victime ale traficului" urmează a fi înțelese persoanele care au suferit fie individual, fie colectiv prejudicii, inclusiv, vătămări psihice sau mintale, pierderi materiale sau

¹⁴⁷ Alecu G. Drept Penal: Partea generală. Constanța: Europolis, 2005, pp. 70-572.

¹⁴⁸ Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii nr.37 din 22.11.2004. In: *Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*, 2005, nr.8, pag.4. modificată de: Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.13 din 22.12.2014 și Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.9 din 22.12.2008.

morale, încălcări esențiale ale drepturilor și libertăți lor fundamentale prin acte sau omisiuni specificate la lit.a) (*notă: trafic de ființe umane*) și b) (*notă: trafic de copii*) din prezentul punct;

Conform alin. (4) art.165 Victima traficului de ființe umane este absolvită de răspundere penală pentru infracțiunile săvârșite de ea în legătură cu această calitate procesuală, numai dacă sunt întrunite următoarele trei condiții:

- 1) victima a săvârșit o infracțiune sau mai multe infracțiuni;
- 2) aceste infracțiuni a fi putut fi evitate, dacă persoana nu ar fi avut calitatea de victimă a traficului de ființe umane;
- 3) calitatea de victimă a traficului de ființe umane este admisă din punct de vedere procesual penal;

În orice caz, trebuie să se rețină faptul că, chiar și atunci când victima și-a exprimat consimțământul de a fi traficată, acesta este nevalid, deoarece făptuitorul a recurs la mijloace de viciere consimțământului.

2.2.2. Latura obiectivă a infracțiunii de traficului de ființe umane

Prin latura obiectivă se înțelege totalitatea condițiilor cerute de norma de incriminare privitoare la actul de conduită pentru existența infracțiunii¹⁴⁹.

Din standardul convențional stabilit de prevederile Protocolului privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, cerințele *actus reus* sunt clasificate în două părți:

Condiția *actus reus* (1): Infracțiunea trebuie să includă oricare dintre următoarele elemente: Recrutare, transportare, transferare, adăpostire, primire.

Condiția *actus reus* (2): Trebuie să existe cel puțin unul din următoarele acte: Folosirea forței, amenințarea utilizării forței, constrângere, răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau o situație de vulnerabilitate, oferirea sau acceptarea beneficiilor.¹⁵⁰

Latura obiectivă a traficului de ființe umane reprezintă fapta prejudiciabilă care cuprinde două acțiuni cu caracter alternativ: acțiunea principală, acțiunea sau inacțiunea adiacentă.

¹⁴⁹ Botnaru S., Șavga, A., Grosu V. ș.a. *Drept Penal: Partea generală*. Vol. I.. Chișinău: Cartier Juridic. 2005. p.121

¹⁵⁰ Manuel de lutte contre la traite des êtres humains à l'usage des praticiens de la justice pénale. Module 1: Définition des termes "traite des personnes" et "trafic illicite de migrants". Office des Nations Unies contre la Drogue et le Crime, Vienne, New York, 2010, pp. 5-27. Disponibil: https://www.unodc.org/documents/congress/background-information/Human_Trafficking/TIP_Manual_fr_module_01.pdf

Acțiunea principală prezentată în oricare din următoarele situații:

Recrutarea în scopul traficului de ființe umane presupune atragerea persoanelor prin selecționare într-o anumită activitate determinată de scopurile stipulate în art.165 și art.206 CP. La recrutare nu are importanță împrejurările în care a avut loc recrutarea: în locurile de odihnă, prin rețele neconvenționale, prin oferirea locurilor de muncă sau studii, prin încheierea unei căsătorii fictive. Mijloacele de recrutare pot fi efectuate prin constrângere, răpire, înșelăciune parțială sau totală.¹⁵¹ O condiție a recrutării este propunerea victimei pentru a-și da acordul pentru realizarea asupra ei a unei tranzacții cu caracter patrimonial. Recrutarea victimei reprezintă activitatea inițială, după care vor urma alte acțiuni de transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea victimei.

Procedeele folosite în mod frecvent de către traficanții de ființe umane au la bază mirajul succesului financiar rapid.¹⁵²

În mare parte, persoanele ce cad victime ale traficului de persoane sunt femei cu educație precară, lipsă de experiență și situație materială limitată. Printre mijloacele de recrutare folosite sunt: anunțuri în ziare, internet privitoare la locuri de muncă bine plătite sau anunțurile matrimoniale chiar.

Recrutarea poate fi făcută și în mod direct de către traficant sau prin intermediul interpușilor ce pot fi, prietenilor ori rudelor victimelor.¹⁵³ De asemenea și internetul este un mijloc des utilizat pentru racolarea victimelor prin aceste rețele de socializare ce se extind de la zi la zi într-un mod alarmant.

Autorul Codruț Olaru consideră etapa de racolare ca primă fază a procesului de trafic, în care victimele studiate, alese și atrase în circuitul infracțional alături de alte etape precum cea de transport, de vânzare și nu în ultimul rând etapa de exploatare propriu zisă.¹⁵⁴

Transportarea victimei – este deplasarea persoanei dintr-un loc în altul ce implică, de obicei, trecerea uneia sau mai multor granițe; pe de altă parte, poate implica doar deplasarea în

¹⁵¹ Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii nr.37 din 22.11.2004. pct. 3.1. In: Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.8, pag.4. Modificată prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.13 din 22.12.2014; Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr. 9 din 22.12.2008.

¹⁵² Hotca M. A., Dobrinioiu M. *Infracțiuni prevăzute în legi speciale. Comentarii și explicații*. Ediția 2. București: C. H. Beck. 2010, p. 105.

¹⁵³ Mateuț Gh., Ștefăroi N., Petrescu V., Onu E., Dublea A., Luca S., Iovu D., Tărniceriu R. D., Gafta B. L., Luca C., Prună R. A. *Traficul de ființe umane. Infractor. Victimă. Infracțiune*. Iași: Asociația Alternative Sociale. 2005, p. 174. P. 30.

¹⁵⁴ Olaru, C. *Particularitățile criminalității organizate în România*. București: Hamangiu. 2014. 316 p. p. 160

perimetrul frontierelor țării de origine a victimei, având în vedere creșterea traficului la nivel intern.¹⁵⁵

Transferul victimei – transmiterea victimei de la o persoană la alta prin vânzare-cumpărare, schimb, dare în chirie, cesiune în contul unei datorii, donație sau alte asemenea tranzacții cu sau fără recompensă.¹⁵⁶

Adăpostirea victimei – găzduirea, ținerea acesteia într-un loc ferit, prin cazarea temporară a victimei într-o locuință sau într-un alt amplasament având aceeași destinație finală pentru a nu fi descoperită de către reprezentanții organelor competente sau de terțe persoane.

Noțiunea de adăpostire apare în legislația națională anume datorită transpunerii exacte a prevederilor Protocolului adițional la Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate.

Primirea victimei – este preluarea victimei traficate de către o altă persoană de la persoana care i-a transmis-o prin vânzare-cumpărare, schimb, dare în chirie, cesiune în contul unei datorii, donație sau alte asemenea tranzacții cu sau fără recompensă.¹⁵⁷ De fapt, este activitatea legată nemijlocit de transferul victimei, ce presupune preluarea acesteia „în custodie”.

Fiecare dintre aceste acțiuni este suficientă pentru realizarea elementului material al infracțiunii de trafic de persoane. În literatura juridică a fost exprimată și opinia că legiuitorul a înscris în lege actele de trafic de persoane ca fapte penale distincte și nu o singură infracțiune cu mai multe modalități alternative de incriminare și, în consecință, dacă se comit mai multe fapte din cele descrise de lege, se va reține un concurs real de infracțiuni și nu o singură infracțiune¹⁵⁸.

De asemenea se poate de menționat că cele cinci categorii de acțiuni de sine stătătoare legate între ele sunt reglementate de Recomandarea Adunării Parlamentare a CoE cu privire la traficul de femei și prostituția forțată în statele membre ale CoE¹⁵⁹; Recomandarea nr. R(2000)11 adoptată de Consiliul de Miniștri al Consiliului Europei cu privire la acțiunea împotriva traficului de ființe umane în scopuri de exploatare sexuală¹⁶⁰; Recomandarea Adunării Parlamentare a

¹⁵⁵ Rotari, O. *Criminologie*. Chișinău: ULIM. 2011. 890 p.

¹⁵⁶ Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii nr.37 din 22.11.2004. pct. 3.3. In: Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.8, pag.4. Modificată prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.13 din 22.12.2014; Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.9 din 22.12.2008

¹⁵⁷ Ibidem pct. 3.5.

¹⁵⁸ Lascu I. Incriminări privind traficul de persoane. În: Revista de Drept Penal nr. 3/2002, p. 65.

¹⁵⁹ Recommendation 1325 (1997) of the Parliamentary Assembly "Traffic In Women And Forced Prostitution In Council Of Europe Member States" (CM/Del/Dec(97)592/3.1).

¹⁶⁰ Recommendation No. R (2000) 11 of the Committee of Ministers to member states on action against trafficking in human beings for the purpose of sexual exploitation, adopted on 19 May 2000, at the 710th meeting of the Ministers' Deputies.

Consiliului Europei prin care este analizat cazul Republicii Moldova în lupta împotriva traficului de minori¹⁶¹; Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor¹⁶².

Acțiunea sau inacțiunea adiacentă se constituie sub următoarele forme:

Amenințarea prin aplicarea violenței fizice sau psihice ce nu atentează direct la viața și sănătatea persoanei – acea formă a violenței psihice, care presupune efectuarea de către făptuitor a unui act de natură să inducă victimei frici, prin care să o pună în situația de a nu mai avea resursele psihice/emoționale necesare pentru a rezista constrângerii. Amenințarea trebuie să aibă un caracter real și imediat.

Aplicarea violenței fizice sau psihice nepericuloase pentru viața și sănătatea persoanei – cauzarea cu intenție a unor leziunilor corporale care nu au avut repercusiuni în dereglarea sănătății, nici în pierderea capacității de muncă, ori aplicarea intenționată a loviturilor sau săvârșirea altor acțiuni violente care au cauzat o durere fizică, dacă acestea nu au creat pericol pentru viața, integritatea și sănătatea victimei.

Răpirea unei persoane presupune acțiuni contrare dorinței sau voinței victimei însoțită de schimbarea locului de reședință sau de aflare temporară în alt loc colaborat cu privarea sa de libertate. Capturarea, schimbarea forțată a locului de reședință cu privarea de libertate a victimei constituie elemente obligatorii ca mijloace de comitere a traficului de persoane prin răpire. Răpirea unei persoane presupune existența următoarelor trei etape succesive:

- a) capturarea victimei;
- b) luarea și deplasarea ei de la locul permanent sau provizoriu al acesteia (locul de trai, de muncă, de odihnă, de tratament);
- c) reținerea persoanei cu privarea de libertate împotriva voinței sau nesocotirea voinței acesteia.¹⁶³

Confiscarea documentelor – depozitarea cu intenție a victimei de documente.

Amenințarea cu divulgarea informațiilor confidențiale familiei presupune efectuarea de către făptuitor a unui act de natură să insuflă/inducă victimei temerea că anumite informații, constituind secretul personal al victimei, ar putea fi destăinuie familiei sale ori altor persoane,

¹⁶¹ Recommendation 1526 (2001) "A campaign against trafficking in children to put a stop to the east European route: the example of Moldova" adopted by the Parliamentary Assembly on 27 June 2001 (21st Sitting).

¹⁶² Protocol privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate din 15.11.2000, adoptat la New York la 15 noiembrie 2000. In: Tratatate internaționale, 2006, volumul 35, pag.399. În vigoare pentru Republica Moldova din 16 octombrie 2005.

¹⁶³ Vidaicu, M., Dolea, I., Combaterea traficului de ființe umane (drept material și procesual), Chișinău, 2009, p. 31.

ceea ce ar pune-o într-o lumină nefavorabilă în raport cu aceste persoane, astfel reducându-i la minimum resursele psihice necesare pentru a rezista constrângerii.¹⁶⁴

În general, în ipoteza traficului de ființe umane, *înșelăciunea* se referă la promisiuni făcute către victimă. În acest sens, victima este dusă în eroare că va presta o muncă decentă, bine plătită, în condiții legale. Însă, în realitate, făptuitorul nu are o asemenea intenție. Sunt și situații, în care, făptuitorul informează victima că aceasta va presta prostituția, că va fi atrasă în activități ilicite, că va practica cerșetoria sau alte infracțiuni conexe. Dar, nu o informează corect cu privire la condițiile în care vor fi realizate aceste activități (remunerarea, durata de prestare, asigurarea socială și medică, drepturile și obligațiile muncii ce urmează să o presteze), sau cu privire la alte aspecte nu mai puțin importante (de exemplu, că victima va trebui să recupereze datoriile fictive legate de ajutorul acordat la perfectarea documentelor, cheltuielile de călătorie imputate, cheltuieli cu cazare și mâncare ce făptuitorii le-au făcut până în prezent cu victima).¹⁶⁵

În afară de înșelăciune, infractorii mai recurg în ultimul timp la manipularea psihologică – un procedeu de convingere bazat pe înșelarea premeditată apelând la sensibilitatea și vulnerabilitatea emoțională a victimei. În cazul unui asemenea mijloc de influențare, manipulatorul îi insuflă victimei o iluzie dublă: în primul rând, că realitatea este anume așa cum o descrie el, iar, în al doilea rând, că reacția la această realitate depinde de aprecierile victimei. Sunt cunoscute, cazurile în care viitoarele victime ale exploatării sexuale, înainte de a fi supuse acestui tip de exploatare, erau obligate să locuiască câteva luni în aceeași încăpăre cu alte victime, care deja s-au împăcat cu situația lor. În felul acesta, în conștiința lor își face loc un nou model de comportament. În același timp, lor li se amintește, zilnic și ostentativ, că nu au altă soluție. După acest fel de manipulare, victimele singure ajung să consimtă a fi exploatare, aparent fără a li se impune. Sau, persoana exploatată se trezește cu iluzia unor relații echitabile ori cu iluzia că refuzul de a presta anumite servicii, munci îi va provoca daune serioase ei sau altor persoane apropiate. Sunt cunoscute cazuri de aplicare a unor „amenzi” nesăbuite pentru diferite greșeli, adesea inventate. Sau, victimei i se plătește, o remunerare mizeră și i se insuflă permanent că dacă el va rămâne, în viitor va putea câștiga cu mult mai bine, iar dacă pleacă, va pierde totul. În consecință, cel exploatat „de bună voie” muncește în continuare practic pentru mâncare, țigări, cazare, efectiv doar pentru a supraviețui .¹⁶⁶

¹⁶⁴ S.Brînza, X.Ulianovschi, V.Stati și alții. *Drept penal. Partea Specială*. – Chișinău: Cartier, 2005, p. 147.

¹⁶⁵ Tănase, A.. Latura obiectivă a infracțiunii de trafic de ființe umane (art.165 CP RM). în: *Revista Națională de Drept*, 2010, nr.11, p.18-33 p. 27

¹⁶⁶ Vidaicu, M., Dolea, I., *Combaterea traficului de ființe umane (drept material și procesual)*, Chișinău, 2009, p. 33.

Abuzul față de victima vulnerabilă – (art.165 alin.(1) lit.c) constă în utilizarea de către traficant a stării speciale în care se găsește o persoană datorită: a) situației sale precare din punct de vedere financiar; b) situației create de o sarcină, boală, infirmitate, deficiență fizică sau mintală (medicale); c) situației ilegale legate de intrare sau ședere în țară, de tranzit sau destinație. Starea de vulnerabilitate poate fi condiționată de diferiți factori cum ar fi: izolarea /sechestrarea victimei, situația ei economică grea, medicală, psihică, afectarea familială sau lipsa de resurse sociale și altele ce pot influența vulnerabilitatea victimei. Abuzarea de situația de vulnerabilitate a victimei constituie un element principal al traficului. Prin situația de vulnerabilitate a victimei se înțelege orice tip de vulnerabilitate, fie ea psihică, afectivă, medicală, familială, socială sau economică. Se are în vedere ansamblul de situații disperate care poate face un om să accepte exploatarea sa.¹⁶⁷

Abuzul de putere reprezintă utilizarea în mod exagerat de către un subiect special - persoana cu funcții de răspundere, reprezentând autoritatea publică, a atribuțiilor ce i-au fost conferite prin lege. În acest caz nu este necesară calificarea suplimentară conform art.327 Cod penal. În sensul art.165 alin.(2) lit.e) și art.206 alin.(3) lit.c) CP, persoane cu funcție de răspundere și persoane cu înaltă funcție de răspundere sunt acele subiecte cărora le sunt atribuite calificativele prevăzute în art.123 CP.¹⁶⁸

Darea sau primirea unor plăți sau alte beneficii este considerată de autorul Al. Tănase, modalitatea examinată presupune nu o înțelegere, dar realizarea unei înțelegeri. Această realizare se concretizează în două activități corelative ale celor două părți la respectiva înțelegere: 1) darea de plăți sau beneficii, adică remiterea de plăți sau beneficii; 2) primirea de plăți sau beneficii, adică intrarea în posesia plăților sau beneficiilor. Pentru calificare, nu contează la a cui inițiativă este săvârșită infracțiunea: la inițiativa celui care dă plățile sau beneficiile sau la inițiativa celui care le primește.¹⁶⁹

Ca participanți la infracțiune figurează:

- a) autorul infracțiunii, care primește plățile sau beneficiile de la organizatorul sau instigatorul infracțiunii și care pune o parte din vinovăție pe seama complicei la infracțiune;
- b) organizatorul sau instigatorul infracțiunii, care dă autorului plăți sau alte beneficii;

¹⁶⁷ Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii nr.37 din 22.11.2004, pct. 5.8 În: Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.8, pag.4. Modificată prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.13 din 22.12.2014; Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr. 9 din 22.12.2008.

¹⁶⁸ Ibidem pct. 5.9

¹⁶⁹ TĂNASE, A.. Latura obiectivă a infracțiunii de trafic de ființe umane (art.165 CP RM). în: *Revista Națională de Drept*, 2010, nr.11, p.18-33, p. 29.

c) complicele la infracțiune, care primește plăți sau beneficii de la autorul infracțiunii;

În situația în care autorul infracțiunii face plăți sau beneficii, figurează numai doi participanți;

1) autorul infracțiunii, care efectuează complicei plăți sau beneficii.

2) complicele infracțiunii, care primește plăți sau beneficii de la autorul infracțiunii.

Aplicarea violenței periculoase pentru viața, sănătatea fizică sau psihică a victimei – violența în urma căreia victima a suferit o vătămare medie sau ușoară a integrității corporale ori care la momentul aplicării sale și reprezentând un pericol real pentru viața și sănătatea victimei.

Violul – reprezintă o infracțiune ce se absoarbe de traficul de ființe umane și presupune raportul sexual prin constrângere fizică sau psihică a persoanei ori profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra ori de a-și exprima consimțământul.

Folosirea dependenței fizice – starea fizică sau psihică datorată impactului pe care îl produc drogurile asupra organismului victimei, stare caracterizată prin modificări de comportament și reacții, însoțite întotdeauna de necesitatea de a consuma asemenea substanțe în mod continuu.

Folosirea armei în sensul prevăzut la lit.g) alin.(2) art.165 constă în utilizarea oricărei forme de armă inclusiv arme de foc, arme albe sau alte forme de arme întrucât legislatorul nu a specificat tipul de armă aplicată. Folosirea în cadrul infracțiunii traficului de ființe umane a altor obiecte utilizate ca arme nu poate constitui un temei de agravare a răspunderii penale în temeiul alin.(2) art.165 și 206 CP. Prin aplicarea armei se înțelege folosirea acesteia în vederea anihilării victimei sau a persoanelor care au încercat să o elibereze pe victimă (tragerea țintită a focurilor de armă, aplicarea loviturilor cu armă albă, demonstrarea armei în scopul înfricoșării, sprijinirea armei de gâtul victimei, tragerea focului armei în apropierea imediată a ei).¹⁷⁰

Infracțiunea de trafic de ființe umane are caracter formal, fiind considerată consumată din momentul în care făptuitorul dobândește controlul asupra victimei.

Totodată, trebuie subliniat că, în cadrul diferitelor faze ale traficului de ființe umane, pot interveni autori diferiți. Într-o asemenea ipoteză, momentul consumării infracțiunii urmează să fie determinat distinct pentru fiecare participant, în funcție de rolul concret exercitat de acesta, după cum urmează:

- în cazul recrutorului – de la momentul recrutării victimei, cu condiția existenței uneia dintre formele acțiunii adiacente;

¹⁷⁰ Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii nr.37 din 22.11.2004. pct. 6.3 În: Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.8, pag.4. Modificată prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.13 din 22.12.2014; Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.9 din 22.12.2008.

- în cazul transportatorului – de la momentul efectuării transportului victimei, în prezența uneia dintre formele acțiunii adiacente;
- în cazul persoanei care realizează transferul – de la momentul transferării victimei, dacă este incidentă una dintre formele acțiunii adiacente;
- în cazul celui care asigură adăpostirea sau găzduirea – de la momentul adăpostirii victimei;
- în cazul celui care asigură primirea victimei – de la momentul primirii acesteia, în ipoteza în care este prezentă una dintre formele acțiunii adiacente.

2.2.3. Latura subiectivă a infracțiunii

Condiția *mens rea* reflectă starea de spirit a persoanei acuzate de o infracțiune. Doar o persoană animată de o "intenție delictuoasă" suficientă poate fi considerată vinovată de comiterea unei infracțiuni penale. În unele țări și în anumite cazuri, responsabilitatea penală poate fi „obiectivă” (infracțiuni bazate pe o „responsabilitate obiectivă”). Elementul moral necesar într-un caz de trafic de persoane este ca persoana să fi comis actul sau actele materiale cu intenția ca victima să fie „exploatăată” (conform definiției date de legislația antitrafic a unei anumite țări)¹⁷¹. Anume așa repere oferă Oficiul ONU pentru Droguri și Criminalitate în atenția statelor în vederea adoptării / adaptării cadrului normativ, urmărindu-se realizarea corectă și uniformă a prevederilor Protocolului privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate.

În acest context, se impune a fi subliniat faptul că obligația instituită prin Protocolul privind traficul de persoane de a incrimina traficul de persoane nu presupune ca legislațiile naționale să preia în mod literal formulările utilizate în definiția convențională. Esențial este ca normele interne să fie concepute în consonanță cu arhitectura juridică proprie fiecărui stat, cu condiția ca elementele constitutive ale infracțiunii să fie regăsite și corelate în mod efectiv în cadrul normativ intern. Totodată, nu se impune ca exploatarea să se fi realizat în mod efectiv pentru a fi reținută existența infracțiunii de trafic de persoane. Instrumentul internațional consacră în mod expres faptul că simpla manifestare a intenției de exploatare este suficientă, în măsura în care autorul a

¹⁷¹ Manuel de lutte contre la traite des êtres humains à l'usage des praticiens de la justice pénale. Module 1: Définition des termes “traite des personnes” et “trafic illicite de migrants”. Office des Nations Unies contre la Drogue et le Crime, Vienne, New York, 2010. 27 p. 5 Disponibil: https://www.unodc.org/documents/congress/background-information/Human_Trafficking/TIP_Manual_fr_module_01.pdf

săvârșit unul dintre actele constitutive, prin utilizarea unuia dintre mijloacele prevăzute, urmărind scopul exploatării persoanei.

Sub aspect subiectiv, intenția poate fi demonstrată printr-o pluralitate de mijloace probatorii, în funcție de circumstanțele concrete ale cauzei. Este relevant de menționat că obligația de incriminare vizează exclusiv formele intenționate ale traficului de persoane. Cu toate acestea, statele dispun de o marjă de apreciere în stabilirea standardului de vinovăție, putând extinde sfera răspunderii penale și asupra unor conduite caracterizate prin imprudență, orbire deliberată sau neglijență gravă, în concordanță cu principiile și tradițiile propriului sistem juridic.¹⁷²

Conform unei opinii exprimate în doctrina penală moldovenească latura subiectivă a componenței infracțiunii poate fi calificată drept o atitudine psihică a persoanei față de fapta săvârșită, o activitate psihică a persoanei strâns legată nemijlocit de săvârșirea faptei și care reprezintă o unitate indisolubilă a factorilor psihici – intelectual, volitiv și emotiv.¹⁷³

Analizând părerile expuse de doctrinarii Al. Tănase¹⁷⁴, M. Vidaicu, I. Dolea¹⁷⁵ deducem că latura subiectivă a traficului de ființe umane se exprimă, prin vinovăție sub forma intenției directe, motivele săvârșirii faptei menționate fiind: interesul material, răzbunare, gelozie, invidie, ură, dorința de a facilita săvârșirea alte infracțiuni, dorința de a salva viața unei persoane apropiate, motive cu tentă sexuală.

În cazul acestei infracțiuni, motivul și scopul reprezintă elemente esențiale ale laturii subiective a componenței infracțiunii, având caracter indispensabil, asemenea vinovăției, și fiind, în consecință, susceptibile de probare. Aceste elemente exercită o influență directă asupra configurării intenției autorului, asupra orientării acesteia și asupra modalității de realizare a conduitei infracționale, fără a fi însă absorbite în conținutul propriu-zis al intenției.¹⁷⁶

Fiind un element facultativ al componenței de infracțiune, motivul se cere a fi dovedit în procesul examinării dosarului penal, și numai decât motivul trebuie indicat în rechizitoriu și în sentință. Deci, motivul este o forță activă (îmbold, stimul) care călăuzește persoana spre atingerea scopului preconizat.

Din Legea Nr. 241 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane din 20-10-2005 deducem scopurile traficului de ființe umane. Scopul acțiunii principale în comiterea

¹⁷² Ibidem, p. 5-6

¹⁷³ Borodac, A., Bujor, V., Brînză, S. ș.a. *Drept Penal: Partea Generală*. Chișinău: Știința. 1994. 368 p. 118

¹⁷⁴ Tănase, A. Latura subiectivă a infracțiunii de trafic de ființe umane. In: *Revista Națională de Drept*, 2011, nr. 2(125), pp. 10-22. ISSN 1811-0770.

¹⁷⁵ Vidaicu, M., Dolea, I., *Combaterea traficului de ființe umane (drept material și procesual)*, Chișinău, 2009, pp. 38-42.

¹⁷⁶ Bejan, O. *Corupția: noțiune, prevenire și contracarare*. Chișinău: AȘM, 2007. 136 p.p 25-26

infracțiunii de trafic de ființe umane îl constituie exploatarea persoanei ce presupune abuzul față de persoană pentru a obține un profit, și anume:

- obligarea de a executa anumite munci sau de a presta servicii prin recurgere la forță, amenințări sau prin alte mijloace de constrângere, contrar prevederilor legale privind condițiile de muncă, salarizare, sănătate și securitate;
- ținerea în sclavie, aplicarea anumitor practici similare sclaviei sau recurgerea la alte procedee pentru privarea de libertate;
- exploatarea sexuală comercială (folosirea persoanei prin constrângere în prostituție sau în industria pornografică în schimbul mijloacelor financiare sau al altor beneficii patrimoniale) sau necomercială (folosirea persoanei prin constrângere, fără un interes material, exprimându-se în căsătorie (inclusiv poligamică) sau concubinaj;
- obligarea la prelevarea de organe sau țesuturi ori la prelevarea de alte părți componente ale corpului uman;
- folosirea femeii în calitate de mamă-surogat ori în scop de reproducere;
- folosirea în conflicte armate sau în formațiuni militare ilegale;
- folosirea în activități criminale;
- obligarea de a practica cerșetoria;
- vânzarea către o altă persoană;
- obligarea de a desfășura activități prin care se încalcă drepturile și libertățile fundamentale ale omului etc.

Scopul acțiunii adiacente din cadrul traficului de ființe umane este obligatoriu pentru numai trei din cele cincisprezece modalități ale acțiunii adiacente din cadrul traficului de ființe umane. Pentru celelalte douăsprezece modalități de acest gen, legiuitorul nu impune un scop anume. Așadar, cele trei modalități ale acțiunii adiacente din cadrul traficului de ființe umane, care reclamă prezența unui anumit scop, sunt:

- 1) servitutea;
- 2) darea sau primirea unor plăți sau beneficii;
- 3) folosirea torturii, a tratamentelor inumane sau degradante.¹⁷⁷

¹⁷⁷ Tănase, A. Latura subiectivă a infracțiunii de trafic de ființe umane. In: *Revista Națională de Drept*, 2011, nr. 2(125), pp. 10-22. ISSN 1811-0770, p. 13.

În explicațiile Plenului Curții Supreme de Justiție¹⁷⁸, *servitutea (stare de dependență)* presupune situația când victima este privată de libertate, inclusiv de libertatea de mișcare, ținută ca ostatic până când ea sau o terță persoană va achita o datorie stabilită legal sau ilegal.

Acordarea ori acceptarea unor sume de bani sau a altor avantaje, în scopul obținerii consimțământului unei persoane care exercită autoritate sau control asupra altei persoane, reprezintă o convenție între subiecții implicați, având ca finalitate obținerea acordului privind transmiterea victimei și exploatarea acesteia în scopurile prevăzute de art. 165 și 206 Cod penal.

Noțiunea de „tortură”, utilizată ca modalitate a traficului de persoane, desemnează orice acțiune prin care se provoacă, cu intenție, unei persoane suferințe intense ori dureri severe, de natură fizică sau psihică. Tortura constă în producerea deliberată a unor asemenea suferințe sau dureri grave, urmărite în scopurile anterior menționate. Delimitarea torturii de alte forme de rele tratamente se realizează în funcție de gradul de intensitate al durerii sau suferinței cauzate.

Aprecierea gravității ori intensității durerii se efectuează prin raportare la o serie de criterii, precum: durata actelor, efectele fizice sau psihice generate, sexul, vârsta și starea de sănătate a victimei, precum și modalitatea concretă și metoda de executare. Actele de violență fizică și psihică, analizate în ansamblul lor, care au determinat suferințe sau dureri deosebit de grave și s-au manifestat printr-un caracter excesiv, aspru sau crud, pot fi încadrate ca fapte de tortură în accepțiunea art. 165 Cod penal (cum ar fi privarea de somn, hrană sau apă, expunerea la factori termici ori chimici, intimidarea constantă, lipsirea de îngrijiri medicale sau de mijloace elementare de igienă etc.)

Tortura reprezintă o formă agravată și intenționată a tratamentului inuman ori degradant, caracterizată prin severitatea extremă a suferinței provocate.

2.2.4. Subiectul infracțiunii

Literatura de specialitate oferă o pluralitate de definiții ale subiectului infracțiunii, reflectând diversitatea perspectivelor doctrinare asupra acestui concept. Potrivit unei prime abordări, subiecții infracțiunii sunt persoanele care participă la săvârșirea faptei penale, fie prin realizarea actului de executare, fie prin suportarea consecințelor prejudiciabile generate de aceasta.

¹⁷⁸ Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii nr.37 din 22.11.2004, pct. 6.3 În: Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.8, pag.4. Modificată prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.13 din 22.12.2014; Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.9 din 22.12.2008.

O altă orientare doctrinară califică subiectul infracțiunii drept persoana implicată în comiterea unei infracțiuni, distingând între subiectul activ, respectiv autorul faptei penale, și subiectul pasiv, adică persoana care suportă efectele negative ale conduitei ilicite.

În acest sens, doctrina dreptului penal operează o distincție fundamentală între subiectul activ și subiectul pasiv al infracțiunii. Subiectul activ este reprezentat de persoana fizică ce săvârșește infracțiunea și care, întrunind condițiile prevăzute de lege, poate fi trasă la răspundere penală. Subiectul pasiv este persoana vătămată prin infracțiune, respectiv titularul valorii sociale lezate, asupra căreia se răsfrânge în mod direct fie rezultatul material al faptei, fie starea de pericol creată prin comiterea acesteia.¹⁷⁹

Subiect al infracțiunilor, prevăzute de art.165 poate fi orice persoană fizică responsabilă, care a împlinit vârsta de 16 ani.¹⁸⁰ Dispozițiile art. 165 din Codul Penal, cu excepția alin. 3 lit.(a), nu prevăd vreo calitate specială pe care trebuie s-o întrunească subiectul infracțiunii.

Subiectul infracțiunii este persoana fizică responsabilă care, la momentul săvârșirii faptei, a împlinit vârsta de 16 ani, îndeplinind condițiile generale pentru angajarea răspunderii penale. În ipoteza acțiunii adiacente prevăzute de art. 165 alin. (1) lit. c) Cod penal al Republicii Moldova, subiectul infracțiunii are un caracter calificat, fiind reprezentat de o persoană cu funcție de răspundere din cadrul autorităților publice centrale sau locale.

Potrivit art. 123 Cod penal al Republicii Moldova, persoana cu funcție de răspundere este acea persoană căreia, în cadrul unei instituții, întreprinderi sau organizații de stat ori al administrației publice locale, inclusiv al subdiviziunilor acestora, i se conferă, permanent sau temporar, prin dispoziția legii, prin numire, alegere sau în temeiul unei însărcinări, anumite drepturi și obligații în scopul exercitării atribuțiilor de autoritate publică.¹⁸¹

Subiectul pasiv al infracțiunii traficului de ființe umane este persoana împotriva căreia este îndreptată acțiunea infracțională a traficantilor – victima. Victima traficului de ființe umane este absolvită de răspundere penală pentru infracțiunile săvârșite de ea în legătură cu această calitate procesuală. Dispoziția în cauză este venită să prevină revictimizarea victimelor traficului de ființe umane și să contribuie la reintegrarea acestora. Conform dispozițiilor art. 165 C. P., care descriu

¹⁷⁹ Ulianovschi, Gh., Curmei, I., Subiectul și latura subiectivă a infracțiunii de constrângere de a face declarații. In: *Revista Națională de Drept* Nr. 2, 2016, p. 28.

¹⁸⁰ Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii nr.37 din 22.11.2004. pct. 12. In: *Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova*, 2005, nr. 8, p. 4. Modificată prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.13 din 22.12.2014; Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr. 9 din 22.12.2008.

¹⁸¹ Vidaicu, M., Dolea, I., Combaterea traficului de ființe umane (drept material și procesual), Chișinău, 2009, p. 42.

modalitățile de realizare a acțiunilor infracționale și formele de exploatare a victimelor, rezultă că subiecții pasivi ai infracțiunii de trafic de ființe umane pot fi femeile și bărbații.

Subliniem faptul că dacă subiectul activ, persoană adultă, săvârșește infracțiunea asupra subiectului pasiv, persoană minoră, ne vom afla într-un concurs de infracțiuni. **Victimă** a infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.165 CP RM poate fi doar persoana care la momentul comiterii faptei a atins vârsta majoratului, deoarece dacă aceasta este minoră, infracțiunea săvârșită de subiectul activ va fi incriminată de fapta de trafic de copii, prevăzută în art.206 CP RM.

Autorul numeroaselor lucrări în domeniul analizei juridico-penale a infracțiunii traficului de ființe umane, Dl Alexandru Tănase consideră că pentru a opera prevederea de la alin.(4) art.165 C.pen. RM, este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor trei condiții:

- 1) victima traficului de ființe umane a săvârșit o infracțiune sau mai multe infracțiuni;
- 2) aceste infracțiuni nu ar fi fost săvârșite, dacă persoana dată nu ar fi avut calitatea de victimă a traficului de ființe umane;

- 3) este necesară confirmarea procesual penală a calității de victimă a traficului de ființe umane. Dacă nu lipsește nici una din aceste condiții, se va aplica necondiționat, fără rezerve, prevederea de la alin.(4) art.165 CP RM. Nu are importanță nici numărul infracțiunilor săvârșite, nici gradul de gravitate a acestora. Chiar dacă din alin.(2) art.57 CP RM ar rezulta că ar trebui întrunite și condițiile prevăzute la alin.(1) art.57 CP RM, nu este așa. La alin.(4) art.165 CP RM nu este vorba despre un caz de liberare de răspundere penală în legătură cu căința sinceră. Această prevedere legală, ca și cea de la art.32 al Legii nr.241/2005, nu cere ca victima traficului de ființe umane să se autodenunțe de bunăvoie, să contribuie activ la descoperirea infracțiunii, să compenseze valoarea daunei materiale cauzate sau, în alt mod, să repare prejudiciul pricinuit de infracțiune. Să nu uităm că din dispoziția alin.(4) art.165 CP RM, prin Legea Republicii Moldova pentru modificarea și completarea unor acte legislative, adoptată de Parlamentul Republicii Moldova la 29.12.2005, au fost excluse cuvintele „dacă a acceptat colaborarea cu organul de urmărire penală în cauza dată”. Astfel că ar fi în contradicție cu legea ca, la aplicarea prevederii de la alin.(4) art.165 CP RM, să fie cerută îndeplinirea altor condiții decât cele trei, pe care le-am enumerat mai sus.¹⁸²

Un element foarte important este stabilirea esenței juridice este dacă infracțiunea a fost săvârșită cu sau fără consimțământul victimei fapt ce reiese din dispoziția alin.(1) art.165 CP RM, și care se referă la prezența sau lipsa consimțământului victimei de a fi traficată.

¹⁸² Tănase, A.. Infracțiunea de trafic de ființe umane (art.165 C.pen. RM): Obiectul juridic, obiectul material, victima . In: *Revista Națională de Drept*, 2010, nr. 9-10(120), pp. 42-55. ISSN 1811-0770, p. 52.

În contextul celor discutate, infracțiunea specificată la alin.(1) art.165 CP RM, consimțământul victimei nu înlătură răspunderea penală a făptuitorului. Chiar dacă victima și-a exprimat consimțământul de a fi trafică, acesta este redus la zero, este anulat, deoarece subiectul activ a recurs la metode de viciere a consimțământului, reprezentate de modalitățile acțiunii adiacente din cadrul faptei prejudiciabile specificate la alin.(1) art.165 CP RM. Sintagma „cu sau fără consimțământul acesteia”, utilizată în dispoziția de la alin.(1) art.165 CP RM, se referă la consimțământul victimei la recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea ei, în scop de exploatare. Legislația nu prevede consimțământul victimei la exploatare, din moment ce exploatarea propriu-zisă depășește cadrul legal al infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.165 CP RM, deci este irelevantă în conjunctura infracțiunii date.¹⁸³

Considerăm oportun să ne expunem la acest capitol despre gradul de implementare a standardelor regionale în domeniul răspunderii persoanelor juridice pentru infracțiunea de trafic de ființe umane. Astfel, prin Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane adoptată la 16.05.2005, Republica Moldova și-a asumat o serie de obligații, printre care se numără și obligația de a adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru asigurarea tragerii la răspundere a persoanelor juridice pentru infracțiunile prevăzute de Convenție, atunci când sunt comise în numele sau în interesul lor de orice persoană fizică, care acționează fie individual, fie în calitate de membru al unui organ al persoanei juridice, care exercită o funcție de conducere în cadrul acesteia, în baza:

- a) unei puteri de reprezentare a persoanei juridice;
- b) unei autorități de a decide în numele persoanei juridice;
- c) unei autorități de a exercita controlul în cadrul persoanei juridice. (art. 22)

Suplimentar, Convenția Consiliului Europei dispune că în funcție de principiile juridice ale Părții, răspunderea persoanei juridice poate fi penală, civilă sau administrativă. Această răspundere va fi stabilită fără a afecta răspunderea penală a persoanelor fizice care au comis infracțiunea. Iar în temeiul prevederilor alin. (2) art. 23 al Convenției indicate supra fiecare stat parte va veghea ca persoanele juridice responsabile potrivit articolului 22 să facă obiectul sancțiunilor sau măsurilor penale ori de altă natură, efective, proporționale și preventive, inclusiv al sancțiunilor pecuniare.

Aceste prevederi ale tratatului internațional au fost implementate în ordinea juridică a Republicii Moldova, statului revenindu-i marja de apreciere indicată în prevederile art. 22 și 23 ale Convenției Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane.

¹⁸³ Ibidem, p. 53.

În ceea ce privește adoptarea măsurilor legislative naționale în materia combaterii traficului de ființe umane, se impune a sublinia că răspunderea penală a persoanei juridice poate fi angajată în situațiile în care infracțiunea este săvârșită de persoane cu putere de decizie, care acționează în calitate de organe de conducere ale acesteia, în exercitarea atribuțiilor ce le revin. Într-o asemenea situație, persoana juridică răspunde penal în mod direct, pentru o faptă proprie, întrucât conduita ilicită este imputabilă structurii sale decizionale. Distinct de această ipoteză, legislația admite și o formă de răspundere penală cu caracter substitutiv, angajată pentru fapta altei persoane, atunci când infracțiunea este săvârșită de funcționari sau angajați fără atribuții de conducere, în legătură cu îndeplinirea sarcinilor de serviciu cu care au fost învestiți. În acest caz, fapta persoanei fizice atrage răspunderea penală a persoanei juridice în măsura în care există o legătură funcțională între conduita infracțională și activitatea desfășurată în cadrul entității respective.

Potrivit art. 31 alin. (3) din Legea nr. 241/2005, angajarea răspunderii penale a persoanei juridice nu exclude răspunderea penală a persoanelor fizice care au comis infracțiunea de trafic de ființe umane. Aceeași regulă este consacrată și de art. 21 alin. (5) Cod penal al Republicii Moldova, care prevede că răspunderea penală a persoanei juridice nu înlătură răspunderea persoanei fizice pentru fapta săvârșită.

În consecință, răspunderea penală subsidiară a persoanei juridice devine incidentă în acele situații în care persoana fizică a comis infracțiunea de trafic de ființe umane în numele persoanei juridice. În schimb, atunci când fapta este săvârșită în interesul persoanei juridice, aceasta din urmă urmează să suporte o răspundere penală deplină, în acord cu principiile imputabilității și ale prevenirii criminalității corporative.¹⁸⁴

Participația penală în cazul traficului de ființe umane este posibilă în toate formele: coautorat, instigare, complicitate.

În cele mai multe cazuri, traficul de ființe umane presupune desfășurarea unor activități specifice pe teritoriul statului de origine al victimelor (de exemplu: recrutarea, transportul, găzduirea), acțiuni continuate pe teritoriul statului de destinație cu cele de transferare, primire ori cazare, unde activitatea infracțională se poate finaliza ori poate continua pe teritoriul altor state, prin reluarea actelor de transport, transferare, primire sau adăpostire. În aceste circumstanțe, traficul dobândește un caracter transnațional și transfrontalier în realizarea căruia sunt implicate

¹⁸⁴ Tănase, A, Subiectul infracțiunii de trafic de ființe umane. In: *Revista Națională de Drept*, 2011, nr. 3(126), pp. 28-33. ISSN 1811-0770, p. 32.

mai multe persoane cu roluri precis determinate și care, prin acțiuni simultane sau succesive, conlucrează nemijlocit la comiterea faptei.¹⁸⁵

Se constituie astfel rețele de trafic de persoane care sunt cel mai adesea grupuri bine organizate în componența cărora intră recrutori, intermediari, transportatori, gazde și traficanții propriu-ziși, care cumpără pur și simplu victimele pur și simplu pentru a le exploata. Rețelele de trafic de persoane reprezintă grupări de interese care acționează după reguli stricte și după principiul maximizării profitului.

Datorită caracterului complex al infracțiunilor de trafic acțiunile coautorilor pot avea un caracter identic (de ex. două persoane recrutează mai multe tinere, prin înșelăciune, în scopul exploatarea sexuală) sau diferit (de ex. o persoană recrutează victima minoră, altă persoană o transportă în țara de destinație, iar o a treia o transferă în vederea muncii forțate). O condiție de existență a coautoratului în cazul infracțiunilor de trafic de ființe umane și care derivă tot din natura lor complexă o constituie voința comună a coautorilor de a coopera la săvârșirea nemijlocită a acțiunilor specifice de traficare, în baza unei înțelegeri prealabile exprese sau tacite ori în baza unei înțelegeri survenite în timpul executării.¹⁸⁶

Prin efectuarea nemijlocită a uneia dintre acțiunile ce caracterizează traficul de ființe umane (recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea, găzduirea sau primirea unei persoane), fiecare participant își aduce contribuția sa directă la săvârșirea infracțiunii și va fi tras la răspundere în calitate de coautor.

Complicitatea la infracțiunea de trafic de ființe umane se exprimă prin conduita persoanei care, acționând cu intenție, facilitează sau sprijină, sub orice formă, realizarea faptei de trafic, inclusiv prin promisiunea de a tăinui bunurile provenite din săvârșirea infracțiunii ori de a favoriza autorul acesteia, promisiune formulată anterior începerii executării sau pe parcursul desfășurării activității infracționale.

Contribuția complicei are un caracter indirect, neconstituind acte de executare propriu-zișă, însă aportul său trebuie să fie real și efectiv valorificat de autorul nemijlocit al infracțiunii. În absența unei legături cauzale între activitatea complicei și săvârșirea faptei principale, conduita acestuia nu dobândește relevanță penală.

Actele de complicitate pot îmbrăca atât forma unor conduite pasive, susceptibile să favorizeze realizarea infracțiunii, cât și forma unor acțiuni de ajutorare sau sprijinire, de natură

¹⁸⁵ Ștefăroi , N, *Incrimnarea traficului de ființe umane*. In: Traficul de ființe umane. Infractor. Victimă. Infracțiune. Asociația Magistratilor. Iași, Asociația alternative sociale, 2007. p. 29

¹⁸⁶ Botnaru Gh., Bujor V., Bejan O. *Caracterizare criminologică și juridico-penală a traficului de ființe umane*. Centru de Prevenire și Asistență criminologică Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți-Ch.: Ericon SRL, Chișinău. 2008. 160 p. 120

materială ori morală, scopul acestora fiind acela de a facilita sau de a ușura actele de executare ale autorului.

Indiferent de modalitatea concretă de manifestare, complicitatea presupune existența intenției, complicele având reprezentarea caracterului ilicit al faptei principale, precum și conștiința propriei contribuții în calitate de participant la activitatea infracțională.

În cazul traficului de ființe umane, complicitatea se poate concretiza, cu titlu exemplificativ, în colectarea și furnizarea de informații privind potențiale victime către traficanți, atragerea acestora în scopul exploatării, procurarea documentelor necesare pentru transportarea victimelor către statele de destinație, împiedicarea exercitării libertății de mișcare a victimei, precum și punerea la dispoziție a mijloacelor de transport sau a spațiilor de cazare destinate găzduirii victimelor.

Totodată, complicitatea poate îmbrăca forma unei omisiuni, în special atunci când un funcționar public nu îndeplinește un act pe care avea obligația legală de a-l realiza, iar această inacțiune constituie o înlesnire ori un sprijin efectiv al activității de trafic, cum este, de exemplu, omisiunea exercitării controlului documentelor de călătorie la trecerea frontierei de stat.¹⁸⁷

Instigarea este o formă posibilă de participare penală în cazul infracțiunii de trafic de ființe umane și constă în activitatea unei persoane care, acționând cu intenție, determină o altă persoană să săvârșească una sau mai multe dintre acțiunile specifice acestei infracțiuni, respectiv recrutarea, transportarea, transferarea, cazarea, găzduirea sau primirea unei persoane, fie minor, fie adult, în scopul exploatării acesteia.

În plan factual, instigatorul este cel care adoptă inițial hotărârea de a comite infracțiunea de trafic de ființe umane, însă transmite această rezoluție infracțională unei alte persoane, care o asumă și o pune în aplicare, fie în calitate de autor nemijlocit, fie ca instigator sau complice.

În situația în care activitatea de determinare exercitată de instigator continuă și după momentul începerii executării faptei de către autor, aceasta va dobândi semnificația unei complicități morale. În schimb, atunci când demersurile instigatorului sunt urmate de acte concrete de sprijin sau înlesnire, contribuția sa va îmbrăca forma unei complicități materiale. Dacă, ulterior, instigatorul participă în mod direct la realizarea actelor de executare, alături de autorul material, activitatea sa va integra și elemente de coautorat.

În toate aceste ipoteze, activitatea de instigare, urmată de acte de executare propriu-zisă sau de forme de complicitate, conduce la absorbirea formelor de participare penală în cea mai gravă dintre acestea, cu aplicarea unei singure sancțiuni corespunzătoare. La individualizarea

¹⁸⁷ Drăghici C. și colab. *Globalizarea traficului de copii*. Craiova: Sitech. 2006.

judiciară a pedepsei și a modalității de executare, instanța va avea în vedere caracterul complex al conduitei infracționale, contribuția efectivă a participantului la săvârșirea faptei, precum și gradul sporit de pericol social pe care acesta îl prezintă.

Subiectul pasiv al infracțiunii de trafic de ființe umane este persoana asupra căreia se răsfrânge acțiunea infracțională a traficantilor, aceasta putând fi un minor sau un adult, fără relevanță din perspectiva sexului sau a altor caracteristici personale.¹⁸⁸

2.2.5. Formele agravante ale infracțiunii de trafic de ființe umane

Delimitarea și clarificarea esenței juridice a circumstanțelor agravante reprezintă un demers indispensabil în analiza penală a infracțiunii de trafic de ființe umane. Numai printr-o asemenea abordare se poate susține realizarea unei examinări juridico-penale complete și coerente în raport cu obiectul prezentului demers științific.

Totodată, această exigență se impune și în cadrul activităților de investigare a infracțiunii, întrucât stabilirea circumstanțelor care atenuează sau agravează răspunderea penală a subiecților implicați constituie o condiție esențială pentru o aplicare corectă a legii penale. Acest raționament este susținut de obligațiile pozitive asumate de state prin instrumentele internaționale în materia prevenirii și combaterii traficului de ființe umane, obligații care includ imperativul desfășurării unei investigații efective și eficiente a faptelor incriminate.

În ceea ce privește formele agravante prevăzute la lit. a)–e) și g) ale alin. (2), precum și la alin. (3) ale art. 165 Cod penal al Republicii Moldova, în absența unor clarificări interpretative consistente în cuprinsul Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr. 37 din 22 noiembrie 2004, referitoare la practica aplicării legislației în cauzele privind traficul de ființe umane și traficul de copii, înțelesul noțiunilor utilizate se realizează prin raportare la dispozițiile actelor normative în vigoare și la interpretările dezvoltate în doctrina penală autohtonă.

Ab initio, se impune a fi subliniat faptul că în Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane din anul 2005 sunt reglementate un număr mai restrâns de forme agravante ale infracțiunii comparativ cu cele prevăzute de legislația națională. Astfel, potrivit art. 24 din acest instrument internațional, sunt consacrate următoarele circumstanțe agravante:

- a) fapta a pus în pericol viața victimei, fie în mod intenționat, fie ca urmare a unei neglijențe grave;

¹⁸⁸ Botnaru Gh., Bujor V., Bejan O. Caracterizare criminologică și juridico-penală a traficului de ființe umane. Centru de Prevenire și Asistență criminologică Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți-Ch.: Ericon SRL, Chișinău. 2008. 160 p.p. 20-25

- b) infracțiunea a fost săvârșită împotriva unui copil;
- c) infracțiunea a fost comisă de un funcționar public în exercitarea atribuțiilor sale de serviciu;
- d) infracțiunea a fost realizată în cadrul unei rețele de criminalitate organizată.

Legiuitorul Republicii Moldova a realizat o transpunere completă a dispozițiilor relevante cuprinse în tratatul internațional aplicabil, exercitând totodată marja de apreciere recunoscută statelor în materia politicii penale. În virtutea acestei marje, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat măsuri normative suplimentare, depășind standardul minim stabilit de Convenția Consiliului Europei, în scopul consolidării eficienței mecanismelor juridice destinate prevenirii și combaterii traficului de ființe umane.

Extinderea numerică a circumstanțelor agravante reflectă nu doar o opțiune de tehnică legislativă, ci și o asumare expresă a unei politici penale orientate spre sporirea gradului de protecție a valorilor sociale fundamentale afectate de această infracțiune, precum și spre creșterea capacității represive și preventive a normei penale, adaptată particularităților fenomenului infracțional la nivel național.

Prima formă agravată a acestei infracțiuni se regăsește la lit.a) -h) alin. (2) art.165 CP RM, constând în faptul că infracțiunea prevăzută la alineatul (1) este săvârșită:

- asupra a două sau mai multor persoane (lit.b);
- asupra unei femei gravide (lit.c);
- de două sau mai multe persoane (lit. d);- *complicitate la săvârșirea infracțiunii;*
- de o persoană publică, de o persoană cu funcție de răspundere, de o persoană cu funcție de demnitate publică, de o persoană publică străină sau de un funcționar internațional cu folosirea situației de serviciu (lit.e);
- *cu aplicarea violenței periculoase pentru viața, sănătatea fizică sau psihică a persoanei (lit. f);*
- cu deosebită cruzime pentru a asigura subordonarea persoanei ori prin folosirea violului, dependenței fizice, a armei (lit.g);
- *din motive de prejudecată (lit. h).*

A doua formă agravată a infracțiunii traficului de ființe umane este prevăzută în alin. (3) art.165 CP RM, dispunând că infracțiunile prevăzute la alineatele (1) sau (2) sunt:

- săvârșite de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală (lit.a);
- însoțite de contaminarea cu o boală venerică sau virusul HIV (lit.a1);
- soldate cu vătămarea gravă a integrității corporale sau cu o boală psihică a persoanei, cu decesul ori sinuciderea acesteia (lit.b).

Se impune a fi menționat faptul că, prin Legea nr. 136 din 6 iunie 2024, legiuitorul Republicii Moldova a intervenit asupra conținutului normativ al art. 165 Cod penal al Republicii Moldova, operând, printre altele, excluderea circumstanței agravante prevăzute anterior la lit. a) alin. (2), care viza săvârșirea infracțiunii de trafic de ființe umane de către o persoană care anterior comisese o faptă incriminată la alin. (1) al aceluiași articol. Actul normativ menționat urmează să își producă efectele juridice începând cu data de 7 septembrie 2024, marcând astfel o opțiune legislativă relevantă în planul politicii penale naționale.

În continuare, analiza se va concentra asupra formelor agravante ale infracțiunii de trafic de ființe umane, realizată prin raportare atât la standardele universale și regionale aplicabile în materie, cât și la contribuțiile doctrinare ale cercetătorilor preocupați de această problemă, în scopul evidențierii coerenței, adecvării și funcționalității cadrului normativ național în contextul evoluțiilor legislative recente.

În *săvârșirea infracțiunii de trafic de ființe umane asupra a două sau mai multor persoane*, prevăzută la lit.b) alin.(2) art.165 C.pen. RM, trebuie să existe o pluralitate de victime. Făptuitorul trebuie să manifeste o intenție unică în raport cu traficul a cel puțin două persoane. Această intenție poate fi realizată simultan sau nesimultan. În ultima situație, traficul de ființe umane presupune câteva episoade cuprinse de intenția unică a făptuitorului.¹⁸⁹

Este necesar ca intenția de traficare a două sau mai multor persoane să se formeze în mintea făptuitorului până la traficare a primei victime sau în timpul traficării primei victime. Dacă fapta este săvârșită după ce a fost depășit acest moment, cele săvârșite vor constitui concursul de infracțiuni de trafic de ființe umane.

Răspunderea se va aplica în conformitate cu art.27 și lit.b) alin.(2) art.165 C.pen. RM în următoarele trei cazuri:

- 1) făptuitorul a încercat să trafice două sau mai multe persoane, dar, din cauze independente de voința lui, nu a fost traficată nici una;
- 2) făptuitorul a încercat să trafice două sau mai multe persoane, dar, din cauze independente de voința lui, a fost traficată numai una din acestea;
- 3) făptuitorul a încercat să trafice trei sau mai multe persoane, dar, din cauze independente de voința lui, au fost traficate numai două din trei victime, trei din patru victime vizate, patru din cinci victime vizate etc. Gradul – integral sau parțial – de nerealizare a intenției infracționale trebuie luat în calcul la individualizarea pedepsei pentru traficul de ființe umane.¹⁹⁰

¹⁸⁹ Tănase, A. Circumstanțele agravante ale infracțiunii de trafic de ființe umane. In: *Revista Națională de Drept*, 2011, nr. 1(124), pp. 26-35. ISSN 1811-0770. p. 27

¹⁹⁰ Ibidem.

Circumstanța agravantă prevăzută la lit.c) alin.(2) art.165 C.pen. RM, care constă în *săvârșirea traficului de ființe umane asupra unei femei gravide* nu poate fi incriminată făptuitorului, dacă acesta, la momentul săvârșirii infracțiunii, nici nu a cunoscut despre gravitatea victimei. Dacă a considerat eronat că săvârșește traficul de ființe umane asupra unei femei gravide, cele comise trebuie calificate conform art.27 și lit.c) alin.(2) art.165 C.pen. RM.¹⁹¹

Circumstanța agravantă stipulată la lit. d) alin.(2) art.165 C.pen. RM. se referă la *săvârșirea traficului de ființe umane de două sau mai multe persoane*.

În următoarele trei ipoteze:

- 1) săvârșirea traficului de ființe umane de doi sau mai mulți coautori;
- 2) săvârșirea traficului de ființe umane de către o persoană, care îndeplinește semnele subiectului infracțiunii, în comun cu una sau mai multe persoane care nu întrunesc aceste semne;
- 3) săvârșirea traficului de ființe umane de către o persoană, care îndeplinește semnele subiectului infracțiunii, prin intermediul unei persoane care nu îndeplinește aceste semne.

Esența juridică a traficului de ființe umane ne obligă să luăm în calcul caracterul complex al acestei infracțiuni. În aceste condiții, făptuitorii constituind pluralitatea, pot executa în paralel întreaga latură obiectivă a traficului de ființe umane. Dar e posibil, după o prealabilă distribuire a rolurilor, fiecare dintre făptuitori să execute doar o parte a laturii obiective a traficului de ființe umane (de exemplu, primul făptuitor recrutează victima, al doilea o transportă, al treilea o adăpostește etc.).¹⁹² Această circumstanță agravantă se va aplica atât în cazul în care coautorii la săvârșirea infracțiunii s-au înțeles în prealabil cu privire la comiterea acestei infracțiuni, cât și în cazul în care ei au participat la comiterea infracțiunii în lipsa unei înțelegeri în acest sens.¹⁹³

Circumstanța agravantă specificată la lit.e) alin.(2) art.165 CP RM. se referă la săvârșirea traficului de ființe umane de o persoană publică, de o persoană cu funcție de răspundere, de o persoană cu funcție de demnitate publică, de o persoană publică străină sau de un funcționar internațional cu folosirea situației de serviciu.

Din conținutul alin.(2) art.123 CP RM rezultă că *persoana publică* este: funcționarul public, inclusiv funcționarul public cu statut special (colaboratorul serviciului diplomatic, al serviciului vamal, al organelor apărării, securității naționale și ordinii publice, altă persoană care

¹⁹¹ Ibidem, p. 28.

¹⁹² Ibidem, p. 29.

¹⁹³ Vidaicu, M., Dolea, I., Combaterea traficului de ființe umane (drept material și procesual), Chișinău, 2009, p. 47.

deține grade speciale sau militare); angajatul autorităților publice autonome sau de reglementare, al întreprinderilor de stat sau municipale, al altor persoane juridice de drept public; angajatul din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică; persoana autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public.

Alin.(1) art.123 CP RM stipulează că prin *persoană cu funcție de răspundere* se înțelege persoana căreia, într-o întreprindere, instituție, organizație de stat sau a administrației publice locale ori într-o subdiviziune a lor, i se acordă, permanent sau provizoriu, prin stipularea legii, prin numire, alegere sau în virtutea unei însărcinări, anumite drepturi și obligații în vederea exercitării funcțiilor autorității publice sau a acțiunilor administrative de dispoziție ori organizatorico-economice.

În termenii alin. (3) art. 123 CP RM *persoana cu funcție de demnitate publică* este persoana al cărei mod de numire sau de alegere este reglementat de Constituția Republicii Moldova sau care este investită în funcție, prin numire sau prin alegere, de către Parlament, Președintele Republicii Moldova sau Guvern, altă persoană cu funcție de demnitate publică stabilită prin lege; persoana căreia persoana cu funcție de demnitate publică i-a delegat împuternicirile sale.

Alin. (1) art. 123¹ CP RM ne oferă explicația calității de *persoană publică străină* ca fiind orice persoană, numită sau aleasă, care deține un mandat legislativ, executiv, administrativ sau judiciar al unui stat străin; persoana care exercită o funcție publică pentru un stat străin, inclusiv pentru un organ public sau o întreprindere publică străină; persoana care exercită funcția de jurat în cadrul sistemului judiciar al unui stat străin.

În final, în sensul alin. (1) art. 123¹ CP RM prin *funcționar internațional* se înțelege: funcționarul unei organizații publice internaționale ori supranaționale sau orice persoană autorizată de o astfel de organizație să acționeze în numele ei; membrul unei adunări parlamentare a unei organizații internaționale ori supranaționale; orice persoană care exercită funcții judiciare în cadrul unei curți internaționale, inclusiv persoana cu atribuții de grefă.

Circumstanța agravantă regăsită la lit.f) alin.(2) art.165 CP RM, exprimă săvârșirea traficului de ființe umane cu aplicarea violenței periculoase pentru viața, sănătatea fizică sau psihică a persoanei.

Pentru aplicarea acestei agravante este necesar să se evidențieze exact forma violenței, depășirea unor limite în ceea ce privește violența psihică, și concret prejudiciul fizic și rezultatele care au afectat psihic victima supusă acestor forme de violență, impactul pe care l-au avut aceste forme de violență.

În contextul acestei infracțiuni, prin violență periculoasă pentru viață și sănătate se are în vedere aplicarea intenționată a violenței care s-a soldat cu vătămarea medie sau ușoară a integrității

corporale sau sănătății, ori care, deși nu a cauzat aceste consecințe, constituie la momentul aplicării sale, datorită metodei de operare, un pericol real pentru viața și sănătatea victimei.¹⁹⁴

Circumstanța agravantă prevăzută la lit.g) alin.(2) art.165 C.pen. RM, constă în săvârșirea traficului de ființe umane *cu deosebită cruzime pentru a asigura subordonarea persoanei ori prin folosirea violului, dependenței fizice, a armei*.

Prin *folosirea violului* la trafic de ființe umane se înțelege atentarea traficantului asupra relațiilor sociale referitoare la libertatea și inviolabilitatea sexuală a persoanei, indiferent de sex cu scop de exploatare a ființelor umane și aceste acțiuni nu necesită încadrare juridică suplimentară în baza art.171 Cod penal.¹⁹⁵

Dependența fizică desemnează starea de natură somatică sau psihică ce survine ca urmare a interacțiunii organismului victimei cu substanțe narcotice ori psihotrope, fiind caracterizată prin modificări comportamentale și reacții fiziologice sau psihice specifice. Această stare implică necesitatea utilizării continue sau periodice a unor asemenea substanțe, fie pentru obținerea efectelor lor psihotrope, fie, în anumite situații, pentru prevenirea apariției manifestărilor de sevraj și a stărilor de suferință asociate privării.¹⁹⁶

Aplicarea armei în sensul prevăzut la lit.g) alin.(2) art.165 constă în utilizarea oricărei forme de armă inclusiv arme de foc, arme albe sau alte forme de arme întrucât legislatorul nu a specificat tipul de armă aplicată. Folosirea în cadrul traficului de ființe umane a altor obiecte utilizate ca arme nu poate constitui un temei de agravare a răspunderii penale în temeiul alin.(2) art.165 și 206 CP. Prin aplicarea armei se înțelege folosirea acesteia în vederea anihilării victimei sau a persoanelor care au încercat să o elibereze pe victimă (tragerea țintită a focurilor de armă, aplicarea loviturilor cu armă albă, demonstrarea armei în scopul înfricoșării, sprijinirea armei de gâtul victimei, tragerea focului armei în apropierea imediată a ei etc.).¹⁹⁷

Circumstanța agravantă prevăzută la lit.h) alin.(2) art.165 CP RM, constă în săvârșirea traficului de ființe umane *din motive de prejudecată*. Este cazul să invocăm prevederile art. 134²¹ CP RM pentru a elucida sensul motivelor de prejudecată. Astfel, prin motive de prejudecată se înțeleg idei preconcepuate ale făptuitorului bazate pe considerente de rasă, culoare, origine etnică, națională sau socială, cetățenie, sex, gen, limbă, religie sau convingeri religioase, opinii politice,

¹⁹⁴ Ibidem.

¹⁹⁵ Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii nr. 37 din 22.11.2004. pct. 5.12. In: Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.8, pag.4. Modificată prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.13 din 22.12.2014; Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr. 9 din 22.12.2008.

¹⁹⁶ Ibidem, pct. 5.13.

¹⁹⁷ Ibidem, pct. 6.3.

dizabilitate, orientare sexuală, identitate de gen, stare de sănătate, vârstă, stare civilă, indiferent dacă fapta este comisă în privința persoanei care posedă astfel de caracteristici protejate, în privința bunurilor acesteia ori asociate cu aceasta sau în privința persoanei care acordă suport persoanelor ce posedă astfel de caracteristici protejate ori se asociază cu acestea, această asociere fiind una reală sau percepută ca fiind reală. (alin. (1)). Prezența în profilul victimei a anumitor caracteristici protejate nu va constitui în sine o bază suficientă pentru a concluda că s-a comis o infracțiune motivată de prejudecată. (alin. (2)). Se apreciază că infracțiunea este săvârșită din motive de prejudecată chiar și în situația în care aceste motive nu au determinat în mod exclusiv conduita făptuitorului, fiind suficient ca ele să fi avut o contribuție, chiar parțială, la formarea rezoluției infracționale, alături de alte motive concurente. (alin. 3).

Circumstanța agravantă regăsită la lit. a) alin. (3) art. 165 C.P. RM. se referă la săvârșirea traficului de ființe umane de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală.

Grupul criminal organizat, în sensul art. 46 CP RM este o reuniune stabilă de persoane care s-au organizat în prealabil pentru a comite una sau mai multe infracțiuni.

În doctrina de specialitate, A. Tănase relevă faptul că noțiunea de organizație criminală este consacrată la art. 47 Cod penal al Republicii Moldova și desemnează o reuniune de grupuri criminale organizate într-o comunitate stabilă. Activitatea acesteia se fundamentează pe o diviziune funcțională clară între membrii organizației și structurile sale, vizând funcțiile de conducere, asigurare logistică și executare a intențiilor infracționale.

Potrivit acestei definiții legale, organizația criminală urmărește exercitarea unei influențe sau a unui control, sub diverse forme, asupra activității economice ori de altă natură a persoanelor fizice și juridice, în scopul obținerii unor avantaje sau al realizării unor interese economice, financiare ori politice.

Sub aspectul laturii subiective, conștiința organizatorilor și a conducătorilor organizației criminale trebuie să cuprindă ansamblul elementelor obiective ale faptelor săvârșite, aceștia având reprezentarea caracterului periculos al structurii pe care o creează și o coordonează, precum și al tuturor activităților infracționale desfășurate în cadrul acesteia.

În ceea ce privește membrii organizației criminale, aceștia au conștiința apartenenței lor la respectiva structură, cunosc organizarea internă și scopurile urmărite și acționează cu voința de a săvârși infracțiuni în interesul organizației criminale, contribuind astfel la realizarea obiectivelor ilicite ale acesteia.¹⁹⁸

¹⁹⁸ Tănase, A. Circumstanțele agravante ale infracțiunii de trafic de ființe umane. In: *Revista Națională de Drept*, 2011, nr. 1(124), pp. 26-35. ISSN 1811-0770. p. 33-34

Vom deosebi la acest capitol tipologia organizațiilor criminale ce comit traficul de ființe umane. *Marile organizații* - au o structură internațională, ierarhică și relații politice și economice la toate nivelurile, în toate țările de origine cât și cele de destinație. Traficul se realizează în spatele unei acoperiri legale și dă dovadă de o cunoaștere aprofundată a legilor. *Organizațiile de dimensiuni medii* nu vând victime altor grupe ci le păstrează pentru ei în propriile cluburi și obligă victimele să se prostitueze. Aceste organe exercită o supraveghere strictă asupra victimelor. Mijloacele de presiune utilizate deseori sunt foarte puternice: victimele sunt sechestrare, bătute, violate, drogate, subalimentate și sancționate financiar, iar în cazurile când ele opun rezistență sau nu corespund anumitor cerințe ele sunt ucise. *Micile organizații* - se structurează în jurul cabaretelor și a altor instituții de acest tip și furnizează femei/bărbați¹⁹⁹.

Circumstanța agravantă a traficului de ființe umane, prevăzută la lit.b) alin.(3) art.165 CP RM, împrejurarea când traficul de ființe umane se soldează, după caz, cu vătămarea gravă a integrității corporale sau cu o boală psihică a persoanei, cu decesul ori sinuciderea acesteia.

Repercusiunile prejudiciabile ale traficului de ființe umane pot fi:

- apariția unei afecțiuni grave la victimă, ca urmare a acțiunilor făptuitorului;
- întreruperea sarcinii în cazul unei victime însărcinate;
- autoagresiunea victimei și provocarea unor traume grave sau chiar a morții în încercarea de a se elibera de situația în care se află;
- apariția la victimă a bolii psihice în urma violenței aplicată asupra ei;
- sinuciderea victimei ca reacție la violența, amenințarea cu divulgarea informațiilor confidențiale, folosirea violului.²⁰⁰

Vătămare intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății este vătămarea periculoasă pentru viață ori care a provocat pierderea vederii, auzului, graiului sau a unui alt organ ori încetarea funcționării acestuia, o boală psihică sau o altă vătămare a sănătății, însoțită de pierderea stabilă a cel puțin o treime din capacitatea de muncă, ori care a condus la întreruperea sarcinii sau la o desfigurare iremediabilă a feței și/sau a regiunilor adiacente. Pericolul care ne urmărește constă în faptul că victimele acestui fenomen, pe lângă formele tradiționale de exploatare, sunt folosite în ultimul timp în scopuri neadecvate studiate și protejate de cadrul legislativ, și anume:

¹⁹⁹ Trafic de ființe umane în „scopul exploatării sexuale”, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 19 mai 2000, Chișinău, 2001, ediție - Biroul de informatică al consiliului Europei în Moldova, pp. 22-23.

²⁰⁰ Ibidem, p. 34.

- a) ingerința în integritatea corporală cu scopul creării de ascunzișuri utilizate în contrabanda cu stupefiante și alte obiecte, aflate sub regimuri speciale, la trecerea frontierei, limitate sau interzise în traficul civil;
- b) folosirea ca donatori de organe, țesuturi prelevate pentru transplant;
- c) clonarea de ființe umane, cu consecințe imprevizibile pentru sănătate;
- d) folosirea în conflicte militare sau în grupări criminale;
- e) mame purtătoare (mamă surrogat).²⁰¹

Oricare din urmările consemnate la lit.b) alin.(3) art.165 C.pen. RM trebuie să fie determinate cauzal tocmai de traficul de ființe umane: de acțiunea principală din cadrul traficului de ființe umane, de acțiunea adiacentă din cadrul acesteia, sau de ambele aceste acțiuni. La lit.b) alin.(3) art.165 C.pen. RM nu se au în vedere urmările prejudiciabile care se află în legătură cauzală cu alte fapte.²⁰²

Introducerea unei circumstanțe agravante care să vizeze explicit săvârșirea traficului de ființe umane în contextul conflictului armat din Ucraina este justificată de intensificarea stării de vulnerabilitate a victimelor războiului, precum și de creșterea riscurilor de exploatare în situații de criză umanitară. O asemenea agravare reflectă necesitatea adaptării politicii penale la realitățile sociale contemporane și răspunde obligațiilor statului de a oferi o protecție sporită persoanelor afectate de conflicte armate, în concordanță cu standardele internaționale în materie de prevenire și combatere a traficului de ființe umane.

Propunere de circumstanță agravantă – *de lege ferenda*

Art. 165 alin. (3) CP RM – se introduce o nouă literă:

„h¹) fapta este săvârșită prin profitarea de situația de conflict armat, de război sau de consecințele acestuia, inclusiv în privința persoanelor strămutate, refugiaților sau altor persoane aflate într-o stare de vulnerabilitate determinată de conflictul armat din Ucraina.”

2.3. Concluzii la capitolul 2

1. Conform Codului penal al Republicii Moldova și Codului penal al României sancționarea traficului de ființe umane constituie o **preocupare constantă** a legiuitorului ce s-a materializat într-un cadru normativ complex în concordanță cu criteriile de prevenire și combatere a acestui fenomen la nivel european și internațional.

²⁰¹ Vidaicu, M., Dolea, I., Combaterea traficului de ființe umane (drept material și procesual), Chișinău, 2009, pp. 50-51.

²⁰² Tănase, A. Circumstanțele agravante ale infracțiunii de trafic de ființe umane. In: *Revista Națională de Drept*, 2011, nr. 1(124), pp. 26-35. ISSN 1811-0770. p. 34

Codul penal al Republicii Moldova reglementează la art. 165 infracțiunea sub denumirea- trafic de ființe umane spre deosebire de Codul penal român care denumește infracțiunea ca trafic de persoane în art. 210, deci prima deosebire ține de aspectul denumirii scriptice a infracțiunii.

2. Din cele descrise la Capitolul II al prezentei lucrări, deducem că toate definițiile privind traficul de ființe umane păstrează în esență aceeași idee de bază ce presupune recrutarea forțată și abuzivă a unei persoane cu scopul de a o obliga să exercite diverse activități ilicite sau pentru a fi vândută ulterior.

3. În ce privește obiectul juridic general al infracțiunii traficul de ființe umane, luând în considerare caracterul complex al faptei prejudiciabile din contextul traficului de ființe umane, obiectul juridic special al acestei infracțiuni este și el complex, divizându-se în obiect juridic special principal, obiect juridic secundar și obiect material.

4. Infracțiunea - trafic de ființe umane atentează la relațiile sociale ce asigură libertatea individului și nu se limitează doar la libertatea fizică ci presupune și lipsa oricărei forme de influențe psihice orientate spre modificarea prin constrângere ilegală a conduitei individului.

5. Studiarea obiectului infracțiunii de trafic de ființe umane permite cunoașterea sistemului de valori ocrotite de către dreptul penal și evidențiază politica penală cu privire la apărarea anumitor valori sociale considerate drept valori fundamentale ale statului de drept.

Libertatea persoanei este concepută ca o valoare socială prioritară, ocrotită de legea penală inherentă persoanei fizice, care într-o societate civilizată nu poate constitui sub nici o formă obiectul vreunei afaceri.

6. În cazul traficului de ființe umane, este vorba de vinovăție sub formă de intenție directă chiar uneori și premeditată. Deci persoana, traficanțul, care a săvârșit infracțiunea era conștient de faptul că acțiunea (inacțiunea) ei poartă un caracter prejudiciabil, ilicit, imoral și că fapta a prevăzut urmările prejudiciabile și dorește ascunderea lor.

7. Marja de apreciere ce revine autorităților naționale în realizarea obligațiilor pozitive urmare a ratificării tratatelor internaționale în domeniul reprimării și pedepsirii traficului de ființe umane se exprimă în esență prin acțiunile întreprinse de legiuitorul din Republica Moldova, în **adaptarea continuă** a cadrului normativ pentru asigurarea măsurilor eficiente în lupta împotriva acestui flagel periculos. Completarea recentă a prevederilor art. 165 CP RM cu circumstanța agravantă -comiterea infracțiunii *din motive de prejudecată* este o dovadă elocventă în acest sens.

8. În concluzie, se impune completarea art. 165 alin. (3) Cod penal al Republicii Moldova cu o circumstanță agravantă distinctă care să vizeze săvârșirea infracțiunii de trafic de ființe umane în contextul conflictelor armate și al crizelor umanitare generate de acestea. O asemenea intervenție legislativă ar reflecta asumarea unei politici penale proactive, sensibile la realitățile

geopolitice actuale, și ar răspunde obligațiilor pozitive ale statului de a proteja categoriile de persoane aflate într-o stare de vulnerabilitate extremă.

De lege ferenda, se propune introducerea unei noi circumstanțe agravante care să sancționeze în mod sporit traficul de ființe umane comis prin exploatarea situației de război sau a consecințelor acestuia, inclusiv în raport cu victimele conflictului armat din Ucraina. O astfel de reglementare ar contribui la consolidarea funcției preventive și represive a normei penale, la o mai justă individualizare a pedepsei și la alinierea cadrului normativ național cu standardele internaționale privind combaterea traficului de ființe umane în situații de criză.

3. TRAFICUL DE FIINȚE UMANE ȘI INFRAȚIUNI OMOGENE

3.1 Infrațțiuni omogene traficului de ființe umane. Abordări definitorii

Analiza diferențelor existente între infrațțiunea de trafic de ființe umane și celelalte infrațțiuni conexe avute în vedere în prezentul capitol constituie un demers esențial pentru stabilirea corectă a încadrării juridice a faptelor concrete, contribuind astfel la aplicarea unitară și coerentă a legii penale. O delimitare riguroasă permite evitarea confuziilor conceptuale și asigură o reacție penală proporțională cu gravitatea conduitei incriminate.

Deosebirile fundamentale se reflectă în conținutul normativ al infrațțiunii de trafic de ființe umane, care înglobează ansamblul activităților ilegale susceptibile să contribuie la procesul de traficare a persoanei. Legiuitorul are în vedere o paletă largă de forme de exploatare, incluzând obligarea la prestarea unei munci sau la furnizarea unor servicii în condiții forțate ori contrare normelor legale privind munca, salarizarea, sănătatea și securitatea; menținerea în stare de sclavie sau aplicarea unor practici similare de lipsire de libertate ori aservire; constrângerea la practicarea prostituției, la participarea la reprezentări pornografice în scopul producerii sau difuzării de materiale pornografice ori la alte forme de exploatare sexuală; prelevarea de organe, precum și orice alte activități prin care sunt încălcate drepturi și libertăți fundamentale ale omului.

Spre deosebire de această reglementare complexă, infrațțiunile de drept comun au un conținut normativ mai restrâns, fiind circumscrise unor conduite ilicite determinate și unor forme distincte de exploatare a ființei umane, fără a reflecta caracterul sistemic și continuu al fenomenului traficului. În acest context, se observă că în unele sisteme juridice care consacră o definiție distinctă a traficului de ființe umane, incriminarea este limitată exclusiv la traficul în scopul exploatării sexuale, fiind omise alte modalități de exploatare, precum cele legate de producerea și furnizarea de materiale pornografice sau alte forme de servicii sexuale diferite de prostituție.

Pentru o înțelegere exhaustivă a infrațțiunii de trafic de ființe umane, se impune analiza și a fenomenelor conexe, precum prostituția, organizarea ilegală a migrației sau proxenetismul, întrucât acestea pot interfera cu activitatea de trafic, fără a se confunda însă cu aceasta din punct de vedere juridico-penal.

În doctrină s-a subliniat, în mod constant, importanța reglementării explicite a conținutului constitutiv al infrațțiunii de trafic de ființe umane, precum și necesitatea unei individualizări riguroase atât a acțiunilor care realizează latura obiectivă a faptei, cât și a mijloacelor frauduloase utilizate. O asemenea abordare este indispensabilă pentru delimitarea clară a activităților prin care

se realizează traficul persoanelor în scop de exploatare de alte conduite ilicite, reglementate ca infracțiuni autonome, contribuind astfel la coerența și eficiența sistemului penal.²⁰³

Distincțiile esențiale introduse în legislațiile statelor ca urmare a ratificării convențiilor internaționale privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, precum și a transpunerii directivelor adoptate la nivelul Uniunii Europene, constau în configurarea unui conținut normativ amplu al infracțiunii de trafic de persoane. Astfel, norma penală consacră în mod expres totalitatea activităților ilicite susceptibile să permită sau să faciliteze procesul de traficare a unei persoane, având în vedere întreaga gamă de forme de exploatare recunoscute la nivel internațional.

În contrapondere, infracțiunile reglementate de alte dispoziții ale codurilor penale naționale au un conținut normativ mai restrâns, circumscris unor conduite determinate, care reflectă forme specifice și izolate de exploatare a ființei umane. Cu titlu exemplificativ, la infracțiunea de proxenetism sunt incriminate doar îndemnul ori înlesnirea practicării prostituției sau recrutarea unei persoane în acest scop; în cazul supunerii la muncă forțată sau obligatorie, este sancționată constrângerea unei persoane la prestarea unei activități contrar voinței sale; iar în ipoteza lipirii de libertate în mod ilegal, obiectul incriminării îl constituie îngrădirea libertății individuale.

Prin urmare, spre deosebire de aceste infracțiuni de drept comun, traficul de ființe umane se caracterizează printr-o abordare normativă integrată, care reflectă caracterul complex și multidimensional al fenomenului, reunind sub aceeași incriminare diverse modalități de exploatare – de natură sexuală, prin muncă sau prin încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale persoanei.

Analiza comparativă a infracțiunii de trafic de ființe umane în raport cu infracțiunile conexe sau de drept comun evidențiază caracterul său distinct și complex, determinat de natura valorilor sociale protejate și de amploarea conduitei incriminate. Spre deosebire de alte infracțiuni care sancționează forme izolate de exploatare sau de atingere adusă libertății individuale, traficul de ființe umane se configurează ca o infracțiune-cadru, capabilă să înglobeze o pluralitate de activități ilicite și modalități de exploatare, reunite prin scopul comun al dominării și instrumentalizării persoanei.

Această abordare normativă integrată, consolidată sub influența standardelor internaționale și europene, permite o calificare juridică mai adecvată a faptelor, asigură aplicarea unitară a legii penale și răspunde exigențelor unei protecții sporite a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. În acest context, delimitarea clară a traficului de ființe umane față de infracțiunile conexe

²⁰³Mateuț Gh., Ștefăroi N., Petrescu V., Onu E., Dublea A., Luca S., Iovu D., Tărniceriu R. D., Gafta B. L., Luca C., Prună R. A. Traficul de ființe umane. Infractor. Victimă. Infracțiune. Iași: Asociația Alternative Sociale. 2005. p. 174. P. 115

nu reprezintă doar un exercițiu teoretic, ci o condiție esențială pentru eficiența mecanismelor de prevenire și sancționare a acestui fenomen infracțional.

3.2 Traficul de ființe umane și traficul de migranți (organizarea migrației ilegale)

Cu toate că organizarea migrației ilegale și traficul de ființe umane împărtășesc cauze, caracteristici și modele similare, acestea sunt diferențiate prin distincții juridice precise.

De la bun început este necesar să menționăm faptul că textul Convenției ONU privind crima organizată transnațională (2000) a fost suplinat prin Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor (2000) și Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare (2000). Acest fapt *per se* deja este o demonstrare a caracterului diferit al acestor crime, or, întru a evita orice confuzii, prevederile privind incriminarea, prevenirea și pedepsirea acestor crime au fost incluse în două instrumente juridice distincte.

Protocolul împotriva traficului ilegal de migranți pe calea terestră, a aerului și pe mare definește prin *traficul ilegal de migranți* faptul de a asigura, în scopul obținerii, direct sau indirect, un folos financiar ori un alt folos material, intrarea ilegală într-un stat parte a unei persoane care nu este nici cetățean, nici rezident permanent al aceluși stat.

Protocolul privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, consacră o definiție complexă a traficului de ființe umane, calificându-l drept ansamblul activităților de recrutare, transportare, transferare, adăpostire sau primire a unor persoane, realizate prin recurgerea la amenințare sau la folosirea forței ori a altor forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau de o situație de vulnerabilitate, precum și prin oferirea ori acceptarea de plăți sau avantaje în scopul obținerii consimțământului unei persoane care exercită autoritate asupra alteia, atunci când aceste acțiuni sunt săvârșite în vederea exploatarei. Exploatarea include, cel puțin, exploatarea sexuală, munca sau serviciile forțate, sclavia ori practicile similare acesteia, precum și folosirea sau prelevarea de organe ori alte celule umane.

Migrația ilegală și traficul de ființe umane reprezintă fenomene de amploare pentru Republica Moldova și România, cu impact semnificativ asupra stabilității sociale și a proceselor de dezvoltare ale celor două state. Analizele realizate la nivel internațional evidențiază faptul că aceste forme de criminalitate pot afecta echilibrul socio-economic, pot genera riscuri la adresa păcii și securității și pot submina capacitatea statelor de a gestiona eficient fluxurile de persoane, motiv pentru care autoritățile naționale urmăresc consolidarea cooperării cu partenerii internaționali în vederea prevenirii și combaterii acestor fenomene.

Prin trăsăturile sale specifice criminalității organizate, precum conexiunile cu traficul de droguri, de arme sau cu alte activități ilicite, traficul de ființe umane generează vulnerabilități structurale la nivel economic și social. Acesta este susceptibil să afecteze echilibrul demografic, etnic și cultural, să suprasolicite sistemele de protecție socială și de sănătate publică și să depășească capacitatea pieței legale a muncii de a absorbi forța de muncă disponibilă, producând dezechilibre între instituțiile de menținere a ordinii publice și segmentele populației orientate către activități infracționale ²⁰⁴.

Cunoașterea distincției dintre traficul de ființe umane și traficul de migranți prezintă o importanță deosebită din perspectiva aplicării corecte și unitare a legii penale. O delimitare clară între aceste două fenomene infracționale permite o calificare juridică adecvată a faptelor și contribuie la protecția efectivă a valorilor sociale lezate.

Pe de o parte, infracțiunea de trafic de migranți, desemnată și prin sintagma de facilitare a imigrației ilegale, aduce atingere regimului juridic al frontierelor statului, fiind orientată preponderent împotriva intereselor acestuia și a normelor naționale și internaționale care reglementează circulația transfrontalieră a persoanelor. Pe de altă parte, traficul de ființe umane se încadrează în categoria infracțiunilor contra persoanei, întrucât are ca obiect principal atingerea adusă drepturilor fundamentale ale omului și demnității umane.

În practică, un număr semnificativ de victime ale traficului de ființe umane își exprimă inițial consimțământul pentru deplasarea dintr-un stat în altul, acceptând în mod aparent voluntar transportarea. Ulterior însă, acestea pot fi induse în eroare, constrânse sau supuse unor forme de control, ajungând să accepte condiții de exploatare, situație în care dobândesc calitatea de victime ale traficului de persoane, chiar dacă fenomenul presupune, în mod obișnuit, utilizarea unor mijloace frauduloase sau abuzive.

În plan transnațional, traficul de ființe umane se realizează, în cele mai multe situații, prin traversarea frontierelor pe căi legale, în timp ce traficul (contrabanda) de migranți implică, în mod necesar, trecerea granițelor în afara cadrului legal stabilit.²⁰⁵

²⁰⁴ Autor: DODESCU Nadia-Elena, *Legea și viața*, 2016
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/39_41_Tendinte%20actuale%20ale%20traficului%20de%20persoane.pdf

²⁰⁵ „Delimitarea traficului de ființe umane și a traficului de copii de infracțiunile conexe” autori: Brînză S., Stati V., 2008
https://www.researchgate.net/profile/vitaliastati/publication/346107654_delimitarea_traficului_de_fiinte_umane_si_a_traficului_de_copii_de_infracțiunile_conexe/links/5fbbdd55299bf104cf6e660d/delimitarea-traficului-de-fiinte-umane-si-a-traficului-de-copii-de-infracțiunile_conexe.pdf?origin=scientificcontributions

Unii autori²⁰⁶ subliniază că delimitarea infracțiunilor referitoare la traficul de ființe umane (art. 165, 206 CP RM) de infracțiunea de organizare a migrației ilegale (art. 362¹ CP RM) se face în funcție de obiectul juridic, latura obiectivă și latura subiectivă.

În doctrină se remarcă faptul că obiectul juridic generic al infracțiunii de organizării migrațiunii ilegale îl formează relațiile sociale cu privire la autoritățile publice și securitatea de stat, obiectul juridic principal este constituit din relații sociale cu privire la intrarea sau șederea pe teritoriul unui stat a persoanei, care nu este cetățean sau rezident al acestuia, iar obiectul juridic secundar este format din relațiile sociale cu privire la încrederea publică pe care oamenii trebuie să o aibă în documentele oficiale.²⁰⁷

De asemenea sub aspectul laturii subiective autorul infracțiunii de organizare a migrațiunii ilegale urmărește alte scopuri decât cele urmărite în cazul infracțiunii de trafic de ființe umane. Astfel la organizarea migrațiunii ilegale autorul nu are intenția de a exploata persoana recrutată, ci doar să asigure transportarea acesteia în țara de destinație promisă. Dar la realizarea actului de traficare a persoanei, autorul știe de la bun început că victima este recrutată și urmează a fi transportată peste hotare cu scopul de a fi supusă ulterior uneia dintre formele de exploatare, prevăzute în art. 165 și art. 206 CP RM.

Un element obligatoriu al laturii subiective a infracțiunii prevăzute la art. 362¹ Cod penal al Republicii Moldova îl constituie scopul obținerii, directe sau indirecte, a unui folos financiar ori material. Totodată, infracțiunea de organizare a migrației ilegale se caracterizează și printr-un scop distinct, care rezultă din economia normei de incriminare, respectiv determinarea schimbării permanente sau temporare a țării de reședință a persoanei implicate.

Identificarea acestui scop specific prezintă o importanță deosebită din perspectiva delimitării infracțiunii de organizare a migrației ilegale de infracțiunea de trafic de ființe umane, întrucât, spre deosebire de aceasta din urmă, organizarea migrației ilegale nu are ca finalitate exploatarea persoanei, ci facilitarea deplasării și stabilirii acesteia pe teritoriul unui alt stat, chiar dacă fapta este săvârșită în scop patrimonial.²⁰⁸

Traficul de ființe umane nu are scopul de schimbare permanentă sau provizorie a țării de reședință, ci de exploatare a victimei în scopurile descrise de art. 165 CP RM.

²⁰⁶ Botnaru Gh., Bujor V., Bejan O. Caracterizare criminologică și juridico-penală a traficului de ființe umane. Centru de Prevenire și Asistență criminologică Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți-Ch.: Ericon SRL, Chișinău. 2008. 160 p. p. 89

²⁰⁷ Brînză S., Stati V. Infracțiunea de organizare a migrațiunii ilegale (art. 362¹ C.p. RM): Analiza juridico-penală (Partea I). În: Revista Națională de Drept nr. 11/2007, p. 4.

²⁰⁸ Vidaicu M., Dolea I., coord. principal Muraru E. Combaterea traficului de ființe umane – drept material și drept procesual - suporturi de curs, Chișinău: Nova Imprim S.R.L. 2009.

În cadrul aceleiași situații de fapt, o persoană nu poate avea, în mod concomitent, calitatea de victimă a infracțiunii de trafic de ființe umane și cea de victimă a infracțiunii de organizare a migrației ilegale, cele două calificări fiind incompatibile din perspectiva structurii juridice a faptelor incriminate. În ipoteza în care autorul traficului de ființe umane recurge, totodată, la utilizarea sau la organizarea utilizării unor documente oficiale falsificate, răspunderea penală va fi angajată atât pentru infracțiunea de trafic, cât și pentru infracțiunea distinctă privind organizarea utilizării documentelor oficiale false, în temeiul dispozițiilor art. 42 alin. (3) și art. 361 Cod penal al Republicii Moldova.

Delimitarea celor două infracțiuni poate fi realizată prin raportare la o serie de criterii complementare. Astfel, în cazul infracțiunii prevăzute la art. 362¹ Cod penal al Republicii Moldova, libertatea fizică a persoanei implicate nu este afectată, în timp ce, în cazul traficului de ființe umane, restrângerea sau suprimarea libertății fizice constituie un element constant al conduitei infracționale. De asemenea, în situația organizării migrației ilegale, consimțământul persoanei rămâne nealterat, pe când, în cazul traficului de ființe umane, acesta este viciat prin constrângere, înșelăciune, abuz sau alte mijloace ilegale.

Totodată, traficul de ființe umane nu presupune, în mod necesar, existența unui element transnațional, putând fi comis și în interiorul granițelor unui stat, spre deosebire de organizarea migrației ilegale, care, prin natura sa, se manifestă ca o infracțiune transfrontalieră.

Diferențele fundamentale dintre cele două forme de criminalitate derivă și din scopul și natura faptelor săvârșite. Contrabanda cu migranți constă în facilitarea trecerii ilegale a frontierei de stat și a intrării pe teritoriul unui stat, cu acordul expres al persoanei transportate. În acest context, relația dintre migrant și persoana care facilitează traversarea frontierei are un caracter cvasi-contractual, ambele părți acționând voluntar în cadrul unei operațiuni cu caracter patrimonial.

Prin contrast, traficul de ființe umane presupune inducerea în eroare sau constrângerea unei persoane, în scopul plasării acesteia într-o stare de vulnerabilitate care permite exploatarea sa. În consecință, contrabanda cu migranți constituie o infracțiune îndreptată în principal împotriva statului și a ordinii publice, având ca obiect încălcarea regimului juridic al frontierelor, fără a presupune existența unei victime în sens penal propriu, în timp ce, în cazul traficului de ființe umane, persoanele implicate dobândesc calitatea de victime ale infracțiunii, suferind consecințe grave ca urmare a încălcării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Traficul de ființe umane constituie o infracțiune contra persoanei, a cărei realizare nu este condiționată de traversarea unei frontiere internaționale, putând avea caracter atât intern, cât și transnațional. Elementul definitiv al acestei infracțiuni îl reprezintă cel puțin deplasarea victimei,

ca rezultat al unei conduite intenționate a infractorilor, orientate spre izolarea acestora de mediul său social și crearea unei stări de vulnerabilitate psihică.

Această deplasare funcționează, în mod frecvent, ca un mijloc de consolidare a controlului exercitat asupra victimei, contribuind la izolarea și supunerea acestora și amplificând eficiența mecanismelor de constrângere, manipulare sau exploatare utilizate în desfășurarea activității infracționale.²⁰⁹

În acest context, transportarea consimțită de către adulți fără folosirea metodelor constrângere sau de înșelăciune nu este considerată trafic ci transfer ilegal peste hotare a migranților.

Câteodată, elementele specifice care deosebesc traficul de persoane de introducerea ilegală a migranților sunt evidente, alteleori însă, sunt greu de dovedit, fără efectuarea unor investigații aprofundate.

Necesitatea diferențierii se impune pentru a evita ca victimele traficate, care au fost supuse, cel mai probabil, unor abuzuri înjositoare și ale căror drepturi au fost grav încălcate, să fie confundate cu migranții care, din motive economice, au fost introduși ilegal în țara de destinație sau au trecut frontiera pe cont propriu, urmând a fi deportați ca atare.

În acest context, victimele traficate nu ar fi recunoscute ca victime ale violenței, încălcându-se astfel drepturile acestora la siguranță, redresare, sănătate și sprijin din partea instituțiilor societății civile care au responsabilitatea de a proteja indivizii foarte vulnerabili și de a-i pedepsi pe cei care îi abuzează și exploatează.

În România, în art. 70 din O.U.G. nr. 105 din 27 iunie 2001 privind frontiera de stat a României (M. Of. nr. 352 din 30 iunie 2001), modificată și completată prin Legea nr. 243 din 29 aprilie 2002 (M. Of. nr. 302 din 8 mai 2002) și prin Legea nr. 39 din 21 ianuarie 2003 (M. Of. nr. 50 din 29 ianuarie 2003), citată în continuare O.U.G. nr. 105/2001 se statuează că „intrarea sau ieșirea din țară, prin trecerea ilegală a frontierei de stat, constituie infracțiune și se pedepsește cu închisoarea de la 3 luni la 2 ani”.

Dacă fapta prevăzută în alineatul (1) a fost săvârșită în scopul sustragerii de la executarea unei pedepse, fapta se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 3 ani.

²⁰⁹ „Delimitarea traficului de ființe umane și a traficului de copii de infracțiunile conexe” Autori: Brînză S., Stati V., 2008
https://www.researchgate.net/profile/vitaliastati/publication/346107654_delimitarea_traficului_de_fiinte_umane_si_a_traficului_de_copii_de_infracțiunile_conexe/links/5fbbdd55299bf104cf6e660d/delimitarea-traficului-de-fiinte-umane-si-a-traficului-de-copii-de-infracțiunile-conexe.pdf?origin=scientificcontributions

Potrivit art. 71 din O.U.G. nr. 105/2001 „Racolarea, îndrumarea sau călăuzirea uneia sau mai multor persoane în scopul trecerii frauduloase a frontierei de stat, precum și organizarea acestor activități constituie infracțiunea de trafic de migranți și se pedepsește cu închisoare de la 2 la 7 ani”.

Conform alineatului 2, dacă fapta prevăzută la alin.(1) este de natură a pune în pericol viața sau securitatea migranților ori a-i supune pe aceștia unui tratament inuman sau degradant, pedeapsa este de la 5 la 10 ani.

Dacă fapta prevăzută la alin. (2) a avut ca urmare moartea sau sinuciderea victimei, pedeapsa este închisoarea de la 10 la 20 de ani.

Prin art. 2 din O.U.G. nr. 112 din 30 august 2001 privind sancționarea unor fapte săvârșite în afara teritoriului țării de cetățeni români sau de persoane fără cetățenie domiciliat în România (M. Of. nr. 549 din 3 septembrie 2001), modificată și completată prin Legea nr. 252 din 29 aprilie 2002 (M. Of. nr. 307 din 9 mai 2002) se sancționează cu închisoare de la 2 la 7 ani fapta cetățeanului român sau a persoanei fără cetățenie domiciliat pe teritoriul României care racolează, îndrumă sau călăuzește una ori mai multe persoane, în scopul trecerii frauduloase a frontierei unui stat străin sau care organizează una ori mai multe dintre aceste activități ilegale.

Potrivit alineatului 2, cu aceeași pedeapsă se sancționează și racolarea uneia sau mai multor persoane, în scopul trecerii frauduloase a frontierei unui stat străin sau organizarea unei asemenea activități săvârșită pe teritoriul României de alte persoane decât cele prevăzute la alin. (1).

În contextul definițiilor de mai sus, traficul sau contrabanda cu migranți este o infracțiune împotriva ordinii publice, care reglementează pătrunderea ilegală a persoanelor pe teritoriul unui stat.

În forma de bază a infracțiunii prevăzute de art. 71 din O.U.G. nr. 105/2001 nu se poate vorbi de existența unor victime, ceea ce deosebește această infracțiune de infracțiunea de trafic de persoane, care este o infracțiune împotriva persoanei.

Ambele forme de activitate pot fi din categoria celor de migrație ilegală, însă există și diferențe importante, referitoare la împrejurarea că în cazul traficului de persoane vorbim de exploatarea victimei traficate, aceasta din urmă neavând posibilitatea unei opțiuni. Elementul principal de diferențiere constă, așadar, în constrângerea exercitată asupra persoanei, în cazul acestei infracțiuni, în raport cu traficul de migranți.

Cu alte cuvinte, traficul de migranți nu implică și nu se bazează pe constrângerea persoanei introduse ilegal, iar, din punctul de vedere al valorii sociale ocrotite de lege, prin incriminarea infracțiunii de trafic de migranți este protejată ordinea publică.

Astfel, un contrabandist facilitează unei persoane intrarea ilegală într-o țară contra unei sume de bani, dar, la sosirea la destinație, persoana respectivă este liberă; prin opoziție, victima traficului este însă „înrobătă”, după sosirea sa la destinația finală fiind supusă unui regim de exploatare. Acest regim este menținut cu ajutorul unor mecanisme de constrângere care vizează uzul de forță, amenințarea cu forță, exploatarea vulnerabilității economice și izolarea victimei.

Doar în cazul alineatelor 2 și 3 ale infracțiunii prevăzute de art. 71 din O.U.G. nr. 105/2001 se poate vorbi de victime, ele devenind astfel, ca urmare a producerii uneia dintre consecințele mai grave, arătate în text, consecințe care depășesc intenția făptuitorului și în raport cu care făptuitorul se află în culpă, în forma de vinovăție a praeterintenției.

În altă ordine de idei, dacă traficul de migranți presupune întotdeauna, ca activitate, trecerea unei frontiere de stat, traficul de persoane nu are întotdeauna caracter transnațional, săvârșirea faptei nedepinzând de extinderea activității infracționale pe teritoriul mai multor state, legea națională nefăcând distincție între traficul intern și traficul internațional.

Esența infracțiunii de trafic de ființe umane nu constă în traversarea unei frontiere de stat, ci în deplasarea victimei într-un context de izolare fizică ori socială, creat în mod intenționat, în vederea exploatarea stării sale de vulnerabilitate.

Legea nr. 678/2001, în acord cu prevederile art. 3 din Convenția Națiunilor Unite împotriva crimei organizate transfrontaliere, definește traficul fără a impune, în mod necesar, ca o victimă să treacă granița, astfel încât femeile și copiii care sunt traficați domestic, pentru prostituție și muncă forțată, în țara lor să fie, de asemenea, protejați.

3.3 Traficul de ființe umane și prostituția

Traficul de femei a intrat în atenția comunității internaționale încă de la începutul secolului al XX-lea, fiind perceput ca un fenomen de amploare, cu implicații sociale și morale semnificative. Intensificarea constantă a acestui tip de criminalitate, precum și asocierea sa frecventă cu implicarea forțată a femeilor în activități de prostituție, au determinat numeroase state să recunoască necesitatea adoptării unor măsuri coordonate și sistematice pentru prevenirea și combaterea acestui fenomen social nociv.

Un prim pas în acest sens a fost realizat în anul 1904, la Paris, când majoritatea statelor europene au semnat Convenția internațională pentru combaterea așa-numitei „sclavii albe”, document orientat în principal asupra traficului de femei. Denumirea utilizată reflecta preocuparea predominantă a epocii față de situația femeilor din Marea Britanie care erau constrânse să practice prostituția în statele Europei continentale. Ulterior, cooperarea internațională s-a consolidat prin

adoptarea altor două convenții, în anii 1910 și 1921, având ca obiect protecția femeilor și prevenirea traficului de ființe umane.

Evoluția cadrului normativ internațional a continuat în anul 1933, odată cu adoptarea Convenției internaționale privind interzicerea traficului de femei, iar în anul 1949, Organizația Națiunilor Unite a consacrat Convenția pentru reprimarea traficului de ființe umane și a exploatării prostituției semenilor. Acest instrument a extins semnificativ sfera faptelor considerate infracționale, incluzând o gamă mai largă de acțiuni asociate traficului de ființe umane și exploatării prostituției.

În prezent, regimul juridic al prostituției diferă considerabil de la un stat la altul. În majoritatea statelor lumii, prostituția este interzisă prin lege, situație întâlnită în numeroase țări din Asia, Europa și Africa, precum și în Statele Unite ale Americii, cu excepția limitată a unor zone din statul Nevada, dar și în anumite state din America de Sud, precum Surinam și Guyana.

În alte sisteme juridice, prostituția nu este incriminată în mod direct, însă activitățile conexe – cum ar fi funcționarea bordelurilor sau intermedierea – sunt interzise, iar practicarea prostituției nu beneficiază de un cadru normativ clar de reglementare. Acest model legislativ este întâlnit în numeroase state europene, precum Regatul Unit, Franța, Spania, Portugalia, Italia, Finlanda, Estonia, Danemarca, Polonia, Cehia, Slovacia și Bulgaria, dar și în mai multe state din Africa, America de Nord, America de Sud și Asia.

În fine, un număr mai restrâns de state au optat pentru legalizarea și reglementarea prostituției prin lege, adoptând un cadru normativ explicit care urmărește controlul fenomenului și limitarea efectelor sale negative, această abordare fiind întâlnită în aproximativ douăzeci și două de țări la nivel global.

Evoluția cadrului normativ internațional privind combaterea traficului de femei și a exploatării prostituției reflectă un proces gradual de maturizare conceptuală a dreptului penal internațional, de la o abordare fragmentară, centrată exclusiv pe protecția femeilor implicate în prostituție, către consacrarea unei noțiuni autonome și complexe a infracțiunii de trafic de ființe umane. Primele instrumente juridice internaționale au fost motivate de preocupări morale și sociale specifice contextului istoric al începutului de secol XX, focalizându-se asupra fenomenului denumit „sclavie albă” și asupra dimensiunii sale transnaționale.

Ulterior, pe măsură ce fenomenul a fost înțeles ca o manifestare structurată a criminalității organizate, cu efecte profunde asupra demnității umane și a drepturilor fundamentale, reglementările internaționale au depășit paradigma limitată a prostituției, incluzând în sfera traficului o pluralitate de forme de exploatare, precum munca forțată, selavia, practicile asimilate sclaviei sau prelevarea de organe. Acest proces de extindere normativă a condus la cristalizarea

conceptului modern de trafic de ființe umane, definit nu prin natura activității exploatate, ci prin mecanismele de dominare, constrângere și instrumentalizare a persoanei.

În acest sens, convențiile internaționale succesive au contribuit la configurarea traficului de ființe umane ca o infracțiune distinctă, autonomă și complexă, orientată împotriva persoanei și a demnității umane, iar nu exclusiv împotriva ordinii publice sau a moralei sociale. Abordarea contemporană, consacrată de instrumentele internaționale moderne și reflectată în legislațiile naționale, exprimă o schimbare de paradigmă esențială: de la sancționarea unor conduite izolate la protejarea efectivă a ființei umane împotriva exploatării în toate formele sale, indiferent de contextul social, economic sau cultural în care aceasta se manifestă.²¹⁰

Din perspectiva diferențelor evidențiate prin analiza juridico-penală a celor două infracțiuni, se impune a fi subliniat faptul că, deși ambele pot presupune, sub diverse forme, exploatarea ființei umane, prostituția se caracterizează prin exercitarea sa voluntară, atât de către femei, cât și de către bărbați. În acest sens, prostituția reprezintă activitatea prin care o persoană consimte să întrețină relații sexuale cu alte persoane în schimbul unor beneficii materiale, fie ca urmare a lipsei unor alternative reale de subzistență, fie din convingerea că această activitate oferă un câștig mai rapid sau mai substanțial.

Prin contrast, traficul de ființe umane în scopul exploatării sexuale presupune atragerea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unei persoane în vederea exploatării, prin recurgerea la mijloace ilegale, precum constrângerea, amenințarea, înșelăciunea ori abuzul de o stare de vulnerabilitate. În această ipoteză, persoana supusă traficului este determinată să presteze servicii sexuale în absența unei voințe libere și neviciate, diferența esențială față de prostituție fiind lipsa consimțământului real al victimei.

Totuși, practica relevă existența unor situații intermediare, în care persoana consimte inițial la practicarea prostituției, însă, ulterior, odată ajunsă la destinație, constată că a fost indusă în eroare cu privire la condițiile promise. În astfel de cazuri, reducerea sau lipsa totală a veniturilor, asociată cu amenințări, șantaj sau abuzuri fizice, transformă această persoană într-o victimă a traficului de ființe umane, consimțământul inițial devenind lipsit de relevanță juridico-penală.²¹¹

²¹⁰ Sursa WIKIPEDIA <https://ro.orthodoxwiki.org/Prostitu%C8%99Bia>

²¹¹ **Monografia** „Caracterizare criminologică și juridico-penală a traficului de ființe umane”, Autori: Butnaru Gh., Bujor V., Bejan O., 2008
<https://www.scribd.com/document/86897566/Caracterizare-Criminologica-Si-Juridico-penala-a-Traficului-de-Fiinte-Umane-1>

În practica judiciară a Republicii Moldova se subliniază că în dreptul penal al RM lipsește o interpretare oficială legislativă sau judiciară a noțiunii de prostituție.²¹²

Practicarea prostituției este reglementată în art. 89 Cod Contravențional RM²¹³ ce prevede în alin. 1 că prin practicarea prostituției se înțelege satisfacerea dorinței sexuale a unei persoane prin orice metodă și/sau mijloace, contra plată. (alin. (1) Persoana care a comis contrar voinței sale acțiunile prevăzute la alin.(1) este absolvită de răspundere contravențională (alin. (3).

Prostituția poate fi considerată doar fapta care îndeplinește următoarele condiții:

- 1) întreținerea de acte sexuale cu diferite persoane care beneficiază de serviciile prostituatei;
- 2) procurarea mijloacelor de existență sau a principalelor mijloace de existență ca urmare a practicării de acte sexuale cu alte persoane. Esențial este că prostituția presupune întreținerea de acte sexuale cu acele persoane care beneficiază de serviciile prostituatei.²¹⁴

Analizând influența prostituției asupra evoluției traficului de ființe umane, pornind de la conceptul criminologic de delimitare a formelor de reacție socială față de prostituție, de exemplu dacă e să ne referim la modelul aboliționist interzice categoric prostituția. Acest model consideră prostituția drept activitate imorală, care trebuie să fie eradicată. Un astfel de sistem există în SUA (cu excepția statului Nevada), Filipine, Japonia și Turcia²¹⁵.

În ceea ce privește formele de organizare și mecanismul traficului de ființe umane, aceste componente suferă modificări, în funcție de schimbările intervenite la nivelul factorilor care favorizează fenomenul în cauză.

Conform opiniei cercetătorului elvețian Jean Ziegler, în evoluția traficului de ființe umane se înregistrează următoarele tendințe:

- vârsta medie a victimelor traficului este din ce în ce mai scăzută, iar unele grupuri criminale sunt specializate în aprovizionarea rețelelor europene de pedofilie;
- pe măsură ce sporește contracararea traficului, prostituția intră în clandestinitate, iar o dată cu aceasta controlul exercitat de către grupurile de traficanți asupra victimelor lor devine din ce în ce mai violent și mai crud;

²¹² Brînză S. Din nou despre interpretarea noțiunii de prostituție în practica judiciară a Republicii Moldova. În: *Săptămânal juridic Dreptul* nr. 21/03.06.2016, p. 1.

²¹³ Codul Contravențional al Republicii Moldova adoptat la 24-10-2008. In: *Monitorul Oficial* Nr. 78-84 art. 100 din 17-03-2017.

²¹⁴ Brînză S. Din nou despre interpretarea noțiunii de prostituție în practica judiciară a Republicii Moldova. În: *Săptămânal juridic Dreptul* nr. 21/03.06.2016, p. 2.

²¹⁵ Gorbunova, O., *Legile țărilor europene cu privire la imigranți*, In: *Traficul de femei: fenomen și crimă*, Chișinău, 2001, pp. 57-58.

- spre deosebire de metodele tradiționale de asigurare a prostituatelor, așa cum sunt cele cunoscute în Franța, Italia, Marea Britanie și în alte părți, metodele de organizare practicate de către grupurile de traficanți din Est sunt cu mult mai eficace. Sprijinite pe o logistică extraordinar de performantă, pe un control permanent și violent al victimelor și familiilor rămase în țară, aceste grupuri opun infiltrării poliției un zid de nepătruns²¹⁶

În contextul transformărilor sociale, economice și geopolitice contemporane, traficul de ființe umane se manifestă tot mai pregnant ca o formă complexă de criminalitate organizată transnațională, caracterizată printr-o capacitate ridicată de adaptare și flexibilitate operațională. Rețelele infracționale sunt constrânse să își ajusteze constant mecanismele de acțiune, recurgând la strategii sofisticate menite să diminueze riscurile de detectare și să maximizeze profitul obținut din exploatarea victimelor.

Astfel, se constată o orientare tot mai frecventă către utilizarea unor mijloace aparent legale de transport al victimelor către statele de destinație, exploatarea diferențelor dintre regimurile naționale de migrație, precum și redirecționarea persoanelor traficate către jurisdicții cu politici de intrare mai permissive pentru cetățenii străini și cu o cerere ridicată de forță de muncă ieftină sau de servicii sexuale. În mod particular, zonele afectate de conflicte armate sau de crize umanitare devin spații favorabile pentru activitatea rețelelor de trafic, în special în prezența forțelor militare internaționale sau a misiunilor de menținere a păcii, context în care vulnerabilitatea populației civile este accentuată.

Totodată, criminalitatea organizată transnațională recurge la forme de exploatare disimulate, concepute astfel încât victimele să nu conștientizeze pe deplin natura reală a relației de exploatare. Practici precum remunerarea simbolică sau vădit disproporționată în raport cu munca sau serviciile prestate, condițiile contractuale fictive ori mascarea dependenței economice contribuie la menținerea controlului asupra victimelor și la perpetuarea activității infracționale, conferind traficului de ființe umane un caracter dificil de identificat și combătut de către autoritățile statelor afectate.²¹⁷

Datele numeroaselor studii în domeniu atestă, de exemplu, că din totalul victimelor traficului originare din Republica Moldova, repatriate în perioada 2003-2004, 78% au fost

²¹⁶ Ziegler, J., *Seniorii crimei organizate*, Editura „Antet”, 1998, pp. 90-91.

²¹⁷ **Monografia** „Caracterizare criminologică și juridico-penală a traficului de ființe umane”, Autori: Butnaru Gh., Bujor V., Bejan O., 2008 <https://www.scribd.com/document/86897566/Caracterizare-Criminologica-Si-Juridico-penala-a-Traficului-de-Fiinte-Umane-1>

implicate în prostituție²¹⁸. În anul 2023 cifrele deja demonstrează o altă tendință. Cele mai multe dintre victimele traficului de ființe umane (33, 56,9%) au fost exploatate prin muncă forțată, urmate de 23 de cazuri (39,6%) de exploatare sexuală și de 2 cazuri de exploatare mixtă (atât sexuală, cât și prin muncă în același timp). Majoritatea traficanților (34 de cazuri, 29 de adulți și 5 minori) au recrutat persoane prin contact direct.²¹⁹

Datorită cursului oficial de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană, adoptat de autoritățile naționale, Guvernul Republicii Moldova realizează reforma cadrului instituțional în toată complexitatea sa, modifică cadrul normativ a transpune exact prevederile legislației europene în materia eradicării oricăror forme de exploatare a femeilor, inclusiv abuzul sexual, în ordinea juridică națională.

În ceea ce privește legislația României în materia analizată, se impune a fi precizat că, potrivit art. 2 pct. 2 lit. c) din Legea nr. 678/2001, noțiunea de exploatare a unei persoane include și „obligarea la practicarea prostituției”. Această formulare trebuie însă interpretată în contextul evoluției normative a dreptului penal român.

Astfel, în legislația penală anterioară, respectiv Codul penal din 1969, prostituția era incriminată distinct prin art. 328 și era definită ca fiind fapta persoanei care își procură mijloacele de existență ori principalele mijloace de existență prin întreținerea de raporturi sexuale cu diferite persoane. Prin urmare, prostituția era concepută ca o activitate exercitată de subiectul activ, în mod individual, în scop patrimonial.

Sau, prin utilizarea sintagmei „obligarea la practicarea prostituției” în cuprinsul Legii nr. 678/2001, legiuitorul nu a urmărit să facă trimitere la noțiunea clasică de prostituție astfel cum era consacrată de art. 328 Cod penal din 1969, ci să evidențieze constrângerea victimelor la prestarea de acte sexuale în cadrul unui raport de exploatare. În acest sens, accentul normei este plasat pe lipsa consimțământului liber și pe utilizarea unor mijloace de dominare sau constrângere, elemente care diferențiază fundamental exploatarea sexuală prin trafic de ființe umane de prostituția exercitată voluntar.²²⁰

²¹⁸ Raportul anual privind victimele traficului de ființe umane în Europa de Sud-Est, www.migratie.md/antitraffic/statics, 26.12.2007.

²¹⁹ Raportul anual privind traficul de persoane publicat de Departamentul de Stat al SUA și intervențiile OIM în domeniul combaterii traficului de persoane în Moldova, 16/06/2023 <https://moldova.iom.int/ro/news/raportul-anual-privind-traficul-de-persoane-publicat-de-departamentul-de-stat-al-sua-si-interventiile-oim-domeniul-combaterii-traficului-de-persoane-moldova>

²²⁰ Amza, T. Criminologie teoretică: Teorii reprezentative și politica criminologică. București: Lumina Lex. 2000. 815 p. p. 302

Nu se poate susține despre o persoană care a fost obligată să practice acte sexuale în schimbul unor sume de bani, care ajung în posesia altor persoane, că a săvârșit acte de prostituție, având în vedere înțelesul penal al acestui termen.

Într-o speță, s-au reținut, spre exemplu, că persoanele vătămate nu aveau calitatea de prostituate, întrucât nu realizase vreun beneficiu.²²¹

Potrivit art. 213 alin. (4) CP în vigoare, „prin practicarea prostituției se înțelege întreținerea de acte sexuale cu diferite persoane în scopul obținerii de foloase patrimoniale pentru sine sau pentru altul”.

Astfel evoluția înregistrată de această definiție în comparație cu cea actuală, este vizibilă. Va exista prostituție, din punct de vedere al legii penale, și atunci când foloasele patrimoniale sunt destinate unei alte persoane decât celei care practică actele sexuale.

Deși prostituția nu a mai fost incriminată în actualul Cod penal al României, elaborarea unei definiții adecvate a acesteia era necesară, întrucât scopul infracțiunilor de trafic de persoane și trafic de minori poate fi reprezentat inclusiv de obligarea victimelor la practicarea prostituției.

3.4. Delimitarea infracțiunilor de trafic de ființe umane de proxenetism

Necesitatea unei delimitări clare între infracțiunea de trafic de ființe umane și cea de proxenetism se impune cu precădere în ipoteza în care traficul este săvârșit în scopul exploatării sexuale. Diferența esențială dintre cele două incriminări rezidă în scopul urmărit de făptuitor la momentul comiterii faptei. Astfel, în cazul proxenetismului, finalitatea conduitei ilicite constă în determinarea unei persoane să practice prostituția, în timp ce, în cazul traficului de ființe umane, scopul este reprezentat de exploatarea sexuală a victimei, exploatare care poate include, fără a se limita la aceasta, practicarea prostituției.

În situația în care persoana vizată nu dispune de libertatea reală de a decide dacă să practice sau nu prostituția, fapta nu poate fi calificată drept proxenetism, întrucât conduita se realizează prin constrângere, iar nu prin influențarea voinței victimei. Noțiunile de determinare și constrângere la practicarea prostituției sunt incompatibile din punct de vedere juridico-penal, neputând exista un concurs ideal între acestea. În ipoteza constrângerii, victima este lipsită de capacitatea de a-și controla propriile acțiuni, fiind obligată să se conformeze voinței făptuitorului, pe când, în cazul determinării, persoana păstrează posibilitatea de a opta între acceptarea sau refuzul conduitei propuse.

²²¹ 3.Amza, T. *Criminologie*. București: Lumina Lex. 1998. 342 p. p. 103

Constrângerea la practicarea prostituției poate îmbrăca multiple forme, precum impunerea continuării unei activități de către o persoană care a decis să renunțe la aceasta, obligarea victimei să practice prostituția sub supravegherea făptuitorului sau a altei persoane, contrar dorinței sale de a acționa independent, ori forțarea unei persoane care nu a practicat anterior prostituția să desfășoare această activitate sub controlul autorului faptei.

Prin contrast, promisiunea unor avantaje materiale, facilități sau privilegii nu constituie o formă de constrângere, întrucât asemenea oferte nu agravează situația persoanei și nu o plasează într-o stare de lipsă totală de opțiuni. Astfel de conduite sunt caracteristice infracțiunii de proxenetism și nu sunt proprii traficului de ființe umane, întrucât nu generează o dependență coercitivă care să oblige persoana să continue practicarea prostituției împotriva voinței sale.

Delimitarea dintre infracțiunea de trafic de ființe umane și cea de proxenetism evidențiază diferențe structurale esențiale, care justifică tratamentul juridico-penal distinct al celor două conduite. Criteriul determinant al acestei delimitări îl constituie scopul urmărit de autor și natura mijloacelor utilizate pentru realizarea faptei. În timp ce proxenetismul presupune influențarea voinței unei persoane în vederea practicării prostituției, traficul de ființe umane implică anularea sau vicierea gravă a consimțământului victimei, prin constrângere, amenințare ori abuz de vulnerabilitate, în scopul exploatării sexuale.

În acest context, lipsa libertății reale de alegere a victimei și exercitarea unui control coercitiv asupra acesteia constituie elemente definitorii ale traficului de ființe umane, care exclud calificarea juridică a faptei ca proxenetism. O astfel de delimitare nu are doar relevanță teoretică, ci reprezintă o condiție indispensabilă pentru aplicarea corectă și proporțională a normei penale, pentru protecția efectivă a victimelor și pentru combaterea eficientă a formelor grave de exploatare sexuală.

În reglementarea Codului penal din 1969 al României art. 329 C. desemna „Îndemnul ori înlesnirea practicării prostituției sau tragerea de foloase de pe urma practicării prostituției de către o persoană se pedepsea cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea unor drepturi”.

În alin. (2) al art. 329 C. penal din 1969 fapta este mai gravă și se pedepsea cu închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi când constă în „recrutarea unei persoane pentru prostituție ori traficul de persoane în acest scop, precum și constrângerea la prostituție, alin. (3) al articolului menționat prevedea că „Dacă fapta ce a fost prevăzută la alin.(1) sau (2) a fost săvârșită față de un minor sau prezintă un alt caracter grav pedeapsa constă în închisoarea de la 5 la 18 ani și interzicerea unor drepturi”.

Faptele incriminate precum și explicarea termenilor și expresiilor din lege au dat naștere la controverse în rândul practicienilor, în ceea ce privește calificarea juridică a activităților incriminate în textele legale menționate.

Săvârșirea infracțiunii de proxenetism, în varianta recrutării și traficării persoanelor în vederea prostituției, a fost reținută prin decizia penală nr. 50 din 6 martie 2004 a Curții de Apel Suceava, prin care au fost admise apelurile inculpaților, schimbându-se încadrarea juridică a faptei din infracțiunea de trafic de persoane, prev. de art.12 alin.(2) lit. a) din Legea nr. 678/2001 (așa cum se dispusese condamnarea inculpaților, prin sentința penală nr. 300 din 30 octombrie 2003 a Tribunalului Botoșani) în infracțiunea de proxenetism, prev. de art. 329 alin. (2) C. pen. din 1969.²²²

Instanța a reținut că inculpații, la solicitarea telefonică a unei cunoștințe plecată în Spania, au luat legătura separat, unul cu trei fete, iar cel de-al doilea cu două fete, cărora le-au comunicat că pot lucra într-un bar din Spania ca animatoare și că, dacă vor, pot întreține relații sexuale cu clienții, păstrând banii rezultați din prostituție.

Fiind de acord cu condițiile prezentate, primul inculpat a condus fetele până la granița română, acestea ajungând singure la destinație, unde au practicat prostituția o perioadă. Cel de-al doilea inculpat, în aceleași condiții, le-a condus pe cele două fete până la graniță, unde poliția de frontieră, informată asupra scopului plecării, le-a oprit pe acestea să părăsească țara.

În speță sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de proxenetism, prev. și ped. de art. 329 alin. (2) C. pen. din 1969, în varianta recrutării și traficării de persoane în vederea prostituției, inculpații informându-le pe fete că au condiții de a se prostitua (cu consimțământul lor, evident), iar acestea au avut reprezentarea producerii acestor consecințe (prostituția).

Prin constrângerea la prostituție se înțelege impunerea, obligarea, silirea unei persoane să practice prostituția. Constrângerea se poate realiza prin orice mijloace, putând îmbrăca forme diferite (constrângere fizică, constrângere psihică).

Astfel achiesam la opinia că infracțiunea prevăzută de art. 329 alin.(2) C. pen. din 1969, săvârșită în modalitatea constrângerii la prostituție, constituia o formă specială de șantaj, calificată de scopul urmărit, și anume, prostituția, pe care legiuitorul, având în vedere relațiile sociale lezate prin săvârșirea unei atare fapte, a înțeles să o incrimineze distinct, ca modalitate alternativă de săvârșire a infracțiunii de proxenetism, cu un regim sancționator propriu.

Recrutarea reprezintă procesul de atragere a persoanelor care urmează să fie supuse exploatării, în scopul obținerii unor beneficii materiale. Aceasta poate fi realizată printr-o varietate

²²² Codul penal al României de la 1969, publicat în B. Of. nr. 79 bis din 21 iunie 1968.

de metode, de la forme extreme, precum răpirea sau încheierea unor căsătorii fictive, până la practici mai subtile, cum ar fi inducerea în eroare a victimei, total sau parțial, cu privire la natura activității ce urmează a fi desfășurată ori la condițiile financiare și de muncă oferite.

Modalitățile menționate implică, de regulă, afectarea consimțământului persoanei vizate, iar în anumite situații chiar lipsa acestuia. În schimb, în cazul infracțiunii de proxenetism săvârșite prin recrutarea persoanelor în vederea practicării prostituției, persoana recrutată își exprimă acordul în mod liber, neinfluențat și în deplină înțelegere cu persoana care realizează recrutarea, urmărindu-se obținerea unor avantaje reciproce.

„Prin urmare, criteriul esențial de delimitare între proxenetismul realizat prin recrutare și infracțiunile de trafic de persoane săvârșite prin aceeași modalitate constă în natura consimțământului exprimat: în cazul proxenetismului, acesta este liber și neviciat, iar în cazul traficului este afectat, (care nu îndeplinește condițiile unui consimțământ valabil exprimat al persoanei recrutate), în cazul infracțiunilor de trafic de persoane”.²²³

Dacă în Codul penal anterior al României proxenetismul era inclus în grupul infracțiunilor care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială, în Codul penal²²⁴ în vigoare legiuitorul aduce proxenetismul în categoria infracțiunilor contra persoanei, mai precis în grupul infracțiunilor de trafic și exploatare a persoanelor vulnerabile, cu motivarea că prin săvârșirea acestei fapte se vatamă în principal unele atribute esențiale ale persoanei, mai ales în cazul primei variante agravate, când se comite prin constrângere.²²⁵

Legiuitorul a prevăzut în mod expres, în art. 210 C. pen., modalitățile prin care se realizează vicierea consimțământului persoanei recrutate, respectiv: prin amenințare, violență sau prin alte forme de constrângere, prin răpire, fraudă ori înșelăciune, abuz de autoritate sau profitând de imposibilitatea acelei persoane de a se apăra sau de a-și exprima voința, ori prin oferirea, darea, acceptarea sau primirea de bani ori de alte foloase pentru obținerea consimțământului persoanei care are autoritate asupra altei persoane, toate acestea ca mijloace pentru săvârșirea elementului material al laturii obiective a infracțiunilor de trafic de persoane, în modalitatea alternativă a recrutării.

²²³ Teza LAURA CODRUȚA KÖVESI, 2016

https://kovesiplagiat.wordpress.com/wpcontent/uploads/2016/12/laura_codruta_kovesi_lucrare_de_doctorat.pdf

²²⁴ Legea nr. 286 din 17 iulie 2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare, care a intrat în vigoare la data de 01.02.2014.

²²⁵ Pascu I., Buneci P. Drept penal. Partea specială. Vol. I. Infracțiuni contra persoanei. Infracțiuni contra patrimoniului. Infracțiuni privind autoritatea și frontiera de stat. Infracțiuni contra justiției. București: Hamangiu. 2017, 511 p. p. 141

În actualul Cod penal al României elementul material al infracțiunii de proxenetism prev. de art. 213 nu se mai realizează prin îndemnul la practicarea prostituției, însă se poate realiza prin determinarea practicării prostituției.

Unii autori²²⁶ consideră îndemnul ca un act de influențare pentru existența căruia nu este necesară determinarea persoanei îndemnate la practicarea prostituției. Dar determinarea presupune orice acțiune prin care o persoană nu dor îndeamnă, dar reușește să și convingă o altă persoană să practice prostituția.

În art. 213 C. pen. al României [138] nu mai regăsim recrutarea și traficul de persoane în scop de prostituție ca modalități de realizare a elementului material.

În legislația penală română anterioară prostituția era incriminată în art. 328 C. pen. din 1969 și consta în „fapta persoanei care își procură mijloacele de existență sau principalele mijloace de existență, practicând în acest scop raporturi sexuale cu diferite persoane”.

Și Legea nr. 678/2001 în art. 2 pct. 2 lit. c) definea exploatarea unei persoane ca fiind „obligarea la prostituție”.

Din punctul nostru de vedere legiuitorul în conținutul Legii nr. 678/2001 a vrut să sublinieze obligarea victimelor la practicarea unor acte sexuale și nu obligarea la practicarea prostituției așa cum era definită anterior. Astfel nu se poate afirma despre o persoană care a fost obligată să practice acte sexuale în schimbul unor sume de bani, care ajung în posesia altor persoane, că a săvârșit acte de prostituție, având în vedere înțelesul penal al acestui termen.

În practica judiciară s-a reținut într-o speță că persoanele vătămate nu aveau calitate de prostituate, întrucât nu realizaseră beneficiul.²²⁷

Așa cum precizam mai sus art. 213 C. Penal român în vigoare în alin. 4 explică: „prin practicarea prostituției se înțelege întreținerea de acte sexuale cu diferite persoane în scopul obținerii de foloase patrimoniale pentru sine sau pentru altul”. Altfel spus va putea încadra o faptă ca fiind de prostituție din punct de vedere al legii penale și atunci când foloasele patrimoniale sunt destinate altei persoane decât celei care practică actele sexuale. Acesta fiind un progres înregistrat de legislația penală românească actuală față de vechea reglementare și deși prostituția nu a mai fost incriminată în actuala legislație elaborarea unei definiții adecvate a acesteia era folositoare întrucât scopul infracțiunilor de trafic de persoane și trafic de minori poate fi reprezentat inclusiv de obligarea victimelor la practicarea prostituției.

²²⁶ Zaharia G.-C. *Traficul de persoane*. București: C. H. Beck. 2012, 343 p p. 301

²²⁷ Corlățeanu S., Simion B. Unele aspecte controversate privind infracțiunile de trafic de persoane și proxenetism. În: *Dreptul* nr. 4/2005, p. 201.

Analiza comparativă a infracțiunii de proxenetism în raport cu infracțiunea de trafic de ființe umane evidențiază o serie de diferențe esențiale de ordin juridico-penal. Astfel, spre deosebire de traficul de persoane, în cazul proxenetismului, recrutarea sau eventuala deplasare a persoanei nu are ca finalitate obligarea acesteia la practicarea prostituției, întrucât persoana implicată exercită această activitate în mod voluntar. De asemenea, chiar și în ipoteza proxenetismului săvârșit sub forma constrângerii la practicarea prostituției, această modalitate nu presupune în mod necesar recrutarea sau traficul de persoane în acest scop, fiind reglementată ca o variantă alternativă distinctă în conținutul constitutiv al infracțiunii de proxenetism.

În cadrul infracțiunii de proxenetism, constrângerea constituie o modalitate alternativă de comitere a faptei, fiind incidentă exclusiv în forma agravată a acesteia. Prin contrast, în cazul infracțiunii de trafic de ființe umane, constrângerea reprezintă un mijloc esențial de realizare a elementului material al laturii obiective, fiind inerentă tuturor modalităților alternative de săvârșire a faptei, respectiv recrutarea, transportarea, transferarea, adăpostirea sau primirea unei persoane.

Totodată, proxenetismul limitează sfera exploatării la dimensiunea exploatării sexuale, în timp ce traficul de ființe umane se caracterizează printr-o abordare mult mai amplă, vizând o pluralitate de forme de exploatare, precum munca sau serviciile forțate, aservirea, privarea de libertate, menținerea în stare de sclavie ori aplicarea unor practici similare de lipsire de libertate.²²⁸

3.5. Concluzii la Capitolul 3

1. Noțiunea de *trafic de ființe umane* este frecvent confundată, atât în doctrină, cât și în practică, cu traficul de migranți și cu practicarea prostituției, în special în ipotezele în care exploatarea sexuală este implicată. Pentru o înțelegere corectă și completă a acestor fenomene, se impune delimitarea clară a celor trei concepte, având în vedere obiectul juridic protejat, scopul faptei și mijloacele utilizate. Deși organizarea migrației ilegale și traficul de ființe umane pot prezenta anumite cauze, mecanisme și trăsături comune, ele sunt reglementate distinct din punct de vedere juridico-penal. Astfel, traficul de migranți, cunoscut și sub denumirea de organizare a migrației ilegale, constituie o infracțiune care aduce atingere regimului juridic al frontierelor și intereselor statului, fiind orientată împotriva ordinii publice. În schimb, traficul de ființe umane este calificat ca o infracțiune îndreptată direct împotriva persoanei, întrucât implică încălcarea gravă a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. O delimitare clară între aceste concepte este indispensabilă pentru evitarea minimalizării gravității traficului de ființe umane și pentru

²²⁸ Distinctia trafic de persoane – proxenetism – soluția publicat: 8 noiembrie 2006 | juridice.ro, de Alina Mate
<https://www.juridice.ro/46803/distinctia-traffic-persoane-proxenetism-solutia.html>

prevenirea calificării sale eronate ca o simplă problemă de migrație ilegală sau de moralitate publică.

2. Între infracțiunea de trafic de ființe umane, pe de o parte, și infracțiunile sau conceptele de proxenetism și prostituție, pe de altă parte, există atât elemente de convergență, cât și diferențe semnificative, fapt care a generat, în special în jurisprudență, interpretări divergente și o practică judiciară neunitară. Analiza comparativă a acestor infracțiuni și concepte contribuie în mod esențial la stabilirea corectă a încadrării juridice a faptelor concrete și la aplicarea unitară a legii penale, în acord cu scopul de protecție al normei. Delimitarea riguroasă a traficului de ființe umane de alte conduite ilicite sau licite aparente permite identificarea corectă a situațiilor de exploatare și asigură o reacție penală adecvată gravității reale a faptelor.

3. În acest context, delimitarea dintre traficul de ființe umane săvârșit în scopul exploatarei sexuale sau al practicării prostituției și infracțiunea de proxenetism se fundamentează pe existența unor obiecte juridice generice distincte, fiecare incriminare protejând valori sociale diferite. Prin săvârșirea traficului de ființe umane este afectat în mod direct dreptul fundamental al persoanei la libertatea de voință și de acțiune, precum și demnitatea umană, în timp ce proxenetismul aduce atingere normelor care reglementează moralitatea publică, relațiile de conviețuire socială și asigurarea licită a mijloacelor de existență.

Această diferențiere are o relevanță deosebită atât din perspectiva calificării juridice a faptelor, cât și din cea a individualizării sancțiunilor, întrucât reflectă natura și intensitatea valorilor sociale lezate. Traficul de ființe umane impune un tratament juridico-penal de maximă severitate, având în vedere caracterul său profund intruziv asupra libertății și demnității persoanei, valori fundamentale într-un stat de drept. În schimb, proxenetismul, deși reprezintă o faptă gravă și nocivă pentru societate, vizează în principal încălcarea normelor de moralitate publică și a cadrului legal privind obținerea mijloacelor de existență. Din această perspectivă, menținerea unei delimitări clare între cele două infracțiuni contribuie atât la protejarea eficientă a victimelor, cât și la consolidarea coerenței sistemului de drept penal.

4. COMPATIBILITATEA PREVEDERILOR INTERNAȚIONALE ȘI NAȚIONALE PRIVIND PREVENIREA ȘI COMBATEREA TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE

4.1. Aspecte și referințe ale protocoalelor euro-regionale și internaționale actuale asupra combaterii criminalității de trafic

Procesul de globalizare a nevoilor și intensificarea interdependențelor la nivel internațional s-au suprapus tendinței de universalizare a aspirațiilor democratice, manifestată cu precădere după prăbușirea sistemului comunist în Europa. În acest context al marilor transformări geopolitice, economice și sociale, criminalitatea a cunoscut o evoluție profundă, depășind limitele tradiționale ale statelor și configurându-se tot mai accentuat ca un fenomen transnațional, caracterizat prin mobilitate, adaptabilitate și un grad ridicat de organizare.

Criminalitatea organizată transnațională a exploatat în mod sistematic deschiderea frontierelor, liberalizarea circulației persoanelor, bunurilor și capitalurilor, precum și disparitățile economice și instituționale dintre state, extinzându-și aria de acțiune la nivel global. Această dinamică a generat forme complexe de criminalitate, între care traficul de ființe umane ocupă un loc central, atât prin gravitatea atingerii aduse drepturilor fundamentale ale persoanei, cât și prin capacitatea rețelelor infracționale de a opera dincolo de granițele naționale.

Fenomenul reprezintă un motiv major de îngrijorare pentru comunitatea internațională și, în mod special, pentru statele aflate în tranziție, ale căror sisteme legislative și instituții democratice se dovedesc adesea vulnerabile în fața structurilor infracționale transnaționale. Fragilitatea mecanismelor de control, coroborată cu presiunile economice și sociale, creează un teren favorabil pentru dezvoltarea și consolidarea criminalității organizate, subminând securitatea, ordinea publică și funcționarea statului de drept ²²⁹.

Caracterul extensiv al criminalității internaționale, diversitatea formelor sale de manifestare și capacitatea acesteia de a afecta simultan domenii economice, sociale și politice au determinat o schimbare profundă în modul de abordare a fenomenului la nivel internațional. Complexitatea crescândă a mecanismelor necesare prevenirii și combaterii criminalității transnaționale a impus nu doar armonizarea legislațiilor naționale, ci și dezvoltarea unor instrumente consolidate de cooperare bilaterală, regională și globală, menite să ofere un răspuns coordonat și eficient.

²²⁹ Dănuț, T., *Poliția în statul de drept*, Editura Ministerului de Interne, București 2000, pp. 223-252.

În acest cadru, guvernele statelor, organizațiile internaționale, agențiile interguvernamentale și organizațiile neguvernamentale au fost nevoite să își regândească strategiile de intervenție, integrând dimensiunea drepturilor omului într-o arhitectură mai amplă de securitate. Astfel, traficul de ființe umane, care a intrat în dezbaterile publice europene de la începutul anilor 1990 ca o problemă predominant asociată protecției drepturilor femeilor și combaterii discriminării, a fost treptat reconfigurat într-o problematică de securitate.

Această mutație conceptuală s-a produs pe fondul recunoașterii caracterului sistemic și organizat al traficului de ființe umane, precum și al legăturilor sale structurale cu criminalitatea organizată transnațională și cu migrația ilegală. În a doua jumătate a anilor 1990, fenomenul a început să fie analizat nu doar ca o încălcare gravă a drepturilor fundamentale ale persoanei, ci și ca o amenințare la adresa securității statelor, ordinii publice și stabilității socio-economice.

În consecință, traficul de ființe umane a fost integrat progresiv în politicile de securitate națională și europeană, fiind abordat ca o componentă a strategiilor de combatere a criminalității organizate și de gestionare a fluxurilor migratorii. Această schimbare de paradigmă nu a eliminat dimensiunea de protecție a victimelor, ci a condus la o abordare duală, în care apărarea drepturilor omului este subsumată unui cadru mai larg de securitate colectivă, adaptat noilor realități ale globalizării și interdependenței internaționale.²³⁰

Traficul de ființe umane constituie o componentă esențială a fenomenului criminalității contemporane, fiind una dintre cele mai grave forme de atingere adusă libertății și demnității persoanei. În contextul actual, comunitatea internațională depune eforturi tot mai consistente pentru prevenirea și reprimarea oricărei forme de restrângere a libertății fizice și morale a individului, incluzând practici precum sclavia, munca sau serviciile forțate, traficul de ființe umane și proxenetismul.²³¹

Unul dintre cele mai sensibile și problematice aspecte ale combaterii traficului de ființe umane îl constituie respectarea efectivă a dreptului internațional, aceasta fiind inseparabil legată de obligațiile pozitive care incumbă statelor în virtutea tratatelor internaționale ratificate. Măsurile de conformare nu se limitează la semnarea și ratificarea formală a instrumentelor juridice internaționale, ci implică, în mod esențial, adoptarea unor acțiuni concrete și eficiente de prevenire, protecție și sancționare, precum și crearea unor mecanisme instituționale apte să asigure aplicarea efectivă a normelor asumate.

²³⁰ Ragar, N, Du bon usage de la traite des êtres humains. Controverses autour d'un problème social et d'une qualification juridique. Genèses, 2007/1 n° 66, pp. 69-89. DOI: 10.3917/gen.066.0069. URL : <https://shs.cairn.info/revue-geneses-2007-1-page-69?lang=fr>.

²³¹ Nastas, A. Delimitarea traficului de ființe umane de unele infracțiuni conexe (Practica și legislația Republicii Moldova). In: Revista Universul Juridic nr. 5, mai 2022, pp. 122-134, p. 122

În acest context, odată cu ratificarea unui tratat internațional, statul este supus unor proceduri de monitorizare menite să evalueze gradul de îndeplinire a obligațiilor pozitive, inclusiv obligația de a preveni traficul de ființe umane, de a proteja victimele împotriva revictimizării, de a investiga în mod efectiv faptele de trafic și de a sancționa persoanele responsabile. Prezentarea periodică a rapoartelor către comitetele de specialitate ale Organizației Națiunilor Unite constituie un instrument esențial în acest mecanism, permițând evaluarea modului în care statul transpune standardele internaționale în dreptul intern și în practică.

De asemenea, mecanismele speciale de monitorizare, precum grupurile de lucru tematice și raportorii speciali sau de țară, joacă un rol important în supravegherea respectării obligațiilor pozitive asumate de state, contribuind la identificarea deficiențelor structurale și la formularea de recomandări orientate spre consolidarea protecției drepturilor fundamentale ale persoanelor vulnerabile. Prin urmare, respectarea dreptului internațional în materia traficului de ființe umane nu se reduce la o obligație formală de conformitate normativă, ci presupune angajarea activă și continuă a statului în prevenirea fenomenului, protejarea victimelor și combaterea eficientă a impunității.²³²

Un rol esențial în consolidarea mecanismelor de cooperare interstatală în prevenirea și combaterea infracționalității revine **Organizația Națiunilor Unite**, creată, printre altele, în scopul promovării cooperării internaționale pentru soluționarea problemelor cu caracter economic, social, cultural și umanitar. Prin activitatea sa normativă și instituțională, această organizație contribuie în mod semnificativ la dezvoltarea unor standarde comune în materia protecției drepturilor omului și la încurajarea respectării libertăților fundamentale pentru toate persoanele, fără discriminare pe criterii de rasă, sex, limbă sau religie.

În acest context, acțiunea Organizației Națiunilor Unite oferă un cadru multilateral indispensabil pentru coordonarea eforturilor statelor în combaterea fenomenelor infracționale cu dimensiune transnațională, inclusiv a traficului de ființe umane, facilitând armonizarea politicilor publice, schimbul de bune practici și consolidarea obligațiilor internaționale asumate de statele membre.²³³

Organizația Națiunilor Unite încurajează cooperarea internațională în domeniu prin inițierea de programe globale de acțiune, dublate de crearea și adoptarea de către statele membre a convențiilor și tratatelor internaționale privind aspecte legate direct sau indirect de prevenirea și

²³² King, L. (2009) *International Law and Human Trafficking*, Human Rights & Human Welfare: Vol. 9: Iss. 1, Article 32. <https://digitalcommons.du.edu/hrhw/vol9/iss1/32>

²³³ Carta Națiunilor Unite a fost semnată la San Francisco la 26 iunie 1945 de către 50 de state, iar la 24 octombrie 1945, O.N.U. a intrat în vigoare.

combaterea traficului de persoane: incriminarea faptei ca infracțiune, combaterea criminalității organizate, eliminarea formelor de discriminare a femeilor, respectarea și garantarea drepturilor copilului, migrația legală, eliminarea torturii și a relelor tratamente, combaterea spălării banilor, a corupției.²³⁴

Cu toate acestea, armonizarea legilor și practicilor la nivel internațional nu este atât de ușoară. Prin urmare, este necesară o acțiune urgentă, eficientă și coerentă, care necesită mai întâi înțelegerea fenomenului. Este esențial ca lupta împotriva traficului să ia în considerare toate aspectele fenomenului și să se facă eforturi pentru a viza traficul în toate etapele sale.²³⁵

În anul 1950, Adunarea Generală a ONU a decis organizarea Congresului Internațional pentru Prevenirea Criminalității și Tratatul Delincvenților, care a succedat Comisia Internațională Penală și Penitenciara²³⁶, instituită în 1885 și afiliată în ultima perioadă a activității sale Ligii Națiunilor. Totodată, pentru definirea și punerea în practică a politicilor și programelor destinate prevenirii criminalității și realizării corecte a sancțiunilor adecvate gravității infracțiunilor comise concomitent a fost înființat un Comitet de Experți cu rol consultativ în acest domeniu.

Amplarea deosebită pe care a înregistrat-o fenomenul criminalității la nivel internațional a determinat necesitatea adoptării unor măsuri de îmbunătățire a cooperării internaționale și discutarea acestei probleme cu prilejul unor întruniri prestigioase precum: cel de-al VII-lea Congres pentru prevenirea criminalității (Milano 1985) sau Congresul al VIII-lea, ce a avut loc în 1991.

Declarația de principii și Programul de acțiune adoptate la Versailles și aprobate de Conferința Generală au fixat următoarele obiective:

- crearea unor mecanisme și structuri specifice (polițienești) pentru cooperarea între state împotriva criminalității internaționale;
- promovarea și dezvoltarea schimbului de informații;
- asigurarea resurselor și instrumentelor tehnice necesare cooperării pentru o acțiune globalizată și specializată.

Semnificativă pentru activitatea ONU desfășurată în domeniul asigurării cadrului de cooperare internațională în vederea combaterii criminalității a fost și înființarea în anul 1992 a

²³⁴ Airapetean A., Corsei A., International Legal Framework Regarding Human Trafficking. In: ACTA UNIVERSITATIS DANUBIUS Vol. 18, No. 3/2022, ISSN: 1844-8062, pp. 124-136 p. 131

²³⁵ Leman Ozgur Tosun. La traite des êtres humains : étude normative. Droit. Université de Grenoble, 2011. Français. ffNNT : 2011GREND003ff. fftel-00634880f, p. 26.

²³⁶ Rezoluția 415 din 1 decembrie 1950 a Adunării Generale a ONU prin care Comisia Internațională Penală și Penitenciara a fost dizolvată, iar din 1951 funcțiile și arhivele sale au fost preluate de ONU.

Comisiei Interguvernamentale de Prevenire a Criminalității și Justiție Penală, organism căruia îi revenea competența de a defini liniile directoare pentru acțiunile ONU și a oferi sprijinul tuturor statelor părți.

Este important să menționăm în acest context și o altă structură având implicații în concentrarea eforturilor de cooperare la nivel internațional - Biroul pentru Prevenirea Criminalității și Justiție Penală - constituit la Viena - cu atribuții ce vizează includerea în legislațiile interne a instrumentelor juridice adoptate la nivelul O.N.U. și coordonarea unor structuri specializate cum sunt: Agenția pentru Prevenirea și Controlul Drogurilor, Centrul pentru Drepturile Omului, Biroul pentru probleme legale²³⁷.

Dintre evenimentele semnificative pentru cooperarea internațională în domeniul criminalității pot fi amintite:

- Cea de-a III-a întrunire, la Viena, a Comisiei Interguvernamentale de Prevenire a Criminalității și Justiție Penală (a vizat controlul criminalității naționale și transnaționale, prevenirea criminalității urbane și a delincvenței juvenile și îmbunătățirea sistemelor justiției penale);
- Conferința Internațională Mondială - Neapole 1994, la invitația guvernului italian, reuniune care a inclus pe agenda de lucru problemele privind dezvoltarea unei noi strategii de luptă împotriva criminalității internaționale și aplicarea planului mondial de acțiune în acest domeniu.

Odată cu adoptarea Protocolului pentru prevenirea, suprimarea și pedepsirea traficului de persoane, adițional Convenției ONU împotriva criminalității transnaționale organizate (Protocolul de la Palermo, 2000), în domeniul traficului au fost inserate două noutăți, în primul rând, a fost adoptată o definiție internațională comprehensivă a traficului de ființe umane. În al doilea rând, și mult mai important, definiția oferită de Protocol este una destul de extinsă privind domeniul de aplicare și înserează munca forțată ca unul dintre scopurile traficului, pe lângă scopul exploatarea sexuală²³⁸.

Sub egida ONU a fost instituționalizat un mecanism complex având drept obiectiv esențial - prevenirea și reprimarea crimei și a tratamentului aplicat delincvenților. Existența acestor structuri asigură realizarea conformă a măsurilor eficiente stabilite pentru zona geografică unde sunt aplicate, contribuind totodată și la o cunoaștere aprofundată a problemelor pe care le ridică formele diverse de manifestare a criminalității. La structurile enunțate referim:

²³⁷ Dănuț T., op. cit., p. 237.

²³⁸ M. Vidaicu, I. Dolea, Combaterea traficului de ființe umane (drept material și drept procesual), Chișinău, SRL "Nova Imprim", 2009, p. 8.

- Institutul de Cercetare al Națiunilor Unite în problema apărării sociale, cu sediul la Roma (Italia);
- Institutul de Cercetare al Națiunilor Unite pentru apărarea socială, cu sediul la Cairo (Egipt);
- Institutul Națiunilor Unite din Asia și Extremul Orient pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților, cu sediul la Fuchu (Japonia);
- Institutul Națiunilor Unite din America Latină pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților, cu sediul la San Jose (Costa Rica).

Procedurile speciale: Mecanismele de investigație ale Națiunilor Unite sau „procedurile speciale” au misiunea de monitorizarea, consilierea și publicarea privind situația drepturilor omului într-o țară dată (mandate de țară) sau cu privire la o anumită problemă (mandate tematice).

Termenul include raportori speciali, experți individuali și grupuri de lucru. Titularii de mandat ai tuturor procedurilor sunt persoane speciale acționează în calitate personală. Unele mecanisme sunt împuterniciți să răspundă la acuzațiile de încălcări, de exemplu prin stabilirea unui dialog între reclamanți și guverne. La procedurile speciale în contextul prezentului demers științific referim: Raportorul Special pentru traficul de ființe umane, în special femei și copii; Raportorul Special pentru violența împotriva femeilor, cauzele și consecințele acesteia; Raportorul special pentru tortură și alte tratamente sau pedepse crude, inumane sau degradante; și Raportorul Special pentru vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă. Alte proceduri speciale relevante includ Grupul de Lucru privind Detenția Arbitrară și foarte recentul Raportor Special pentru Formele Contemporane de Sclavie.²³⁹

Organizația Internațională a Poliției Criminale (INTERPOL) a fost creată de către state și din start a fost împuternicită să promoveze cooperarea și asistența mutuală între autoritățile poliției criminale, joacă un rol considerabil în domeniul luptei împotriva traficului. Astăzi INTERPOL dezvoltă programe centrate pe lupta cu traficul de persoane și traficul de migranți. În interpretarea organizației, deși există o distincție clară între traficul de persoane și traficul de migranți, acestea pot fi, de asemenea, legate. Traficul de persoane are loc în scopuri specifice, cum ar fi exploatarea sexuală, exploatarea prin muncă, criminalitatea forțată și prelevarea de organe, printre alte forme de exploatare. Traficanții de migranți profită de oamenii care doresc să-și părăsească țările de origine pentru a scăpa de sărăcie, conflicte și crize sau pur și simplu doresc să caute o viață mai bună. Chiar dacă migranții ilegali intră, în general, în călătorie voluntar, ei sunt

²³⁹ Principes et Directives concernant les Droits de l'homme et la Traite des Êtres Humains : Recommandations Commentaire. Publication des Nations Unies, 2010. ISBN 978-92-1-254173-0. 261 p. pp. 31-32.

adesea expuși la riscuri semnificative, inclusiv acela de a fi traficați, răpiți sau de a muri în tranzit către destinațiile lor.

Astăzi INTERPOL sprijină agențiile de aplicare a legii din întreaga lume să combată traficul de persoane și contrabanda de migranți printr-o varietate de activități menite să le sporească capacitatea de a detecta și investiga aceste crime, protejând în același timp victimele și persoanele vulnerabile. Printre instrumentele aplicate în acest sens figurează:

a) Cooperare polițienească și schimb de informații

Facilitarea schimbului de informații prin utilizarea sistemului global de comunicații securizat, 24/7, ce include promovarea utilizării sistemului de notificare și difuzare al INTERPOL pentru a localiza persoanele dispărute, a urmări infractorii și suspecții sau pentru a colecta informații; oferirea accesului la bazele de date, în special la cele utilizate pentru a detecta documentele de călătorie furate, pierdute sau frauduloase și bazele noastre de date criminalistice.

b) Analiza criminalității

Sunt evaluate amenințările și tendințele actuale și producem rapoarte de analiză operațională și strategică pentru a sprijini luarea deciziilor de aplicare a legii în țările membre INTERPOL. Fișierul de analiză a criminalității Odyssey stă la baza acestei activități. Acest fișier de analiză este o bază de date de informații privind criminalitatea creată pentru colectarea de date din țările membre INTERPOL și din alte surse pentru a găsi legături între diferitele cazuri de criminalitate.

c) Operațiuni transnaționale

INTERPOL ajută țările membre să demonteze rețelele criminale din spatele traficului de ființe umane și al traficului de migranți prin sprijin pentru investigații și operațiuni globale. Operațiunile sunt precedate de ateliere de instruire pentru a se asigura că ofițerii au abilitățile necesare pentru a detecta cazurile de trafic de persoane și trafic de migranți. Operațiunile au adesea un accent regional, cum ar fi *Turquesa* în America, *WEKA* în Africa, *Storm Makers* în Asia sau acoperă mai multe continente, cum ar fi *Liberterra*. Între ele, aceste operațiuni identifică sute de criminali și detectează mii de victime în fiecare an.

d) Dezvoltarea capacității de aplicare a legii

INTERPOL contribuie la sporirea cunoștințelor și aptitudinilor ofițerilor de aplicare a legii pentru a detecta, preveni și investiga crimele, precum și pentru a proteja victimele și migranții în situații vulnerabile. Acest lucru se realizează prin evaluări ale necesităților naționale și regionale și prin proiectarea și furnizarea de cursuri de formare.

e) Coordonarea rețelelor specializate de aplicare a legii

Două rețele specializate, formate din experți de la o varietate de agenții de aplicare a legii, oferă consiliere și sprijin activităților INTERPOL, facilitând schimbul de bune practici și informații:

- Grupul de experți în traficul de persoane (HTEG) al INTERPOL
- Rețeaua operațională specializată (ISON) a INTERPOL împotriva traficului ilegal de migranți.²⁴⁰

Organizația Internațională pentru Migrație (OIM), lucrează îndeaproape cu guvernele, Organizația Națiunilor Unite, organizațiile internaționale și neguvernamentale, sectorul privat și actorii din domeniul drepturilor omului, al păcii și al dezvoltării din mediile umanitare și de dezvoltare, pentru a combate traficul de ființe umane.

OIM contribuie la o serie de procese multilaterale regionale și internaționale, inclusiv Grupul de coordonare inter-agenții împotriva traficului de persoane (ICAT), Echipa de lucru împotriva traficului de persoane din grupul de protecție globală în acțiunea umanitară, Alianța 8.7, Obiectivele de dezvoltare durabilă și Pactul global privind migrația sigură, ordonată și regulată.

Organizația Internațională pentru Migrație colectează și analizează date privind traficul de ființe umane²⁴¹. Datele colectate permite proiectarea acțiunilor efective în vederea combaterii fenomenului, dar și ajută statele în elaborarea inițiativelor în realizarea politicii penale.

Procesul Budapesta este un dialog interregional privind migrația, care se întinde din Europa până în regiunea Drumului Mătășii –acoperă și vecinii estici ai Europei, Balcanii de Vest și Asia Centrală. Procesul de la Budapesta oferă o platformă de dialog și cooperare operațională pentru peste 50 de guverne și 10 organizații internaționale, cu scopul de a consolida cooperarea în materie de migrație și mobilitate. În plus, partenerii de dialog sunt angajați să promoveze o migrație sigură, ordonată și regulată de-a lungul rutelor de migrație, așa cum se subliniază în cea mai recentă declarație politică comună.

În cei 30 de ani de existență, Procesul de la Budapesta a construit o rețea de anvergură între statele sale participante și a acoperit multe domenii tematice. Dialogul este cunoscut și apreciat în regiunile pe care le acoperă. Rezultatele dialogului se manifestă în rețele ample, dezvoltarea unui limbaj comun pe problemele migrației și încrederea în cooperarea eficientă în aceste chestiuni.

²⁴⁰ Operational and investigative support to counter human trafficking and migrant smuggling. <https://www.interpol.int/Crimes/Human-trafficking-and-migrant-smuggling/Our-response>

²⁴¹ The Counter Trafficking Data Collaborative Data-driven Solutions Against Trafficking and Exploitation <https://www.ctdatacollaborative.org/>

Procesul de la Budapesta facilitează, de asemenea, dezvoltarea de proiecte concrete și cooperarea operațională în regiunile pe care le acoperă și oferă o platformă de învățare și formare între egali.

Statele participante se întâlnesc anual pentru reuniunile înalților funcționari pentru a discuta despre evoluțiile din regiune și pentru a conduce strategic dialogul și prioritățile acestuia. Statele sunt, de asemenea, invitate să participe la grupurile tematice de lucru care reunesc oficiali experți din administrațiile și instituțiile naționale pentru a examina, discuta și împărtăși informații și bune practici în chestiuni care tratează domenii tematice specifice ale guvernantei migrației.

Procesul de la Budapesta a ajuns să stăpânească echilibrul și interacțiunea dintre dialogul politic și acțiunea operațională, cu proiecte concrete însoțind dialogul din 2011 și creând rezultate tangibile pentru obiectivele politice stabilite. Această interacțiune dintre dialogul politic și activitățile concrete pe teren, în care ambele componente sunt la fel de necesare, a devenit un principiu fundamental al Procesului de la Budapesta. Comunitatea donatorilor, incluzând atât donatorii bilaterali, cât și Comisia Europeană, a ajuns să prețuiască operaționalizarea dialogului, evidențiată prin sprijinul solid pentru activitățile de proiect și dialog din 2011.²⁴²

Inițiativa europeană privind traficul cu ființe umane

Cu prilejul reuniunii din 13 octombrie 1999 a Mesei de Lucru III a Pactului de Stabilitate, s-a decis ca o prioritate principală a Pactului de Stabilitate crearea Grupului de Acțiune specializat în domeniul traficului cu ființe umane. Acest Grup a fost înființat la 18 septembrie 2000, în orașul Viena, având ca scop esențial întărirea cooperării regionale în procesul de combatere a traficului de ființe umane, cu accent asupra prevenirii, protecției, investigației și judecata formelor de trafic identificate și deferite justiției²⁴³.

La Forul Ministerial Regional din Palermo, țările Pactului au semnat o Declarație antitrafic, în care au convenit cooperarea în realizarea activităților de: programe de prevenire, asistența și protecția victimelor, reforma legislativă în domeniu, sensibilizarea opiniei publice asupra acestei probleme, instruirea și pregătirea specială de cooperare între grăniceri, procurori și personalul consular.

În vederea asigurării implementării efective a Declarației și a unei strategii antitrafic coerente, Grupul de Acțiune a elaborat un Plan antitrafic pentru Europa de Sud-Est, care prevede instituirea unor structuri specializate atât la nivel național, cât și regional. În acest sens, au fost

²⁴² Budapest Process <https://www.budapestprocess.org/budapest-process/about-the-dialogue/>

²⁴³ Zulean M., op.cit., pp. 84-86.

Astfel de amenințări sunt date de tensiunile etnice, dinamicele demografice actuale, de fluxurile ilicite de arme, droguri, tehnologie sau informație, de poluarea și degradarea mediului în contextul schimbărilor ecologice globale, abuzurile privind drepturile omului, creșterea și diversificarea infracționalității etc.

avute în vedere crearea unor Oficii Naționale, precum și a unui Oficiu Regional, cu sediul la Belgrad, având rolul de a coordona Rețelele Naționale de Protecție și Asistență dedicate victimelor traficului de ființe umane.

Oficiul Regional este învestit cu atribuții privind colectarea și analiza informațiilor referitoare la situația traficului de ființe umane la nivel regional, evaluarea acțiunilor întreprinse de statele participante prin intermediul instituțiilor competente, precum și identificarea factorilor economici și sociali care favorizează apariția și perpetuarea acestui fenomen infracțional.

În cadrul acestei inițiative, guvernele statelor participante desemnează o persoană responsabilă pentru implementarea măsurilor la nivel național, având totodată posibilitatea, în funcție de particularitățile fiecărui stat, să elaboreze planuri naționale de acțiune, să consolideze mecanismele de coordonare interinstituțională și să asigure implicarea efectivă a autorităților competente în activități antitrafic desfășurate la nivel național, regional și internațional.

Potrivit rapoartelor adoptate de **Consiliul European**, traficul în scopul exploatării prin muncă se află într-o tendință accentuată de creștere în Europa, devansând exploatarea sexuală ca principală formă de manifestare a sclaviei moderne în numeroase state. În acest context, **GRETA** evidențiază faptul că majoritatea victimelor exploatării prin muncă — considerată unul dintre cele mai complexe și provocatoare aspecte ale sclaviei contemporane — sunt bărbați, aceștia fiind exploatați cu precădere în sectoare precum agricultura, industria ospitalității sau pescuitul. În schimb, femeile sunt frecvent supuse exploatării în domeniul muncii domestice și al îngrijirii persoanelor, precum și exploatării sexuale.

În vederea combaterii eficiente a acestor fenomene, Convenția Consiliului European privind lupta împotriva traficului de ființe umane recomandă statelor să promoveze cooperarea dintre autoritățile publice, organizațiile neguvernamentale, alte organizații de specialitate și membrii societății civile, în cadrul unor parteneriate strategice orientate spre atingerea obiectivelor Convenției.

La nivelul Uniunii Europene, consolidarea cooperării în domeniul prevenirii și combaterii criminalității a fost consacrată prin **Uniunea Europeană**, în special prin Tratatul de la Maastricht (1992) și Tratatul de la Amsterdam (1997), care au atribuit competențe sporite cooperării polițienești în spațiul comunitar. Fundamentul acestei strategii a fost conturat prin Rezoluția nr. II din iunie 1992 a Parlamentului European, care a subliniat necesitatea implicării active a statelor membre și a instituțiilor specializate în lupta împotriva criminalității internaționale, recomandând

constituirea unui organism polițienesc comunitar capabil să răspundă provocărilor criminalității transnaționale.²⁴⁴

Tratatul de la Maastricht din 7 februarie 1992 privind Uniunea Europeană²⁴⁵ a marcat o nouă etapă în cadrul procesului de creare a unei uniuni din ce în ce mai strânse între popoarele Europei, în care deciziile sunt luate la un nivel cât mai apropiat de cetățeni, iar politicile și formele de cooperare sunt organizate într-un mod coerent și solidar pentru a realiza coordonarea relațiilor dintre statele membre și popoarele lor.

În art. B al Tratatului menționat, Uniunea a avut în vedere următoarele obiective:

- promovarea unui progres economic și social echilibrat, durabil, în special prin crearea unui spațiu fără frontiere interne, prin întărirea coeziunii economice și sociale și prin stabilirea unei uniuni economice și monetare cuprinzând în viitor o monedă unică;
- afirmarea identității sale pe scena internațională, în special prin implementarea unei politici externe și de securitate comune, care să poată conduce în viitor la o apărare comună;
- întărirea protecției drepturilor și intereselor cetățenilor statelor membre prin instituirea unei cetățenii a Uniunii;
- dezvoltarea unei cooperări strânse în domeniile justiției și afacerilor interne.

În Declarația privind cooperarea polițienească, parte a Tratatului de la Maastricht a fost consolidată cooperarea statelor membre în domeniu, acestea convenind asupra luării unor măsuri comune referitoare la schimbul de informații și experiență în următoarele materii:

- sprijin pentru autoritățile naționale de investigare penală și securitate, în special în coordonarea investigațiilor și operațiunilor de căutare;
- crearea de baze de date;
- evaluarea și analiza centralizată a informațiilor pentru a face un bilanț al situației și pentru a identifica diferitele moduri de abordare a anchetelor;
- colectarea și analiza programelor naționale din materia prevenirii infracțiunilor pentru a le transmite statelor membre și pentru a elabora strategii preventive la scară europeană;

²⁴⁴ „Cooperarea internațională și combaterea criminalității”, prezentat la Conferința internațională privind crima organizată transnațională, Consiliul economic și social al Națiunilor Unite, Neapole, octombrie 1994, în Buletinul de Informare și Documentare, Editura Ministerului de Interne nr. 3/1995, p. 64.

²⁴⁵ Treaty on European Union, 1992. In: *Official Journal* C 191, 29/07/1992 P. 0001 - 0110

- măsuri privind formarea profesională continuă, cercetarea, cazuistica și antropometria judiciară.

Tratatul de la Amsterdam din 1997, care modifică Tratatul privind Uniunea Europeană, Tratatul instituind Comunitățile Europene și anumite acte conexe²⁴⁶, în titlul VI intitulat „Dispoziții asupra cooperării judiciare și polițienești în materie penală” a prevăzut:

Art. K1- fără a aduce atingere competențelor Comunității Europene, obiectivul Uniunii este să ofere cetățenilor un nivel ridicat de protecție într-un spațiu al libertății, securității și justiției, prin elaborarea unei acțiuni comune a statelor membre în domeniul cooperării polițienești și judiciare în materie penală prin prevenirea și reprimarea rasismului și a xenofobiei.

Tratatul a avut în vedere atingerea acestui obiectiv cu privire la prevenirea și combaterea criminalității organizate, terorismului, traficului de ființe umane, infracțiunile împotriva minorilor, traficul de droguri și arme, corupția, fraudă prin luarea unor măsuri concrete care să vizeze:

- întărirea cooperării între forțele de poliție, autoritățile vamale și celelalte instituții cu competențe în domeniu din statele membre atât direct, cât și indirect, prin Oficiul European de Poliție Europol, în conformitate cu prevederile art. K2 și K4;
- realizarea unei cooperări mai strânse între autoritățile judiciare și alte autorități competente ale statelor membre, în conformitate cu dispozițiile art. K3, lit. a) - d) și art. K4;
- armonizarea normelor de drept penal ale statelor membre, în conformitate cu dispozițiile art. K3 lit. e).

Potrivit prevederilor art. K2, acțiunile comune în domeniul cooperării polițienești cuprind:

- cooperarea operațională între autoritățile competente ale statelor membre, inclusiv serviciile de poliție, autoritățile vamale și alte servicii specializate însărcinate cu aplicarea legii în domeniul prevenirii, identificării și investigării faptelor penale;
- colectarea, arhivarea, procesarea, analiza și schimbul de informații pertinente, inclusiv informațiile deținute de serviciile specializate însărcinate cu aplicarea legii care privesc semnalarea tranzacțiilor financiare suspecte, în special prin intermediul Europol, sub rezerva dispozițiilor adecvate referitoare la protecția datelor cu caracter personal;

²⁴⁶ Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts, 1997. In: *Official Journal* C 340 , 10/11/1997 P. 0001 - 0144

- cooperarea și promovarea inițiativelor comune în domeniile formării, al schimbului de funcționari de legătură, al detașărilor acestora, al utilizării echipamentelor și al cercetării criminalistice;
- evaluarea comună a tehnicilor de anchetă speciale pentru descoperirea formelor grave ale criminalității organizate.

Acțiunile comune din domeniul cooperării judiciare în materie penală, potrivit art. K3 din Tratatul de la Amsterdam, vizează printre altele:

- facilitarea și accelerarea cooperării între ministerele și autoritățile judiciare sau cele echivalente autorităților judiciare ale statelor membre;
- facilitarea extrădării între statele membre;
- asigurarea, în măsura necesară îmbunătățirii acestei cooperări, a compatibilității normelor aplicabile în statele membre;
- prevenirea conflictelor de competență între statele membre;
- adoptarea progresivă a unor măsuri de instituire a unor norme minimale cu privire la elementele constitutive ale infracțiunilor și la sancțiunile aplicabile în domeniul criminalității organizate, al terorismului și al traficului de droguri și a traficului de ființe umane.

Cooperarea între forțele de poliție și vamale din statele membre ale Uniunii Europene este un instrument juridic important de luptă împotriva criminalității multinaționale și transfrontaliere revigorată prin crearea Europol în virtutea Tratatului de la Maastricht 1992 ce are misiunea de a îmbunătăți colaborarea dintre forțele polițienești în spațiul european.

La Conferința ce a avut loc în luna iunie 1996 la Viena, Comisia Europeană a reunit pentru prima dată experți, O.N.G.-uri, profesori universitari, oficialități de imigrație și de asigurare a ordinii, reprezentanți guvernamentali și parlamentari, prilej internațional unde reprezentanții au identificat zonele specifice de acțiune ale traficului de persoane și au adoptat un set de recomandări referitoare la un plan complex de acțiune cu abordări de structură, inclusiv la nivelul Uniunii Europene.

La 3 decembrie 1998, la Viena, s-a adoptat un Plan de acțiuni care să găsească cele mai potrivite mijloace de a face din Uniunea Europeană un spațiu de libertate, securitate și justiție în care persoanele sunt libere să trăiască, să muncească în deplină siguranță, protejate de lege și de corecta aplicare a normelor de către instanțele de judecată din spațiul comunitar.

- *constituirea unei „task-force” formată din comisari din cadrul polițiilor europene, care s-a reunit pentru prima dată la Lisabona în aprilie 2000. Această formă de organizare polițienească întărește legăturile între șefii poliției din statele membre și încurajează colaborarea spontană,*

inclusiv prin legături personale între polițiile locale și naționale din statele membre UE în domeniul luptei împotriva infracționalității;

- *crearea unui mecanism civil de gestionare a crizelor din Uniunea Europeană*. S-a avut în vedere constituirea unei Forțe Europene de Reacție Rapidă (F.E.R.R.) care să poată avea competențe în soluționarea „punctelor fierbinți” (ca cel declanșat de conflictul din Kosovo);

- *ameliorarea cooperării vamale în lupta contra infracționalității*, întărită prin schimbul de informații reciproce între serviciile vamale europene, pus în practică în urma Convenției de la Naples II din 1997, ce a stabilit și normele relative de asistență reciprocă în cadrul cooperării între autoritățile vamale;

- *constituirea unor centre comune de comandament poliție/vamă în regiunile de frontieră*, având în vedere atribuțiile specifice și conexe în aplicarea legii la frontierele naționale. Primul centru de acest gen a fost creat la Offenbergh între partea franceză și germană din Valea Rinului, urmat apoi de altele cu competențe similare între Italia și Franța, între Olanda, Belgia și Germania, între Polonia și Germania și între Ungaria și Austria;

- *extinderea competențelor Europol în sectoarele de activitate unde s-a constatat creșterea riscului potențial de criminalitate*. Comisia a propus un amendament la Convenția Europol pentru lărgirea câmpului de acțiune a acestui organism și în alte sectoare de criminalitate (de exemplu falsificarea monedei unice europene - Euro - după anul 2002).

- *derularea Programului O.I.S.I.N.*, finanțat din bugetul Uniunii Europene, ce vizează mai multe proiecte din domeniul cooperării polițienești. Scopul acestui Program este de a stimula cooperarea între polițiștii din statele membre, de a-i familiariza cu sistemele juridice și practicile din cadrul țărilor U.E., de a realiza pregătirea, formarea și schimbul de informații și competențe între aceștia.

După intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona anume în domeniul cooperării judiciare și polițienești în materie penală a fost înregistrat progresul cel mai important, prin consolidarea a patru direcții în vederea consolidării cooperării statelor membre: recunoașterea reciprocă; apropierea legislațiilor penale; Europol, Eurojust și Parchetul European; schimbul de informații.²⁴⁷ În termenii art. 67 alin. (3) al Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene²⁴⁸, *Uniunea acționează pentru a asigura un înalt nivel de securitate prin măsuri de prevenire a criminalității, a rasismului și a xenofobiei, precum și de combatere a acestora, prin măsuri de coordonare și de*

²⁴⁷ Brière, C., Dony, M. *Droit de l'Union européenne* 8e édition, Éditions de l'Université de Bruxelles, 2022. 922 p.

²⁴⁸ Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (versiune consolidată). In: *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* C 202/49

cooperare între autoritățile polițienești și judiciare și alte autorități competente, precum și prin recunoașterea reciprocă a deciziilor judiciare în materie penală și, după caz, prin apropierea legislațiilor penale.

La 5 aprilie 2011 a fost adoptată Directiva Parlamentului European și a Consiliului privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia²⁴⁹, prin care adoptă o abordare integrată, holistică și de respectare a drepturilor omului cu privire la combaterea traficului persoane și ar trebui implementată ținând seama de Directiva 2004/81/CE a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind permisul de ședere eliberat resortisanților țărilor terțe care sunt victime ale traficului de persoane sau care au făcut obiectul unei facilitări a imigrației ilegale și care cooperează cu autoritățile competente (2) și de Directiva 2009/52/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 18 iunie 2009 de stabilire a standardelor minime privind sancțiunile la adresa angajatorilor de resortisanți din țări terțe aflați în situație de ședere ilegală.. Obiectivele principale ale directivei sunt o prevenire și o urmărire penală mai riguroase, precum și o mai bună protecție a drepturilor victimelor. De asemenea, în directivă, diferitele forme de trafic sunt înțelese contextual, cu scopul abordării fiecărei forme prin intermediul celor mai eficiente măsuri.

Directiva face trimitere la Protocolul din 2000 al Organizației Națiunilor Unite privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția ONU împotriva criminalității transnaționale organizate și la Convenția din 2005 a Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane recunoscute ca fiind etape cruciale în procesul de consolidare a cooperării internaționale împotriva traficului de persoane. Pentru a evita suprapunerea eforturilor, ar trebui sprijinită coordonarea dintre organizațiile internaționale competente în materie de măsuri împotriva traficului de persoane.

În cele ce urmează ne vom expune asupra necesității participării Republicii Moldova în cadrul instituționalizat de cooperare în vederea contracarării la scară națională a fenomenului traficului de ființe umane, aceasta fiind condiționată de contextul regional conflictual.

Este necesar să constatăm că statistica din Republica Moldova privind numărul infracțiunilor săvârșite împotriva traficului de copii este în descreștere, astfel putem constata că actele normativ-juridice ale Republicii Moldova au receptat exigențele și standardele internaționale și europene referitor la prevenirea și combaterea traficului de ființe umane. Pentru

²⁴⁹ Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului. In: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 101/1

securitatea statului, este necesar de a interveni până la apariția amenințărilor, aceasta se asigură prin măsurile de prevenire.²⁵⁰

Totodată, criza umanitară din Ucraina, generată de războiul pe teritoriul său, a determinat migrația persoanelor spre statele Uniunii Europene. Numărul mare de persoane care traversează hotarele Republicii Moldova, lipsa de experiență managerială în contextul situațiilor de criză, de asemenea proporții, pe de o parte, dar și vulnerabilitatea economică, socială și de alt gen a refugiaților din Ucraina, pe de altă parte, contribuie la creșterea cazurilor de trafic de ființe umane.²⁵¹

Cu referire la participarea Republicii Moldova la programele și activitatea organizațiilor internaționale și regionale în domeniul luptei cu traficul de ființe umane, este necesar să menționăm că procesul este dictat de cursul oficial spre integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană, adoptat de autoritățile naționale²⁵², exprimat fiind în măsuri întreprinse *ab initio* în această direcție.

Printre Prioritățile Planului de Acțiuni Uniunea Europeană-Moldova²⁵³ găsim intensificarea luptei împotriva crimei organizate, inclusiv traficului de ființe umane. Astfel Republica Moldova s-a angajat să dezvolte și să implementeze cadrul legislativ adecvat pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane, precum și pentru rezolvarea problemelor cu care se confruntă victimele traficului; Să revizuiască legislația antitrafic, inclusiv elementele relevante prevăzute în noile coduri penale și de procedură penală în scopul conformării depline la standardele internaționale privind drepturile omului; Să intensifice cooperarea în cadrul organizațiilor internaționale relevante în acest domeniu (OSCE, ONU); Să ratifice unele instrumente internaționale relevante cum este Convenția ONU împotriva crimei organizate transnaționale („Convenția Palermo”) și a protocoalelor sale în scopul prevenirii, suprimării și pedepsirii traficului de persoane, în special de femei și copii; Să consolideze lupta împotriva traficului de ființe umane, în special a femeilor și copiilor și contrabanda cu migranți ilegali, la fel ca și activitățile de prevenire a traficului de ființe umane și reintegrarea victimelor acestui trafic.

²⁵⁰ Danila, V., Nastas, A. Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane în Republica Moldova. In: Simpozion științific al tinerilor cercetători, Ed. 19, 16-17 aprilie 2021, Chișinău. Chișinău Republica Moldova: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2021, Ediția 19, Vol.2, pp. 207-210. ISBN 978-9975-155-42-7, p. 210.

²⁵¹ Nastas, A., Cazacu, D. Contribution of public authorities to the prevention of trafficking in human beings in the context of the humanitarian crisis. In: Adapting Public Services to the Technological Challenges and to the Business Environment Expectations, Ed. Ediția a 3-a, 8 decembrie 2023, Chișinău. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2023, Ediția a 3-a, pp. 69-70.

²⁵² Programul de activitate al Guvernului pe anii 2005-2009 „Modernizarea țării - bunăstarea poporului” și, respectiv, Planul de acțiuni pe anii 2005-2009 al Programului Guvernului „Modernizarea țării-bunăstarea poporului”

²⁵³ Planul de Acțiuni UE-Moldova din 22-02-2005. In: Tratatul Internațional Nr. 38 art. 402 din 30-12-2006. În vigoare pentru Republica Moldova din 22 februarie 2005.

Cu referire la cadrul instituțional în domeniu, coordonarea activității de prevenire și combatere a traficului de ființe umane se realizează de către Comitetul național pentru combaterea traficului de ființe umane, organ consultativ al Guvernului Republicii Moldova.

Printre atribuțiile Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane figurează: realizarea coordonării activităților de prevenire și combatere a traficului de ființe umane, precum și cooperarea cu autoritățile publice, cu organizațiile internaționale și neguvernamentale, alte agenții și reprezentanți ai societății civile; înaintarea Guvernului a propunerilor privind principiile politicii de stat în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane și recomandări orientate spre perfecționarea activității de depistare și lichidare a cauzelor și condițiilor care contribuie la apariția traficului de ființe umane și realizarea activităților de trafic de ființe umane; colectarea și analiza informațiilor despre dimensiunile, starea și tendințele traficului de ființe umane la nivel național; elaborarea propunerilor de perfecționare a legislației în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane și protecției victimelor acestui trafic .

Activitatea organelor procuraturii începând cu anul 2006 a fost marcată de cerințele ce decurg din prevederile Legii privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane. În acest sens în luna februarie a fost aprobat, de către Procurorul General, Planul de implementare a prevederilor Legii menționate și a fost instituită secția de prevenire și combatere a traficului de ființe umane în cadrul Direcției de conducere a urmăririi penale care exercită atribuții de prevenire și combatere a traficului de ființe umane, coordonează și conduce urmărirea penală în cauze legate de trafic cărei urmărire penală este exercitată de Centrul pentru Prevenirea Traficului de Persoane a MAI.

La 02.10.2006 Procurorul General a adoptat ordinul nr.251/15 privind interacțiunea dintre subdiviziunile organelor Procuraturii în domeniu prevenirii și combaterii traficului de ființe umane. Prin acest ordin procurorii teritoriali și specializați au fost obligați să desemneze câte un procuror responsabil de aplicarea și respectarea în teritoriu a legislației privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane care reies din cerințele fișei de postului, anexă la ordin. Monitorizarea, evaluarea și evidența cazurilor privind traficul de ființe umane începând de la pornirea urmăririi penale, terminând cu sentința judecătorească definitivă, precum și asistența metodologică este asigurată de secția de prevenire și combatere a traficului de ființe umane²⁵⁴.

În activitatea procesual-penală de investigare a infracțiunilor de trafic de ființe umane, planificarea acțiunilor procesuale reprezintă un element esențial pentru asigurarea eficienței

²⁵⁴ Bejan O., Butnaru Gh., „Traficul de ființe umane”, Ed. „Pontos”, Chișinău, 2002, p. 38.

urmăririi penale. Această planificare este realizată de procuror în cooperare cu ofițerii de urmărire penală, prin elaborarea unui plan de acțiuni adaptat obiectului probațiunii, care are în vedere circumstanțele ce urmează a fi stabilite potrivit dispozițiilor art. 96 din Codul de procedură penală.

În cauzele având ca obiect traficul de ființe umane, stabilirea succesiunii acțiunilor procesuale nu poate urma în mod rigid ordinea prevăzută de norma procesuală, întrucât aceasta este condiționată de particularitățile fiecărei cauze și de strategia de investigare adoptată, fie că este vorba despre o abordare reactivă, proactivă sau una de subminare a activității infracționale.

Indiferent de metoda de investigare aleasă, printre măsurile prioritare se numără protejarea victimelor și asigurarea securității acestora, precum și identificarea și reținerea persoanelor suspecte. În acest cadru, informațiile operative deținute de procuror și de ofițerii de urmărire penală au un rol determinant în procesul de planificare, fiind justificată, în anumite situații, implicarea structurilor operative de investigație.

În ipoteza în care nu se impun intervenții imediate, planificarea acțiunilor procesuale trebuie să se fundamenteze pe criterii de utilitate și eficiență, având ca finalitate identificarea completă a rețelei infracționale și administrarea, în măsura posibilului, a unui probatoriu concludent și pertinent, apt să susțină tragerea la răspundere penală a tuturor persoanelor implicate.²⁵⁵

4.2. Cooperarea judiciară europeană în materia prevenirii și combaterii traficului de ființe umane

TFU devine cu timpul o problemă majoră pe scena națională, regională și internațională. În special afectate, țările occidentale sunt în general recunoscute ca „elevi buni” în lupta împotriva traficului de persoane de către comunitatea internațională.²⁵⁶ Prin urmare, în acest paragraf ne propunem să deducem ”bunele practici” în vederea uniformizării elaborării și aplicării legislației în domeniu.

Pericolul din ce în ce mai mare determinat de creșterea criminalității transnaționale, necesitatea prevenirii și combaterii acestora cu mai multă eficiență într-un cadru organizat la nivel mondial, au determinat adoptarea unor instrumente regionale care să unifice eforturile statelor lume pentru a opri fenomenul. Astfel, nevoia de cooperare între state a apărut treptat pentru predarea sau primirea persoanelor care au comis infracțiuni pe teritoriul unui stat, apoi s-au refugiat

²⁵⁵ „Planificarea investigațiilor în cazul cercetării infracțiunilor de trafic de ființe umane” Autor: Jitariuc V., 2018 https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/202-206_18.pdf

²⁵⁶ Sarah Roux, Lutter contre la traite des êtres humains : une analyse comparative de l'action publique de la France et des Pays-Bas. Thèse de doctorat. Bodeaux, 12/04/2023.

în alt stat pentru a evita urmărirea penală, judecarea sau executarea pedepsei. De asemenea, condamnarea unei persoane într-un stat, urmată de executarea pedepsei în statul al cărui cetățean este, presupune ca necesitate cooperarea dintre cele două state pentru recunoașterea hotărârii străine și executarea acesteia.²⁵⁷

În ceea ce privește acțiunea Uniunii Europene în contracararea fenomenului periculos tratat în prezenta teză, vom remarca două faze. Prima, care a venit dintr-o viziune în primul rând de securitate, a constat în abordarea luptei împotriva traficului ca vizând obiectivele represiunii, pe de o parte, și lupta împotriva imigrației ilegale, pe de altă parte. A doua fază poate fi caracterizată din 2005 sub conducerea Comisiei, s-a manifestat prin promovarea unei abordări integrate, susținută în Comunicarea „Lupta împotriva traficului de ființe umane – abordare integrată și propuneri de plan de acțiune” ce s-a concretizat cu adoptarea unui prim plan de acțiune la 9 decembrie 2005. Ulterior au fost adoptate diferite texte programatice și a fost inițiat un proces de evaluare.²⁵⁸

Noul imbold dat de Tratatul de la Amsterdam și actele constitutive ale Uniunii Europene introduse pentru crearea unui spațiu de securitate, libertate și justiție din Europa au oferit cetățenilor un sentiment de siguranță, au consolidat cooperarea magistraților, polițiștilor și în domeniul judiciar penal și au oferit toate instrumentele pentru armonizarea legislațiilor naționale.

Consiliul de la Tampere, așa cum am stabilit în paragraful precedent, a recomandat o apropiere eficientă și globală a luptei contra tuturor formelor de criminalitate transnațională care să permită atingerea unei dezvoltări echilibrate, la scară comunitară, a măsurilor luate împotriva crimei organizate, fapt ce a determinat instituțiile Uniunii Europene să acționeze pentru:

- definirea conceptului de „crimă organizată” și elaborarea de sancțiuni comune care să vizeze printre altele, traficul de stupefiante, corupția, cybercriminalitatea, traficul cu ființe umane, pornografia pe Internet etc;
- crearea unei societăți informaționale în deplină siguranță care să facă față atacurilor criminalității informatice, prin promovarea cooperării statelor membre, între forțele polițienești, autoritățile judiciare, organizațiile nonguvernamentale și ale altor instituții cu competențe în domeniu;
- luarea unor măsuri suplimentare și eficiente pentru combaterea falsificării monedei „euro”;

²⁵⁷ Airapetean, A., Corsei, A., Ștefănoaia, M.-A., The European Investigation Order Instrument of International Judicial Cooperation in Criminal Matters. In: Acta Universitatis Danubius vol. 17, No. 2/2021, ISSN: 1844-8062 pp. 114-129, p. 115.

²⁵⁸ Lavaud-Legendre, B. Exploitation et traite des êtres humains : la place du tiers. Droit. Université de Bordeaux, 2020. fftetl-03033840f 177 p. p. 80.

- elaborarea unei politici adecvate de prevenire a infracționalității, inclusiv a crimei organizate.

Într-o formă instituționalizată de cooperare interstatală, întemeiată pe valorile respectării demnității umane, libertății, democrației, egalității, statului de drept, precum și pe respectarea drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor care aparțin minorităților, cum este Uniunea Europeană, este imperioasă crearea instrumentarului juridic adecvat și eficient în sensul realizării obiectivelor fixate de actele constitutive ale organizației.

În temeiul prevederilor art. 79 TFUE, Uniunea dezvoltă o politică comună de imigrare, al cărei scop este de a asigura, în toate etapele, gestionarea eficientă a fluxurilor de migrare, tratamentul echitabil al resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere legală în statele membre, precum și prevenirea imigrării ilegale și a traficului de persoane și combaterea susținută a acestora. În acest sens, Parlamentul European și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară, adoptă măsuri inclusiv în domeniul combaterii traficului de persoane, în special de femei și copii.

Potrivit prevederilor art. 82 TFUE, cooperarea judiciară în materie penală în cadrul Uniunii se întemeiază pe *principiul recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești* și a deciziilor judiciare și include apropierea actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale statelor membre în domeniile prevăzute.

Suplimentar, potrivit prevederilor art. 70 TFUE, în anumite cazuri prevăzute de tratat, Consiliul, la propunerea Comisiei, poate adopta măsurile de stabilire a condițiilor în care statele membre, în colaborare cu Comisia, realizează o evaluare obiectivă și imparțială a punerii în aplicare, de către autoritățile statelor membre, a politicilor Uniunii prevăzute, în special în scopul de a favoriza aplicarea deplină a principiului recunoașterii reciproce. Parlamentul European și parlamentele naționale sunt informate cu privire la conținutul și rezultatele evaluării.

Mai mulți factori trebuie să faciliteze recunoașterea mutuală și încrederea mutuală: măsurile de apropiere a legislațiilor; politicile Uniunii în domeniul spațiului de libertate, securitate și justiție; adoptarea măsurilor destinate susținerii formării magistraților și personalului din justiție; carta drepturilor fundamentale. În pofida importanței principiului recunoașterii mutuale în materie penală, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a reușit, în materie de azil, să-i recunoască o anumită atenuare, în special atunci când executarea unui mandat de arest european este susceptibilă de a constitui un risc real și individual de violare a drepturilor fundamentale a persoanei căutate.²⁵⁹

²⁵⁹ Brière, C., Dony, M. *Droit de l'Union européenne* 8e édition, Éditions de l'Université de Bruxelles, 2022. 922 p. p. 546.

Cu referire la apropierea legislațiilor, demarăm expunerea conținutului prin trimiterea la prevederile art. 83 alin. 1) TFUE, ce prevede că Parlamentul European și Consiliul, hotărând prin directive în conformitate cu procedura legislativă ordinară, pot stabili norme minime cu privire la definirea infracțiunilor și a sancțiunilor în domenii ale criminalității de o gravitate deosebită de dimensiune transfrontalieră ce rezultă din natura sau impactul acestor infracțiuni ori din nevoia specială de a le combate pornind de la o bază comună. Aceste domenii ale criminalității sunt următoarele: terorismul, traficul de persoane și exploatarea sexuală a femeilor și a copiilor, traficul ilicit de droguri, traficul ilicit de arme, spălarea banilor, corupția, contrafacerea mijloacelor de plată, criminalitatea informatică și criminalitatea organizată.

În funcție de evoluția fenomenului infracțional, Consiliul este abilitat să adopte decizii prin care să identifice și alte domenii ale criminalității ce necesită intervenție la nivelul Uniunii Europene. O astfel de decizie este adoptată în unanimitate, cu aprobarea prealabilă a Parlamentului European, reflectând importanța unui consens politic larg în materia cooperării penale.

Procesul de apropiere a legislațiilor penale ale statelor membre ale **Uniunea Europeană** vizează atât dreptul penal procedural, cât și dreptul penal material. În cadrul prezentei cercetări, analiza se concentrează exclusiv asupra armonizării dreptului penal material, având în vedere relevanța acesteia pentru definirea și sancționarea infracțiunii de trafic de ființe umane.

În vederea realizării obiectivelor stabilite prin actele constitutive ale Uniunii Europene, a fost adoptată **Directiva 2011/36/UE**, analizată anterior în cuprinsul lucrării. Având caracter obligatoriu, această directivă instituie în sarcina statelor membre obligații pozitive clare, inclusiv în ceea ce privește reglementarea națională a infracțiunii de trafic de ființe umane.

În acest sens, Directiva prevede că exploatarea activităților de cerșit, inclusiv utilizarea la cerșit a unei persoane traficate aflate într-o stare de dependență, intră în sfera traficului de ființe umane doar în măsura în care sunt întrunite toate elementele definitorii ale muncii sau serviciilor forțate. În lumina jurisprudenței relevante, validitatea oricărui consimțământ aparent al persoanei de a presta o astfel de activitate trebuie evaluată de la caz la caz. Cu toate acestea, atunci când este implicat un copil, orice posibil consimțământ este lipsit de relevanță juridică.

Totodată, definiția consacrată de Directivă include traficul de ființe umane în scopul prelevării de organe, calificat drept o încălcare gravă a demnității umane și a integrității fizice a persoanei, precum și alte practici, precum adopția ilegală sau căsătoria forțată, în măsura în care acestea întrunesc elementele constitutive ale traficului de persoane.

Directiva 2011/36/UE vizează, de asemenea, armonizarea sancțiunilor penale aplicabile. Astfel, în situațiile în care infracțiunea este comisă în circumstanțe agravante — de exemplu, împotriva unei victime deosebit de vulnerabile — sancțiunea penală trebuie să reflecte gravitatea

sporită a faptei. Categoria persoanelor deosebit de vulnerabile include, cel puțin, toți copiii, iar evaluarea vulnerabilității poate avea în vedere și alți factori, precum sarcina, sexul, starea de sănătate sau existența unui handicap.

În plus, atunci când infracțiunea prezintă un caracter deosebit de grav — cum ar fi situațiile în care viața victimei a fost pusă în pericol, ori când fapta a implicat acte grave de violență, precum tortura, administrarea forțată de medicamente sau droguri, violul ori alte forme severe de violență psihologică, fizică sau sexuală, sau a generat prejudicii deosebit de grave — acest aspect trebuie reflectat prin aplicarea unor sancțiuni penale mai severe. De asemenea, la individualizarea și executarea pedepsei, autoritățile judiciare pot ține seama de gravitatea concretă a infracțiunii comise.

Cu referire la răspunderea persoanelor juridice pentru infracțiunea de trafic de ființe umane, directiva stipulează că statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că poate fi angajată răspunderea persoanelor juridice pentru infracțiunile menționate, care au fost săvârșite în beneficiul lor de către orice persoană, acționând în nume propriu sau în calitate de membru al unui organism al persoanei juridice în cauză, care are o funcție de conducere în cadrul persoanei juridice respective, pe baza: (a) unei împuterniciri din partea persoanei juridice; (b) a unei prerogative de a lua decizii în numele persoanei juridice respective; sau (c) a unei prerogative de a exercita control în cadrul persoanei juridice.

Coordonarea cercetării și urmăririi penale în cauzele de trafic de persoane, se stipulează în conținutul Directivei, ar trebui să fie facilitată de o cooperare consolidată cu Europol și Eurojust, de înființarea de echipe comune de anchetă, precum și de punerea în aplicare a Deciziei-cadru 2009/948/JAI a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind prevenirea și soluționarea conflictelor referitoare la exercitarea competenței în cadrul procedurilor penale.

Cât privește cadrul instituțional al Uniunii Europene, este cazul să menționăm că Consiliul European, în cadrul Reuniunii Speciale de la Tampere din 15-16 octombrie 1999, consacrarea creării spațiului de libertate, securitate și justiție, în care fiecare cetățean al Europei, să se poată adresa tribunalelor și autorităților din statele membre, tot atât de ușor, așa cum o face în propriul stat²⁶⁰. Pe această linie de gândire s-a situat pe timpuri propunerea Comisiei Europene (preocupată să găsească un mecanism eficient pentru combaterea fraudei în detrimentul intereselor financiare europene), de înființare a instituției Procurorului European sau a Ministerului Public European. În acest sens a fost întocmită o Carte verde, care a abordat problema statutului juridic și a modului

²⁶⁰ Ponta, V., Coman, D., *Instituția, procurorul european o realitate?* în Revista de Drept Public, nr. 3/2003, p. 61

de organizare a acestei instituții, cât și pe cele privind incriminările, procedurile și controlul său jurisdicțional ²⁶¹.

Stabilirea unei noi structuri instituționale - Oficiul procurorului European, în cadrul EUROJUST, a fost reglementată și de Constituția Uniunii Europene, ce nu a intrat în vigoare.

Prin crearea acestei instituții s-a urmărit înlăturarea fragmentării din activitatea de aplicare a legii în spațiul european, revitalizarea activității de cooperare judiciară între statele membre, reorganizarea activității de investigare în cadrul instituțiilor Comunității și, nu în ultimul rând, respectarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor. Cum nici unul din Tratatul existente ale Comunităților Europene nu oferea vreo bază legală pentru o zonă europeană de aplicare a legii ce implică autoritatea judiciară comună, cum ar fi aceea a Procurorului european, propunerea a dobândit forță juridică s-a materializat o dată cu semnarea Tratatului constituind o Constituție pentru Europa. ²⁶²

Dacă prin Cartea Verde, competența materială a procurorului era limitată la protecția intereselor financiare ale Comunității, în Constituție este prevăzută prin amendamentele acesteia, prin includerea și a altor infracțiuni grave. Totodată, Procurorul european, având jurisdicție pe întreg teritoriul Comunității Europene, are atribuții concrete: ia decizii privind managementul centralizat al investigației și al anchetei în spațiul comunitar, are posibilitatea să administreze probe împotriva acuzatului; procurorul va fi de asemenea responsabil pentru conducerea și coordonarea anchetei.

Apariția instituției Procurorului European – motor principal al construcției europene în lupta împotriva fenomenului infracțional transeuropean, reflectă efortul de realizare a spațiului judiciar european – premisă pentru oferta Uniunii Europene : de a oferi cetățenilor săi un spațiu de libertate, securitate și justiție. ²⁶³

Eurojust

Prin decizia Consiliului European din 14 decembrie 2000, s-a înființat Unitatea provizorie de cooperare judiciară, în scopul de a întări lupta împotriva formelor grave de crimă organizată și coordonarea eforturilor depuse de state în derularea investigațiilor potrivit dreptului intern și obligațiilor asumate la nivel internațional ²⁶⁴.

²⁶¹ Comisia Europeană-OLAF, Cartea verde privind protecția penală a intereselor financiare ale Comunității Europene și înființarea instituției Procurorului european-proiect, Bruxelles, 2001

²⁶² Bogdan, C. *Perspective privind cooperarea polițienească și cooperarea judiciară în materie penală, în lumina Tratatului de la Lisabona* <https://old.mpublic.ro/jurisprudenta/publicatii/cooperarea.pdf> , p. 188.

²⁶³ Ibidem.

²⁶⁴ „Crearea Eurojust Comunicatul Comisiei Comunităților Europene”, Angela Nicolae, articol inserat în Culegerea de materiale, Proiectul Tempus JEP14219-99 cu titlul, „Lupta împotriva corupției și criminalității organizate”, p. 154, Ed. Lumina Tipo.

În spațiul european apariția Eurojust a marcat o măsură necesară pentru întărirea cooperării judiciare în materie penală și o mai bună colaborare între magistrați, care până în 2002 erau supuși unor reguli de procedură stricte și complexe în administrarea actului de justiție.

Până la constituirea Eurojust se afirma că „*Europa unităților de poliție a avansat mai repede decât cea a magistraților*”, deoarece poliștii au inițiat cu mai mare ușurință inițiative de cooperare și au derulat activități transfrontaliere în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu cu mai mare eficiență.

Eurojust, ca organ al Uniunii Europene a fost înființat prin decizia Consiliului European (2002/187/JAI), la data de 28 februarie 2002.

Astăzi Eurojust colaborează cu autoritățile naționale pentru a combate o gamă largă de infracțiuni transfrontaliere grave și complexe care implică două sau mai multe țări. Agenția coordonează răspunsul judiciar la amenințările din ce în ce mai numeroase din Europa, permițând statelor membre să fie cu un pas înaintea infractorilor, concentrându-se în principal pe grupurile de criminalitate organizată. Cazurile sesizate la Eurojust implică adesea mai multe tipuri de infracțiuni. Totodată, printre infracțiunile de interes prioritar regăsim traficul de persoane, introducerea ilegală de migranți ș.a.

Eurojust asigură asistență operațională personalizată pe parcursul diferitelor etape ale investigațiilor penale transfrontaliere, oferind: răspunsuri prompte; un serviciu de coordonare permanentă care funcționează 24 din 24, șapte zile pe săptămână; legături către omologii principali; și asistență la întocmirea cererilor de cooperare judiciară, inclusiv traduceri oficiale.²⁶⁵

Raportul Eurojust privind traficul de persoane, publicat în februarie 2021, analizează 91 de cazuri de trafic de persoane și rezultatele a 59 de echipe comune de anchetă. Raportul concluzionează că, pentru a oferi mai multă asistență victimelor traficului de persoane, este necesară o cooperare judiciară transfrontalieră și mai rapidă. Implicarea mai din timp a Eurojust și un număr mai mare de cazuri înaintate agenției vor contribui la o mai bună coordonare a anchetelor și la obținerea unei imagini mai complete a rețelelor infracționale care acționează la nivel internațional și care exploatează adesea victime tinere și vulnerabile. Raportul oferă bune practici pentru statele membre și evidențiază asistența practică pe care a acordat-o și va continua să o acorde, de exemplu, în ceea ce privește soluționarea conflictelor de jurisdicție și facilitarea executării ordinelor europene de anchetă. Eurojust s-a angajat să pună în aplicare noua Strategie a UE privind combaterea traficului de persoane (2021-2025), adoptată în aprilie 2021. În cadrul

²⁶⁵ European Union Agency for Criminal Justice Cooperation, <https://www.eurojust.europa.eu/ro/about-us/what-we-do>

reuniunii sale anuale privind introducerea ilegală de migranți, agenția a avut ocazia de a discuta despre sprijinul său operațional pentru punerea în aplicare a acestei strategii, de la protejarea și capacitatea victimelor până la traducerea în justiție a traficanților. O parte a reuniunii a fost dedicată traficului de persoane, la care a participat noul coordonator al UE pentru combaterea traficului de persoane. De asemenea, a fost subliniată importanța rolului și a strategiei Eurojust în ceea ce privește continuarea cooperării cu țările terțe în acest domeniu. Într-un raport comun publicat la 18 octombrie 2021, cu ocazia celei de a 15-a Zile Europene a Luptei împotriva Traficului de Persoane, JHAAN a prezentat pentru prima dată o imagine de ansamblu completă a acțiunilor agențiilor de depistare și protejare a victimelor traficului de persoane. Raportul urmărește să sensibilizeze mai mult statele membre cu privire la potențialul agențiilor de a contribui la identificarea din timp și la protecția victimelor și le încurajează să apeleze la agenții în toate etapele prevenirii, anchetelor, operațiunilor și procedurilor judiciare.

Raportul Eurojust menționează că, în februarie 2021, o rețea implicată în munca disimulată a cetățenilor moldoveni, care lucrau sub identități false pe șantiere de construcții din Franța, a fost destructurată ca urmare a unei echipe comune de anchetă, sprijinite de Eurojust, între autoritățile judiciare franceze, române și moldovene.²⁶⁶

În speță, victimelor le-au fost ridicate actele de identitate, fiind înlocuite la un moment dat cu acte românești falsificate. Cei 100-150 muncitorii ilegali moldoveni au fost plătiți cu salariul minim francez, dar programul lor de muncă săptămânal a depășit cu mult cele 35 de ore legale, subcotând concurența loială în sectorul construcțiilor.

Investigațiile au urmărit trei direcții: în TFU și angajări ascunse în Franța, spălarea banilor în România, autoritățile moldovenești investigând furnizarea de acte de identitate false.

În timpul unei zile de acțiune, au fost arestate 38 de persoane, au fost înghețate 11 conturi bancare și au fost confiscate 15 autoturisme de lux și 100 000 EUR în numerar. Eurojust a sprijinit ziua de acțiune și a oferit asistență la executarea ordinelor europene de anchetă și a cererilor de asistență judiciară reciprocă, în coordonare cu autoritățile moldovene.

În acest context este important să menționăm că România, în calitate de stat membru al Uniunii Europene, dezvoltă o cooperare intensă cu Eurojust bazată pe:

- schimbul de informații și asistență tehnică;
- realizarea echipelor comune de investigație

²⁶⁶ Raportul anual al Eurojust, 2021. <https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/eurojust-annual-report-2021-ro.pdf>

- realizarea cu celeritate și profesionalism a comisiilor rogatorii solicitate de Eurojust;
- accesul la punctul de documentare și informare al Eurojust;
- organizarea de seminarii și conferințe în vederea instruirii.

Eurojust devine pe zi ce trece un loc de armonizare a competențelor, a experiențelor, unde se stabilesc schimburi de informații, contacte personale și directe cu punctele de contact din rețeaua judiciară europeană și cu autoritățile naționale, toate aceste acțiuni ducând la o mai bună coordonare a activităților de investigare și la consolidarea cooperării judiciare în materie penală.

La 19 iunie 2014 a fost semnat acordul de cooperare între Republica Moldova și Eurojust cu scopul de a întări cooperarea între Republica Moldova și Eurojust în combaterea infracțiunilor grave, în special crima organizată și terorismul. Acordul reglementează aspecte privind Procurorul de legătură cu Eurojust; Magistratul de legătură al Eurojust; Punctul de contact pentru Eurojust; Întâlnirile operaționale și strategice; Schimbul de informații; Securitatea informațională; Consultările periodice .

În ceea ce privește perspectivele aderării **Republica Moldova** la Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție, în contextul obiectului prezentei cercetări, se impune evidențierea evoluțiilor la nivel național care demonstrează, în mod gradual, receptivitatea autorităților publice față de inițiativele europene regionale în materia prevenirii și combaterii traficului de ființe umane.

Primele demersuri instituționale orientate spre combaterea migrației ilegale în Republica Moldova au fost strâns corelate cu acțiunile îndreptate împotriva traficului de ființe umane. Inițiativa în acest domeniu a aparținut, în principal, organizațiilor internaționale, preocupate în special de fenomenul traficului de femei în scopul exploatarei sexuale. Având în vedere recomandările formulate de aceste organizații, precum și realitățile socio-economice existente, printr-o decizie a Guvernului Republicii Moldova din luna mai 2000 a fost constituit Grupul Național de Combatere a Traficului de Persoane, conceput ca partener național în cadrul proiectelor derulate de **Organizația Internațională pentru Migrație** în domeniul combaterii traficului de ființe umane.

Concomitent, a fost elaborat un Plan de Acțiuni pentru combaterea traficului de ființe umane, document strategic care a pus accent pe cooperarea interinstituțională și pe implicarea activă a organizațiilor neguvernamentale. În aceeași perioadă a fost instituit un grup de lucru permanent, format din reprezentanți ai ministerelor, membri ai Parlamentului și ai societății civile. Totodată, în structura Ministerului Afacerilor Interne a fost creat Departamentul pentru Combaterea Crimei Organizate, în cadrul căruia funcționează Centrul pentru Combaterea

Traficului de Ființe Umane, iar în luna august 2005 a fost adoptat un nou Plan Național de Acțiuni în acest domeniu.

Autoritățile naționale au întreprins o serie de măsuri menite să reducă amploarea traficului de persoane, printre care se numără informarea populației cu privire la riscurile migrației ilegale sau nereglementate și la consecințele traficului de ființe umane în scopul exploatării prin muncă ori al exploatării sexuale. De asemenea, a fost intensificat controlul asupra activității agențiilor turistice și a celor de plasare a forței de muncă peste hotare, fiind prevăzute sancțiuni pentru persoanele implicate în recrutarea, organizarea și transportarea victimelor traficului. Cu toate acestea, au persistat îngrijorări semnificative privind lipsa de consecvență a autorităților moldovenești în sancționarea funcționarilor publici care facilitează sau tolerează migrația ilegală și traficul de ființe umane în vederea exploatării externe.

Aceste deficiențe au determinat **Departamentul de Stat al Statelor Unite ale Americii** să retrogradeze Republica Moldova, în raportul său din anul 2007 privind combaterea traficului de ființe umane, din categoria a doua în categoria a treia a statelor, considerate ca depunând eforturi insuficiente sau predominant formale în combaterea acestui fenomen.

Cu toate acestea, în ultimii ani se pot observa anumite evoluții pozitive în gestionarea proceselor migraționiste și în combaterea traficului de ființe umane în Republica Moldova, evoluții datorate, în mare măsură, cooperării consolidate cu **Uniunea Europeană**. În același timp, este necesară o analiză critică și aprofundată a factorilor care continuă să limiteze eficacitatea reglementării migrației și a mecanismelor de prevenire și combatere a traficului de ființe umane, în vederea alinierii reale și durabile la standardele Spațiului de Libertate, Securitate și Justiție.²⁶⁷

Cu toate că cooperarea internațională la nivel operațional a crescut considerabil în urma participării organelor de drept ale Moldovei la diferite structuri regionale și internaționale, în prezent încă nu sunt folosite la capacitate maximă posibilitățile conlucrării cu autoritățile competente ale altor state, cu structurile internaționale competente indicate mai devreme în prezenta lucrare. În continuare există probleme în urmărirea penală a complicilor și traficantilor aflați în altă țară.

În acest context, Republica Moldova și-a consolidat un mecanism de protecție împotriva acestui fenomen prin instituirea unor instrumente legale – măsuri speciale de anchetă. În cele mai

²⁶⁷ „Tendințe și politici migraționiste în regiunea mării negre: cazurile R. Moldova, româniei și ucrainei – Chișinău”, 2008 http://www.viitorul.org/files/Migratia_rom_final.pdf

multe cazuri, numai prin aceste acțiuni desfășurate de ofițerii de anchetă este posibilă descoperirea sau arestarea persoanelor implicate în traficul de persoane.²⁶⁸

Problema ducerii la bun sfârșit a urmăririi penale calitative și condamnării traficantilor necesită mai mult timp și dotare tehnică și financiară decât au ofițerii în momentul de față.

Intensificarea informării societății civile în vederea implicării active în soluționarea problematicilor asociate traficului de ființe umane, asumarea responsabilităților față de victime și îndeplinirea obligațiilor de protecție și asistență, precum și consolidarea capacităților instituționale ale organelor de drept prin instruire specializată și dotare adecvată constituie acțiuni esențiale pentru implementarea eficientă a prevederilor Planului de Acțiuni **Uniunea Europeană – Republica Moldova**. Aceste demersuri trebuie susținute de o cooperare constantă și eficientă cu partenerii regionali și internaționali și completate de politici socio-economice orientate spre reducerea sărăciei și a șomajului, factori care amplifică vulnerabilitatea față de traficul de persoane.

Statul deține un rol central în gestionarea și controlul fluxurilor migratorii, inclusiv în supravegherea intrării și ieșirii de pe teritoriul național a tuturor categoriilor de migranți, în prevenirea migrației ilegale în scop de muncă și în combaterea activităților desfășurate de persoane fizice sau juridice care intermediază în mod ilegal angajarea peste hotare. În acest sens, au fost promovate mai multe inițiative relevante, precum adoptarea unei abordări integrate a migrației în regiunile estice și sud-estice învecinate cu Uniunea Europeană, dezvoltarea parteneriatelor privind mobilitatea și migrația circulară, utilizarea Instrumentului European de Vecinătate și Cooperare, precum și implicarea activă în **Misiunea Uniunii Europene de Asistență la Frontieră**.

În același cadru se înscriu inițiative precum Sinergia Mării Negre, noile forme de cooperare cu statele terțe în domeniul azilului și migrației, instituirea Centrului Unic de Vize al Uniunii Europene, precum și încheierea Acordului privind facilitarea regimului de vize și a Acordului de readmisie.

În contextul finalizării Planului Individual de Acțiuni „Uniunea Europeană – Republica Moldova”, autoritățile moldovenești au propus inițierea unui nou cadru de cooperare cu Uniunea Europeană, solid fundamentat din punct de vedere politic și orientat spre asigurarea continuității reformelor necesare integrării europene. Deși Republica Moldova nu a solicitat calificarea acestui document drept un plan formal de aderare, obiectivul urmărit a fost includerea expresă a

²⁶⁸ Nastas, A., Cicală, A. Supervised Delivery: An Important Legal Tool to Fight Cross-Border Crime. In: ACROSS www.across-journal.com ISSN 2602-1463 Vol. 8 (4) 2024 Law and Litigation in the EU and the Candidate States. pp. 32-38, p. 32

prevederilor referitoare la accesul și exercitarea celor patru libertăți fundamentale oferite de Uniunea Europeană statelor aflate în proces de aderare.

Totodată, Republica Moldova și-a manifestat disponibilitatea de a participa, în calitate de stat-pilot, la proiectul privind migrația circulară, formulând propuneri și observații menite să optimizeze mecanismele de mobilitate și circulație a forței de muncă. În acest sens, au avut loc două runde de negocieri referitoare la desemnarea Republicii Moldova ca stat-pilot în cadrul parteneriatului privind migrația circulară și mobilitatea.

În luna iunie 2008, Republica Moldova a fost desemnată stat participant la implementarea unui proiect-pilot în domeniul migrației circulare, conceput pentru a evidenția importanța mobilității circulare a forței de muncă înalt calificate. Proiectul a pus accent pe activități de informare, conștientizare și formare profesională adaptate cerințelor pieței muncii din Uniunea Europeană, având ca obiectiv principal facilitarea revenirii și reintegrării persoanelor în statul de origine.

În completarea acestor demersuri, Republica Moldova a încheiat acorduri de readmisie cu state precum Cehia, Ungaria, Lituania, Polonia, România, Ucraina, Norvegia, Elveția și Italia, aceste inițiative înscriindu-se în cadrul Procesului de la Budapesta.

În paralel, în contextul cooperării regionale promovate prin Sinergia Mării Negre, Republica Moldova participă activ la inițiative comune orientate spre combaterea migrației ilegale, a contrabandei și a criminalității transfrontaliere, consolidarea și modernizarea sistemelor de control la frontieră, precum și îmbunătățirea mecanismelor de colectare, analiză și monitorizare a informațiilor relevante.²⁶⁹

Comisia Europeană sugerează instaurarea unui mecanism care să permită a stabili, la nivel european, care state pot reintroduce excepțional controalele la frontierele interne, chiar dacă sunt membre Schengen. Mecanismul va fi utilizat ca „ultimă soluție”, în situații critice, până la adoptarea unor noi măsuri”.

În prezent, Republica Moldova este preponderent un stat de origine și de tranzit în fenomenul traficului de ființe umane, însă o parte a populației continuă să fie afectată direct de diverse forme de exploatare. În intervalul analizat, se constată o diminuare semnificativă a numărului de victime adulte identificate. Astfel, în anul 2022 au fost înregistrate 107 victime adulte, dintre care 32 femei și 75 bărbați, comparativ cu anul 2021, când au fost raportate 312

²⁶⁹ „Tendințe și politici migraționiste în regiunea mării negre: cazurile r. moldova, româniei și ucrainei – CHIȘINĂU”, 2008 http://www.viitorul.org/files/Migratia_rom_final.pdf

victime adulte. Copiii victime în 2022 au fost 44 (43 fete/1 băiat).²⁷⁰ Victimele traficate în scopul exploatării prin muncă sunt în principal bărbați și persoane vulnerabile, inclusiv persoane cu dizabilități. Există riscuri potențiale de creștere a traficului de ființe umane pe fondul deplasărilor în masă cauzate de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei. În perioada de raportare au fost deschise 44 de dosare penale: 29 pentru trafic de adulți și 15 pentru trafic de copii.

Mecanismul național de referire pentru victimele traficului este operațional și a fost recent modernizat în conformitate cu cele mai bune practici internaționale. Două centre pentru victime sunt gestionate de autoritățile naționale, iar în 2022 un al treilea dedicat victimelor bărbați a fost transmis autorităților naționale. Cooperarea cu societatea civilă este bună. Există, de asemenea, o linie fierbinte. Cu toate acestea, există îngrijorări cu privire la furnizarea de asistență durabilă victimelor, oferind în mod specific atât oportunități socio-economice, cât și îngrijire medicală specializată. Există, de asemenea, preocupări cu privire la volumul de muncă al personalului de protecție socială la nivel local, care sunt principalele puncte de contact nu numai pentru victimele traficului și violența bazată pe gen, ci și pentru asistența copiilor. În general, Moldova demonstrează eforturi continue, dar trebuie încă să-și îmbunătățească capacitatea de a preveni toate tipurile de trafic de ființe umane, de a identifica victimele într-un stadiu incipient și de a consolida răspunsul forțelor de ordine.

La momentul începerii negocierilor de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, constată Comisia Europeană, Moldova are un anumit nivel de pregătire în implementarea acquis-ului UE privind lupta împotriva crimei organizate. Au fost înregistrate unele progrese, inclusiv lupta împotriva criminalității financiare și recuperarea activelor. Moldova și-a asumat angajamente repetate și a făcut progrese în lupta împotriva traficului de arme, droguri, traficului de ființe umane și traficului de migranți. A adoptat în decembrie 2022 o nouă strategie sectorială de dezvoltare privind prevenirea și combaterea crimei organizate pentru perioada 2022-2025, pentru a sprijini punerea în aplicare a strategiei integrate de afaceri interne (2022-2030), care a fost adoptată în septembrie 2022.

Legislația privind traficul de ființe umane a fost aliniată în continuare la acquis-ul UE. Recomandările din Strategia națională de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru perioada 2018-2023 ar trebui să servească drept bază pentru dezvoltarea următoare. ²⁷¹

²⁷⁰ <https://procuratura.md/sites/default/files/2023-03/RAPORT%20DE%20ACTIVITATE%202022.pdf>

²⁷¹ Report Accompanying the document Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, 2023 Communication on EU Enlargement policy - Republic of Moldova, 2023.

4.3. Acquis-ul comunitar și armonizarea legislației penale a Republicii Moldova în materia combaterii traficului de ființe umane

Procesul de apropiere a legislației penale a Republicii Moldova de acquis-ul comunitar trebuie analizat în contextul dezvoltării Spațiului de Libertate, Securitate și Justiție al **Uniunea Europeană**, precum și al angajamentelor asumate de Republica Moldova în cadrul cooperării sale cu Uniunea Europeană. Acquis-ul comunitar reprezintă ansamblul normelor juridice, principiilor și politicilor dezvoltate în cadrul Uniunii, care constituie un reper obligatoriu pentru statele membre și un standard de convergență pentru statele aflate în proces de apropiere sau integrare europeană.

În materia dreptului penal, acquis-ul comunitar nu urmărește o uniformizare completă a legislațiilor naționale, întrucât competența penală rămâne, în esență, apanajul statelor. Cu toate acestea, Uniunea Europeană a dezvoltat un cadru de **armonizare minimă** a dreptului penal material în domenii considerate de interes comun, caracterizate prin gravitate sporită și dimensiune transfrontalieră, precum traficul de ființe umane, criminalitatea organizată, terorismul sau exploatarea sexuală. Scopul acestei armonizări nu este identitatea normativă, ci realizarea unei **echivalențe funcționale** a sistemelor penale naționale, care să permită cooperarea judiciară eficientă și protecția efectivă a drepturilor fundamentale.

Pentru **Republica Moldova**, armonizarea legislației penale cu acquis-ul comunitar constituie o obligație derivată din Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană și din obiectivul strategic de integrare în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție. Această armonizare se realizează gradual, prin adaptarea cadrului normativ intern la standardele europene, fără a presupune o preluare mecanică a normelor UE, ci prin transpunerea principiilor și exigențelor esențiale în dreptul penal național.

Un exemplu relevant de armonizare îl constituie reglementarea infracțiunii de trafic de ființe umane, influențată în mod direct de **Directiva 2011/36/UE**. Aceasta stabilește standarde minime obligatorii privind definirea infracțiunii, sancționarea faptelor, circumstanțele agravante și protecția victimelor, consacrand totodată principii fundamentale precum irelevanța consimțământului victimei în anumite condiții și necesitatea tratării traficului de ființe umane ca o încălcare gravă a demnității umane.

În acest context, legislația penală a Republicii Moldova a cunoscut o evoluție semnificativă, prin extinderea sferei formelor de exploatare incriminate, consolidarea sancțiunilor penale și introducerea unor mecanisme de protecție a victimelor. Cu toate acestea, procesul de armonizare rămâne unul dinamic și incomplet, fiind necesară o atenție sporită asupra coerenței

circumstanțelor agravante, sancționării implicării funcționarilor publici și asigurării unei aplicări efective a normelor, în acord cu obligațiile pozitive ale statului.

Este important de subliniat că acquis-ul comunitar nu transformă Uniunea Europeană într-un legislator penal unic, ci promovează un model de **armonizare selectivă și finalistică**, orientată spre combaterea criminalității grave și protecția drepturilor fundamentale. În această logică, apropierea Republicii Moldova de acquis-ul comunitar în domeniul penal nu reprezintă doar un exercițiu de conformare normativă, ci un instrument esențial de consolidare a statului de drept și de creștere a eficienței politicilor de prevenire și combatere a traficului de ființe umane.

Analiza acquis-ului comunitar în materia combaterii traficului de ființe umane evidențiază faptul că art. 165 din Codul penal al Republicii Moldova reprezintă rezultatul unui proces de convergență normativă orientat spre alinierea la standardele europene și internaționale de protecție a drepturilor fundamentale ale persoanei. Reglementarea națională reflectă, în esență, principiile consacrate la nivelul Uniunii Europene, în special abordarea traficului de ființe umane ca infracțiune gravă împotriva demnității umane, caracterizată prin pluralitatea formelor de exploatare și prin irelevanța consimțământului victimei atunci când sunt utilizate mijloace de constrângere, înșelăciune sau abuz de vulnerabilitate.

Totodată, art. 165 CP RM se înscrie în logica armonizării funcționale promovate de acquis-ul comunitar, fără a presupune o identitate normativă cu legislațiile statelor membre ale Uniunii Europene. Norma penală națională își păstrează specificul propriu, însă urmărește realizarea unor efecte juridice echivalente, atât în ceea ce privește incriminarea faptelor, cât și sancționarea acestora și protecția victimelor.

Cu toate acestea, analiza comparativă relevă necesitatea unei consolidări continue a cadrului normativ și a practicii judiciare în aplicarea art. 165 CP RM, în special sub aspectul coerenței circumstanțelor agravante, al sancționării eficiente a implicării funcționarilor publici și al asigurării unei investigații efective, în concordanță cu obligațiile pozitive ale statului. În acest sens, apropierea de acquis-ul comunitar nu trebuie percepută exclusiv ca o obligație formală de aliniere legislativă, ci ca un instrument de consolidare reală a statului de drept și de eficientizare a politicilor penale în domeniul combaterii traficului de ființe umane.

Prin urmare, art. 165 CP RM poate fi calificat ca o normă centrală în arhitectura penală națională privind combaterea traficului de ființe umane, a cărei dezvoltare și aplicare efectivă reprezintă o condiție esențială pentru integrarea Republicii Moldova în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție și pentru asigurarea unei protecții reale și eficiente a victimelor acestui fenomen infracțional complex. Analiza acquis-ului comunitar în domeniul combaterii traficului de ființe umane evidențiază faptul că procesul de armonizare a legislației penale a Republicii Moldova

se înscrie într-o logică de convergență funcțională cu standardele europene, fără a presupune o uniformizare legislativă propriu-zisă. În materia dreptului penal, Uniunea Europeană promovează un model de armonizare selectivă, orientat spre combaterea criminalității grave cu dimensiune transnațională și spre protecția efectivă a drepturilor fundamentale ale persoanei, model care a influențat în mod direct evoluția normei penale naționale privind traficul de ființe umane.

În acest context, legislația penală a Republicii Moldova reflectă în mod substanțial principiile consacrate de *acquis-ul comunitar*, în special cele referitoare la definirea infracțiunii de trafic de ființe umane, la pluralitatea formelor de exploatare, la irelevanța consimțământului victimei în situațiile de constrângere sau abuz de vulnerabilitate, precum și la necesitatea aplicării unor sancțiuni efective, proporționale și disuasive. Preluarea acestor standarde demonstrează orientarea clară a politicii penale moldovenești spre alinierea la exigențele Spațiului de Libertate, Securitate și Justiție.

Totodată, armonizarea cu *acquis-ul comunitar* nu se reduce la o simplă transpunere normativă, ci presupune consolidarea capacității instituționale și asigurarea unei aplicări efective a normelor penale în practică. În acest sens, persistă provocări legate de coerența circumstanțelor agravante, de sancționarea implicării funcționarilor publici și de garantarea unei protecții reale a victimelor pe parcursul întregului proces penal, aspecte care trebuie abordate în mod sistematic pentru a transforma armonizarea formală într-una substanțială.

4.4. Concluzii la Capitolul 4

1. În prezent, datele statistice ale traficului de ființe continuă să fie alarmante. Cauzele care contribuie la dezvoltarea traficului de ființe umane sunt multiple, iar formele de realizare a acestui periculos fenomen se diversifică în continuu. Ca răspuns, societatea internațională oferă multiple remedii instituționalizate, neinstituționalizate, universale și regionale, permanente și temporare cu scopul de a remedia acest fenomen extrem de periculos.

2. La scară globală sunt întreprinse acțiuni consecvente ce urmăresc eradicarea acestui flagel periculos. Astfel, se observă că inițiativele întreprinse la nivel universal/internațional, sunt recepționate, dezvoltate și implementate la scară regională europeană concomitent de organizațiile interguvernamentale: Consiliul Europei, Uniunea Europeană, Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa.

3. Pentru Republica Moldova, stat apărut circa 35 de ani în urmă pe harta politică a Europei este imperios să fie consolidată capacitatea organelor de aplicare a legii în lupta împotriva traficului de ființe umane prin diversificarea **participării constante** la programele de cooperare internațională în domeniu.

4. Cadrul actual legislativ național în general este suficient pentru moment la desfășurarea activităților organelor competente în acest domeniu, dar pornind de la aspirațiile țării noastre de a se integra în Uniunea Europeană, este necesară transpunerea plenară în ordinea juridică internă a Directivei 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din data de 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului. În așa mod va fi asigurat deja la etapa de preaderare obiectivul apropierei legislațiilor penale naționale în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane.

5. Prin urmare, **acquis-ul comunitar** constituie nu doar un reper normativ extern, ci și un instrument de modernizare a dreptului penal al Republicii Moldova, în special în materia combaterii traficului de ființe umane. Aproximarea de standardele europene contribuie la consolidarea statului de drept, la eficientizarea cooperării judiciare internaționale și la crearea unui cadru penal apt să răspundă adecvat provocărilor generate de criminalitatea organizată transnațională, confirmând caracterul dinamic și evolutiv al normei penale în acest domeniu.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI GENERALE

În contextul marilor schimbări geopolitice, economice și sociale cu care se confruntă în prezent comunitatea internațională, criminalitatea a căpătat noi valențe, extinzându-și aria de cuprindere și sfera de activitate la cote alarmante, motiv de îngrijorare pentru majoritatea statelor lumii și în mod deosebit cele ale căror economii se află în proces de tranziție, dată fiind vulnerabilitatea sistemelor legislative și fragilitatea instituțiilor democratice.

În cadrul prezentei teze de doctorat, drept rezultat al cercetărilor efectuate au fost fundamentate următoarele rezultate științifice, congruente cu scopurile și sarcinile trasate în introducerea lucrării:

- a) clarificarea și caracterizarea subelementelor obiective și subiective ale traficului de ființe umane;
- b) armonizarea prevederilor penale naționale referitoare la traficul de ființe umane cu standardele internaționale universale;
- c) identificarea trăsăturilor delimitative dintre traficul de ființe umane și infracțiunile conexe/omogene;
- d) formularea unor propuneri de *lege ferenda* susceptibile de a contribui la perfecționarea incriminării privind traficul de ființe umane.

Printre cele mai importante **concluzii cu caracter general** care rezultă din prezentul studiu menționăm următoarele:

1. Atât în literatura de specialitate din România, în cea din Republica Moldova problematicii privind traficul de ființe umane respectiv traficul de persoane i s-a acordat o atenție deosebită, iar materialele științifice publicate la tema prezentului studiu sunt multiple și elocvente. Cercetarea materialelor științifice cu privire la traficul de ființe umane respectiv traficul de persoane, pune un accent deosebit pe reglementarea infracțiunilor amintite în legislația penală a Republicii Moldova și a României în accepțiunea art. 165 CP RM și art. 210 CP al României. (Secțiunea 1.1).

2. Politica penală punitivă a Republicii Moldova în domeniul prevenirii penale a traficului de persoane este raționalizată pe o diferențiere netă a răspunderii penale și, implicit, a individualizării legale a pedepselor penale aplicabile pentru infracțiunea de traficare a persoanelor adulte (traficul de ființe umane – art. 165 CP RM) și cea de traficare a copiilor (art. 206 CP RM). (Secțiunea 1.2).

3. Infracțiunea de traficare a ființelor umane este o infracțiune transnațională a cărei incriminare în legislațiile penale ale statelor europene, inclusiv a Republicii Moldova, este

fundamentată pe o politică penală preventivă comună bazată pe protocoalele euro-regionale și internaționale care definesc standarde incriminatorii unice.(Secțiunea 1.3).

4. Analiza juridico-penală a elementelor constitutive ale infracțiunilor de trafic de ființe umane din legislația penală Republicii Moldova și a traficului de persoane din legislația română demonstrează o abordare apropiată a legislațiilor penale, urmare a ratificării Protocolului privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate. Atât legislația penală specială a României prin legea nr.678/2001, cât și codurile penale ale celor două state incriminează și sancționează infracțiunile privind traficul de ființe umane respectiv traficul de persoane. (Secțiunile 1.2. și 2.1).

5. Reușind din corelația intrinsecă existentă între obiectul juridic generic și cel special al infracțiunii, s-a demonstrat că obiectul juridic special principal al infracțiunii de trafic de ființe umane este format dintr-un fascicul de relații sociale referitoare la libertatea fizică a persoanei, înțeleasă ca libertate de voință și de acțiune, atribut inherent ființei umane, ocrotit de legea penală și incompatibil, prin natura sa, cu orice formă de constrângere, subordonare sau exploatare a persoanei (Secțiunile 2.2.1 și 2.3).

6. Obiectul juridic special secundar îl constituie totalitatea relațiilor sociale conexe privind libertatea psihică, integritatea fizică și psihică, sănătatea, inviolabilitatea și libertatea sexuală, demnitatea și viața persoanei, precum și alte valori sociale adiacente, a căror lezare nu este inevitabilă, dar devine posibilă sau chiar necesară în funcție de modalitatea concretă de realizare a activității infracționale și de formele de constrângere ori violență utilizate asupra victimei (Secțiunile 2.2.1 și 2.2.5).

7. Latura obiectivă a infracțiunii de trafic de ființe umane se caracterizează printr-o structură juridico-penală complexă, exprimată prin realizarea uneia dintre acțiunile principale – n recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea victimei – însoțite de cel puțin una dintre modalitățile adiacente prevăzute expres de art. 165 CP al Republicii Moldova, această îmbinare de elemente conferind infracțiunii un caracter complex, determinat de pluralitatea actelor materiale, a mijloacelor de constrângere și a etapelor succesive ale activității infracționale (secțiunea 2.2).

8. Latura obiectivă a infracțiunii de trafic de ființe umane se caracterizează printr-o structură juridico-penală complexă, exprimată prin realizarea uneia dintre acțiunile principale – recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea victimei – însoțite de cel puțin una dintre modalitățile adiacente prevăzute expres de art. 165 CP al Republicii Moldova, această îmbinare de elemente conferind infracțiunii un caracter complex, determinat de pluralitatea actelor

materiale, a mijloacelor de constrângere și a etapelor succesive ale activității infracționale (secțiunea 2.2.2).

9. Acțiunile adiacente, realizate prin aplicarea violenței ori amenințarea cu aplicarea acesteia, prin răpire, prin sustragerea, tăinuirea, degradarea sau distrugerea documentelor, prin ținerea în servitute, prin amenințarea cu divulgarea informațiilor confidențiale familiei victimei sau altor persoane fizice ori juridice, prin înșelăciune, precum și prin abuz de poziție de vulnerabilitate ori abuz de putere, inclusiv prin coruperea persoanei care deține controlul asupra victimei, *relevă mecanismul concret de constrângere și subordonare a victimei, obligatoriu de stabilit la încadrarea juridică a traficului de ființe umane, evidențiind caracterul progresiv și plurifazic al activității infracționale* (secțiunea 3.1).

10. Complexitatea laturii obiective determină caracterul complex de unitate infracțională a traficului de ființe umane, care, deși are natură formală și se consideră consumată din momentul săvârșirii acțiunii principale, presupune un mecanism infracțional plurifazic și interdependent, în care fiecare act material contribuie la realizarea scopului de subordonare și exploatare a persoanei (secțiunile 2.2 și 2.2.2).

11. Latura subiectivă a infracțiunii de trafic de ființe umane se caracterizează prin vinovăție sub forma intenției directe și speciale, reflectând atitudinea psihică conștientă a făptuitorului față de fapta săvârșită și rezultatul urmărit, în sensul că acesta prevede și urmărește realizarea actelor materiale în vederea exploatării victimei, condiția *mens rea* fiind satisfăcută prin existența voinței orientate spre subordonarea și valorificarea persoanei în scop ilicit (secțiunea 2.3).

12. Caracterul special al intenției rezultă din scopul obligatoriu al infracțiunii – exploatarea persoanei – care nu necesită realizarea efectivă a exploatării, fiind suficientă manifestarea voinței de a supune victima unor forme precum munca sau serviciile forțate, sclavia ori practici similare, exploatarea sexuală, prelevarea de organe sau țesuturi, folosirea în activități criminale, cerșetorie, conflicte armate ori alte forme de valorificare abuzivă, ceea ce conferă laturii subiective un conținut complex, dominat de finalitatea urmărită și de orientarea deliberată a conduitei infracționale (secțiunea 3.2).

13. Traficul de ființe umane se delimitează de traficul de migranți prin aceea că reprezintă o infracțiune contra persoanei, caracterizată prin dobândirea controlului asupra victimei prin constrângere sau abuz și prin intenția specială de exploatare, în timp ce organizarea migrației ilegale constituie o infracțiune contra statului și regimului de frontieră, având ca scop exclusiv facilitarea intrării ori șederii ilegale contra folos material, cu consimțământ, de regulă, nealterat și fără suprimarea libertății persoanei, ceea ce face ca scopurile celor două infracțiuni să fie incompatibile (secțiunile 3.1, 3.2, 3.3.3.4).

14. Criteriul decisiv de delimitare dintre traficul de ființe umane și proxenetism constă în calitatea consimțământului și finalitatea faptei: traficul implică vicierea sau suprimarea voinței prin constrângere ori abuz în scop de exploatare, pe când proxenetismul presupune determinarea sau profitarea de pe urma prostituției în condițiile existenței unei alternative reale pentru persoană, astfel încât trecerea de la influențare la constrângere și control exploatator atrage calificarea faptei ca trafic, nu proxenetism (secțiunea 3.4).

15. Studiul realizat în materia compatibilității reglementărilor naționale privind traficul de ființe umane cu standardele internaționale în domeniu demonstrează transpunerea plenară a prevederilor Protocolului din 15 noiembrie 2000 privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale. Cu toate acestea, sunt semnalate deficiențele ce însoțesc procesul de realizare a prevederilor tratatului internațional. (Secțiunea 4.2).

16. Acquis-ul comunitar reprezintă un reper esențial în procesul de armonizare a legislației penale a Republicii Moldova în materia combaterii traficului de ființe umane, promovând un model de convergență funcțională orientat spre protecția drepturilor fundamentale și combaterea criminalității transnaționale grave. Deși Uniunea Europeană nu impune o uniformizare completă a dreptului penal național, standardele sale minime au influențat substanțial configurarea cadrului normativ intern, în special sub aspectul definirii infracțiunii, al sancțiunilor aplicabile și al protecției victimelor.

Armonizarea cu acquis-ul comunitar presupune nu doar alinierea formală a normelor penale, ci și asigurarea aplicării lor efective în practică, ca expresie a obligațiilor pozitive ale statului. În acest sens, apropierea Republicii Moldova de standardele europene contribuie la consolidarea statului de drept, la eficientizarea politicilor penale și la integrarea progresivă în Spațiul de Libertate, Securitate și Justiție. (secțiunea 4.3).

În legătură cu investigațiile întreprinse în cadrul lucrării de față, venim cu un următoare *recomandări* care pot fi luate în considerație la perfecționarea legislației, cu precădere a legislației penale:

a) pentru legislația Republicii Moldova:

1. Având în vedere amplificarea riscurilor de trafic de ființe umane în contextul conflictelor armate și al crizelor umanitare generate de acestea, se recomandă completarea art. 165 alin. (3) Cod penal al Republicii Moldova prin introducerea unei circumstanțe agravante distincte care să vizeze săvârșirea infracțiunii prin exploatarea situațiilor de război sau a consecințelor directe ale acestora. O asemenea intervenție legislativă ar permite reflectarea unei politici penale proactive,

adaptate realităților geopolitice actuale, și ar asigura o protecție penală sporită categoriilor de persoane aflate într-o stare de vulnerabilitate extremă.

De *lege ferenda*, se propune instituirea unei circumstanțe agravante care să sancționeze în mod diferențiat traficul de ființe umane comis prin profitarea de situațiile de conflict armat, inclusiv în raport cu persoanele afectate de conflictul armat din Ucraina sau alte zone de conflict armat. O astfel de reglementare ar contribui la consolidarea funcției preventive și represive a normei penale, ar permite o individualizare mai justă a pedepsei în raport cu pericolul social concret al faptei și ar favoriza alinierea cadrului normativ național la standardele internaționale și europene privind combaterea traficului de ființe umane în situații de criză.

2. Este oportună modificarea cât mai curând posibil a Legii nr. 105 din 16 mai 2008 cu privire la protecția martorilor și a altor participanți la procesul penal a Republicii Moldova, precum și elaborarea și implementarea unui mecanism viabil de aplicare a acesteia, întrucât instituțiile care se ocupă oficial de protecția martorilor sunt fie nereformate, fie activează greoi când se ajunge la aplicarea prezentelor prevederi legale blocându-se totul, însă cea mai gravă problemă a organelor de drept din Republica Moldova este scurgerea de informații. Astfel: *„Divulgarea informației despre persoana protejată, despre identitatea reală ori alte date despre aceasta precum și manipularea sau intimidarea acesteia să constituie infracțiune”*, chiar dacă unele dintre aceste aspecte le regăsim în legislația actuală la art 316 CP RM. Este necesar ca în permanență să urmărim armonizarea legislației naționale cu cea internațională, în materie.

3. Este necesar a opera modificări în dispozițiile unor articole din Codul penal, care reglementează infracțiuni înrudite cu cele referitoare la traficul de ființe umane (art. 220 „Proxenetismul”, art. 302 „Organizarea cerșetoriei ilegale”), în vederea limitării posibilității lucrătorilor organelor de drept de a interpreta și califica eronat actele infracționale de traficare a persoanelor ca fapte de proxenetism sau organizare a cerșetoriei ilegale.

4. În vederea realizării obiectivului de armonizare a legislației naționale cu aquis-ul Uniunii Europene în calitate, condiționat de aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană, se recomandă transpunerea plenară în ordinea juridică națională a Directivei 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din data de 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului.

b) pentru legislația României:

1. Completarea art. 210 C.p. român din 2009 cu alineatul (3) având următorul conținut: „Victima traficului este absolvită de răspundere penală pentru infracțiunile presupunând utilizarea de documente false sau pentru infracțiuni prevăzute de legislația în materie de prostituție sau

imigrație, săvârșite de ea în legătură cu această calitate procesuală. Această prevedere nu se referă la infracțiunile pe care victima traficului le-a săvârșit sau la a căror săvârșire a participat de bunăvoie”. O completare similară recomandăm pentru alin. (4) art. 211 C.p. român din 2009 și pentru alin. (2) art. 16 al Legii României nr. 678/2001.

2. Modificarea dispoziției de la alin. (2) art. 210 și de la alin. (3) art. 211 C.p. român din 2009, astfel încât fraza „consimțământul persoanei victimă a traficului nu constituie cauză justificativă” să fie substituită prin fraza „consimțământul ori cunoștința victimei sau a persoanei care deține controlul asupra victimei pentru ca victima să fie traficată ori exploatată nu constituie cauză justificativă”. O modificare similară recomandăm pentru art. 16 al Legii României nr. 678/2001, modificare care să-și găsească locul într-un alineat aparte - alineatul (1).

3. Modificarea dispoziției de la lit. e) art. 182 C.p. român din 2009, astfel încât în locul sintagmei „prelevarea de organe în mod ilegal” să fie inclusă sintagma „prelevarea organelor, țesuturilor sau celulelor”. O modificare similară recomandăm pentru lit. d) alin. 2 art. 2 al Legii României nr. 678/2001.

4. Este necesar să se stabilească prin lege că victima este cea care are dreptul final să decidă dacă dorește să se constituie sau nu ca martor într-un alt proces penal; în luarea acestei decizii victima trebuie asistată de o persoană independentă și calificată (reprezentanți ai ONG-urilor, lucrători/asistenți sociali etc.), fără presiuni și cu o evaluare inițială a riscului.

Susțin necesitatea ca decizia finală în ceea ce privește să se constituie sau nu ca martor într-un alt proces penal, să aparțină în totalitate victimei, deoarece așa cum reiese și din unele spețe, au fost cazuri, neplăcute în care datorită obligativității calității de martor a dus la sinuciderea persoanei ce trebuia audiată cu calitatea de martor, aceasta fiind supusă unui stres prea mare din punct de vedere psihologic.

Așa cum și în alte state europene se pune accent mai întâi pe protejarea, reabilitarea victimei, ar trebui respectată dorința acesteia și ar trebui armonizată legislația în acest sens.

5. Având în vedere procesul de apropiere a Republicii Moldova de acquis-ul comunitar și importanța consolidării Spațiului de Libertate, Securitate și Justiție, se impune aprofundarea armonizării legislației penale naționale în materia combaterii traficului de ființe umane, nu doar la nivel normativ, ci și la nivelul aplicării efective a normei penale. În acest sens, se recomandă consolidarea art. 165 Cod penal al Republicii Moldova printr-o revizuire sistematică a circumstanțelor agravante și a mecanismelor de protecție a victimelor, în vederea asigurării unei coerențe sporite cu standardele europene și internaționale.

În contextul armonizării legislației penale a Republicii Moldova cu acquis-ul comunitar în materia combaterii traficului de ființe umane, se recomandă perfecționarea cadrului normativ de

incriminare, cu accent pe consolidarea conținutului art. 165 Cod penal al Republicii Moldova. În acest sens, se impune o revizuire sistematică a elementelor constitutive ale infracțiunii, în special a circumstanțelor agravante și a formelor de exploatare prevăzute de lege, în vederea asigurării unei coerențe sporite cu standardele europene și internaționale. De asemenea, este oportună o clarificare legislativă a noțiunilor utilizate în norma de incriminare, precum „vulnerabilitate”, „exploatare” sau „dependență”, astfel încât aplicarea normei penale să fie predictibilă și uniformă. O astfel de abordare ar contribui la întărirea caracterului efectiv și disuasiv al incriminării traficului de ființe umane, la diferențierea clară față de infracțiunile conexe și la consolidarea protecției penale a valorilor fundamentale ale persoanei, în acord cu exigențele acquis-ului comunitar.

Problema științifică fundamentală soluționată în cadrul prezentei cercetări constă în fundamentarea teoretică și argumentarea științifică a necesității armonizării continue și a monitorizării efective a procesului de implementare a standardelor internaționale și europene în materia prevenirii și combaterii traficului de ființe umane prin mijloace de drept penal. Demersul științific a avut ca punct central analiza modului în care aceste standarde sunt transpuse și aplicate în legislația penală națională, cu accent pe identificarea și clarificarea semnelor constitutive ale infracțiunii de trafic de ființe umane, ca element esențial pentru delimitarea corectă a acestora față de infracțiunile conexe.

Prin cercetarea realizată a fost evidențiat faptul că armonizarea legislației penale nu poate fi redusă la o simplă preluare formală a normelor europene, ci presupune un proces complex de adaptare conceptuală și normativă, orientat spre creșterea calității incriminării și asigurarea unei aplicări uniforme a normei penale. În acest sens, au fost argumentate premisele necesare pentru îmbunătățirea formulării semnelor constitutive ale infracțiunii de trafic de ființe umane, astfel încât acestea să corespundă exigențelor de claritate, previzibilitate și eficiență impuse de standardele Uniunii Europene și de jurisprudența relevantă în domeniu.

Totodată, cercetarea a demonstrat că o definiție riguroasă a elementelor constitutive ale infracțiunii de trafic de ființe umane contribuie în mod direct la consolidarea ansamblului mecanismelor antitrafic, prin facilitarea identificării corecte a faptelor, a responsabilizării autorilor și a protecției efective a victimelor. Ridicarea standardelor de calitate ale normei de incriminare are un impact direct asupra creșterii prestației și eficienței actului de justiție penală, reducând riscul practicilor judiciare neunitare și sporind capacitatea sistemului penal de a răspunde adecvat fenomenului traficului de ființe umane.

În concluzie, rezultatele cercetării relevă faptul că armonizarea legislației penale naționale cu standardele Uniunii Europene în materia traficului de ființe umane reprezintă nu doar o obligație asumată de Republica Moldova în cadrul parcursului său european, ci și o condiție esențială pentru

consolidarea statului de drept și pentru asigurarea unui act de justiție penală coerent, eficient și orientat spre protecția reală a valorilor fundamentale ale persoanei.

Planul de cercetare științifică de perspectivă include următoarele aspecte:

Specificul măsurilor de prevenire a infracțiunilor de trafic de ființe umane, cu accent pe rolul normei penale în reducerea vulnerabilităților sociale și economice, precum și pe funcția preventivă generală și specială a sancțiunilor penale.

Tehnici speciale de investigare a infracțiunilor de trafic de ființe umane, analizate din perspectiva limitelor și garanțiilor impuse de drepturile fundamentale, în contextul combaterii criminalității organizate transnaționale.

Particularitățile probatoriului penal privind traficul de ființe umane, inclusiv dificultățile specifice în dovedirea laturii subiective, a raportului de exploatare și a stării de vulnerabilitate a victimelor.

Răspunderea penală a participanților la infracțiunea de trafic de ființe umane, cu accent pe formele de participare penală, rolul structurilor criminale organizate și delimitarea față de infracțiunile conexe.

Circumstanțele agravante și atenuante ale infracțiunii de trafic de ființe umane, inclusiv analiza oportunității extinderii acestora în raport cu noile realități sociale și geopolitice, precum situațiile de conflict armat și criză umanitară.

Protecția penală a victimelor traficului de ființe umane, din perspectiva obligațiilor pozitive ale statului și a rolului normei de incriminare în asigurarea unei protecții reale și efective.

Armonizarea legislației penale naționale cu standardele internaționale și europene în materia combaterii traficului de ființe umane, cu evidențierea limitelor și perspectivelor de dezvoltare a cadrului normativ intern.

Impactul criminalității organizate transnaționale asupra evoluției infracțiunii de trafic de ființe umane, precum și adaptarea politicilor penale la noile forme de manifestare ale fenomenului infracțional.

BIBLIOGRAFIE

1. *Raport național de realizare a politicii de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anul 2018*
https://antitrafic.gov.md/public/files/Raport_national_2018_coordonat_cu_infografic.pdf
2. **Ștefănoaia Mihai**, *Reglementarea răspunderii pentru infracțiunile privind traficul de persoane în dreptul comparat* (teză de doctorat), Chișinău, 2013, 206 p.
3. **Vidacu M., Dolea Ig.**, *Combaterea traficului de ființe umane* (drept material și drept procesual), Chișinău, 2009, p. 189.
4. **Ostavciuc D.**, *Aspecte procesual-penale și tactici criminalistice privind cercetarea traficului de copii* (teză de doctorat) etc. Chișinău, 2015, p. 214.
5. **Corsei, A.** *Particularitățile audierii martorilor privind cercetarea traficului de ființe umane. In: Economic and legal aspects of digitalization in the context of globalization*, Ed. 2, 4-5 martie 2022, Chișinău. Chișinău: University of European Studies of Moldova, 2022, Ediția 2, Vol. 1, pp. 190-195. p. 190
6. **Vidaicu M., Dolea I.**, *Combaterea traficului de ființe umane* (Drept material și Drept procesual). Nova Imprim. Chișinău, 2009. ISBN 978-9975-9792-4-5 187 p. p. 8
7. **Steinhaeuser, I.** Special Report: *The hidden links between human trafficking and the insurance sector. Senior Risk and Fraud Specialist* / Thomson Reuters, 10.01.2024
<https://www.thomsonreuters.com/en-us/posts/human-trafficking/special-report-human-trafficking-insurance-sector-2024/>
8. **Spînu (Dumneanu), L., Ștefănoaia, M.** *Cazuistica traficului de ființe umane. In: Integrare prin cercetare și inovare.: Științe juridice*, Ed. Vol.1, 28-29 septembrie 2016, Chișinău. Chisinau, Republica Moldova: Centrul Editorial-Poligrafic al USM, 2016, Vol.1, SJ, pp. 80-83. ISBN 978-9975-71-815-8. P. 308
9. **Corsei A.**, *The Problem of Human Trafficking Continues in the 21st Century.* în: Acta Universitatis Danubius. Vol. 18, No. 1/2022 pp. 160-172 p. 162
10. **Bejan, O., Butnaru, Gh.**, *Traficul de ființe umane*, Ed. Pontos, Chișinău, 2002, p. 35
11. **Mîțu, I.** *Cooperarea internațională în vederea combaterii traficului de femei, prin prisma tratatelor internaționale: origini și cauze.* în: *Criminalitatea în spațiul Uniunii Europene și al Comunității Statelor Independente : evoluție, tendințe, probleme de prevenire și combatere*, 12-13 iunie 2012, Chișinău. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare” al MAI, 2012, pp. 307-313. ISBN 978-9975-4407-2-1. p. 308
12. **Vidaicu M., Dolea I.**, *Combaterea traficului de ființe umane* (Drept material și Drept procesual). Nova Imprim. Chișinău, 2009. ISBN 978-9975-9792-4-5 187 p. p. 12
13. **Barbăneagră A., Alecu Gh., Berliba V., Budeci V., Carpov T., Cușnir V., Cojocaru R., Mariș Al., Popovici T., Ulianoschi Gh., Ursu N., Volcinschi V.** *Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu.* Chișinău: Sarmis. 2009. 860 p. p. 320

14. **Cușnir V.** *Probleme actuale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane și migrațiunii ilegale în contextul Programului de Stat de combaterea a criminalității și corupției pentru anii 2003-2004.* In: *Probleme de prevenire și combatere a delicvenței juvenile, traficului de ființe umane și migrațiunii ilegale: Materialele Conf. șt. practică intern., 23-24 apr. 2004.* Chișinău, 2004, p. 273.
15. **Brînză S., Stati V.,** *Drept penal. Partea specială. Vol. I.* Chișinău: Firma Editorial-Poligrafică „Tipografia centrală”. 2011. 1062 p. p. 39-58
16. **Mariț Al., Vasiloi D. J., Cauș I.** *Îndrumător metodic la disciplina drept penal. Partea specială. (Aspecte generale cu privire la calificarea infracțiunilor. Spețe. Practică judiciară),* Academia de Studii Economice a Moldovei, Chișinău, 2009, 449 p.
17. **Tănase, A.** *Latura obiectivă a infracțiunii de trafic de ființe umane (art.165 C.pen. RM).* In: *Revista Națională de Drept*, 2010, nr. 11(122), pp. 18-33. ISSN 1811-0770.
18. **Tănase, A.** *Infracțiunea de trafic de ființe umane (art.165 C.pen. RM): obiectul juridic, obiectul material, victima.* In: *Revista Națională de Drept*, Nr. 9-10, 2010 p. 54
19. **Tănase, A.** *Delimitarea traficului de ființe umane de unele infracțiuni adiacente.* In: *Revista științifică a Universității de Stat din Moldova*, 2011, nr. 3(43). pp. 221-236.
20. **Tănase, A.** *Subiectul infracțiunii de trafic de ființe umane.* In: *Revista Națională de Drept*, 2011, nr. 3(126), pp. 28-33. ISSN 1811-0770.
21. **Gladchi Gh., Oancea I.** *Delimitarea proxenetismului de alte componente de infracțiuni.* În: *Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Științe socio-umane.* Chișinău: Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, 2011, p. 27-31.
22. **Ștefănoaia M.** *Reglementarea răspunderii pentru infracțiunile privind traficul de persoane în dreptul comparat.* Teză de doctor în drept. Chișinău. 2013.
23. **Apostol P.** *Sinteze de practică judiciară privind traficul de ființe umane: analiza și caracterizarea.* În: *Revista Națională de Drept*, 2011, nr. 6-7, p. 35-36.
24. **Grosu M.** *Traficul de ființe umane.* *Revista Națională de Drept*, 2011, nr. 6-7, p. 61-62.
25. **Cușnir V.** *Traficul de ființe umane: termeni și definiții de uz.* În: *Prevenirea și combaterea crimelor transnaționale: Probleme teoretice și practice: (Traficul de ființe umane, terorismul, spălarea banilor, traficul ilicit de droguri și armament):* Materialele Conf. șt.-practice intern., Chișinău, 6-7 octombrie 2005, p.17.
26. **Nastase, A.** *Specifics of Human Trafficking Crime Investigation.* ADJURIS – International Academic Publisher, Bucharest, Paris 2023.104 p. ISBN 13:978-606-95862-4-2 p. 6
27. **Ostavciuc D.** *Aspecte procesual-penale și tactici criminalistice privind cercetarea traficului de copii.* Teză de doctor. Chișinău. 2015.
28. **Cordero T. și Fario A.,** *Trafficking in women and children for sex industry.* European Institute for Crime Prevention and Control, Heuni, Helsinki, 2001, p. 84.
29. **Bujor, V., Manole-Țăranu, D.,** *Victimologie,* Chișinău, 2002, p. 15

30. **Mihai Gh.** *Criminalitatea organizată: probleme și soluții.* În: Strategia combaterii criminalității organizate în Republica Moldova. Chișinău: „Arc”. 1997. P. 17
31. **Paraschiv G.** *Trafic de persoane.* București: Ars Academica. 2008.
32. **Dima M.,** *Traficul ilegal de persoane în România. Tendințe și perspective.* Teză de doctorat. Rezumat. Academia de Poliție „Alexandru Ioan Cuza”. Facultatea de Drept. București, 2009.
33. **Negoescu D.,** *Prevenirea și combaterea traficului de persoane. Rezumat al tezei de doctorat.* București. 2009.
34. **Hotca M. A., Dobrinoiu M.** *Infracțiuni prevăzute în legi speciale. Comentarii și explicații.* Ediția 2. București: C. H. Beck. 2010.
35. **Gârbuleț I.** *Traficul de persoane.* București: Universul Juridic. 2010. 460 p.
36. **Lascu I.** *Incriminări privind traficul de persoane.* În: Revista Dreptul nr. 2/2002. p. 10-17.
37. **Pasca F.** *Fenomenul infracțional de trafic de ființe umane.* București: Pro Universitaria. 2010. 261 p.
38. **Zaharia G.-C.** *Traficul de persoane.* București: C. H. Beck. 2012, 343 p.
39. **Corsei, A., Ștefănoaia, M. A.** (2022). *The pleaagreement –in the light of the Code of Criminal Procedure.* Anuarul Universității “Petre Andrei” din Iași, Fascicula: Drept, Științe Economice, Științe Politice, 30, pp. 107-117. P. 108 <https://doi.org/10.18662/upalaw/93>
40. **Olaru C.** *Particularitățile criminalității organizate în România.* București: Hamangiu. 2014. 316 p.
41. **Voicu A., Uzlău A. S., Moroșanu R., Ghigheci Cr.,** *Noul Cod penal. Ghid de aplicare pentru practicieni.* București: Hamangiu. 2014. 610 p.
42. **Udroiu M., Constantinescu V.** *Noul Cod penal. Codul penal anterior. Prezentare comparativă. Observații.* București: Hamangiu. 2014. 541 p.
43. **Dobrinoiu V., Hotca M. A., Gorunescu M., Dobrinoiu M., Pascu I., Chiș I., Păun C., Neagu N., Sinescu M. C.,** *Noul Cod penal comentat. Partea specială. Ediția a II-a, revăzută și adăugită.* București: Universul Juridic. 2014.
44. **Duvac C.** *Drept penal. Partea specială. Vol. I.* București: Universul Juridic. 2015. 537 p.
45. **Rusu M. I.** *Drept penal. Partea specială. Vol. I. Infracțiuni contra persoanei și a patrimoniului.* București: Hamangiu. 2016. 373 p.
46. **Pascu I., Buneci P.** *Drept penal. Partea specială. Vol. I. Infracțiuni contra persoanei. Infracțiuni contra patrimoniului. Infracțiuni privind autoritatea și frontiera de stat. Infracțiuni contra justiției.* București: Hamangiu. 2017, 511 p.
47. **Bogdan S., Șerban D. A.** *Drept penal. Partea specială. Infracțiuni contra persoanei și contra înfăptuirii justiției.* București: Universul Juridic. 2017.
48. **Cioclei V.** *Drept penal. Parte specială I. Infracțiuni contra persoanei și infracțiuni contra patrimoniului.* Ediția 3. București: C. H. Beck. 2018. 422 p

49. International Agreement for the Suppression of the "White slave traffic", signed at 18 may 1904 https://treaties.un.org/doc/Treaties/1920/09/19200907%2006-00%20AM/Ch_VII_8p.pdf
50. International Convention for the Suppression of the Traffic in Women and Children Geneva, opened for signature at Geneva from september 30th. 1921. to march 31st. 1922 https://treaties.un.org/doc/Treaties/1921/09/19210930%2005-59%20AM/Ch_VII_3p.pdf
51. International Convention for the Suppression of the Traffic in Women of Full Age. Geneva, 11 October 1933 https://treaties.un.org/doc/Treaties/1933/10/19331011%2006-00%20AM/Ch_VII_5p.pdf
52. Convention pour la répression de la traite des êtres humains et de l'exploitation de la prostitution d'autrui https://treaties.un.org/doc/Treaties/1951/07/19510725%2010-37%20PM/Ch_VII_11_a_bp.pdf
53. Convenția privind sclavia semnată la Geneva la 25 septembrie 1926. Intrată în vigoare la 9 martie 1927, conform dispozițiilor art. 12. Convenția a fost amendată prin Protocolul elaborat la sediul Națiunilor Unite, New York, la 7 decembrie 1953; Convenția amendată a intrat în vigoare la 7 iulie 1955, dată la care amendamentele expuse în anexa la Protocolul din 7 decembrie 1953 au intrat în vigoare conform art. III al Protocolului. România a ratificat Convenția prin Decretul nr. 988, publicat în „Buletinul Oficial al României“, partea I, nr. 76 din 1 aprilie 1931.
54. Convenția suplimentară cu privire la abolirea sclaviei, traficului cu sclavi și a instituțiilor și practicilor analoge sclaviei adoptată la 7 septembrie 1956 de Conferința plenipotențiarilor Națiunilor Unite convocată în aplicarea dispozițiilor Rezoluției 608 (XXI) a Consiliului economic și social din 30 aprilie 1956. Intrată în vigoare la 30 aprilie 1957, conform dispozițiilor art. 13. România a ratificat Convenția la 13 noiembrie 1957 prin Decretul nr. 375, publicat în „Buletinul Oficial al României“, partea I, nr. 33 din 9 decembrie 1957.
55. Carta Națiunilor Unite, San Francisco, SUA, adoptată: 26.06.1945, în vigoare: 24.10.1945. În vigoare pentru RM din 02.03.1992. Publicată în: Tratatate Internaționale, vol. 26, pag. 5. Disponibil: <https://www.un.org/en/about-us/un-charter>.
56. Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată și proclamată de Adunarea generală a O.N.U. prin Rezoluția 217 A (III) din 10 decembrie 1948 Rezoluția 217 A. Paris, Franța. [citată 29.06.2024]. Publicat : 30-12-1998 în Tratatate Internationale Nr. 1 art. 12. Disponibil: https://www.ohchr.org/sites/default/files/UDHR/Documents/UDHR_Translations/rum.pdf.
57. Pactul cu privire a drepturile civile și politice. Adunarea Generala ONU. Rezoluția 2200A (XXI). Adoptat: 16.12.1966, în vigoare: 23.03.1976. [citată 2.4.2024]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115567&lang=ro; Pactul cu privire la drepturile economice, sociale și culturale. Adunarea Generala ONU. GA. Rezoluția 2200A (XXI). Adoptat: 16.12.1966, în vigoare: 03.01.1976. [citată 13.05.2023]. Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=115566&lang=ro.
58. **Scăunaș Stelian** *Dreptul internațional al drepturilor omului*. Editura ALL BECK. București, 2003. 222 p.
59. Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others approved by the General Assembly of the United Nations in resolution 317

(IV)2 of 2 December 1949

https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=IND&mtdsg_no=VII-11-a&chapter=7&clang=en

60. Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, adopted and opened for signature, ratification and accession by General Assembly resolution 34/180 of 18 December 1979, entry into force 3 September 1981, in accordance with article 27(1)

61. Declaration on the Elimination of Violence against Women adopted on 20 December 1993 by General Assembly resolution 48/104

<https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/declaration-elimination-violence-against-women>

62. Resolution 53/111. adopted by the General Assembly [on the report of the Third Committee (A/53/616)] Transnational organized crime.

63. Convenția Națiunilor Unite împotriva Criminalității Organizate Transnaționale adoptată prin rezoluția 55/25 a Adunării Generale din 15 noiembrie 2000. Convenția a fost deschisă pentru semnare de către statele membre în cadrul unei Conferințe Politice la Nivel Înalt, convocată în acest scop la Palermo, Italia, în perioada 12-15 decembrie 2000, și a intrat în vigoare la 29 septembrie 2003.

64. Protocolul din 15-11-2000 protocol privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, publicat la 30-12-2006 în Tratatul Internațional Nr. 35 art. 399, în vigoare pentru Republica Moldova din 16 octombrie 2005.

65. Lindsey King International Law and Human Trafficking.

<https://www.du.edu/korbel/hrhw/researchdigest/trafficking/InternationalLaw.pdf> 16p.

66. UN Convention against Transnational Organized Crime and the Protocols thereto. <https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html>

67. Resolution 2331 (2016) adopted by the Security Council at its 7847th meeting, on 20 December 2016 Résolution du Conseil de sécurité 1820 (2008) sur les femmes et la paix et la sécurité.

68. Résolution adoptée par l'Assemblée générale le 24 juillet 2007[sur la base du rapport de la Commission des questions politiques spéciales et de la décolonisation (Quatrième Commission) (A/61/409/Add.2)] 61/267. Étude d'ensemble d'une stratégie visant à éliminer l'exploitation et les abus sexuels dans les opérations de maintien de la paix des Nations Unies. Résolution 59/300 de l'Assemblée générale sur l'examen complet d'une stratégie visant à éliminer l'exploitation et les abus sexuels au sein des opérations des Nations Unies pour le maintien de la paix, qui avalisent les recommandations du Comité spécial des opérations de maintien de la paix (A/59/19/Rev.1). Resolution 2388 (2017) adopted by the Security Council at its 8111th meeting, on 21 November 2017 Resolution 77/194. Trafficking in women and girls adopted by the General Assembly on 15 December 2022 [on the report of the Third Committee (A/77/456, para. 61)] Resolution 71/167. Trafficking in women and girls adopted by the General Assembly on 19 December 2016 [on the report of the Third Committee (A/71/477)]. Resolution 69/149. Trafficking in women and girls

adopted by the General Assembly on 18 December 2014 [on the report of the Third Committee (A/69/481)]. Resolution 64/293. United Nations Global Plan of Action to Combat Trafficking in Persons adopted by the General Assembly [without reference to a Main Committee (A/64/L.64)].

69. Convenția internațională din 20-11-1989 cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adopțarea generală a Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989. Intrat în vigoare la 20 septembrie 1990. In: Tratatate Internationale Nr. 1 art. 52: 30-12-1998.

70. Protocol facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, semnat la New York la 6 septembrie 2000.

71. Convenția Organizației Internaționale a Muncii nr.182 privind interzicerea celor mai grave forme ale muncii copiilor și acțiunea imediată în vederea eliminării lor Adoptat/încheiat la Geneva la 17.06.1999 În vigoare pentru RM din 14.06.2003 Publicat în: Tratatate Internaționale, vol. 35, pag. 239 Înregistrat la ONU cu nr. I-37245.

72. Convention on Preventing and Combating Trafficking in Women and Children for Prostitution, 01.2002.

<https://www.saarc-sec.org/index.php/resources/agreements-conventions/50-saarc-convention-on-preventing-and-combating-trafficking-in-women-and-children-for-prostitution/file>.

73. Convenția interamericană privind drepturile omului adoptată la San Jose, Costa Rica, în cadrul Conferinței interamericane specializate privind drepturile omului, 22 noiembrie 1969.

74. Inter-American Convention On International Traffic In Minors adopted at Mexico, D.F., Mexico, on March 18, 1994, at the Fifth Inter-American Specialized Conference on Private International Law, <https://www.refworld.org/legal/agreements/oas/1994/en/16851>.

75. Convention on the Prevention, Punishment, and Eradication of Violence against Women, adopted in 1994. <https://www.oas.org/en/mesecvi/convention.asp>.

76. Carta africană a drepturilor omului și popoarelor, adoptată de Conferința a XVII a șefilor de state și de guverne, iunie 1981, Nairobi, Kenya. [citat 10 februarie 2021]. Disponibil: https://www.achpr.org/fr_legalinstruments/detail?id=49.

77. Protocolul la Carta Africaniă a Drepturilor Omului și Popoarelor cu privire la Drepturile Femeilor în Africa adoptat la 11 iulie 2003.

78. Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane adoptată la Varșovia, 16 mai 2005. Ratificată prin Legea Parlamentului RM nr.67-XVI din 30 martie 2006. În vigoare pentru RM: din 1 februarie 2008.

79. Lege Nr. 144 din 14-10-2021 cu privire la ratificarea Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice. In: Monitorul Oficial Nr. 256-260 art. 320 din 22-10-2021.

80. Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din data de 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului. Disponibil online [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0036&from=EN#d1e_433-1-1], accesat la data de 01.12.2021.

81. <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-fight-against-crime/>
82. Stockholm Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly "Towards a common and comprehensive security model for Europe for the twentyfirst century" 9 July 1996 <https://www.osce.org/files/f/documents/5/c/38049.pdf>
83. Décision Conseil ministériel de Vienne, n° 1 (Décision de renforcement des efforts de l'OSCE pour lutter contre la traite des êtres humains), MC(8).DEC/1, 2000, par. 9.
84. Déclaration de l'OSCE sur la traite des êtres humains adoptée à Porto en 2002.
85. Decision No. 557 adopted by Permanent Council of the Organization for Security and Co-operation in Europe "OSCE action plan to combat trafficking in human beings" PC.DEC/557 24 July 2003
86. Pliant informațional: Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), Misiunea în Moldova, Programul Antitrafic și Gender. <https://www.osce.org/files/f/documents/2/3/36929.pdf>
87. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950. Intrată în vigoare la 3 septembrie 1953. Publicat : 30.12.1998. In: Tratatate Internaționale Nr. 1 art Nr : 342. Data intrării în vigoare pentru Republica Moldova: 01.02.1998.
88. Carta socială europeană revizuită adoptată la Strasbourg la 03.05.1996. Semnat de către RM la 03.11.1998. În vigoare pentru RM din 01.01.2002. In: Tratatate Internaționale, vol. 38, pag. 175.
89. Convenția privind statutul refugiaților adoptată la Geneva la 28.07.1951. În vigoare pentru RM din 31.01.2002. In: Tratatate Internaționale, vol. 38, pag. 5 Înregistrat la ONU cu nr. I-2545. Protocol privind statutul refugiaților. În vigoare pentru RM din 31.01.2002. In: Tratatate Internaționale, vol. 38, pag. 59. Înregistrat la ONU cu nr. I-8791.
90. Convenția privind statutul apatrizilor adoptată la New York la 28.09.1954. În vigoare pentru RM din 19.04.2012. Înregistrat la ONU cu nr. I-5158.
91. Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități din 30-03-2007. In: Tratatate Internationale Nr. 50 art. 320 din 30-12-2016.
92. Acord privind cooperarea statelor-membre ale Comunității Statelor Independente în combatereatraficului de ființe umane, organe și țesuturi umane încheiat la Moscova la 25.11.2005, semnat de către RM la Moscova la 25.11.2005, în vigoare pentru Republica Moldova din 04.07.2013
93. Acord de colaborare dintre Ministerele Afacerilor Interne (poliție) ale statelor membre ale Comunității Statelor Independente în lupta cu traficul de ființe umane încheiat la Sankt Petersburg la 17.09.2010, semnat de către RM la 17.09.2010, în vigoare pentru RM din 17.01.2012.
94. Codul penal al Republicii Moldova, adoptat la 18.04.2002, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 128-129/1012 din 13.09.2002, intrat în vigoare la 12.06.2003, republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 72-74 din 14.04.2009, modificat și completat ulterior.

95. Hotărârea Guvernului Nr. 1219 din 09-11-2001 cu privire la aprobarea componenței nominale a Comitetului național pentru combaterea traficului de ființe umane și Planului național de acțiuni pentru combaterea traficului de ființe umane. In: Publicat : Monitorul Oficial Nr. 136-138 art. 1274 din 15-11-2001.
96. Lege Nr. 241 din 20-10-2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane. In: Monitorul Oficial Nr. 164-167 art. 812 din 09-12-2005.
97. Hotărârea Guvernului Nr. 1362 din 29-11-2006 cu privire la aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a centrelor de asistență și protecție a victimelor traficului de ființe umane. In: Monitorul Oficial Nr. 186-188 art. 1457 din 08-12-2006.
98. Lege Nr. 370 privind drepturile copilului din 30-11-2023. In: Monitorul Oficial Nr. 488-491 din 21-12-2023 art. 864.
99. Hotărârea Guvernului Nr. 715 din 26-09-2023 cu privire la aprobarea Programului pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2024-2028. In: Monitorul Oficial Nr. 422-425 art. 1018 din 10-11-2023.
100. Hotărârea Guvernului Nr. 461 din 22-05-2018 cu privire la aprobarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018-2023 și a Planului de acțiuni pentru anii 2018-2020 privind implementarea acesteia. In: Monitorul Oficial Nr. 167-175 art. 512 din 25-05-2018, modificată prin Hotărârea Guvernului nr. 319 din 10.11.2021.
101. Legea Nr. 269 din 09-11-1994 cu privire la ieșirea și intrarea în Republica Moldova. In: Monitorul Oficial Nr. 6 art. 54 din 26-01-1995.
102. Legea Nr. 45 din 01-03-2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie. In: Monitorul Oficial Nr. 55-56 art. 178 din 18-03-2008.
103. Legea Nr. 200 din 16-07-2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova. In: Monitorul Oficial Nr. 179-181 art. 610 din 24-09-2010.
104. Legea Nr. 270 din 18-12-2008 privind azilul în Republica Moldova. In: Monitorul Oficial Nr. 53-54 art. 145 din 13-03-2009.
105. Legea Nr. 215 din 04-11-2011 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova. In: Monitorul Oficial Nr. 75-80 art. 243 din 20-04-2012.
106. Legea Nr. 105 din 16-05-2008 cu privire la protecția martorilor și altor participanți la procesul penal. In: Monitorul Oficial Nr. 112-114 art. 434 din 27-06-2008.
107. Legea Nr. 137 din 29-07-2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor. In: Monitorul Oficial Nr. 293-305 art. 618 din 09-09-2016.
108. Legea Nr. 257 din 01-11-2013 privind resortisanții statelor terțe care au obligația deținerii unei vize și resortisanții statelor terțe care sînt exonați de obligativitatea deținerii unei vize la traversarea frontierei de stat a Republicii Moldova In: Monitorul Oficial Nr. 1-3 art. 02 din 03-01-2014.
109. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 331 din 05-05-2011 cu privire la eliberarea invitațiilor pentru străini. In: Monitorul Oficial Nr. 78-81 art. 381 din 13-05-2011.

110. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova Nr. 493 din 07-07-2011 cu privire la aprobarea Regulamentului Centrului de Plasament Temporar al Străinilor. In: Monitorul Oficial Nr. 118-121 art. 605 din 22-07-2011.

111. **Codul penal**. Disponibil online

[<http://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/210277#A1674>], accesat la data de 01.12.2021.

112. **Popușoi, N.** *Protecția și asistența victimelor și martorilor în cauzele privind traficul de ființe umane*. In: *Probleme actuale privind combaterea traficului de femei*. Materialele conferinței științifico-practice internaționale, 2-3 iunie 2011. 262 p. p. 217

113. *Perspectives on trafficking in human beings, phenomenon-legislation - assistance*”, CCEM, Mart, 2000

114. **Pareniiuc, A., Pungă, A.** *Traficul de femei – infracțiune la „modă” sau „businessul” național*. In: *Probleme actuale privind combaterea traficului de femei*. Materialele conferinței științifico-practice internaționale, 2-3 iunie 2011. 262 p. p. 82.

115. **Bejan, O., Butnaru, Gh.**, *Traficul de ființe umane*, Ed. Pontos, Chișinău, 2002, p. 35.

116. Îndrumar pentru colaboratorii organelor de drept ale RM privind cele mai eficiente metode de combatere a traficului de persoane, Paul Holmes, IOM-OIM, elaborat sub egida Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova și a Procuraturii Generale a RM, Chișinău, Haruz Imagine, 2004, p. 45

117. Manuel de lutte contre la traite des êtres humains à l’usage des praticiens de la justice pénale. Module 1: Définition des termes “traite des personnes” et “trafic illicite de migrants”. Office des Nations Unies contre la Drogue et le Crime, Vienne, New York, 2010. 27 p. 4. Disponibil: https://www.unodc.org/documents/congress/backgroundinformation/Human_Trafficking/TIP_Manual_fr_module_01.pdf, accesat în 23.02.2024

118. Înaltul comisar al Națiunilor Unite pentru drepturile Omului: nota pentru comitetul Ad Hoc cu privire la Elaborarea Convenției împotriva Crimei organizate transnaționale. Documentele ONU, 01 iunie 1999, p. 3.

119. **Cușnir V.**, Traficul de ființe umane: termeni și definiții de uz. În: *Prevenirea și combaterea crimelor transnaționale: Probleme teoretice și practice (Traficul de ființe umane, terorismul, spălarea de banilor, traficul ilicit de droguri și armament)*, Materialele Conferinței Științifico.-practice internaționale, 6-7 oct. 2005, pp. 17-22. . 18

120. **Mariț Al., Prodan S., Lichii B., Mîțu S.** *Note de curs. Drept penal. Partea generală*. Ciclul I. Universitatea de Studii Europene din Moldova. Facultatea de Drept. Chișinău. 2013.

121. **Brînză S., Ulianovschi X., Stati V. ș.a.** *Drept Penal: Partea specială. Vol. II.*, Chișinău: Cartier Juridic. 2005. 804 p. pp. 208-209.

122. **Brînză S.**, 2015 <https://social.studiamsu.md/wp-content/uploads/2015/01/07.-p.41-59.pdf>

123. **Barbăneagră, A., Berliba, V., Gurshi C. ș.a.** *Codul Penal: Comentat și adnotat*. Chișinău: Cartier, 2005. 655 p.

- 124.**Maimescu S.** *Traficul de ființe umane și contrabanda.* În: Revista Națională de Drept, nr. 5/2004. 58 p. p. 47
- 125.**Dodescu N.-E., Boștină P.** *Drept penal român. Volumul I.* Craiova: Arves. 2015. 160 p.
- 126.**Mateuț Gh., Ștefăroi N., Petrescu V., Onu E., Dublea A., Luca S., Iovu D., Tărniceriu R. D., Gafta B. L., Luca C., Prună R. A.** *Traficul de ființe umane. Infractor. Victimă. Infracțiune.* Iași: Asociația Alternative Sociale. 2005. p. 174.
- 127.**Alecu G.** *Drept Penal: Partea generală.* Constanța: Europolis, 2005, 572 p p. 70
- 128.**Hotca M. A., Dobrinoiu M.** *Infracțiuni prevăzute în legi speciale. Comentarii și explicații.* Ediția 2. București: C. H. Beck. 2010. P. 105.
- 129.**Olaru, C.** *Particularitățile criminalității organizate în România.* București: Hamangiu. 2014. 316 p. p. 160
- 130.**Lascu I.** *Incriminări privind traficul de persoane.* În: Revista de Drept Penal nr. 3/2002, p. 65.
- 131.Recommendation 1325 (1997) of the Parliamentary Assembly "Traffic In Women And Forced Prostitution In Council Of Europe Member States" (CM/Del/Dec(97)592/3.1).
- 132.Recommendation No. R (2000) 11 of the Committee of Ministers to member states on action against trafficking in human beings for the purpose of sexual exploitation, adopted on 19 May 2000, at the 710th meeting of the Ministers' Deputies.
- 133.Recommendation 1526 (2001) "A campaign against trafficking in children to put a stop to the east European route: the example of Moldova" adopted by the Parliamentary Assembly on 27 June 2001 (21st Sitting).
- 134.Protocol privind prevenirea, reprimarea și pedepsirea traficului de persoane, în special al femeilor și copiilor, adițional la Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate din 15.11.2000, adoptat la New York la 15 noiembrie 2000. In: Tratatate internaționale, 2006, volumul 35, pag.399. În vigoare pentru Republica Moldova din 16 octombrie 2005.
- 135.Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii nr.37 din 22.11.2004. pct. 5.8 In: Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.8, pag.4. Modificată prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.13 din 22.12.2014; Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.9 din 22
- 136.Manuel de lutte contre la traite des êtres humains à l'usage des praticiens de la justice pénale.https://www.unodc.org/documents/congress/background-information/Human_Trafficking/TIP_Manual_fr_module_01.pdf
- 137.**Borodac, A., Bujor, V., Brînză, S. ș.a.** *Drept Penal: Partea Generală.* Chișinău: Știința. 1994. 368 p. p. 118
- 138.**Bejan, O.** *Corupția: noțiune, prevenire și contracaraare.* Chișinău: AȘM, 2007. 136 p.
- 139.**Tănase, A.** *Latura subiectivă a infracțiunii de trafic de ființe umane.* In: Revista Națională de Drept, 2011, nr. 2(125), pp. 10-22. ISSN 1811-0770. p. 13

140. Raport OSCE, 2011 <https://www.osce.org/files/f/documents/2/3/80767.pdf>
141. **Ulianovschi, Gh., Curmei, I.**, *Subiectul și latura subiectivă a infracțiunii de constrângere de a face declarații*. In: Revista Națională de Drept Nr. 2, 2016 p. 28
142. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la practica aplicării legislației în cauzele despre traficul de ființe umane și traficul de copii nr.37 din 22.11.2004. pct. 12. In: Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2005, nr.8, pag.4. Modificată prin Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.13 din 22.12.2014; Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova nr.9 din 22.12.2008
143. **Tănase, A.**, *Subiectul infracțiunii de trafic de ființe umane*. In: Revista Națională de Drept, 2011, nr. 3(126), pp. 28-33. ISSN 1811-0770. p. 32
144. **Ștefăroi, N.**, *Incriminarea traficului de ființe umane*. In: *Traficul de ființe umane. Infractor. Victimă. Infracțiune*. Asociația Magistratilor. Iași, Asociația alternative sociale, 2007. P. 29
145. **Drăghici C. și colab.** *Globalizarea traficului de copii*. Craiova: Sitech. 2006.
146. **Botnaru Gh., Bujor V., Bejan O.** *Caracterizare criminologică și juridico-penală a traficului de ființe umane*. Centru de Prevenire și Asistență criminologică Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți-Ch.: Ericon SRL, Chișinău. 2008. 160 p. p. 20-25
147. Руководство для следователей. // Под редакцией Н. А. Селиванова и В. А. Снеткова. Изд. ИНФРА-М. М., 1997, с. 561-562.
148. *Trafic de ființe umane în „ scopul exploatării sexuale „*, *Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 19 mai 2000*, Chișinău, 2001, ediție - Biroul de informatică al consiliului Europei în Moldova.
149. **Tănase, A.** *Circumstanțele agravante ale infracțiunii de trafic de ființe umane*. In: Revista Națională de Drept, 2011, nr. 1(124), pp. 26-35. ISSN 1811-0770. p. 34
150. **Mateuț Gh., Ștefăroi N., Petrescu V., Onu E., Dublea A., Luca S., Iovu D., Tărniceriu R. D., Gafta B. L., Luca C., Prună R. A.** *Traficul de ființe umane. Infractor. Victimă. Infracțiune*. Iași: Asociația Alternative Sociale. 2005. p. 174. P. 115
151. **DODESCU Nadia-Elena**, *Legea și viața*, 2016
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/39_41_Tendinte%20actuale%20ale%20traficului%20de%20personae.pdf
152. **Brînză S., Stati V.** „*Delimitarea traficului de ființe umane și a traficului de copii de infracțiunile conexe*”, 2008 https://www.researchgate.net/profile/vitalie-stati/publication/346107654_delimitarea_traficului_de_fiinte_umane_si_a_traficului_de_copii_de_infracțiunile_conexe/links/5fbbdd55299b104cf6e660d/delimitarea-traficului-de-fiinte-umane-si-a-traficului-de-copii-de-infracțiunile_conexe.pdf?origin=scientificcontributions
153. **Brînză S., Stati V.** *Infracțiunea de organizare a migrațiunii ilegale* (art. 3621 C.p. RM): Analiza juridico-penală (Partea I). În: Revista Națională de Drept nr. 11/2007, p. 5.

154. **Vidaicu M., Dolea I.**, coord. principal Muraru E. *Combaterea traficului de ființe umane – drept material și drept procesual* - suporturi de curs, Chișinău: Nova Imprim S.R.L. 2009.
155. Prevenirea violenței în familie și a traficului de ființe umane, Chișinău, 2002, p. 175
- Sursa WIKIPEDIA <https://ro.orthodoxwiki.org/Prostitu%C8%9Bia>
156. Codul Contravențional al Republicii Moldova adoptat la 24-10-2008. In: Monitorul Oficial Nr. 78-84 art. 100 din 17-03-2017.
157. **Brînză S.** *Din nou despre interpretarea noțiunii de prostituție în practica judiciară a Republicii Moldova.* În: Săptămânal juridic Dreptul nr. 21/03.06.2016, p. 2
158. **Gorbunova, O.**, *Legile țărilor europene cu privire la imigranți, In: Traficul de femei: fenomen și crimă*, Chișinău, 2001, pp. 57-58
159. **Ziegler, J.**, *Seniorii crimei organizate*, Editura „Antet”, 1998, pp. 90-91.
160. **Butnaru Gh., Bujor V., Bejan O.**, „*Caracterizare criminologică și juridico-penală a traficului de ființe umane*”, 2008 <https://www.scribd.com/document/86897566/Caracterizare-Criminologica-Si-Juridico-penala-a-Traficului-de-Fiinte-Umane-1>
161. Raportul anual privind victimele traficului de ființe umane în Europa de Sud-Est, www.migratie.md/antitraffic/statics, 26.12.2007
162. Raportul anual privind traficul de persoane publicat de Departamentul de Stat al SUA și intervențiile OIM în domeniul combaterii traficului de persoane în Moldova, 16/06/2023 <https://moldova.iom.int/ro/news/raportul-anual-privind-traficul-de-persoane-publicat-de-departamentul-de-stat-al-sua-si-interventiile-oim-domeniul-combaterii-traficului-de-persoane-moldova>
163. **Amza, T.** *Criminologie teoretică: Teorii reprezentative și politica criminologică.* București: Lumina Lex. 2000. 815 p. p. 302 p
164. **Amza, T.** *Criminologie.* București: Lumina Lex. 1998. 342 p. p. 103
https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Combating_Trafficking_-_Moldova.pdf
165. *Codul penal al României* de la 1969, publicat în B. Of. nr. 79 bis din 21 iunie 1968.
166. **Laura Codruța Kövesi**, Teză de doctor- 2016 https://kovesiplagiat.wordpress.com/wp-content/uploads/2016/12/laura_codruta_kovesi_lucrare_de_doctorat.pdf
167. Legea nr. 286 din 17 iulie 2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009, cu modificările și completările ulterioare, care a intrat în vigoare la data de 01.02.2014.
168. **Pascu I., Buneci P.** *Drept penal. Partea specială. Vol. I. Infracțiuni contra persoanei. Infracțiuni contra patrimoniului. Infracțiuni privind autoritatea și frontiera de stat. Infracțiuni contra justiției.* București: Hamangiu. 2017, 511 p. p. 141
169. **Zaharia G.-C.** *Traficul de persoane.* București: C. H. Beck. 2012, 343 p p. 301
170. **Corlățeanu S., Simion B.** *Unele aspecte controversate privind infracțiunile de trafic de persoane și proxenetism.* În: Dreptul nr. 4/2005, p. 201.

- 171.**SIMUS Roxana**, Teza de doctorat / Rezumat la teza de doctorat „Implicațiile traficului de persoane asupra ordinii publice și siguranței naționale”,2017 <https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2017/08/rezumat-teza-Simus.pdf>
- 172.**Alina Matei** „*Distincția trafic de persoane – proxenetism – soluția*” Publicat: 8 noiembrie 2006 | JURIDICE.ro, de <https://www.juridice.ro/46803/distinctia-traffic-persoane-proxenetism-solutia.html>
- 173.**Corsei A., Ștefănoaia M.**,*Romania and Human Rights According to European Regulations*. In: Acta Universitatis Danubius Vol. 18, No. 2/2022, pp. 148-159, p. 148.
- 174.**Dânuț, T.**, *Poliția în statul de drept*, Editura Ministerului de Interne, București 2000, pp. 223-252.
- 175.**Marit, A., Șargu, L., Corsei, A.** *The impact of the use of information technologies (ict) on minors and children through online sexual abuse and exploitation*. In: Euromentor Journal; Bucharest Vol. 13, Ed. 1, (Mar 2022). Pp. 66-89. p. 85.
- 176.**Ragar, N.** *Du bon usage de la traite des êtres humains. Controverses autour d'un problème social et d'une qualification juridique*. Genèses, 2007/1 n° 66, p.69-89. DOI : 10.3917/gen.066.0069. URL : <https://shs.cairn.info/revue-geneses-2007-1-page-69?lang=fr>.
- 177.**Nastas, A.** Delimitarea traficului de ființe umane de unele infracțiuni conexe (Practica și legislația Republicii Moldova). In: Revista Universul Juridic nr. 5, mai 2022, pp. 122-134, p. 122
- 178.**King, L.** (2009) *International Law and Human Trafficking*, Human Rights & Human Welfare: Vol. 9: Iss. 1, Article 32. <https://digitalcommons.du.edu/hrhw/vol9/iss1/32>
179. Carta Națiunilor Unite a fost semnată la San Francisco la 26 iunie 1945 de către 50 de state, iar la 24 octombrie 1945, O.N.U. a intrat în vigoare.
- 180.**Airapetean A., Corsei A.**, *International Legal Framework Regarding Human Trafficking*. In: ACTA UNIVERSITATIS DANUBIUS Vol. 18, No. 3/2022, ISSN: 1844-8062, pp. 124-136 p. 131
- 181.**Leman Ozgur Tosun.** *La traite des êtres humains : étude normative. Droit*. Université de Grenoble, 2011. Français. ffNNT : 2011GREND003ff. fftel-00634880f p. 26.
182. Rezoluția 415 din 1 decembrie 1950 a Adunării Generale a ONU prin care Comisia Internațională Penală și Penitenciară a fost dizolvată, iar din 1951 funcțiile și arhivele sale au fost preluate de ONU.
- 183.**M. Vidaicu, I. Dolea**, *Combaterea traficului de ființe umane* (drept material și drept procesual), Chișinău, SRL ”Nova Imprim”, 2009, p.8
184. Principes et Directives concernant les Droits de l’homme et la Traite des Êtres Humains : Recommandations Commentaire. Publication des Nations Unies, 2010. ISBN 978-92-1-254173-0. 261 p. pp. 31-32.
185. Operational and investigative support to counter human trafficking and migrant smuggling. <https://www.interpol.int/Crimes/Human-trafficking-and-migrant-smuggling/Our-response>
186. The Counter Trafficking Data Collaborative Data-driven Solutions Against Trafficking and Exploitation <https://www.ctdatacollaborative.org/>

187. Budapest Process <https://www.budapestprocess.org/budapest-process/about-the-dialogue/>
188. **Zulean M.**, *Astfel de amenințări sunt date de tensiunile etnice, dinamicile demografice actuale, de fluxurile ilicite de arme, droguri, tehnologie sau informație, de poluarea și degradarea mediului în contextul schimbărilor ecologice globale, abuzurile privind drepturile omului, creșterea și diversificarea infracționalității*.
189. „Cooperarea internațională și combaterea criminalității”, prezentat la Conferința internațională privind crima organizată transnațională, Consiliul economic și social al Națiunilor Unite, Neapole, octombrie 1994, în Buletinul de Informare și Documentare, Editura Ministerului de Interne nr. 3/1995, p. 64.
190. Treaty on European Union, 1992. In: Official Journal C 191 , 29/07/1992 P. 0001 - 0110
191. Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts, 1997. In: Official Journal C 340 , 10/11/1997 P. 0001 - 0144
192. **Brière, C., Dony, M.** *Droit de l'Union européenne 8e édition*, Éditions de l'Université de Bruxelles, 2022. 922 p.
193. Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (versiune consolidată). In: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene C 202/49
194. Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului. In: Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 101/1
195. **Danila, V., Nastas, A.** *Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane în Republica Moldova. In: Simpozion științific al tinerilor cercetători , Ed. 19, 16-17 aprilie 2021*, Chișinău Republica Moldova: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2021, Ediția 19, Vol.2, pp. 207-210. ISBN 978-9975-155-42-7 p. 210
196. **Nastas, A., Cazacu, D.** *Contribution of public authorities to the prevention of trafficking in human beings in the context of the humanitarian crisis. In: Adapting Public Services to the Technological Challenges and to the Business Environment Expectations*, Ed. Ediția a 3-a, 8 decembrie 2023, Chișinău. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2023, Ediția a 3-a, pp. 69-70.
197. Programul de activitate al Guvernului pe anii 2005-2009 „Modernizarea țării - bunăstarea poporului” și, respectiv, Planul de acțiuni pe anii 2005-2009 al Programului Guvernului „Modernizarea țării-bunăstarea poporului”
198. Planul de Acțiuni UE-Moldova din 22-02-2005. In: Tratatate Internationale Nr. 38 art. 402 din 30-12-2006. În vigoare pentru Republica Moldova din 22 februarie 2005.
199. **Jitariuc V** „Planificarea investigațiilor în cazul cercetării infracțiunilor de trafic de ființe umane” ., 2018

https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/202-206_18.pdf

200. **Sarah Roux**, *Lutter contre la traite des êtres humains : une analyse comparative de l'action publique de la France et des Pays-Bas. Thèse de doctorat. Bodeaux, 12/04/2023.*
201. **Airapetean, A., Corsei, A., Ștefănoaia, M.**, *The European Investigation Order Instrument of International Judicial Cooperation in Criminal Matters*. In: Acta Universitatis Danubius vol. 17, No. 2/2021, ISSN: 1844-8062 pp. 114-129, p. 115.
202. **Lavaud-Legendre, B.** *Exploitation et traite des êtres humains : la place du tiers. Droit. Université de Bordeaux, 2020. fftel-03033840f 177 p. p. 80.*
203. **Brière, C., Dony, M.** *Droit de l'Union européenne* 8e édition, Éditions de l'Université de Bruxelles, 2022. 922 p. p. 546.
204. Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului
205. **Ponta, V., Coman, D.**, *Instituția, procurorului european o realitate?* în Revista de Drept Public, nr. 3/2003, p. 61
206. Comisia Europeană-OLAF, Cartea verde privind protecția penală a intereselor financiare ale Comunității Europene și înființarea instituției Procurorului european-proiect, Bruxelles, 2001
207. **Bogdan, C.** *Perspective privind cooperarea polițienească și cooperarea judiciară în materie penală, în lumina Tratatului de la Lisabona*
<https://old.mpublic.ro/jurisprudenta/publicatii/cooperarea.pdf>
208. **CORSEI Andreea**, Traficul de ființe umane - transpunerea și implementarea standardelor internaționale și europene în normativul penal național al Republicii Moldova, Editura Universul Juridic, ISBN 978-606-39-1695-3, București, 2025, 283 pagini
209. **Raportul anual al Eurojust**, 2021.
<https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/eurojust-annual-report-2021-ro.pdf>
210. „Tendințe și politici migraționiste în regiunea mării negre: cazurile r. moldova, româniei și ucrainei – chișinău”, 2008 http://www.viitorul.org/files/Migratia_rom_final.pdf
211. **Nastas, A., Cicală, A.** *Supervised Delivery: An Important Legal Tool to Fight Cross-Border Crime*. In: ACROSS www.across-journal.com ISSN 2602-1463 Vol. 8 (4) 2024 Law and Litigation in the EU and the Candidate States.
212. **MOȘNEAGA Valeriu** „Politica migraționistă a republicii moldova: etapa actuală” , 2009
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Politica%20migrationista%20a%20RM.pdf
213. <https://procuratura.md/sites/default/files/202303/RAPORT%20DE%20ACTIVITATE%202022.pdf>, accesat în 28.04.2024
214. **CICALA Alexandru, GHERMAN Marian** „Obiectul infracțiunii de provocare ilegală a avortului”, 2022
215. **Grigoraș R** „Obiectul infracțiunii de trafic de ființe umane”.,
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/159162_1.pdf
https://www.unodc.org/documents/human-trafficking/Combating_Trafficking_-_Moldova.pdf

216. **SIMUS Roxana**, *Teza de doctorat/rezumatul tezei de doctorat „Implicațiile traficului de persoane asupra ordinii publice și siguranței naționale”*, 2017 <https://www.juridice.ro/wp-content/uploads/2017/08/rezumat-teza-Simus.pdf>
217. **Cojocaru R., Cazacicov A**, *„Latura obiectivă a infracțiunii de proxenetism – conținut și caracterizare ”*. 2016 https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/16-21_5.pdf
218. **Cojocaru R. , Cojocaru S.**, *„Aspecte privind neoedepșirea victimilor traficului de persoane pentru infracțiunile savarsite in lagatura cu aceasta calitate procesuală”* 2013 https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/62-66_41.pdf,
219. Sursa DIICOT; accesat la 15.10.2023
220. Sursa DCCO; accesat la 15.10.2023
221. https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/2021_02_16_thb_casework_report.pdf accesat la 01.11.2022
222. [http://www.cdep.ro/eu/docs/F1095541998/PO_munca_COM\(2021\)_171.PDF](http://www.cdep.ro/eu/docs/F1095541998/PO_munca_COM(2021)_171.PDF)
223. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0142&from=en>, accesat la 15.10.2022;
224. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0142&from=en>, accesat la 15.10.2022;
225. <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-fight-against-crime/> accesat la 15.10.2022;
226. https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_1662, accesat la 15.10.2023;
227. ANITP; https://anitp.mai.gov.ro/ro/docs/studii/ANALIZA%20STATISTICA%20sem%201_2_022.pdf
228. Sursă IGI; accesat la 15.11.2024
229. Sursă MMSS; accesat la 1.12.2024
230. Sursă IM; accesat la 5.10.2024
231. Sursă DRP; accesat la 5.6.2023
232. Sursă MAE; accesat la 25.12.2023
233. <https://antitrafic.gov.md/> accesat la 15.10.2025

NOTĂ: Anexele 1, 2, 3, 4 sunt Rapoartele Agenției Naționale împotriva traficului de persoane din România, acestea sunt statistici oficiale și publice pe situl oficial și au fost preluate efectiv ca și statistici oficiale, fără intervenția autorului tezei în ele. Autorul prezentei teze de doctorat este și participant activ la colectarea acestor statistici și a primit acordul scris al AGENTIEI să includă în prezenta teză aceste rapoarte fără a fi suspicionată de plagiat prin adeverință emisă expres în acest sens de la pag. 250, ANEXA nr. 5.

ANEXA 1

Analiză succintă privind traficul de persoane în 2020 în România

Preambul

În conformitate cu obiectivele stabilite prin Strategia Națională împotriva Traficului de Persoane 2018-2022, precum și în baza atribuțiilor din HG 460/2011, ANITP a desfășurat în anul 2020 o serie de activități de evaluare și monitorizare a fenomenului a traficului de persoane.

Prezenta analiză are ca referință cronologică anul 2020 și utilizează datele centralizate la nivel național aferente acestei perioade.

Particularitatea prezentei analize a fost generată de situația fără precedent a anului 2020, care pe plan global, a stat sub semnul primei pandemii din ultima sută de ani. Acest fapt a condus spre anumite dezechilibre ori sincope, generate de lockdown-ul prelungit, de închiderea granițelor și prin urmare la o serie de efecte directe: reducerea călătoriilor, presiuni economice și sociale rezultate din diminuarea drastică a activității unor întregi sectoare economice și implicit creșterea șomajului. Acești factori au avut o influență directă asupra traficului de persoane, la care ne vom referi în continuare, în cadrul prezentei analize.

Datele prelucrate de ANITP în anul 2020 utilizează, la fel ca și în anii anteriori, aceeași indicatori calitativi, care facilitează înțelegerea și, deopotrivă, creionarea profilului victimelor traficului de persoane din România. Astfel, au fost analizați indicatori precum: genul, vârsta, educația, arealul geografic, tipul de exploatare.

Dinamica traficului de persoane

În anul 2020 numărul victimelor identificate a scăzut cu aproximativ 15% în raport cu cele identificate în anul 2019 de la **698** la **596**. Victimele identificate sunt de cetățenie română, cu excepția unei victime din Republica Moldova.²⁷²

²⁷² <https://anitp.mai.gov.ro/ro/docs/studii/Raport%20anual%202020.pdf>

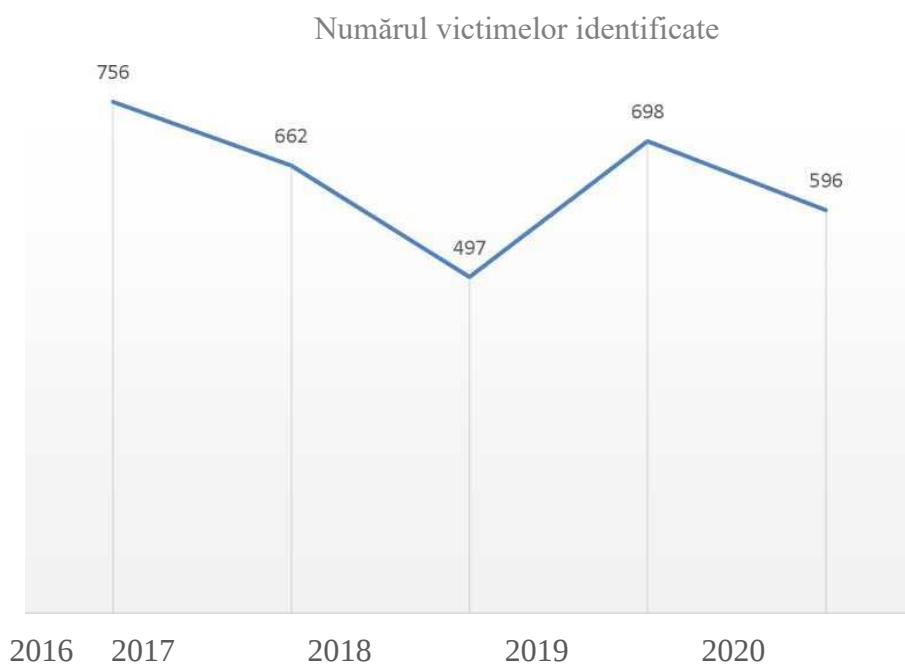

Figura 1. Dinamica anuală a populației victimelor în perioada 2016-2020

Gen și vârstă

În anul 2020 numărul victimelor de gen feminin este de aproximativ 3,5 ori mai mare comparativ cu victimele de gen masculin astfel că, din numărul total de victime, 463 sunt femei și 133 bărbați. În ceea ce privește vârsta victimelor se constată o ușoară scădere procentuală a numărului de minori identificați, comparativ cu anul 2019.

Distribuția victimelor pe gen și vârstă

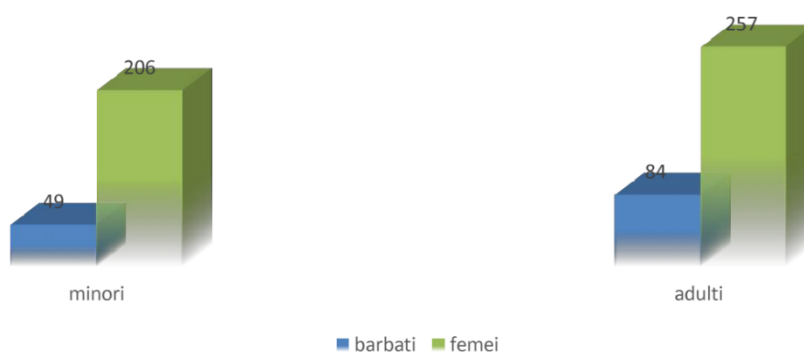

Figura 2. Distribuția victimelor pe gen și vârstă pentru anul 2020

Reprezentarea pe gen a victimelor traficului de persoane 2019 vs 2020

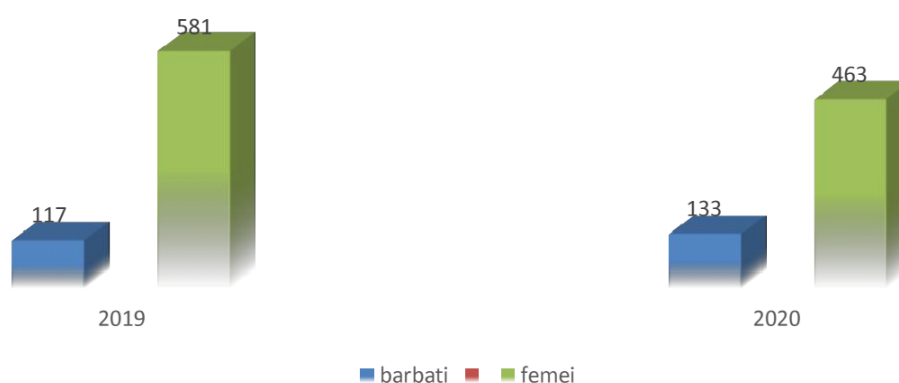

Figura 3. Evoluția pe gen a victimelor comparativ anul 2019 cu anul 2020

Educație și alți indicatori socio-demografici

Nivelul de educație al victimelor traficului de persoane se menține în continuare scăzut, 68,5% dintre acestea fiind neșcolarizate sau având cel mult studii gimnaziale, 29,8% liceu/școală profesională și 1,5% studii superioare.

Nivelul educației victimelor

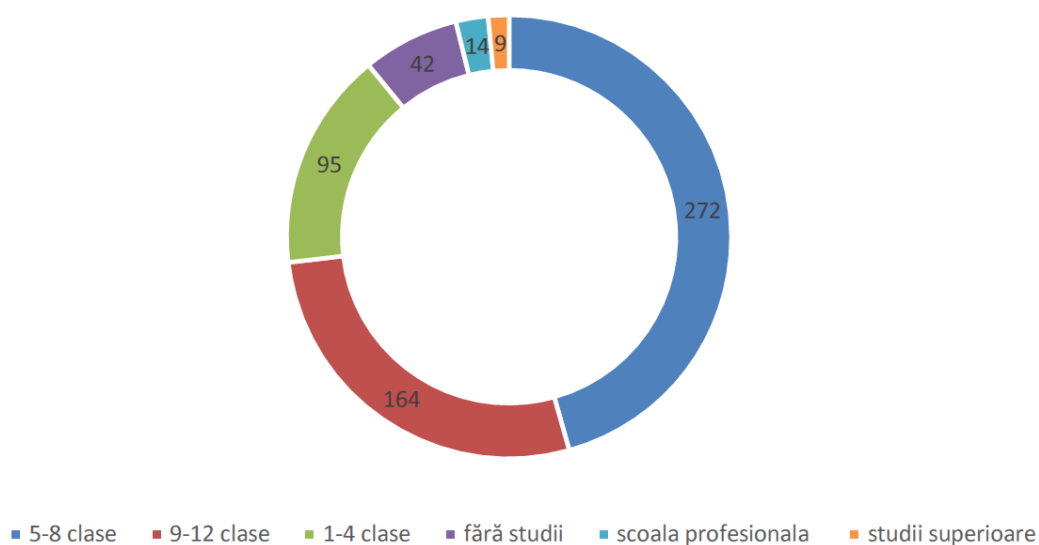

Figura 4. Nivelul de educație în rândul victimelor identificate în 2020

Zone și județe de proveniență

În anul 2020, ca și în anul anterior, se observă că arealul geografic al zonelor de est și sud ale României (județele Galați, Iași, Bacău, Dolj) reprezintă un bazin de recrutare a victimelor traficului de persoane. Constatăm, în același timp, dublarea numărului de victime identificate provenind din județul Timiș, față de anul 2019.

Frecvența	Județ de proveniență
45	Galați
34	Iași
33	Bacău
30	Dolj
29	Timiș
26	București
24	Argeș
23	Ilfov, Bihor
21	Mureș Brăila,
19	Tulcea

În anul 2020, peste 50% dintre victimele identificate provin din mediul rural (52,5%), restul provenind din mediul urban.

Mediul de proveniență

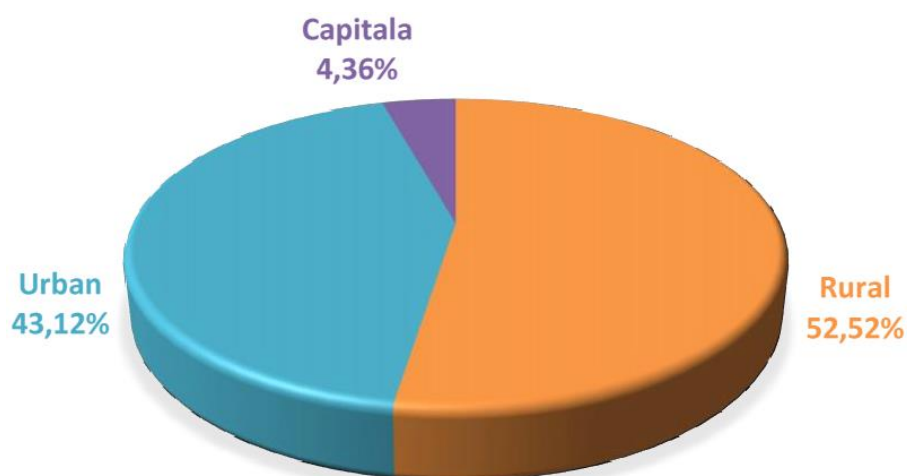

Figura 5. Mediul de proveniență

Recrutare și relația cu recrutorul

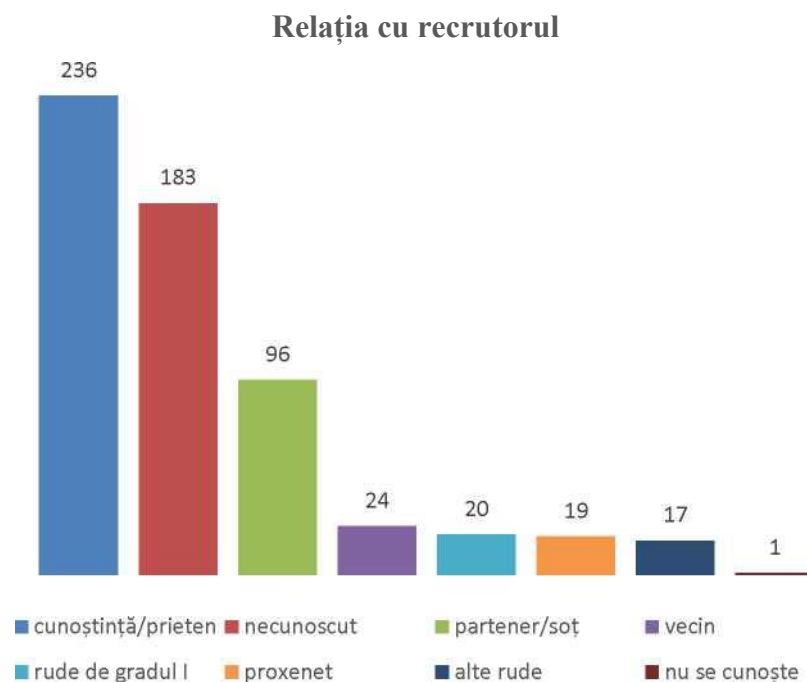

Figura 6. Relația victimei cu recrutorul

Modalitatea de recrutare a victimelor în anul 2020 respectă tiparul anului anterior, acela al încrederii în cunoștințe, prieteni, familie. Astfel, peste 80% dintre victime au fost recrutate în mod direct. Ca o consecință a măsurilor de restricție impuse de pandemie, internetul a fost cel mai utilizat instrument de socializare, acest fapt conducând la creșterea numărului de victime recrutate prin acest mijloc de comunicare și informare.

Mod de recrutare

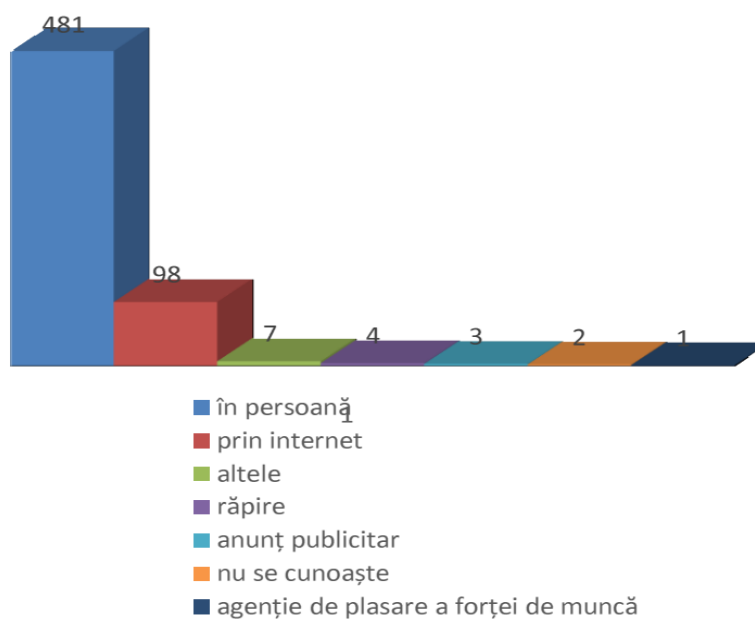

Figura 7. Modalități de recrutare a victimelor

Condiții și promisiuni în momentul recrutării

Condiții de recrutare

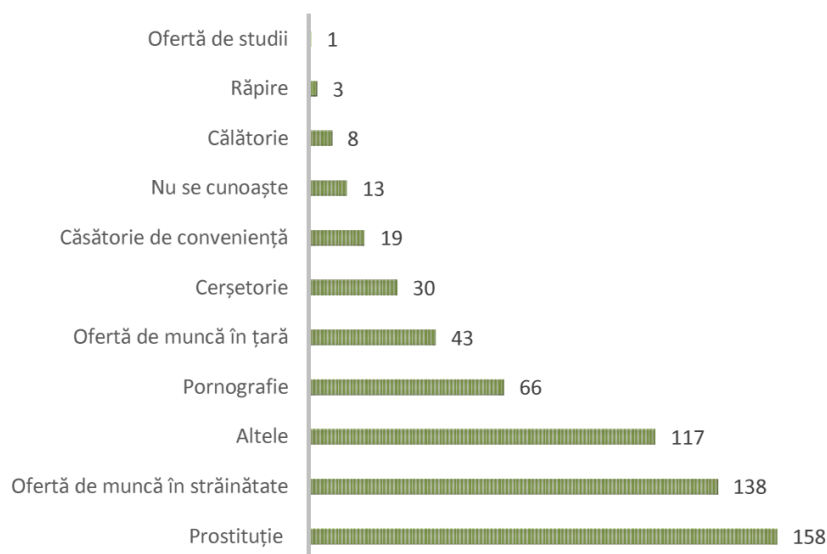

Figura 8. Condiții de recrutare în rândul victimelor

Condițiile de recrutare pentru anul 2020 sunt asemănătoare celor din anii anteriori, astfel încât 27,1% dintre victime au fost recrutate în scopul practicării prostituției și 23,7% pentru oferte de muncă în străinătate.

Exploatare

Ca o continuare a condițiilor de recrutare în scopul practicării prostituției și a nevoii de locuri de muncă „bine plătite”, exploatarea sexuală este cea mai frecventă, urmată de exploatarea prin muncă precum și de cerșetorie.

Mod de exploatare

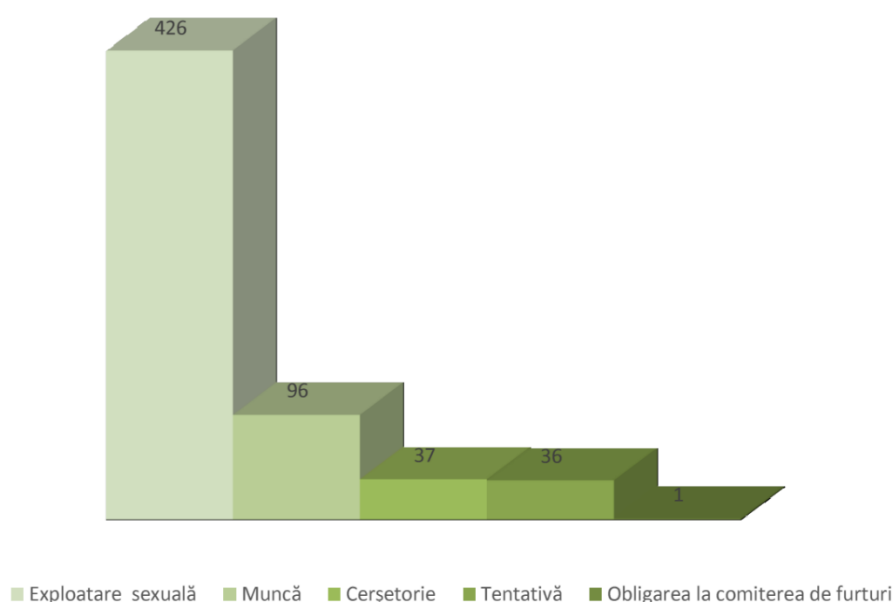

Figura 9. Forme de exploatare în rândul victimelor identificate în 2020

Destinație²⁷³

Traficul intern a avut o pondere de 53,8 % dintre toate situațiile de trafic. Chiar dacă perioada de referință a cuprins și lunile în care România s-a aflat în stare de urgență, numărul victimelor exploatate extern este comparabil cu cel din anul anterior. În ceea ce privește destinațiile externe, se constată că Marea Britanie, Germania, Italia, Spania rămân în continuare țări de referință ale plasării victimelor în scopul exploatării.

ROMÂNIA	321
UK	75
GERMANIA	57
ITALIA	42
SPANIA	33
SUEDIA	25
FRANȚA	18
ELVEȚIA	16
AUSTRIA	14
IRLANDA	13
BELGIA	10
CEHIA	9
OLANDA	8
NORVEGIA	5
CIPRU	4
GRECIA,	3
FINLANDA	2

Concluzii

Analiza datelor privind victimele traficului de persoane pentru anul 2020 care se referă la cetățeni români ori străini exploatați, ne conduce către următoarele concluzii:

- În anul 2020 s-a constatat o scădere a numărului de victime raportate și înregistrate în Mecanismul Național de Identificare și Referire, față de anul anterior;
- Este prematur să conchidem că această scădere a apărut doar ca urmare a închiderii granițelor și a restricțiilor de circulație a populației;
- Observăm, în continuare, persistența unui anume profil al victimelor (gen feminin, nivel precar de educație, provenite din familii dezorganizate și zone defavorizate);
- Este de așteptat ca efectele pandemiei, inclusiv în plan economic, să conducă la modificări ale dinamicii traficului de persoane, în perioada următoare.

273 Aproximativ 13% din victime au fost traficate în mai multe destinații

Raport Anual privind fenomenul traficului de persoane în anul 2021 (în România)²⁷⁴

1. Introducere

Analize privind probabilitatea de manifestare a unui fenomen infracțional, dimensiunea și efectele acestuia la nivel economic, social sau de altă natură pot fi realizate într-un timp îndelungat și necesită rigori specifice de ordin metodologic și științific. Traficul de persoane este un fenomen infracțional transnațional și multifactorial generat de factori prezenți atât în statele de origine cât și în statele de destinație:

1) Factorii de vulnerabilitate prezenți în statul de origine precum sărăcia și lipsa resurselor de trai, educația precară, instabilitatea politică sau tranziția, delinquența juvenilă și devianța, lipsa oportunităților de muncă, educație formală și informală precară, dependența de sistemul social de ajutorare precum și alți factori de natură individuală (percepția câștigurilor ridicate în afara țării, teribilism, proveniență din familii dezorganizate, minorat, lipsa experienței de viață, lipsa unui comportament responsabil sau conștient în utilizarea noilor soluții de comunicare etc, alcătuiesc **oferta** traficului de persoane;

2) Factorii de atragere prezenți în statele de destinație precum percepția câștigurilor ridicate, calitatea vieții ridicată, existența locurilor de muncă, discrepanțe economice între statele dezvoltate și statele mai puțin dezvoltate, cereri ridicate de servicii, oportunități de orice fel și altele alcătuiesc **cererea** traficului de persoane. Dacă în țările de origine oferta de forță de muncă și servicii sexuale, creată de vulnerabilitățile universale ale victimelor, trebuie limitată sau demontată prin politici sociale operante, anti-sărăcie, anti-marginalizare, prin educație și informare, adresarea în statele de destinație a problematicei cererii este o provocare ce trebuie să vizeze cu precădere potențialii clienți/utilizatori ai serviciilor “oferite” de către victimele traficului.

Traficantul sau grupările de criminalitate organizată sunt cei care preiau controlul acestei relații economice de ofertă și cerere și care exploatează victimele cu scopul de a genera profituri uriașe. Traficanții sunt oportuniști și inventivi, pot opera și se pot reorienta în condiții de competitivitate, sunt versatili și flexibili, capabili să se adapteze la noi situații sau noi tehnologii.

Pe fondul pandemiei COVID, accesarea educației, exercitarea unor profesii, îndeplinirea unor servicii/sarcini pentru acoperirea nevoilor de subzistență sau chiar activitățile de petrecere a

²⁷⁴ <https://anitp.mai.gov.ro/ro/docs/studii/Raport%20anual%202021.pdf>

timpului liber au fost îndeplinite exclusiv prin utilizarea tehnologiei și a internetului. În acest context, expansiunea tehnologiei și a noilor mijloace de comunicare au contribuit la o creștere a vulnerabilității persoanelor prin contactul cu diferite platforme virtuale și conținut online îndoielnic. În egală măsură, utilizarea tehnologiei a crescut și în rândul traficantilor, mediul online oferind condițiile propice traficantilor adaptați acestor schimbări socio-tehnologice. Astfel asistăm la o schimbare a profilului traficantilor în relație cu tehnologia și utilizarea internetului, aceștia fiind din ce în ce mai tineri, cu o prezență ridicată în online, cu mulți urmăritori pe platformele de socializare și divertisment și buni cunoscători în exploatarea resurselor tehnologice.

Tehnologia și noile mijloace de comunicare aduc cu sine și reducerea sau chiar eliminarea costurilor de transport, comunicare și al mijloacelor de supraveghere specifice acestui domeniu infracțional. Traficanții nu mai au nevoie să acopere costurile deplasării pentru contactarea victimelor sau a cazării lor, a transportării sau supravegherii victimelor în anumite locații, tehnologia oferind resursele și devenind mediul propice pentru desfășurarea tuturor etapelor infracționale cu o simplă apăsare de tastă. În această situație, cu un cost scăzut al investițiilor și cu un efort redus, profiturile generate sunt ridicate și nu presupun nici ”reinvestire”.

2. Descrierea populației victimelor

2.1. Dimensiunea traficului de persoane

Prevenirea și combaterea traficului de persoane, activitățile specifice de depistare a grupărilor de criminalitate organizată cu activitate infracțională pe această linie, de detectare, identificare, eliberare și protecție a victimelor acestor infracțiuni rămâne o constantă prioritate a autorităților publice și private responsabile.

Anul 2021, la fel ca cel anterior, a fost caracterizat de măsuri specifice de distanțare și măsuri de prevenire a răspândirii virusului SARS-COV-2, măsuri care însă, ori nu au mai fost atât de restrictive ori au reușit să intre în normalul de acceptanță socială. Astfel, în anul 2021, deși au existat anumite restricții mai degrabă punctuale, bazate pe focare, activitatea instituțiilor și organizațiilor non-guvernamentale din domeniu sa desfășurat în parametri normali, existând numai în anumite momente, fracțiuni de resursă umană, din cauza incidenței cazurilor.

Astfel în anul 2021, au fost identificate și notificate sistemului românesc anti-trafic 505 victime ale traficului de persoane, această valoare măsurând atât dimensiunea traficului intern cât și a celui internațional ale cărui victime au fost cetățeni români. În 2021 se păstrează tendința de scădere a numărului victimelor observată încă din anii anteriori, fiind notificate cu 15% mai puține victime decât în anul 2020.

Distribuția multianuală a victimelor identificate

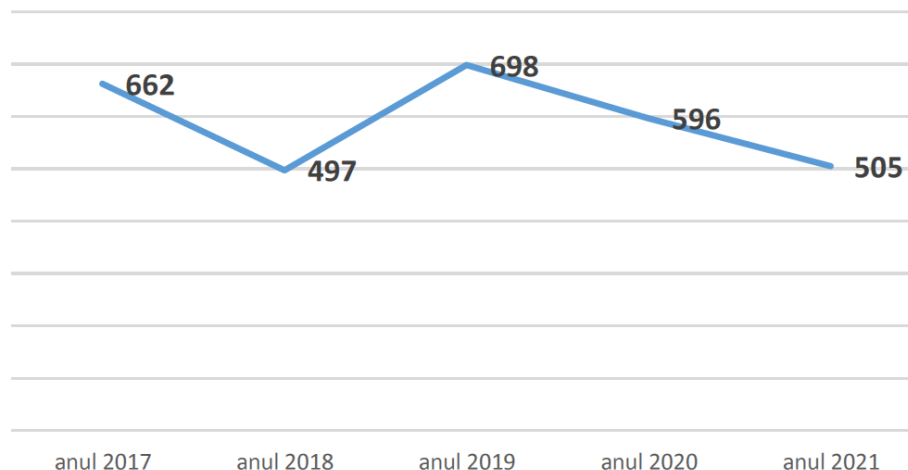

Figura 1. Distribuția longitudinală a populației victimelor traficului de persoane pentru perioada 2017-2021

2.2. Profilul victimelor

Traficul de persoane și exploatarea de orice fel îi cad pradă persoane cu particularități specifice sexului sau vârstei. Dacă persoanele de sex masculin sunt exploatate în domeniul construcțiilor în cazul adulților și prin obligarea la cerșetorie sau furturi în cazul minorilor, persoanele de sex feminin, cu o frecvență ridicată în populația totală a victimelor identificate, sunt exploatate cu predilecție sexual, prin multiplele forme asociate obligării la exploatarea sexuală.

Din datele colectate se observă că interesul infracțional din domeniul traficului de persoane din ultimii ani este orientat mai degrabă pentru exploatarea femeilor, în sfera prostituției și pornografiei, datele statistice naționale oferind o pondere de 88% din victimele identificate ca fiind de sex feminin.

În acest an o victimă cetățean din stat terț a fost identificată și exploatată pe teritoriul țării noastre. Aceasta a fost inclusă într-un program de asistență specific nevoilor, ca urmare a exploatarea și traficului. În contextul expansiunii utilizării internetului, inclusiv în scopul săvârșirii de infracțiuni, populația minorilor exploatați prin diferite forme a ajuns la 56% din totalul victimelor înregistrate și pe fondul intensificării consumului de pornografie pe internet.

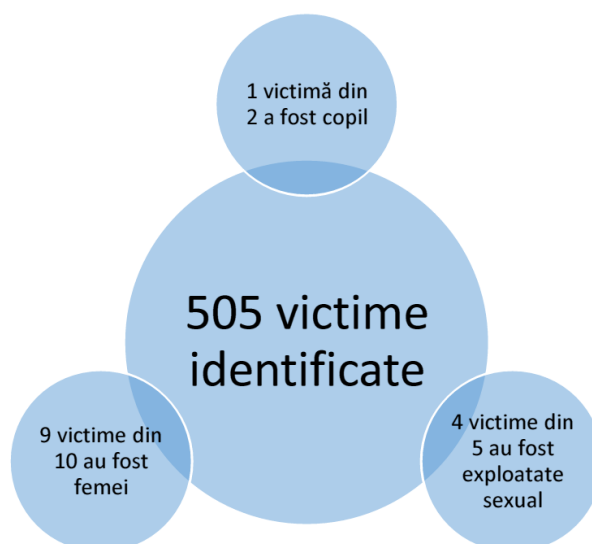

Figura 2. Diferite dimensiuni ale populației victimelor traficului de persoane înregistrate în 2021

Distribuția pe sex și vârstă a victimelor notificate în anul 2021

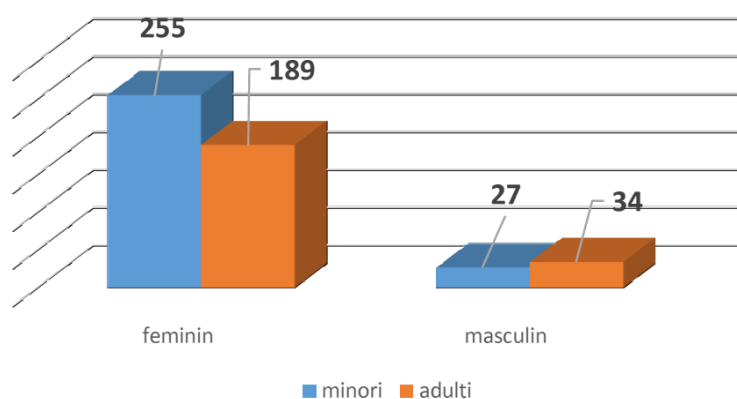

Figura 3. Distribuția victimelor înregistrate în 2021 în funcție de sex și vârstă

Analizând distribuția victimelor traficului de persoane în funcție de sex se observă dinamica sau orientarea acestei forme de criminalitate cu preponderență către persoanele de sex feminin, pentru exploatarea prin prostituție sau pornografie, atât în trafic intern cât și extern. În această situație, fără a aprofunda aspectul cauzalității și preponderenței persoanelor de sex feminin în rândul victimelor traficului de persoane putem totuși aprecia necesitatea de conștientizare la nivel național a politicilor de emancipare a femeilor din România, de promovare intensă a egalității de gen, a combaterii discriminării în rândul femeilor și alte măsuri specifice de creștere a rezilienței și independenței femeilor.

Piramida vârstelor-victimele înregistrate în 2021

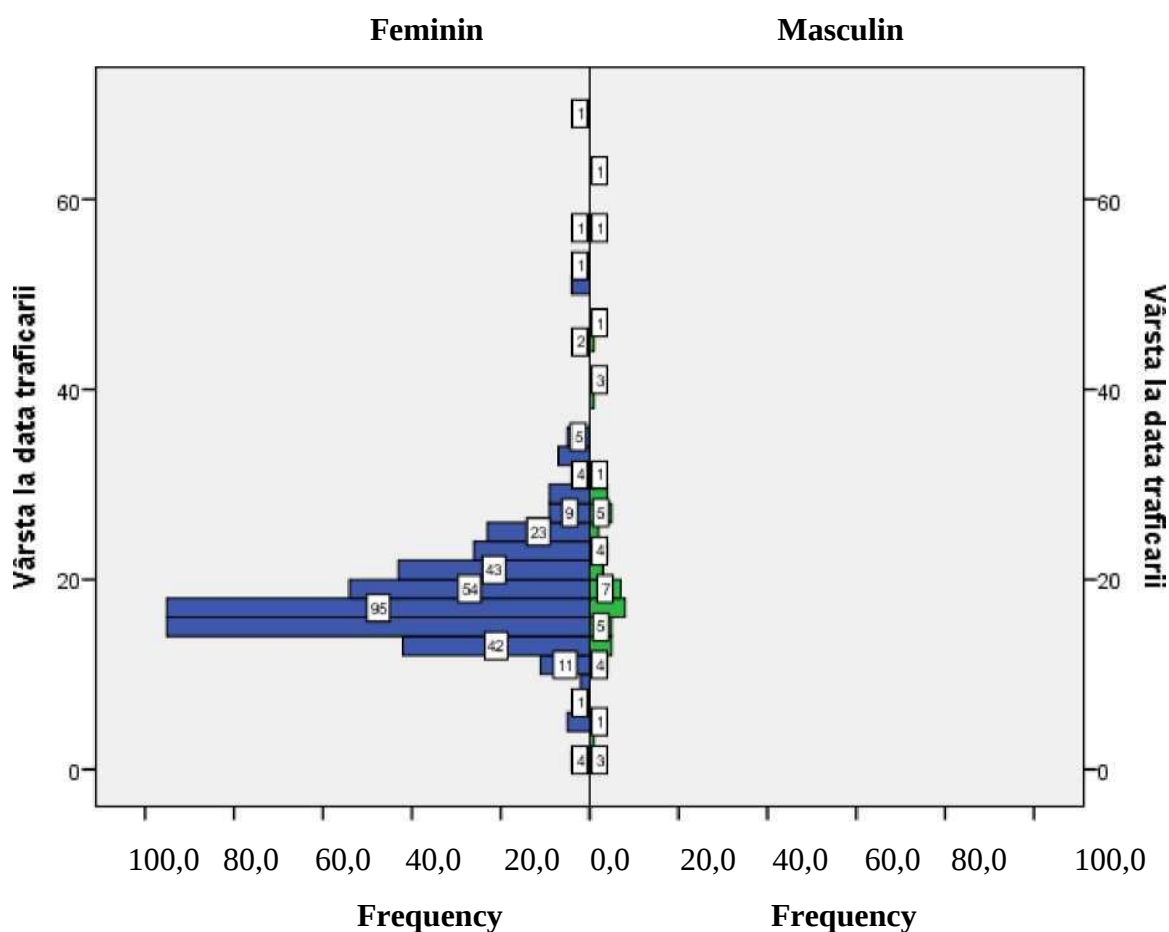

Figura 4. Piramida vârstelor pentru victimele înregistrate în 2021

2.2.1. Victimele copii

Atragerea minorilor în trafic și exploatarea acestora prin diferitele forme este în continuare o activitate infracțională ”profitabilă” și care poate fi realizată cu ușurință prin manipularea și înșelarea copiilor. În 2021, un număr total de 282 de persoane sub 18 ani au fost identificate sau notificate sistemului românesc anti-trafic ca victime ale traficului de minori. Cele mai multe victime minore au fost exploatate pe teritoriul României, prin diferite forme de exploatare sexuală, inclusiv obligarea la producerea de imagini/conținut cu caracter sexual explicit. 230 de minori au fost exploatați sexual în 2021, dintre care cel puțin 105 au fost obligați la reprezentări pornografice.

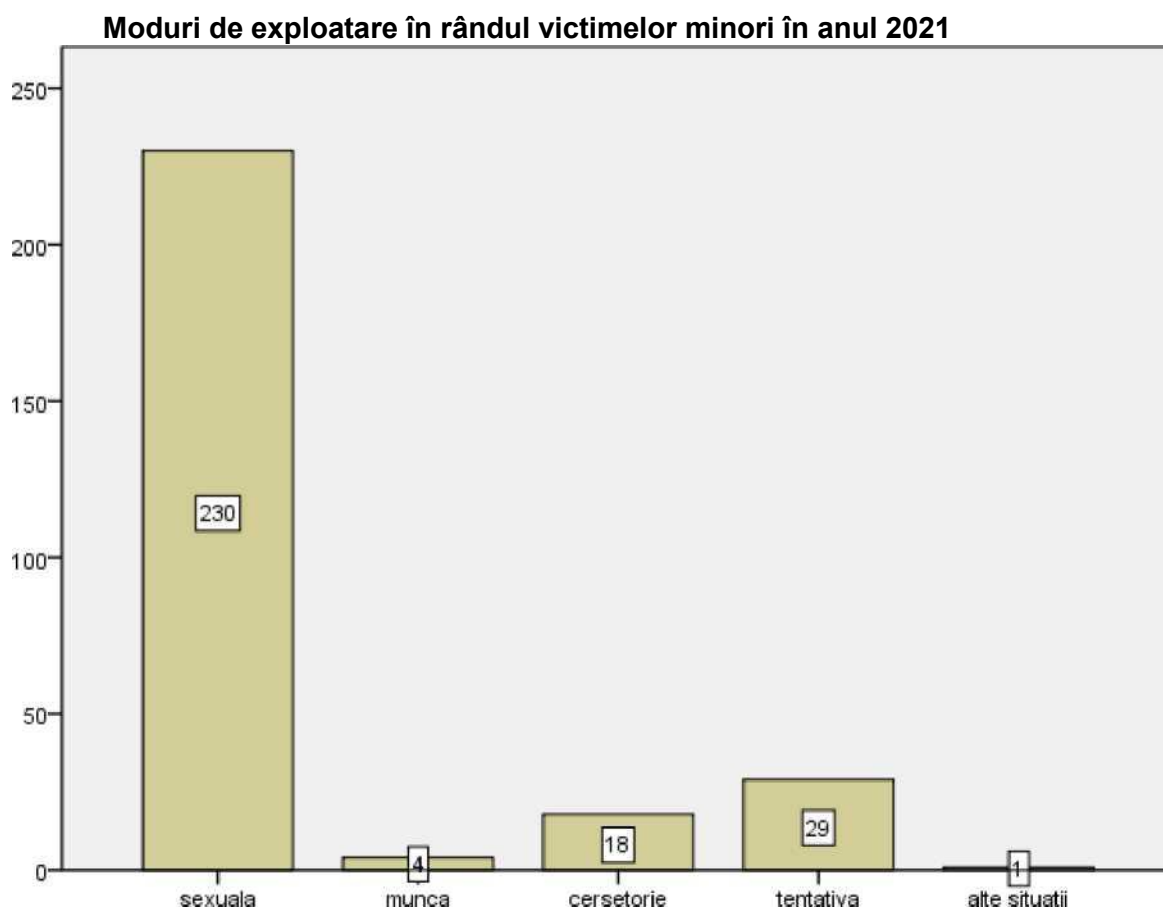

Figura 5. Distribuția principalelor formelor de exploatare în rândul victimelor minori în 2021

Dimensiunea crescută a minorilor din totalul populației de victime poate fi explicată și prin creșterea interesului infracțional al exploatării în mediul online și prin obligarea acestora la producerea de conținut (foto-video) cu caracter sexual explicit și diseminarea conținutului în mediul online.

Cei mai mulți minori identificați au vârstele cuprinse între 12 și 17 ani (89%) iar cele mai multe victime minore sunt de sex feminin, ponderea acestora ajungând la 90% dintre minorii înregistrați ca victime ale traficului de persoane. Alte forme de exploatare cunoscute și înregistrate în rândul victimelor minori de cetățenie română au fost obligarea la munci agricole sau la creșterea și îngrijirea animalelor.

Origine și destinație

63% dintre minori au provenit din mediul rural în special din județe precum Bacău (24 de victime), Mureș (22 de victime), Dolj (18 victime), Brașov (18 victime), București (17 victime),

Constanța (15 victime), Caraș-Severin (14 victime), Sibiu (13 victime), Galați (11 victime) și Alba (10 victime).

Traficul intern este principala destinație a traficului de minori în anul 2021, copiii fiind transferați dintr-un oraș în altul de către traficanți în special în situațiile de exploatare prin obligarea la cerșetorie sau la muncă ori exploatarea având loc în interiorul aceluiași oraș de proveniență, în unele situații minorii fiind manipulați, șantajați și exploatați prin intermediul mijloacelor tehnologice fără a fi nevoie de deplasarea acestora din locuința de rezidență.

Statele de destinație ale victimelor copii în 2021

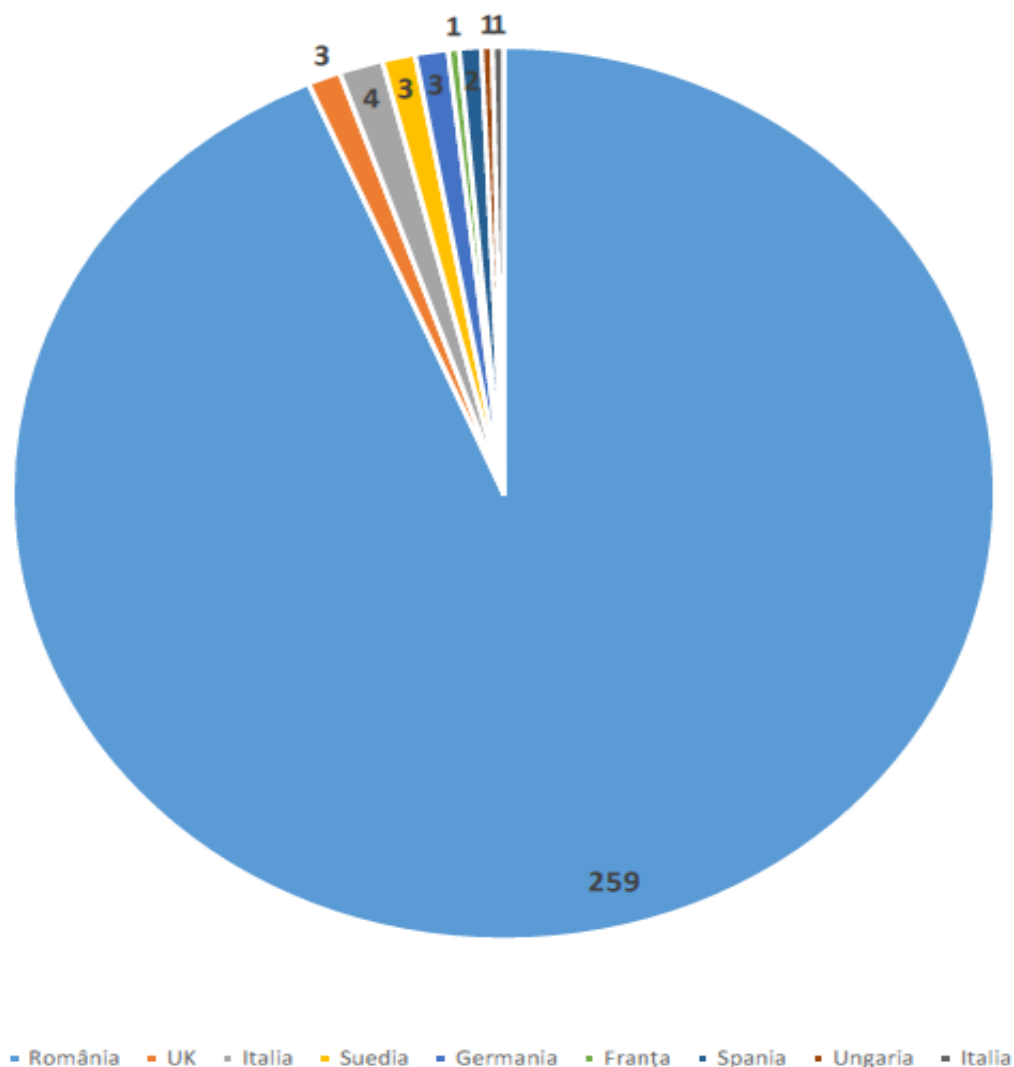

Figura 6. Distribuția principalelor state de destinație în cazurile victimelor traficului de minori

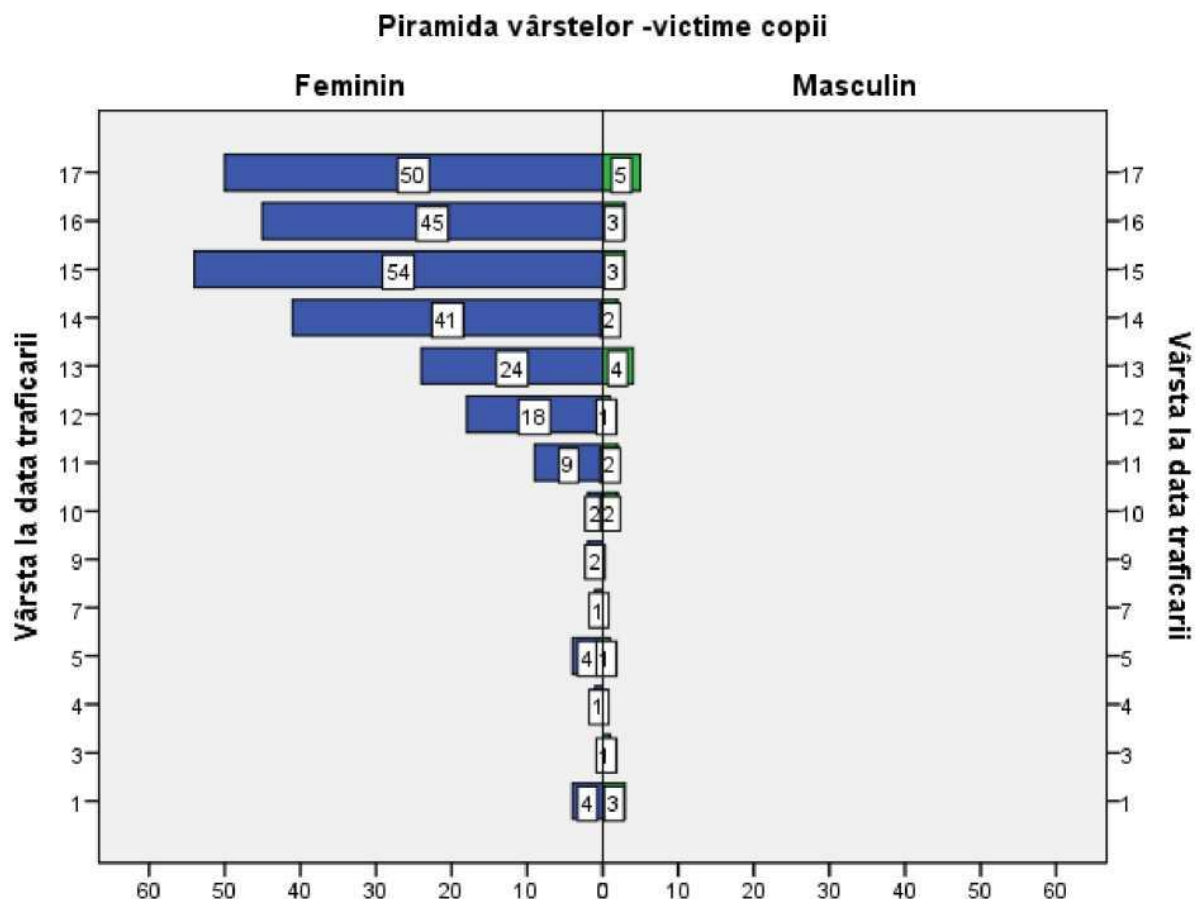

Figura 7. Piramida vârstelor pentru victimele minori

2.2.2. Victimele femei

Ponderea victimelor de sex feminin în totalul populației victimelor înregistrate în anul 2021 a ajuns la 88% (444 victime). Ponderea este cu atât mai îngrijorătoare cu cât mai mult de jumătate sunt sub 18 ani. În rândul victimelor de sex feminin predomină obligarea la practicarea de servicii sexuale (82%), acestea fiind obligate la practicarea prostituției (în special în locuințe private sau prostituție stradală) sau la producerea și/sau distribuirea de materiale/conținut cu caracter sexual explicit.

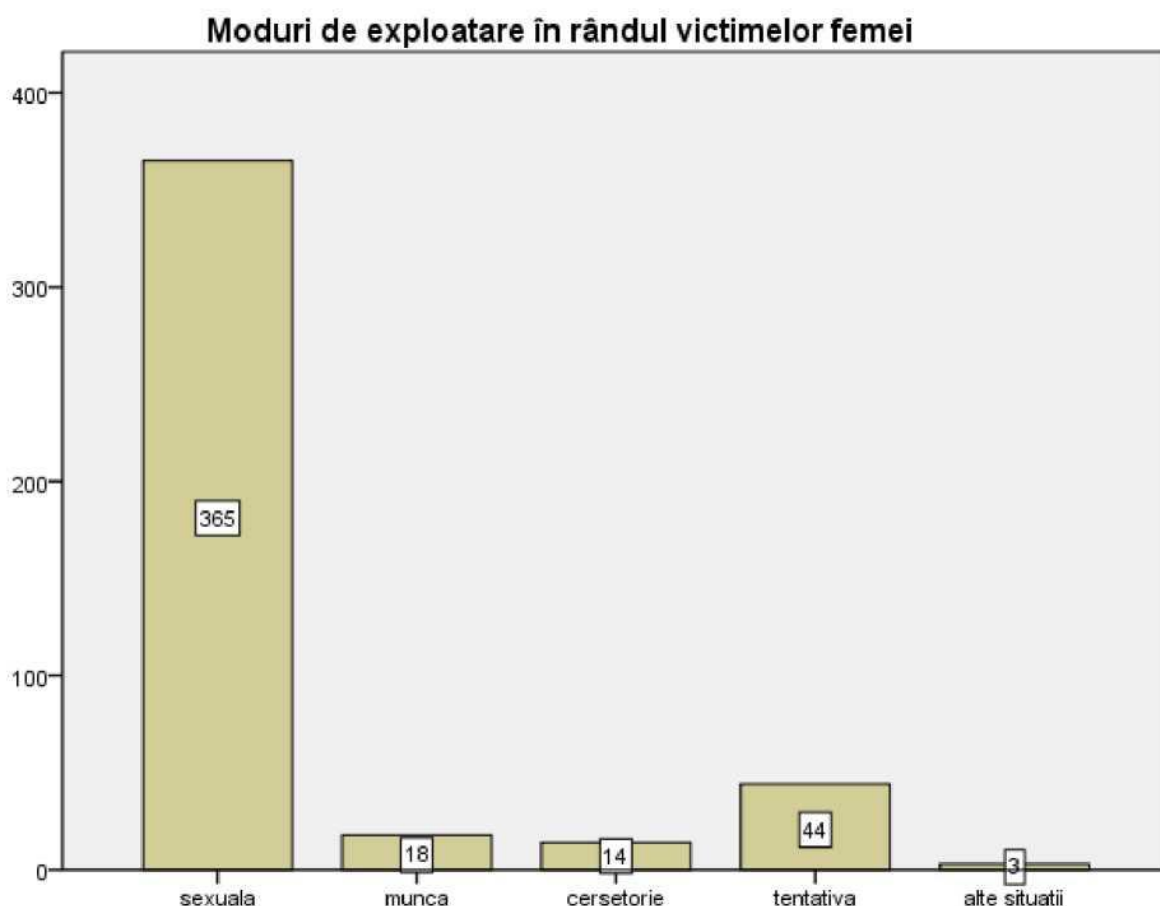

Figura 8. Distribuția principalelor forme de exploatare în rândul victimelor de sex feminin

Origine și Destinație

Principalele județe de proveniență ale victimelor femei în 2021 au fost Galați (33), Dolj (32), București (32), Bacău (26), Brașov (22) și Constanța (20), mediul rural fiind predominant. Având în vedere vârsta scăzută a victimelor femei, multe dintre acestea fiind minore, nivelul de educație și starea civilă a acestora este în conformitate. Astfel, majoritatea victimelor femei au studiile primare sau cel mult gimnaziale la momentul intrării în trafic și majoritatea (86%) sunt necăsătorite. În multe situații, exploatarea victimelor femei a avut loc chiar în limitele administrative ale județelor de proveniență/domiciliu, astfel că principalele județe de proveniență sau și principalele destinații ale exploatării victimelor de sex feminin în 2021.

Traficul intern este majoritar în rândul victimelor de sex feminin, 57% fiind traficate către destinații aflate în interiorul granițelor țării noastre.

Principalele state de destinație pentru exploatarea femeilor în 2021 au fost Germania, Italia,

Marea Britanie, Spania și Elveția. Pentru acest an, Italia și Elveția se conturează ca fiind destinații exclusive pentru exploatarea victimelor de sex feminin (excepție o singură victimă).

2.2.3. Victimele bărbați

Ponderea de sex masculin a victimelor înregistrate periodic este în continuă scădere. Astfel 12% din victime înregistrate în 2021 au fost bărbați, atât minori cât și adulți, exploatați prin obligarea la cerșetorie sau la prestarea de servicii în domeniul construcțiilor sau în domeniul agriculturii sau al creșterii animalelor dar și prin exploatare sexuală.

45% dintre victimele de sex masculin au fost exploatare sexual (pornografie) sau prin obligarea la cerșetorie și muncă în interiorul granițelor țării noastre.

Figura 9. Distribuția formelor de exploatare în rândul victimelor de sex masculin

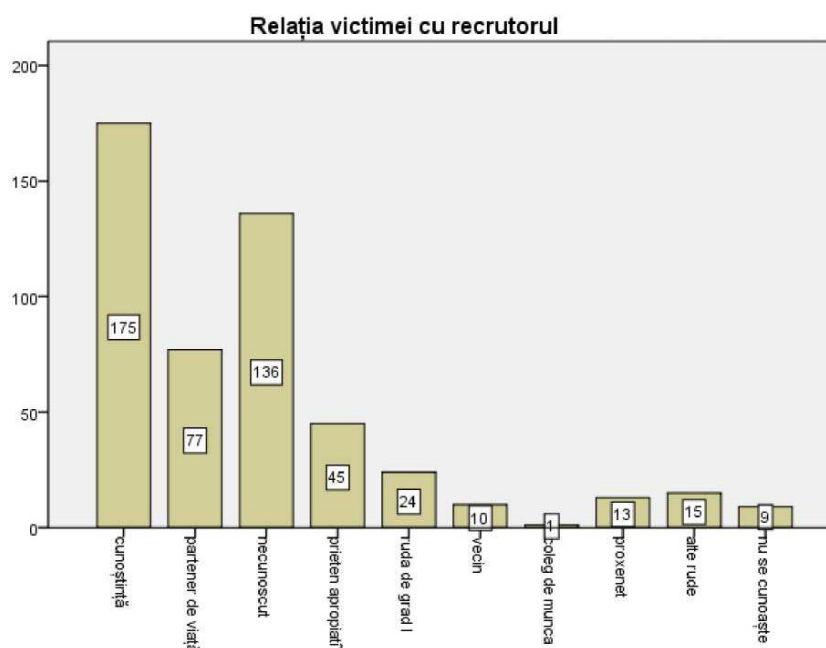
Origine și destinație

Principalele destinații externe pentru victimele de sex masculin în 2021 au fost **Marea Britanie** (19 victime), Spania (5 victime), Germania (4 victime) și Belgia (3 victime), exploatarea prin muncă fiind preponderentă.

În ceea ce privește mediul de proveniență, cel rural este preponderent pentru victimele de sex masculin (70%) iar județe precum Brașov (12 victime), Iași (10 victime), Mureș (7 victime) sau Caraș-Severin (6 victime) au înregistrat în 2021 o frecvență mai ridicată a acestor victime.

2.3. Recrutarea și exploatarea

Metoda loverboy și abordarea victimelor prin intermediul internetului, a rețelelor de socializare sunt utilizate din ce în ce mai frecvent ca tehnici și instrumente pentru contactul inițial și ulterior manipularea viitoarelor victime. Ca și în anii anteriori cele mai multe victime primesc oferte de muncă sau de colaborare mincinoase de la persoane cunoscute acestora (*73% din victime au fost recrutate de către persoane aflate în cercul de cunoștințe, colegi de muncă sau de școală, prieteni apropiați, vecini sau chiar rude*) în timp ce numai 27% dintre victime au fost recrutate de către persoane necunoscute. În acest an, numai 6 victime au fost recrutate prin intermediul unei agenții de plasare a forței de muncă ori prin intermediul unor anunțuri publicitare cu locuri de muncă.

**Figura 10. Relația victimelor înregistrate
în 2021 în funcție de relația acestora cu recrutorul**

Exploatarea sexuală a victimelor identificate și înregistrate în sistemul românesc anti-trafic, cetățeni români traficați intern sau extern precum și cetățeni străini traficați intern este de departe cea mai recunoscută și depistată. Ponderea victimelor exploatate sexual a ajuns în 2021 la 76%, acestea fiind obligate la practicarea prostituției și la reprezentări pornografice.

Noile instrumente de monitorizare și evaluare a situației victimelor traficului de persoane ne permit să observăm și să afirmăm că utilizarea inadecvată a rețelelor sociale contribuie la o creștere a vulnerabilității la trafic. Pentru cel puțin o proporție de 21% dintre victime este confirmată asocierea mediului online cu intrarea în trafic, recrutarea acestora având loc prin rețele de socializare sau alte instrumente de interconectare online.

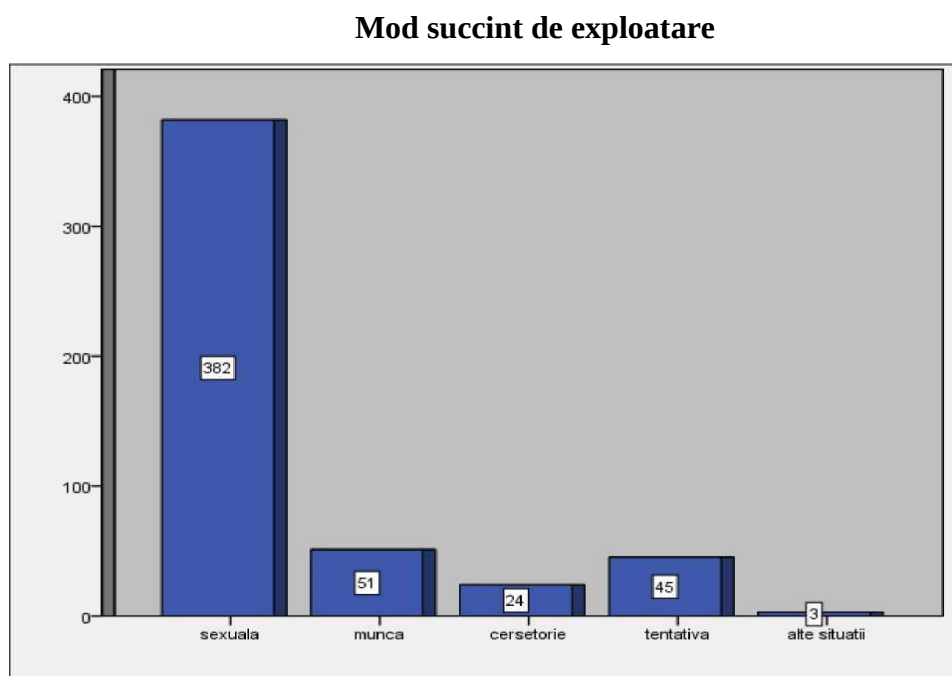

Figura 11. Distribuția victimelor în funcție de principalele forme de exploatare

2.4. Origine și destinație

Principalele județe de proveniență pentru victimele traficului de persoane identificate în 2021 au fost Dolj, Brașov, Galați, București, Iași și Bacău, județe care deja putem spune că sunt în mod tradițional sursă a traficului de persoane.

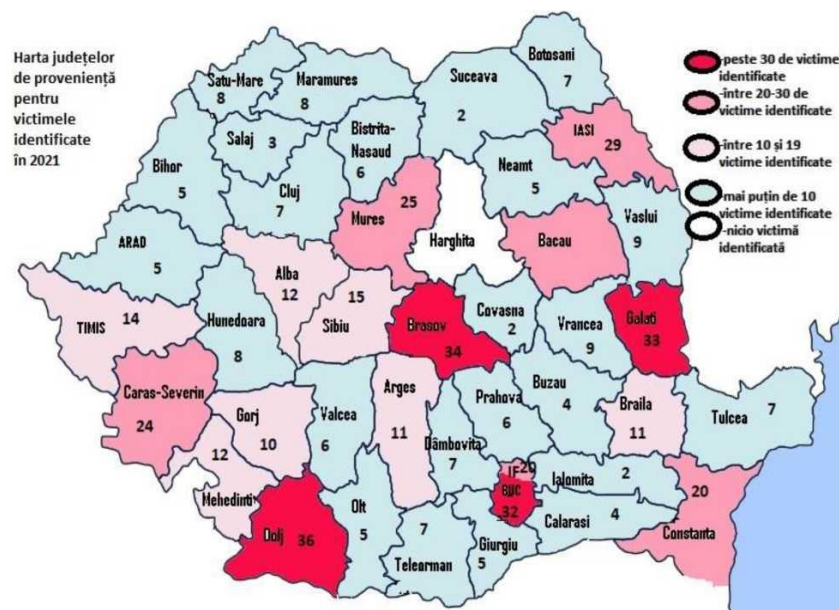

Figura 12. Distribuția victimelor traficului de persoane în funcție de județele de proveniență

Destinațiile principale pentru victimele traficului de persoane originare din România rămân Italia, Germania, Spania și Marea Britanie la fel ca și în anii anteriori (a se vedea tabelul de mai jos).

**Distribuția victimelor identificate în 2021
în funcție de țara de destinație și forma de exploatare**

	Mod succint de exploatare					Total
	sexul	muncă	cerșetorie	tentativă	alte situații	
România	276	5	14	25	2	3
Marea	22	24	0	5	0	5
Italia	39	0	0	2	0	4
Elveția	12	0	0	1	0	1
Belgia	6	3	0	0	0	9
Austria	7	1	1	0	0	9
Olanda	6	1	0	0	0	7
Suedia	2	0	2	1	0	5
Germania	38	6	5	4	0	5
Norvegia	2	0	0	0	0	2
Franța	9	0	1	1	0	1
Spania	10	10	2	1	0	2
Alte state	19	2	0	6	1	2
Total	382	51	24	45	3	5

Ponderea victimelor exploatare intern rămâne una crescută, fiind identificate 322 de victime exploatare în diferite regiuni ale țării, în special prin exploatare sexuală.

3. Traficul de persoane în sistemul judiciar și punitiv

3.1. Sistemul judiciar anti-trafic văzut în cifre

Cele mai multe anchete penale desfășurate de către polițiști și procurori specializați în combaterea traficului de persoane în România anului 2021 au vizat infracțiunea de trafic de persoane în scopul exploatare sexuale.

Activitatea judiciară vizând traficul de persoane și infracțiunile conexe acestuia au condus în anul 2021 la 1467 de anchete penale desfășurate pe parcursul anului cu privire la un număr total de 3655 de persoane la nivel național. Urmărirea penală pentru infracțiuni de trafic de persoane a fost dispusă pentru un total de 1242 de persoane, cele mai multe pentru infracțiuni de trafic de persoane în scopul exploatare sexuale. Condamnarea definitivă a traficanților de persoane de către autoritățile române și acordarea de pedepse comensurabile faptelor comise de către aceștia este constant în atenția personalului judiciar specializat.

Astfel, în anul 2021, 175 de persoane au fost condamnate definitiv pentru infracțiuni de trafic de persoane, cele mai multe pentru fapte de trafic de persoane în scopul exploatare sexuale.

Distribuția persoanelor condamnate definitiv în 2021
pentru fapte de trafic de persoane în funcție de formele de exploatare

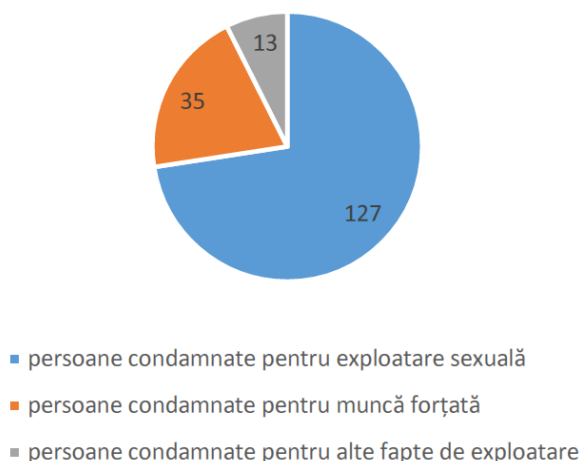

Figura 13. Distribuția persoanelor condamnate pentru infracțiuni de trafic de persoane/ minori în funcție de principalele forme de exploatare

3.2. Cooperare internațională judiciară

În cursul anului 2021 DIICOT a cooperat cu autorități judiciare și autorități de aplicare a legii din 23 de țări, atât în mod direct, cât și prin intermediul EUROJUST, fiind transmise **150 de cereri de comisie rogatorie și ordine europene de anchetă active și 9 cereri privind transferul procedurii penale formulate de procurorii DIICOT**. În perioada de referință au fost primite **55 de cereri de comisie rogatorie și ordine europene de anchetă pasive și 10 cereri de preluare a urmăririi penale**²⁷⁵.

În urma acțiunilor operative desfășurate la nivelul DCCO în anul 2021 au fost obținute rezultate pe linia combaterii traficului de persoane sau minori și a infracțiunilor conexe acestora, numărul persoanelor cercetate, reținute sau arestate fiind mai mare comparativ cu anul anterior. Și în ceea ce privește investigarea pornografiei infantile pe internet au fost înregistrate creșteri ale răspunsului judiciar (689 de persoane cercetate, reținute și arestate în 2021 comparativ cu 649 în 2020)²⁷⁶. În total au fost desfășurate 269 de acțiuni operative, cu 11% mai multe decât în anul anterior.

Pe parcursul anului 2021, la nivel național structurile specializate în combaterea traficului de persoane au desfășurat activități într-un număr de **723 de dosare cu caracter transfrontalier**, din care **215** înregistrate în 2021. Se constată menținerea mobilității grupărilor criminale ce acționează în țările de destinație/de exploatare prin reorientarea grupărilor infracționale către destinații noi unde există o cerere mai mare pe piața sexuală, pentru cerșetorie și prin muncă. (**48 de dosare penale din cele înregistrate în perioada de referință au avut destinații multiple ale exploatării**).

Eforturile și experiența autorităților române în activitatea de cooperare internațională sunt subliniate și exemplificate inclusiv în **Raportul EUROJUST**²⁷⁷ ce a fost publicat în **anul 2021** ca răspuns la îngrijorările Comisiei Europene cu privire la dificultăți întâmpinate de statele membre în cooperarea judiciară (*Progress Report on THB - octombrie 2020*). Raportul EUROJUST se axează pe experiența practică, prin analizarea investigațiilor sprijinite în perioada 2017-2020, în care România apare ca partener în numeroase echipe comune de anchetă de succes. Deși raportul nu acoperă și anul 2021, precizăm că eforturile de cooperare au continuat, autoritățile române fiind

²⁷⁵ Sursa DIICOT;

²⁷⁶ Sursa DCCO;

¹⁵⁹ https://www.eurojust.europa.eu/sites/default/files/assets/2021_02_16_thb_casework_report.pdf accesat la 01.11.2022, p.5

deja de peste 10 ani partener de încredere în relație cu Europol și Eurojust și numărându-se printre principalii contribuitori de informații pe linia TFU, atât cantitativ dar și calitativ, aspect deosebit de important în consolidarea încrederii între autorități naționale și asigurarea unei baze solide pentru cooperarea viitoare.

În cursul anului **2021** au fost încheiate **6 noi Acorduri de constituire a unor echipe comune de anchetă** cu autoritățile din Marea Britanie (4), Franța (1) și Norvegia (1), având ca obiect infracțiuni de trafic de persoane în scopul exploatarei sexuale. De asemenea, în cursul anului 2021 a continuat cooperarea cu autoritățile judiciare din Suedia, Marea Britanie, Franța, Republica Moldova, Germania și Ungaria în cadrul altor 8 Acorduri de echipă comună de anchetă constituite în cursul anilor precedenți²⁷⁸.

În condițiile în care fenomenul traficului de persoane are un caracter pregnant transfrontalier, România fiind predominant țară de origine a victimelor traficului care sunt exploatate, în general, în țări din vestul Europei (Germania, Spania, Franța, Marea Britanie etc) este evidentă necesitatea unei cooperări judiciare internaționale susținute pentru combaterea acestuia²⁷⁹.

4. Politici publice și măsuri anti-trafic la nivel național și european

4.1. Strategia Națională Împotriva Traficului de Persoane 2018-2022

În luna mai a anului 2021 a fost elaborat cel de-al doilea **Raport privind implementarea Planului național de acțiune (PNA) 2018 - 2020**, aferent anului 2020. În scopul elaborării *Raportului de evaluare*, au fost analizate datele puse la dispoziție de către următoarele instituții publice care au calitatea de responsabil sau partener în implementarea PNA: Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, Ministerul Culturii, Ministerul Educației, Ministerul Tineretului și Sportului, Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului, Departamentul pentru Românii de Pretutindeni, IGPR, IGPF, Agenția Națională pentru Romi, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Consiliul Superior al Magistraturii, DIICOT, Inspectoratul General pentru Imigrări. Evaluarea rezultatelor implementării PNA s-a realizat în baza indicatorilor stabiliți pentru fiecare

278 Sursa DIICOT;

279 Sursa DIICOT;

activitate în parte, vizând următoarele segmente:

- I. Prevenirea traficului de persoane,
- II. Protecția, asistența și reintegrarea socială a victimelor traficului de persoane,
- III. Combaterea traficului de persoane,
- IV. Monitorizarea și evaluarea traficului de persoane și a implementării politicilor,
- V. Cooperarea interinstituțională și internațională.

Pe parcursul anului 2021 au fost efectuate demersurile necesare în vederea continuării procesului de aprobare a proiectului Hotărârii Guvernului pentru modificarea și completarea HG nr. 861/2018 pentru aprobarea SNITP pentru perioada 2018 - 2022 și a Planului național de acțiune 2018-2020.

În acest sens, au fost parcurse etapele de consultare interinstituțională și avizare, în cadrul cărora au fost formulate comentarii și observații de către instituțiile abilitate, acestea fiind apoi analizate de către instituția inițitoare și preluate-integrate în documentele analizate sau nepreluate și argumentate motivele nepreluării acestora. Demersurile s-au finalizat prin adoptarea HG nr. 1.064/02.10.2021 prin care s-au operat modificările la Strategie și a fost aprobat noul Plan Național de Acțiune 2021-2022.

Pe parcursul anului 2021 au fost organizate 3 reuniuni ale Comitetului de Monitorizare a implementării SNITP 2018-2022. La aceste reuniuni au fost discutate, aspecte referitoare la demersurile pentru modificarea SNITP pentru perioada 2018 - 2022 și aprobarea Planului Național de Acțiune 2021-2022, la stadiul implementării recomandărilor adresate Guvernului României de către Departamentul de Stat al SUA în cadrul TIP Report 2020 și 2021, precum și a recomandărilor OSCE.

4.2. Strategia Uniunii Europene de combatere a traficului de persoane 2021-2025

Legislația este unul dintre cele mai puternice instrumente pe care comunitatea europeană și națională le are la dispoziție pentru că permite definirea infracțiunii, stabilirea de sancțiuni și de obiective comune pentru urmărirea penală a infractorilor și protejarea victimelor. Astfel, în 2021, Comisia Europeană²⁸⁰ pune în aplicare Strategia UE de combatere a traficului de persoane 2021-2025 în relație cu Strategia de combatere a criminalității organizate 2020-2025. Această Strategie este structurată pe 5 dimensiuni importante:

280 [http://www.cdep.ro/eu/docs/F1095541998/PO_munca_COM\(2021\)_171.PDF](http://www.cdep.ro/eu/docs/F1095541998/PO_munca_COM(2021)_171.PDF)

- prevenirea și protecția victimelor, pedepsirea și condamnarea traficantilor
- reducerea cererii care favorizează traficul de persoane
- contracararea modelului infracțional al traficului de persoane, inclusiv formele digitale
- protejarea, sprijinirea și consolidarea capacității de acțiune a victimelor, în special a femeilor și a copiilor
- dimensiunea de cooperare

Printre măsurile luate în considerare în această nouă Strategie europeană, enumerăm:

- Angajatorii pot contribui la reducerea cererii de servicii obținute prin exploatarea victimelor traficului de persoane. Găsirea unui loc de muncă în UE fără a avea statutul juridic necesar este unul dintre principalii factori determinanți ai traficului de persoane și ai introducerii ilegale de emigranți în UE.

- Întreprinderile din anumite sectoare, cum sunt sectorul ospitalității, confecțiile, pescuitul, agricultura și construcțiile, se pot baza pe forța de muncă asigurată de persoanele aflate într-o situație vulnerabilă. Prin urmare, ele joacă un rol important și ar trebui să ia măsuri împotriva încălcării drepturilor omului. Printre acestea se numără descurajarea cererii prin integrarea în politicile lor a obiectivelor de combatere a traficului de persoane, lucru ce poate fi realizat prin gestionarea responsabilă a lanțurilor globale de aprovizionare pentru produse și prin obligația de diligență în materie de drepturi ale omului.

Prioritățile și acțiunile stabilite în prezenta strategie vor fi puse în aplicare în perioada 2021-2025. Între timp, Comisia va fi pregătită să reacționeze rapid la orice noi evoluții sau tendințe prin monitorizarea și analiza continuă a evoluției traficului de persoane în UE și în afara acesteia. Împreună, UE și statele sale membre, trebuie să fie mereu cu un pas înaintea infractorilor, a celor care se folosesc de victime și le exploatează.

Provocările create de era digitală pentru autoritățile de aplicare a legii și cele judiciare în lupta împotriva traficului de persoane ar trebui abordate în conformitate cu prioritatea orizontală a Strategiei UE de combatere a criminalității organizate pentru perioada 2021-2025 referitoare la modernizarea răspunsului autorităților de aplicare a legii la evoluțiile tehnologice.

4.3. Strategia Uniunii Europene privind drepturile copiilor

Strategia prezentată la 24.03.2021, a fost elaborată pentru copii și împreună cu copiii. Opiniile și sugestiile a peste 10 000 de copii au fost luate în considerare în pregătirea strategiei.

Copiii au fost, de asemenea, implicați în pregătirea versiunii adaptate pentru copii²⁸¹.

Dimensiunile abordate în prezenta Strategie:

1. Participarea la viața politică și democratică: o Uniune care le oferă copiilor mijloacele de a fi cetățeni activi și membri ai societății democratice;
2. Incluziunea socioeconomică, sănătatea și educația: o Uniune care combate sărăcia în rândul copiilor și promovează societății sisteme de sănătate și sisteme de educație adaptate copiilor și favorabile incluziunii.
3. Combaterea violenței împotriva copiilor și asigurarea protecției copiilor: o Uniune Europeană care îi ajută pe copii să se dezvolte fără a fi expuși la violență.
4. Justiția în interesul copilului: o Uniune Europeană în care sistemul judiciar apără drepturile și nevoile copiilor.
5. Sectorul digital și societatea informațională: o Uniune Europeană în care copiii să poată naviga în condiții de siguranță în mediul digital și să poată profita de oportunitățile pe care le oferă acest mediu.
6. Dimensiunea mondială: o Uniune care sprijină, protejează și stimulează implicarea copiilor la nivel mondial, inclusiv în timpul crizelor și al conflictelor.
7. Integrarea perspectivei copilului în toate acțiunile UE²⁸².

4.4. Strategia Uniunii Europene de combatere a criminalității organizate pentru perioada 2021-2025

Criminalitatea organizată reprezintă o amenințare majoră pentru cetățenii, întreprinderile și instituțiile europene, precum și pentru economia europeană. În 2019, veniturile provenite din săvârșirea de infracțiuni pe principalele piețe infracționale s-au ridicat la 1% din PIB-ul UE, adică 139 de miliarde EURO²⁸³. Principalele activități infracționale din Europa sunt traficul de droguri, criminalitatea informatică, fraudă cu produse accizabile, introducerea ilegală de emigranți și traficul de ființe umane. În mai 2021, UE și-a adoptat prioritățile pentru următorii patru ani privind combaterea criminalității grave și organizate. Prioritățile vor fi puse în aplicare între 2022 și 2025

²⁸¹<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0142&from=en>, accesat la 15.10.2022;

²⁸²<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0142&from=en>, accesat la 15.10.2022;

²⁸³ <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-fight-against-crime/> accesat la 15.10.2022;

în cadrul „Platformei multidisciplinare europene împotriva amenințărilor infracționale” (EMPACT). În februarie 2021, țările UE au decis să transforme EMPACT într-un instrument permanent de combatere a criminalității grave și organizate. În cadrul EMPACT, statele membre ale UE, agențiile UE și alți parteneri colaborează strâns pentru a aborda amenințările infracționale majore prin acțiuni operaționale comune menite să dezmembreze rețelele infracționale, structurile și modelele de afaceri ale acestora²⁸⁴.

Cele 10 priorități ale UE în materie de criminalitate adoptate de Consiliu se bazează pe recomandările identificate în „Evaluarea amenințării pe care o reprezintă formele grave de criminalitate și criminalitatea organizată în UE” (SOCTA UE), elaborată de Europol:

- Rețele infracționale cu grad ridicat de risc
- Atacurile cibernetice
- Traficul de ființe umane
- Exploatarea sexuală a copiilor
- Introducerea ilegală de emigranți
- Traficul de droguri
- Infracțiuni de fraudă, economice și financiare
- Criminalitatea organizată contra patrimoniului
- Infracțiunile împotriva mediului
- Traficul cu arme de foc

Strategia, prezentată de Comisie la 14.04.2021, se concentrează pe întărirea capacității de investigare a organelor de aplicare a legii și pe cooperarea judiciară, pentru destructurarea grupărilor de criminalitate organizată, confiscarea profiturilor și asigurarea unui răspuns modern la dezvoltările tehnologice²⁸⁵.

4.5. Evaluări europene și internaționale în materie de trafic de persoane

> procesul de evaluare a Directivei Anti-trafic (*Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului*). Spre finalul anului 2021, a fost declanșat procesul de evaluare mai sus menționat, în România evaluarea

284 <https://www.consilium.europa.eu/ro/policies/eu-fight-against-crime/> accesat la 15.10.2022;

285 https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_1662, accesat la 15.10.2022;

fiind realizată prin intermediul aportului ANITP și al celorlalți parteneri instituționali.

Acest demers stă la baza unui studiu mult mai complex, concentrat pe o evaluare de impact a Directivei, care va reprezenta un pas extrem de important și cuprinzător, fiind primul proces de evaluare a Directivei, bazat pe contribuțiile tuturor SM și prin care *Comisia evaluează modalitățile de consolidare a eficacității directivei și necesitatea unor acțiuni suplimentare.*

> exercițiul de colectare a datelor privind traficul de persoane, finalizat la 31 decembrie 2021 (Raportul Eurostat), care sta la baza celui de-al 4-lea raport de progres al COM prin Biroul Coordonatorului European Anti-Trafic și la care au contribuit toate instituțiile de prevenire și combatere a traficului de persoane sub coordonarea Institutului Național de Statistică.

> *evaluarea implementării, la nivel național, a Convenției Consiliului Europei privind acțiunea împotriva traficului de persoane (CETS 197)*

Ca urmare a demersului Consiliului Europei, început în anul 2019, de evaluare a măsurilor luate de România pentru implementarea Convenției Consiliului Europei de acțiune împotriva traficului de ființe umane, în decursul anului 2021, autoritățile române au răspuns (comentarii și observații) atât cu privire la proiectul raportului de evaluare privind implementarea Convenției, cât și cu privire la raportul final de evaluare.

5. Pregătirea specialiștilor

Totalul activităților de instruire (cursuri, webinarii, workshop-uri) care au avut loc în 2021 a fost de aproximativ - 190 la care au participat aproximativ 5000 de lucrători.

Categorii profesionale instruite:

- Procurori: 53
- Polițiști: 106 (DCCO și frontieră)
- Judecători: 21
- Inspectori de muncă: 17
- Specialiști DGASPC: 21
- Alte categorii/servicii specializate: 4745

Tematica abordată în cadrul sesiunilor:

- „Multidisciplinary Training Combatting Trafficking in Persons” (5 procurori);
- „Specialized training on THB victims interview techniques” (15 ofițeri de poliție specializați în combaterea traficului de persoane din cadrul DCCO - structuri teritoriale, 15 procurori DIICOT, 4 judecători);
- „Tehnici de audiere a victimelor minore ale traficului de persoane și protecția victimelor minore în cursul procedurii” (11 procurori);

- „Traficul de persoane - curs de perfecționare” (2 procurori, 4 ofițeri de poliție DCCO);
- Gender & Transnational Crime Virtual Programme: Policing with a gender perspective (polițiști, procurori, 2 specialiști ANITP);
- Atelierul de formare destinat inspectorilor de muncă (17 inspectori de muncă);
- Asistența psihologică a victimelor traficului de persoane (ANDPDCA - 1, ANITP - 1, DGASPC - 8, societatea civilă - 4);
- Formare de formatori pe tema investigațiilor proactive și a intervențiilor centrate pe victime în combaterea traficului de persoane (ofițeri de poliție DCCO - 12, procurori DIICOT - 11, reprezentanți ANITP - 2);
- “Relația și alianța de lucru cu supraviețuitorii traficului de persoane: Crearea unui spațiu de siguranță care să permită intervenția psihologică eficientă” (Specialiști DGASPC - 12);
- Sesiunea de formare adresată ofițerilor de poliție și procurorilor (ofițeri de poliție DCCO - 12, procurori DIICOT - 5);
- Sesiuni de instruire a operatorilor SNUAU 112 (Sistemul Național Unic pentru Apeluri de Urgență) din cadrul Serviciul de Telecomunicații Speciale cu privire la formele de manifestare ale traficului de persoane, indicatorii de trafic, efectele traumei asupra victimelor, precum și modul de gestionare a conversației cu apelantul, fie că acesta este chiar victima sau un aparținător;
- Child Trafficking (2 ofițeri de poliție DCCO);
- Joint Investigation Team - Leadership” (1 ofițer de poliție DCCO);
- ”Hotlines & their roles in combating child sexual exploitation”;
- ”*THB for the purpose of sexual exploitation and victim engagement*”
- Combaterea traficului de persoane și a traficului de migranți (1 ofițer de poliție DCCO);
- „Traffic of human being and migrant smuggling” (2 ofițeri de poliție DCCO);
- Combaterea infracțiunilor cu documente contrafăcute - Introductory Webinar on ProfID System (3 ofițeri de poliție DCCO);
- Exploatarea surselor deschise OSINT în activitatea operativă, cu respectarea protecției datelor cu caracter personal (1 ofițer de poliție);
- Relevant theoretical and practical aspects, particularities of investigating THB offences, issues related to the hearing and protection of victims, highlighting the existing best practices (17 judecători, 14 procurori);
- Identificarea timpurie a potențialelor victime ale traficului și referirea acestora (51 polițiști de frontieră);
- Aspecte transfrontaliere ale traficului de persoane, detectarea potențialelor victime și referirea acestora conform MNIR (1510 ofițeri de poliție din structurile poliției de proximitate,

investigații criminale, economic, ordine publică, poliție transporturi, analiza informațiilor, rutier, posturi de poliție, operațiuni speciale, combaterea criminalității organizate, ONPM din toate județele);

- Cadrul legislativ incident fenomenului traficului de persoane; prioritățile Strategiei Naționale Împotriva Traficului de Persoane pentru perioada 2018-2022; identificarea, referirea, asistența și protecția victimelor traficului; gestionarea cazurilor de trafic în baza unei abordări centrate pe victimă; înțelegerea traumei victimelor (473 de polițiști din cadrul Poliției Române, Poliției de Frontieră Române și Inspectoratului General pentru Imigrări; 65 de polițiști locali; 74 de asistenți maternali; 50 de asistenți medicali comunitari; 50 de mediatori sanitari; 306 reprezentanți ai autorităților publice locale; 680 de cadre didactice, 50 de specialiști din cadrul comisiilor de dialog social, 56 de asistenți sociali și psihologi, 1.396 de reprezentanți ai altor categorii profesionale (preoți, personal din centrele de plasament, consilieri educaționali, cadre militare, inspectori de muncă, polițiști de penitenciare etc).

Alte activități de informare: 72 instructaje, beneficiari fiind cca 500 lucrători care, prin natura atribuțiilor de serviciu, pot intra în contact cu potențiale victime ale traficului și, astfel, pot contribui la detectarea acestora în comunitățile de pe raza de competență - siguranță școlară, poliție rutieră, ordine publică, criminalistică, investigații criminale, poliție rurală, poliție transporturi.

6. Protecția și asistența oferită victimelor traficului de persoane

6.1. Referirea transnațională a victimelor

Referirea transnațională a cetățenilor români identificați în străinătate, ca victime sau potențiale victime ale traficului de persoane este un proces complex, de durată, etapizat și procedurat, pus în practică pentru a asigura repatrierea asistată voluntară a victimelor în condiții de siguranță pentru recuperarea și reintegrarea socială a acestora. Demersurile realizate de reprezentanții ANTIP în vederea repatrierii au avut în vedere, în primul rând, respectarea principiului interesului superior al victimei și, în general, au constatat în:

- corespondența cu partenerii pentru clarificarea aspectelor legate de situația de trafic, precum și a detaliilor tehnice privind repatrierea;
- sprijin și îndrumare pentru victimele repatriate asigurând preluarea victimelor de la punctul de trecere a frontierei;
- însoțirea către punctul de transfer spre domiciliu sau la domiciliu;
- informare cu privire la drepturile pe care le au în calitate de victime ale traficului de

persoane și serviciile de care pot beneficia;

- identificarea de servicii specializate conform nevoilor și referirea victimelor către acestea.

În perioada de referință, **au fost repatriate 39 victime**, dintre care 23 femei și 16 bărbați. Țările de destinație, din care au fost repatriate victimele traficului sunt, după cum urmează: Marea Britanie- 15, Spania - 9, Suedia- 5, Germania- 2, Italia - 2, Austria-1, Elvetia-1, Franta-1, Irlanda-1, Portugalia-1, Ungaria- 1. Dintre cele 39 victime repatriate, 3 au fost minore.

În ceea ce privește formele de exploatare, 23 dintre victimele repatriate au fost exploatare prin muncă, 13 exploatare sexual, iar 4 victime au fost exploatare prin cerșetorie.

6.2. Programul de coordonare a victimelor în procesele penale

În scopul facilitării participării victimelor traficului de persoane în cadrul procedurilor penale ANITP, în parteneriat cu IGPR, DIICOT, IGJR, IGI, IGPF implementează **Programul de coordonare a victimelor în procesul penal**.

Victimele traficului de persoane, martor sau persoană vătămată, care și-au exprimat acordul de a fi incluse în program, beneficiază de măsuri de sprijin specifice, acordate în funcție de evoluția cazului, nevoile și riscurile identificate, precum:

- > informare și consiliere cu privire la aspectele legate de participarea la procesul penal și desfășurarea cauzei;
- > asigurarea transportului;
- > protecție fizică;
- > pregătirea participării la audiere;
- > evitarea contactului vizual și/sau fizic cu autorii infracțiunii;
- > însoțire și sprijin emoțional pe parcursul audierii;
- > prevenirea victimizării secundare.

358 DE VICTIME, DIN CELE 505 IDENTIFICATE ÎN 2021 AU ALES SĂ FIE SPRIJINITE PRIN INTERMEDIUL PROGRAMULUI.

Majoritatea victimelor notificate sistemului românesc anti-trafic au fost identificate de către autorități din România, acestea fiind urmate de autorități din Marea Britanie și Italia. Un număr mare de victime au ales în acest an să participe în procesele penale intentate autorilor pentru comiterea de fapte de trafic de persoane și infracțiuni asociate. Astfel, ponderea victimelor care au ales calitatea de persoană vătămată în procesele penale, se ridică la 89% din totalul victimelor

identificate în 2021. Pentru mai multe date referitoare la rezultatele programului, a se vedea Anexa nr 3 a Raportului.

6.3. Asistența oferită victimelor traficului de persoane înregistrate în 2021

Prin procesul de monitorizare a datelor privind protecția și asistența victimelor traficului de persoane identificate și înregistrate în 2021 de autoritățile române competente, au fost comunicate ANITP un număr de 315 victime beneficiare de asistență în sistem public sau privat cu 9% mai multe decât în anul anterior. Ponderea victimelor beneficiare de asistență în 2021 este de 62% din cele identificate pe parcursul aceluiași an. În conținutul acestui subcapitol sunt prezentate numai date privind victimele identificate în 2021 și care au fost incluse într-un program de asistență socială. Există și situația în care o victimă poate fi beneficiară a unui serviciu social în 2021, însă identificarea a survenit anterior anului 2021. Numărul total al victimelor traficului de persoane beneficiare ale diferitelor programe de asistență în 2021 a fost de 576, cu 8% mai multe decât în anul anterior.

Distribuția pe sex și vârstă a victimelor incluse în programe de asistență

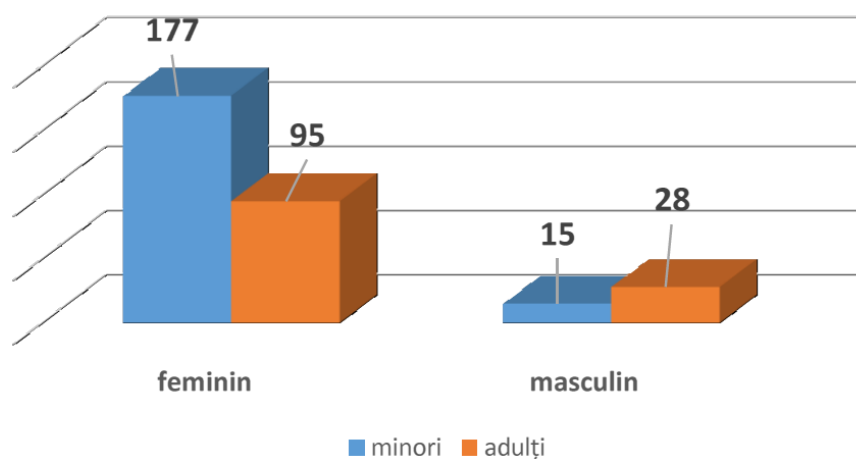

Figura 14. Distribuția pe sex și vârstă a victimelor beneficiare de cel puțin un serviciu de asistență, identificate în 2021

Toate datele mai sus prezentate trebuie înțelese în context și anume prin faptul că includerea persoanelor în diferite programe de sprijin este un proces bazat atât pe evaluarea nevoilor, elaborată de către specialiști, cât și pe decizia victimei de a accepta serviciile respective.

Astfel, de-a lungul anului, există situații în care victimele refuză orice formă de colaborare sau contact cu autoritățile, inclusiv cu cele din domeniul protecției sociale. În același timp, au existat și situații în care victimele, au refuzat inițial orice formă de asistență, însă, după o perioadă de timp au reluat legătura cu lucrători din cadrul Centrelor Regionale ale ANITP și au fost de acord cu referirea, ulterior având loc includerea acestora în anumite programe de asistență.

Printre cele mai accesate servicii de asistență ale victimelor se numără consilierea psihologică, sprijinul financiar și material, asigurarea unui adăpost și asistența medicală.

7. Prevenirea traficului de persoane

7.1. Campanii de informare cu privire la riscurile asociate traficului de persoane

În anul 2021, activitățile desfășurate de ANITP în vederea informării, conștientizării și sensibilizării cu privire la traficul de persoane au fost dezvoltate utilizând bunele practici și experiența dobândite în primul an al pandemiei COVID-19, precum și în anii anteriori, urmărindu-se maximizarea rezultatelor obținute și creșterea substanțială a laturii calitative a demersurilor de prevenire. Diversificarea modului de transmitere a mesajelor anti-traffic prin intermediul rețelelor sociale și organizarea de acțiuni preventive adresate cetățenilor români care locuiesc/muncesc în afara granițelor țării au reprezentat elementele cheie ale strategiei ANITP în domeniul prevenirii traficului de persoane.

Ca și în anii anteriori, abordarea dimensiunii informativ-preventive a traficului a fost una complexă, vizând deopotrivă reducerea vulnerabilității la traficul de persoane, cât și problematica descurajării cererii care favorizează acest fenomen.

Campaniile și proiectele de prevenire a traficului de persoane, derulate de ANITP atât la nivel național cât și local, au vizat principalele forme de exploatare (exploatare sexuală, exploatare prin muncă și exploatare prin cerșetorie), adresându-se publicului atât din mediul fizic precum și din mediul online, utilizator de rețele sociale (Facebook, Instagram, Twitter, Youtube și TikTok).

Finanțarea aferentă demersurilor preventive implementate de către ANITP în cursul anului 2021 a provenit atât de la bugetul de stat, cât și din fonduri externe nerambursabile. De asemenea, în anul 2021, în cadrul diferitelor inițiative ale organizațiilor neguvernamentale și ale Organizației Internaționale pentru Migrație, care au vizat inclusiv sprijinul reciproc, dar și mobilizarea și completarea resurselor (ex. campanii/proiecte în parteneriat), ANITP a contribuit atât în etapele de inițiere și organizare, cât și în cele de implementare a demersurilor preventive comune, participând cu expertiză și resurse umane.

Totodată, în anul 2021, ANITP a desfășurat, în colaborare cu organizații neguvernamentale, campanii a căror finanțare a fost asigurată exclusiv de la bugetul de stat, organizațiile neguvernamentale contribuind cu resurse umane și expertiză (ex. campania „Munca fără forme legale - un pas mai aproape de traficul de persoane”).

Printre cele mai importante acțiuni antitrafic de informare, conștientizare și sensibilizare, implementate de ANITP, pot fi menționate următoarele:

- campania „Pentru că oamenii contează - pune tu barieră traficului!” care a fost derulată în perioada octombrie 2020 - martie 2021, în parteneriat cu Inspectoratul General al Poliției de Frontieră Române. Campania a avut ca obiectiv prevenirea traficului de persoane prin îmbunătățirea nivelului de informare cu privire la acest fenomen, activitățile de implementare adresându-se călătorilor din principalele puncte de trecere a frontierei și cetățenilor români care doresc să plece la muncă în străinătate. Pentru promovarea mesajului antitrafic al campaniei au fost realizate și distribuite 32.000 de materiale informativ-preventive.

- campania „Prețuiește femeile! Nu tolera exploatarea lor!” care a fost implementată de ANITP în parteneriat cu Compania Națională Aeroporturi București, în perioada martie-aprilie 2021, și a avut drept obiectiv creșterea gradului de informare și sensibilizare a populației cu privire la traficul de persoane în scopul exploatarei sexuale a femeilor. Prin mesajul „Pentru victimele traficului de persoane libertatea este cel mai de preț dar!” s-a dorit atragerea atenției publicului larg asupra nevoilor reale ale femeilor aflate în situații de exploatare și de a îndemna, la întreprinderea unor acțiuni care să prevină atragerea acestora într-o situație periculoasă și transformarea lor în victime ale traficului de persoane. Pe lângă rolul informativ-preventiv, campania a vizat totodată și latura emoțională a grupurilor țintă, prin transmiterea unui număr cât mai mare de mesaje pozitive și de încurajare adresate fetelor și femeilor vulnerabile, victime sau potențiale victime ale traficului de persoane. În aceeași măsură, mesajele campaniei transmise prin intermediul rețelelor de socializare ale ANITP (Facebook - Central și Regional, Instagram, Twitter) și CNAB (Facebook) au fost adresate și celor ce reprezintă cererea în lanțul traficului de persoane, mai exact consumatorilor de servicii sexuale, precum și publicului general. Activitățile campaniei au înregistrat la nivelul ANITP Central un număr de 36 de postări, 5.230 de aprecieri, 2.438 distribuiri și un impact de 46.800 de utilizatori unici pe rețeaua Facebook, 35 aprecieri ale postările de pe Instagram, 642 de impresii pe LinkedIn și 911 impresii pe Twitter.

- campania „Munca fără forme legale - un pas mai aproape de traficul de persoane”, desfășurată în parteneriat cu Asociația INCA România, a debutat în luna aprilie 2021, aflându-se în implementare și în prezent. Scopul inițiativei vizează prevenirea traficului de persoane prin creșterea gradului de informare a cetățenilor români care muncesc sau doresc să muncească în

străinătate, în special pe teritoriul Italiei, cu privire la riscurile asociate muncii fără forme legale și traficul de persoane. Inițiativa se alătură Blue Heart Campaign, o campanie internațională coordonată de Biroul Organizației Națiunilor Unite pentru Droguri și Criminalitate (UNODC), la care România s-a raliat prin ANITP. Mesajul campaniei este „Munca fără forme legale presupune expunerea la riscuri majore și pierderea unor drepturi fundamentale” și reprezintă o atenționare cu privire la riscurile și implicațiile acceptării unei oferte de muncă fără forme legale, unul dintre riscuri fiind acela de a deveni victimă a traficului de persoane în scopul exploatării prin muncă forțată. Totodată, acceptând o ofertă nereglementată legal de clauzele unui contract de muncă, cetățenii pot risca să nu beneficieze de prestațiile oferite de sistemul de securitate socială și pot fi lipsiți de măsuri de protecție și securitate a muncii, în cazul producerii unor grave accidente de muncă. Campania se desfășoară la nivel național, pe teritoriul României, prin intermediul ANITP Central și al celor 15 Centre Regionale și pe teritoriul Italiei, prin intermediul birourilor INCA Cgil din Italia (Emilia Romagna, Lombardia, Veneto, Toscana, Sardinia, Trentino Alto Adige, Lazio, Campania, Val d’Aosta, Piemonte, Liguria și Umbria). Pentru promovarea mesajului antitrafic al campaniei au fost realizate peste 70.000 de materiale informativ- preventive.

- campania ”Pariuri Oarbe” a fost lansată în luna septembrie 2021 și a avut drept scop prevenirea traficului de persoane în vederea exploatării sexuale prin informarea și conștientizarea publicului țintă cu privire la riscurile și implicațiile traficului, precum și despre rolul cererii în mecanismul traficului de persoane. Inițiativa a fost derulată în cadrul forumului EMPACT, în cadrul ciclului de politici 2018 - 2021 al Uniunii Europene, România implicându-se prin ANITP în derularea acestei campanii europene alături de Franța, Germania, Spania, Austria, Belgia, Ungaria, Norvegia, Portugalia, Slovacia, Slovenia, Lituania, Letonia, Cipru, Luxemburg, Cehia, Islanda, precum și Comisia Europeană, Europol și Frontex. Campania s-a adresat fetelor și femeilor aflate în situații de risc, precum și potențialilor consumatori de servicii sexuale plătite, în scopul conștientizării acestora cu privire la realitatea femeilor victime ale traficului de persoane. Totodată, a vizat și publicul larg. Mesajul campaniei ”În fiecare an, sute de femei riscă totul pe o singură carte”, a ilustrat ușurința cu care poate cădea în capcana traficantilor și poate deveni o victimă a traficului de persoane. Sloganul campaniei ”Nu pune în joc destinul tău!”, a constituit un îndemn adresat potențialelor victime, evidențiind impactul și consecințele implicării într-o situație de risc. Campania și-a propus să ajungă la un număr cât mai mare de persoane, folosindu-se de avantajele de transmitere a informației specifice mediului online, utilizând tehnica propagării organice, prin intermediul rețelelor de socializare ale A.N.I.T.P. (Facebook - Central și Regional, Instagram, Twitter, LinkedIn - Central). Astfel, în anul 2021, au fost realizate 52 de postări pe pagina de Facebook a ANITP, care au obținut 1.129 de aprecieri și un impact total de

73.928 utilizatori unici. De asemenea, au fost realizate 43 de postări pe rețeaua Instagram. În cadrul campaniei de prevenire au fost realizate 2 spoturi video, atât în scopul utilizării de sine stătătoare (în cadrul activităților de prevenire, în social-media etc), cât și în scopul difuzării la posturile de televiziune, în mijloace de transport în comun sau în incinta aeroporturilor. Astfel, în perioada 19.11 - 31.12.2021, cele două spoturi au fost difuzate în mijloacele de transport în comun din municipiul Iași, prin intermediul rețelei Wink, înregistrând un număr total de 365.055 de difuzări.

- campania „Săptămâna Prevenirii Traficului de Persoane 2021”, derulată în luna octombrie, a fost organizată în scopul marcării zilei de 18 octombrie - Ziua Europeană de Luptă Împotriva Traficului de Persoane, și a presupus desfășurarea de către ANITP a unui număr de 228 de acțiuni preventive, atât în mediul fizic, cât și online. Prin realizarea activităților de implementare s-a urmărit sensibilizarea opiniei publice cu privire la traficul de persoane și punerea la dispoziția populației a informațiilor necesare evitării situațiilor periculoase, precum și a unor recomandări utile pentru cazurile în care traficul propriu-zis și exploatarea au avut deja loc. Pentru promovarea mesajului antitrafic al campaniei au fost realizate peste 10.500 de materiale informativ-preventive.

- campania „Victimele traficului de persoane sunt ascunse sub ochii noștri” (perioadă de implementare octombrie 2021 - martie 2022) este derulată de către Asociația eLiberare, ANITP și Primăria Municipiului București, cu sprijinul Societății de Transport București S.A. și al Companiei Metrex. Campania urmărește informarea publicului cu privire la fenomenul traficului de persoane, indicatorii de recunoaștere a unui posibil caz de trafic și modul de notificare a acestuia către autoritățile competente. Printre activitățile campaniei s-a regăsit și realizarea unor spoturi video conținând indicatorii de detectare a posibilelor situații de victimizare prin trafic, acestea fiind difuzate pe ecranele amplasate în stațiile de metrou din capitală. De asemenea, mesajul antitrafic al campaniei este promovat și prin intermediul posterelor afișate în mijloacele de transport în comun de suprafață din municipiul București. Campania este derulată în cadrul proiectului „Proactiv - Detectarea și notificarea cazurilor de trafic de persoane în comunitate”, proiect finanțat prin Granturile SEE 2014-2021 de Islanda, Liechtenstein și Norvegia (Active Citizens Fund România).

- campania „SUPPORT - S(suținere), U(umanitate), P(prețuire), O(opțiune), R(reziliență), T(toleranță)”, derulată în parteneriat cu Asociația LOGS Grup de Inițative Sociale Timișoara, a fost lansată în data de 30 iulie 2021, în vederea marcării Zilei Mondiale Împotriva Traficului de Persoane. Campania se derulează timp de un an, sub sloganul „Cere ajutor! Fii un ajutor!”, și urmărește informarea publicului cu privire la traficul de persoane, precum și îmbunătățirea procesului de identificare a potențialelor victime și reducerea cererii serviciilor prestate de către acestea. În vederea implementării demersului preventiv sunt organizate activități în teren, care se

adreasează persoanelor care practică prostituția în stradă, persoanelor fără adăpost și solicitanților de azil care locuiesc în stradă, precum și activități de informare a populației cu privire la riscurile și implicațiile traficului.

- în cel de-al doilea semestru al anului 2021, ANITP a inițiat demersurile pentru achiziția publică a serviciilor necesare implementării campaniei naționale prevăzute în cadrul proiectului „WESTEROS 2 - Continuarea consolidării luptei împotriva traficului de ființe umane, concentrându-se pe prevenirea, cooperarea și recuperarea produselor infracționale”. Campania este prevăzută a fi derulată atât în mediul online, prin intermediul rețelelor Facebook, Instagram și YouTube, cât și outdoor prin realizarea de activități de diseminare a materialelor informativ-preventive elaborate. Campania vizează prevenirea traficului de persoane prin abordarea culturii impunității și descurajarea cererii de servicii prestate de victimele acestui fenomen, fiind adresată în special potențialilor consumatori de servicii prestate de victime ale traficului de persoane exploatate sexual sau prin muncă forțată, cât și publicului larg. Proiectul este finanțat de către Comisia Europeană prin Fondul de Securitate Internă ISF-Police 2019.

- în ultimul trimestru al anului 2021, ANITP a întreprins activitățile necesare achiziției publice a serviciilor necesare implementării campaniei naționale prevăzute în cadrul proiectului „PDP2 - Întărirea capacităților naționale în domeniul cooperării polițienești internaționale și combaterea infracționalității”, finanțat din Mecanismul Financiar Norvegian 2014-2021. Activitățile campaniei sunt prevăzute a fi derulate prin intermediul rețelelor de socializare Facebook, Instagram și TikTok, în scopul informării, sensibilizării și conștientizării cetățenilor români expuși riscului de a deveni victime ale traficului de persoane cu privire la implicațiile fenomenului, precum și la riscurile acceptării unor oferte care i-ar putea conduce într-o situație de trafic. Mesajele antitrafic vor fi adresate deopotrivă adulților și minorilor aflați în situație de risc/vulnerabilitate la traficul de persoane, precum și publicului larg.

- campania „Informează-te corect pentru a fi în siguranță pe teritoriul României!” (perioadă de implementare 2021 și 2022) este derulată de către Agenția Națională Împotriva Traficului de Persoane, Inspectoratul General al Poliției Române, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră Române și Inspectoratul General pentru Imigrări și este destinată emigranților și solicitanților de azil de pe teritoriul României. Pentru susținerea activităților campaniei și pentru eficientizarea demersului preventiv în raport cu grupul țintă căruia îi este adresat mesajul campaniei, au fost realizate 1.000 de afișe și 20.000 de pliante, materiale ce au fost traduse, pornind de la informațiile deținute de IGI cu privire la numărul și naționalitatea emigranților și solicitanților de azil aflați în România, în limbile paștună, arabă și engleză.

- campania „Informare și cooperare în lupta împotriva traficului de persoane” (perioadă de

implementare 2021 și 2022). Campania își propune să acopere atât dimensiunea prevenirii traficului de persoane, prin reducerea vulnerabilității la trafic și descurajarea cererii care favorizează acest fenomen, cât și dimensiunea eficientizării procesului de cooperare interinstituțională cu actorii implicați în lupta antitrafic. Pentru susținerea activităților campaniei au fost elaborate 33.000 de materiale informativ- preventive și de promovare, prevăzute a fi distribuite cu ocazia activităților de implementare.

- campania „Uniți, oferim libertate!” (perioadă de implementare 2021 și 2022) și este, derulată în cadrul parteneriatului dintre ANITP și Biserica Ortodoxă Română. Obiectivul principal al campaniei este acela de a preveni traficul de persoane în principalele sale forme de manifestare, prin realizarea unor activități preventive adresate categoriilor aflate în situație de vulnerabilitate, precum și prin organizarea unor acțiuni de diseminare a materialelor de campanie elaborate, atât de către reprezentanții ANITP, cât și de către preoții din parohiile Bisericii Ortodoxe Române. Pentru susținerea activităților campaniei au fost elaborate 200.000 de materiale informativ- preventive.

Campaniile enumerate anterior au fost completate de cele peste 150 de proiecte educaționale, precum și de alte campanii naționale și locale de prevenire a traficului de persoane, dezvoltate de ANITP în parteneriat cu diferite organizații guvernamentale, organizații neguvernamentale și reprezentanți ai sectorului privat, respectiv:

- campania „Lumea virtuală, pericole reale!”
- campania „EIP - Educăm, Împuternicim, Prevenim”
- campania „Fii stăpân pe viața ta!”
- campania „Lanțul tăcerii”
- campania „Fii ambasador al nonviolentei”
- campania „Ziua Siguranței pe Internet”
- campania „Spune NU cerșetoriei! Nu da bani cerșetorilor!”
- campania „Prevenirea victimizării minorilor”
- campania „MAI aproape de cetățeni”
- campania „#suntprezent”
- campania „Siguranța în vacanță”
- campania „O vară M.A.I. în siguranță”
- campania „Siguranță în școli”
- campania „REACT - Antitrafic de minori Suceava”
- campania „16 zile de activism împotriva violentei de gen”

Un alt demers consistent cu efecte pozitive în sfera prevenirii și combaterii traficului de

persoane este reprezentat de proiectul „LUPTA - Leading a United Pathway to anti-Trafficking Action”, derulat de Organizația Internațională pentru Migrație - Biroul pentru România, în cooperare cu Ambasada SUA în România, Agenția Națională împotriva Traficului de Persoane și Direcția de Investigare a Criminalității Organizate și Terorismului. Proiectul își propune să contribuie la eforturile Guvernului României în lupta împotriva traficului de persoane, iar printre activitățile acestuia sunt incluse, fără a se rezuma la acestea, organizarea de întâlniri regionale pentru schimbul de bune practici în prevenirea și combaterea traficului de persoane, precum și în domeniul asistenței victimelor. Proiectul este finanțat de către Departamentul de Stat al SUA prin intermediul Biroului pentru Combaterea Traficului Internațional cu Narcotice și Aplicarea Legii (INL), ANITP contribuind în etapele de inițiere, organizare și implementare a proiectului, participând cu expertiză și resurse umane.

Ca și în anii anteriori, cooperarea interinstituțională a reprezentat și în anul 2021 principalul instrument de realizare a demersurilor de informare, conștientizare și sensibilizare. În ciuda restricțiilor generate de criza sanitară, s-a reușit consolidarea cooperării cu partenerii tradiționali, dar și atragerea de noi parteneri, sens în care au fost încheiate 10 protocoale de colaborare (ex. Compania Națională de Transporturi Aeriene Române - TAROM, Fundația Justice and Care România, Organizația Salvați Copiii etc), 20 de acorduri de parteneriat, precum și 33 de planuri comune de acțiune.

Tot în sfera cooperării active cu actorii implicați în lupta împotriva traficului de persoane, ANITP a organizat și în cursul anului 2021 două mese rotunde cu tema „Dezvoltarea colaborării în domeniul traficului de persoane între societatea civilă și reprezentanții sectorului public și privat”. Evenimentele s-au înscris în concepția strategică a ANITP de consolidare a dialogului și cooperării între ONG-urile care activează în domeniul traficului de persoane și reprezentanții sectorului public și privat, prin promovarea schimbului de experiență și de bune practici. Ca și în cazul meselor rotunde organizate în anii anteriori, evenimentele au beneficiat de interes și participare crescute (reprezentanți din partea a 38 de organizații și instituții publice și private participând la prima reuniune, respectiv din 35 de organizații și instituții la cea de-a doua). În desfășurarea celor două evenimente, o implicare foarte crescută a fost asigurată de platforma de organizații neguvernamentale ProTECT, o rețea constituită din 21 de organizații specializate în prevenirea, protecția, asistența victimelor, proceduri penale, civile, lobby și advocacy pentru inițiative cu un impact mai mare în lupta împotriva traficului de persoane²⁸⁶.

286 Sursă: ANITP;

➤ IGI și Inspecția Muncii au încheiat un protocol de cooperare, în scopul prevenirii și combaterii muncii nedeclarate a străinilor, care este adaptat permanent necesităților celor două instituții. De asemenea, între IGI și Inspecția Muncii, anual, este încheiat un Plan de cooperare operativă pentru depistarea angajaților străini ilegali și combaterea muncii nedeclarate a străinilor, adaptat provocărilor actuale.

Totodată, pentru a preveni abuzuri la aplicarea prevederilor legale și pentru a preîntâmpina utilizarea facilităților în acest domeniu pentru favorizarea traficului de persoane, Inspectoratul General pentru Imigrări derulează campanii de informare a angajatorilor și angajaților străini cu privire la regimul străinilor în România, încadrarea în muncă și detașarea acestora pe teritoriul României²⁸⁷.

➤ Materiale informative adresate cetățenilor români care își desfășoară activitatea în state membre ale Uniunii Europene. Aceste documente, împreună cu actele legislative care reglementează mobilitatea forței de muncă, strategiile și planurile de acțiune, alte materiale relevante în domeniul mobilității în scop de muncă sunt disponibile pe site-ul Ministerului Muncii și Solidarității Sociale. În vederea protecției drepturilor cetățenilor români care muncesc sau doresc să muncească într-un alt stat și sprijinirea demersului de adaptare și integrare în țara gazdă, autoritățile române au elaborat Ghidul lucrătorului român pentru următoarele state: Austria, Belgia, Cehia, Cipru, Croația, Danemarca, Estonia, Franța, Finlanda, Germania, Grecia, Irlanda, Italia, Luxemburg, Malta, Olanda, Marea Britanie, Portugalia, Spania, Suedia și Ungaria, Emiratele Arabe Unite, cu informații utile lucrătorului sau potențialului lucrător român care își exercită opțiunea de mobilitate. Acestea au fost publicate pe site-ul MMSS și al instituțiilor relevante²⁸⁸.

La nivelul Inspecției Muncii, au fost realizate acțiuni de informare:

- în vederea conștientizării cetățenilor români cu privire la drepturile, obligațiile și riscurile la care se expun atunci când optează pentru un loc de muncă în străinătate, prin: publicarea de materiale informative pe site-ul MMSS, al Inspecției Muncii și pe site-urile inspectoratelor teritoriale de muncă și pe pagina de Facebook a Inspecției Muncii - informații cu privire la intermedierea și plasarea forței de muncă în străinătate, atenționare cu privire la riscurile la care aceștia se expun, informații privind condițiile de muncă în străinătate; informațiile incluse pe site sunt actualizate permanent;

287 Sursă IGI;

288 Sursă MMSS;

➤ în vederea conștientizării persoanelor juridice care desfășoară activități de mediere și plasare a forței de muncă în străinătate cu privire la obligațiile pe care le au și la cadrul legal în care pot desfășura această activitate, prin publicarea de materiale informative pe site-ul Inspecției Muncii și pe site-urile inspectoratelor teritoriale de muncă și pe pagina de Facebook a Inspecției Muncii - informații cu privire la condițiile în care se poate desfășura legal activitatea de intermediere și plasare a forței de muncă în străinătate, atenționare cu privire la consecințele desfășurării acestei activități în afara cadrului legal.

Având în vedere numărul mare de lucrători români care se deplasează în diverse state membre pentru a participa la activități sezoniere, autoritățile române au elaborat, încă de la începutul anului 2021, un Plan de acțiune pentru informarea și protecția lucrătorilor sezonieri.

Planul cuprinde două obiective specifice:

I. Creșterea gradului de informare a lucrătorilor sezonieri în vederea diminuării riscurilor și vulnerabilităților determinate de munca desfășurată în condiții ilegale

II. Asigurarea unei protecții sporite a lucrătorilor sezonieri prin acțiuni de verificare și control a agenților de plasare a forței de muncă și a agenților de muncă temporară.

Obiectivul de informare a fost implementat prin:

➤ Un pilon esențial al acestui Plan de acțiune vizează derularea campaniei de informare sub motto-ul “Ești lucrător sezonier în străinătate?- Informează-te, lucrează legal și cunoaște-ți drepturile pentru a fi protejat!”.

➤ Crearea pe website-ul MMSS a unor secțiuni sub motto-ul de mai sus, ce cuprinde informații menite să contribuie la: informarea lucrătorilor sezonieri anterior deplasării în statele membre UE cu privire la aspectele pe care aceștia ar trebui să le cunoască în prealabil (condițiile de călătorie în context COVID-19, verificarea existenței unor condiții-cadru specifice pentru munca sezonieră, precum și cunoașterea aspectelor esențiale privind semnarea contractelor de muncă (*forma contractului, clauzele obligatorii, remunerare, locuință etc*).

➤ Tot pe website-ul MMSS a fost creată o altă secțiune - Condiții de intrare în țări UE în Context Covid-19, în care sunt prezentate și actualizate în timp real condițiile de intrare în state membre UE, cu link-uri către website-ul MAE pentru consultarea condițiilor de intrare și tranzitare a diferitelor SM UE.

➤ Au fost realizate și distribuite pliante de informare destinate lucrătorilor sezonieri care se deplasează în scop de muncă în statele membre UE - pliantele conțin informații generale despre contractul de muncă, agențiile de recrutare, condițiile de muncă, locuința, precum și necesitatea raportării abuzurilor, precum și link-uri cu informații și date de contact ale ambasadei și consulatelor generale din aceste state. Pe parcursul anului 2021 au fost tipărite 212.000 pliante în

valoare de 117.453 lei cu TVA, costurile fiind suportate din bugetul MMSS, pentru informarea lucrătorilor români care s-au deplasat să lucreze în următoarele State Membre: Germania, Olanda, Ungaria, Spania, Franța, Cipru, Italia, Grecia, Suedia.

➤ A fost realizat un spot publicitar de informare a lucrătorilor sezonieri, care a fost difuzat gratuit, zilnic, pe canalele de informare în masă video și audio pentru conștientizarea importanței informării privind munca sezonieră înaintea plecării.

➤ MMSS a organizat săptămânal ședințe de coordonare cu atașatii de muncă acreditați în unele state membre, în cadrul cărora au fost analizate evoluțiile din statele de reședință cu relevanță pentru situația lucrătorilor sezonieri.

➤ La nivelul Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă au fost întreprinse următoarele demersuri pentru informarea lucrătorilor sezonieri:

➤ pe website-ul ANOFM și EURES național au fost publicate informații referitoare la drepturile și obligațiile lucrătorilor mobili; informațiile au fost diseminate și pe rețelele sociale pentru o informare cât mai extinsă a celor interesați;

➤ personalul EURES a demarat acțiunile de informare la nivel național și local a tuturor persoanelor în căutarea unui loc de muncă în afara granițelor țării despre drepturi și obligații, atunci când aceștia solicită servicii EURES²⁸⁹;

➤ Departamentul pentru Românii de Pretutindeni (DRP) a implementat în parteneriat și cu IGPF proiectul "Campania de informare în punctele de trecere a frontierei", având ca **scop** transmiterea de informații utile prin intermediul materialelor informative românilor de pretutindeni care se întorc acasă cu prilejul sărbătorilor de iarnă. Informarea corectă îi ajută pe de o parte pe cetățenii români să anticipeze și să prevină potențialele probleme (legate de criza și măsurile legate de situația pandemică, de prevenirea traficului de persoane și a muncii *la negru*), iar pe de altă parte le oferă posibilitatea de a acționa, în situația în care aceste probleme apar (măsuri oportune și la îndemână, date de contact ale instituțiilor relevante ș.a.m.d.). Materialele promovate conțin coduri QR, cu trimitere către site-ul DRP, respectiv către alte site-uri oficiale unde informațiile sunt actualizate constant.

Obiectivele specifice ale proiectului au urmărit printre altele, și informarea cu privire la riscurile privind traficul de persoane. Proiectul s-a adresat românilor de pretutindeni care s-au întors în țară în perioada sărbătorilor de iarnă având ca perioadă de implementare noiembrie - decembrie 2021. Campania s-a desfășurat pe tot teritoriul României, în special în punctele de

289 Sursă IM;

trecere a frontierei și a avut un buget de 17.748,85 lei (aproximativ 3.550 euro)

În cadrul proiectului au fost distribuite cu sprijinul Inspectoratului General al Poliției de Frontieră Române 157.000 de pliante, în aeroporturi și punctele terestre de trecere a frontierei.

Cu referire la domeniul traficului de persoane, materialele distribuite au inclus informații cu caracter preventiv esențiale pentru evitarea contextelor care pot genera trafic de persoane precum și informații privind munca legală în străinătate cu pași utili pentru găsirea unui loc de muncă în condiții legale, măsurile de urmat pentru evitarea muncii la negru cât și date utile odată ajunși în situații periculoase sau aflați în stare de vulnerabilitate ori chiar trafic: date de contact ale instituțiilor relevante din țară și străinătate, Tolverde ANITP, legături utile către paginile oficiale din România și din țările în care trăiesc însemnate comunități de români,

Pliantul este disponibil în format electronic pe pagina de internet a DRP²⁹⁰.

➤ Ministerul Afacerilor Externe, prin Departamentul Consular, a continuat demersurile de informare a cetățenilor români care intenționează să se deplaseze în străinătate, în diverse scopuri. În acest context, informații cu privire la condițiile de călătorie în străinătate au fost postate pe pagina de internet a MAE și a misiunilor diplomatice și oficiilor consulare informații, ghiduri și materiale video, acestea fiind aduse la cunoștința publicului prin intermediul unor comunicate de presă (după caz), precum și prin intermediul rețelelor de socializare.

De asemenea, MAE prin Departamentul Consular a continuat demersurile de informare a cetățenilor români aflați în străinătate, prin transmiterea unor materiale de informare realizate în cadrul proiectului *"Reducerea amplitudinii traficului de persoane, printr-o mai bună informare a cetățenilor"*²⁹¹ cu sprijinul misiunilor diplomatice și oficiilor consulare din Regatul Spaniei, Republica Italiană, Republica Federală Germania, Republica Franceză și Marea Britanie. În același timp, Ministerul Afacerilor Externe, prin Departamentul Consular, a continuat informarea începută în cadrul unei campanii de conștientizare pentru cetățenii români care călătoresc sau lucrează în străinătate, intitulată - „*Informare acasă! Siguranță în lume!*”. Scopul campaniei este de a informa cetățenii români care trăiesc în străinătate, simultan cu procesul lor de integrare în țările / comunitățile în care trăiesc, studiază sau lucrează, despre riscurile traficului de persoane. În acest sens, Ministerul Afacerilor Externe, prin Departamentul Consular, a distribuit materiale informative, pentru a fi diseminate între comunitățile românești din străinătate și a dezvoltat două

290 Sursă DRP;

291 Proiectul s-a derulat pe parcursul a trei ani: 2018, 2019 și 2020 a urmărit reducerea amplitudinii traficului de persoane, prin întărirea capacității de autoprotecție a societății și a cetățenilor față de amenințările acestui fenomen prin intermediul a trei campanii: E Campania pentru prevenirea exploataării prin muncă, E Campania pentru prevenirea exploataării sexuale, BCampania pentru prevenirea exploataării prin cerșetorie;

instrumente inteligente de comunicare: „*Un SMS vă poate salva viața*” și aplicația „*Călătorește în siguranță*”²⁹².

7.2. Linia TELVERDE antitrafic 0800.800.678

Prin intermediul Liniei Telveverde a ANITP le sunt furnizate apelanților informații cu privire la rolul și atribuțiile Agenției, la fenomenul traficului de persoane în toate formele sale de manifestare, precum și sfaturi și recomandări de siguranță pentru dezvoltarea și adoptarea unei conduite preventive în fața potențialelor pericole și situații care pot conduce la această infracțiune.

Pe lângă rolul informativ-preventiv pe care linia telefonică îl deține, aceasta presupune și derularea unor activități ce se subscriu mecanismului de identificare și referire a victimelor traficului de persoane către sistemul de asistență și protecție. Astfel, apelanților le sunt oferite informații cu privire la dreptul victimelor de a beneficia de servicii de asistență și modalitatea în care le pot obține sau, în funcție de caz, solicitările sunt referite către ONG-urile și instituțiile cu responsabilități în domeniu, pentru acordarea efectivă a serviciilor de asistență menționate, în baza unei evaluări inițiale a situației fiecărei victime.

Tot în această sferă, un obiectiv extrem de important al TelVerde este identificarea, analizarea și preluarea potențialelor cazuri de trafic de persoane. Întrucât ANITP nu deține atribuții legale de investigare a criminalității, toate sesizările sunt înregistrate și transmise spre verificare către organele competente, cel mai frecvent către Direcția de Combatere a Criminalității Organizate.

Linia TelVerde este operațională 24 de ore din 24, șapte zile pe săptămână, cu mențiunea că, după ora 16.00 în zilele lucrătoare (luni-vineri), sâmbăta, duminica și în sărbătorile legale, solicitările apelanților sunt preluate prin intermediul mesageriei vocale, urmând ca, în funcție de natura sesizărilor transmise, aceștia să fie contactați de operatorul TelVerde pentru informații sau detalii suplimentare.

Analiza apelurilor recepționate la nivelul TelVerde în anul 2021

În perioada 01 ianuarie - 31 decembrie 2021, la nivelul liniei TelVerde a fost înregistrat un număr de **1.945** apeluri. Numărul apelurilor înregistrate în perioada analizată au oscilat de la o lună la alta, media fiind de **162** de apeluri primite/lună. Astfel, au fost înregistrate **150** (7,8%) de apeluri efectuate în scopul solicitării de informații din domeniul de activitate al ANITP, după cum urmează:

- **112** de apeluri prin intermediul cărora au fost solicitate *informații despre infracțiunea*

292 Sursă MAE;

de trafic de persoane în diferitele ei forme de exploatare, despre atribuțiile Agenției Naționale Împotriva Traficului de Persoane, sfaturi și recomandări privind siguranța în mediul online și modalități de recunoaștere a metodei Loverboy, informații privind campaniile de prevenire ale ANITP.

- *33 de apeluri prin care au fost solicitate informații din domeniul recrutării și plasării forței de muncă atât în țară, cât și în străinătate și totodată verificarea unor agenții intermediare de plasare a forței de muncă sau a unor firme/companii private din diferite domenii de activitate*
- *5 apeluri prin care au fost solicitate informații despre serviciile de asistență acordate victimelor traficului de persoane.*

În anul 2021, **16 apeluri** au reprezentat **posibile cazuri de trafic de persoane** și au fost referite spre investigare și soluționare către autoritățile competente. Astfel, toate sesizările vizând potențiale cazuri de trafic de persoane au fost transmise către Direcția de Combatere a Criminalității Organizate. Cu privire la forma de exploatare, 12 sesizări au făcut referire la exploatarea sexuală, 3 cazuri la exploatarea prin muncă și unul la exploatarea prin cerșetorie. Dintre potențialele victime, 14 persoane au fost de sex feminin, iar 2 persoane de sex masculin.

Un mare procent al apelurilor a constat în apeluri test și solicitări privind alte tipuri de probleme care nu se încadrau în domeniul de activitate al ANITP, al Ministerului Afacerilor Interne sau al altor instituții de stat. În majoritatea cazurilor, conform înregistrărilor, apelanții au revenit frecvent (uneori chiar zilnic sau de câteva ori pe zi) cu aceleași probleme de ordin personal.

7.3. Reflectarea traficului de persoane în mass media (inclusiv new-media)

Activitatea de informare și relații publice a fost influențată și a cunoscut și ea adaptări specifice contextului pandemic. Pe fondul consolidării și maturizării mecanismelor de comunicare instituțională din mediul online, din anii anteriori, Agenția a reușit să se adapteze acestei provocări prin dezvoltarea instrumentelor de comunicare în new-media, foarte necesară în contextul epidemiologic generat de răspândirea noului coronavirus Sars-Cov-2.

În contextul responsabilităților de conștientizare și informare cu privire la traficul de persoane, ANITP a continuat difuzarea unui volum ridicat de conținut anti-trafic în rețelele Facebook, LinkedIn, Instagram, Twitter și Tik-Tok. Astfel, Agenția a continuat creșterea numărului de articole publicate în mediul Facebook prin centralizarea conținutului la nivel central și difuzarea în cascadă a mesajelor anti- trafic pe pagina centrală a instituției www.anitp.mai.gov.ro

Agenția a reușit transmiterea de spoturi audio-video cu mesaje anti-trafic către publicul larg, prin posturile de televiziune și radiodifuziune, precum și prin intermediul mijloacelor de transport municipale.

Vizibilitatea Agenției a fost și ea influențată de contextul pandemiei, însă a reușit să se adapteze acestei mari provocări prin continuarea eforturilor de dezvoltare a instrumentelor de comunicare în new-media. Astfel, comparativ cu anul 2020, constatăm o scădere a indicatorilor din mass-media clasică compensată de o creștere a indicatorilor new-media.

ANITP a transmis o serie de informații și mesaje anti-trafic către publicul larg, sub următoarele forme:

Comunicate - 144 (121 CR + 23 la nivel central)

Difuzări spoturi TV - 334 (Regional)

Difuzări spoturi audio - 2.780 (Regional)

Difuzări spoturi în mijloace de transport - 365.055 (Regional)

Difuzări spoturi mall - 12.960 (Regional)

Difuzări spoturi TIFF - 338 (Regional)

Difuzări spoturi TOTAL - 381.467 (Regional)

Articole Facebook - 27242 (1953 Central + 25289 Regional)

Articole Youtube - 2; a fost constatată continuarea unei creșteri importante a vizualizărilor pentru cele 3 materiale video, realizate cu sprijinul a trei vloggeri cunoscuți și postate pe canalele acestora în anul 2020.

Articole Instagram - 1233 (Central)

Articole Twitter - 452 (Central)

Articole LinkedIn - 93 (Central)

Articole TikTok - 6 (Central)

Articole online - 683 (Central 366 + Regional 317)

Postări site - 360 (Central)

Conferințe - 3 (Central)

Ca urmare a utilizării acestor instrumente, au fost primite solicitări și au fost dezvoltate relații de colaborare cu jurnaliști precum:

o **nivel internațional:** BBC, Televiziunea publică germană - ARD/SWR, DonArt Film LTD - S-E Europei Netflix, Russian Netflix;

o nivel național:

- > TV - DIGI 24, TVR, Pro TV, Antena 3, Metropola TV, România TV, Speranța TV;
- > PRESĂ - Aleph Media, Gândul;
- > RADIO - Radio Antena Satelor, Radio România Internațional;
- > Jurnaliști Independenți.

8. Relații internaționale și afaceri europene

România și-a continuat politica de consolidare a parteneriatelor cu statele de destinație, pentru a garanta respectarea drepturilor victimelor pe parcursul tuturor etapelor procesului de repatriere și pentru a se asigura că acestea beneficiază de asistență și protecție specifică. Totodată, a vizat consolidarea capacităților și schimbul de bune practici pentru identificarea victimelor traficului de persoane, în special în rândul categoriilor vulnerabile, inclusiv prin formarea polițiștilor, procurorilor, a asistenților sociali, a inspectorilor de muncă, psihologilor etc.

În anul 2021, s-a remarcat o creștere a numărului de evenimente internaționale dedicate luptei anti-traffic, organizate în sistem de videoconferință, ANITP primind un număr ridicat de invitații de participare la reuniuni de profil, în care să prezinte experiența națională în domeniu.

ANITP și-a continuat politica de cooperare cu principalele state de destinație pentru victimele traficului de persoane, cetățeni români, majoritatea state membre UE, atât prin activități punctuale (primiri de delegații și participări la diverse reuniuni în sistem de videoconferință - Spania, Franța, Germania, Portugalia, etc.), dar și în cadrul diverselor formate de cooperare (întâlniri ale Raportorilor Naționali sub egida OSCE sau rețeaua informală a Coordonatorilor Naționali din Sud-Estul Europei), cu scopul de a sublinia și promova obiectivul ANITP de reducere a cererii pentru traficul de persoane.

În perioada de referință a avut loc o nouă reuniune a Comisiei Mixte Româno-Spaniole, al cărei obiectiv aferent domeniul traficului de persoane a fost de a promova un dialog proactiv în prevenirea și combaterea acestui tip de activitate infracțională, inclusiv prin monitorizarea și măsurarea comună a dimensiunii traficului de persoane și corelarea măsurilor de reducere a cererii și ofertei. S-a considerat oportun crearea unui grup de lucru format din experți ai celor două părți care să analizeze diferențele între numărul victimelor traficului de persoane identificate în Spania și România și să realizeze un set minim de indicatori, pe baza acestor date și informații putându-se dezvolta o campanie de informare comună cu privire la riscurile asociate traficului de persoane, în așa fel încât să fie conștientizați atât cetățenii români care doresc să plece în Spania, cei aflați

pe teritoriul Spaniei, cât și cetățenii spanioli care apelează la serviciile unei victime a traficului de persoane. În continuarea aceste reuniuni, a fost organizată o întâlnire de lucru, în sistem de videoconferință, cu reprezentanți ai Poliției Naționale Spaniole, pentru a stabili, concret, primele etape în pregătirea campaniei comune româno-spaniole.

De asemenea, un element important al activității de relații internaționale pentru anul 2021 îl constituie, organizarea, de către ANITP a unei Mese rotunde pe tema colectării datelor privind victimele traficului de persoane. Această activitate a fost dezvoltată în concordanță cu obiectivele noii Strategii Europene pentru Combaterea Traficului de Persoane 2021-2025, care invită SM să-și îmbunătățească procesul de colectare de date privind traficul de ființe umane și a avut ca scop o mai bună cunoaștere a modelelor naționale de colectare din principalele țări de destinație pentru victimele traficului de persoane, cetățeni români, precum și identificarea unor potențiale soluții de reducere a discrepanțelor între numărul de victime raportat de țările de destinație și cel identificat în țările de origine. La reuniune au participat reprezentanți ai Biroului Reprezentantului Special al OSCE și Coordonator pentru Combaterea Traficului de Persoane, ai Biroului Coordonatorului UE Anti-traffic, Raportori Naționali/ Mecanisme Echivalente/ experți din Italia, Marea Britanie, Spania, Franța (principale țări de destinație pentru victimele traficului de persoane, cetățeni români) și Bulgaria (țări de origine, ca și România), precum și Atașatii de Afaceri Interne români din țările mai sus menționate.

Ulterior acestei activități, Italia și-a manifestat interesul de continuare a dialogului cu România pe această temă, sens în care, se are în vedere organizarea unei activități bilaterale RO-IT pe tema colectării datelor privind traficul de persoane.

Ca în fiecare an, o atenție deosebită este acordată relației cu Statele Unite ale Americii, în contextul elaborării de către Departamentul de Stat a **TIP Report**. În anul 2021, România s-a clasat în *Tier 2 Watch List*, sens în care au fost intensificate discuțiile cu partenerii americani în vederea dezvoltării de activități care să răspundă recomandărilor TIP Report 2021 și să sublinieze angajamentul susținut al părții române în lupta traficului de persoane.

Astfel, pe parcursul anului, atât înaintea, cât și ulterior publicării TIP Report 2021, ANITP a participat la mai multe întâlniri cu reprezentanții Ambasadei SUA și diverși oficiali americani, printre care și directorul adjunct al Biroului Departamentului de Stat pentru monitorizarea și combaterea traficului de persoane, în cadrul cărora a fost prezentată abordarea generală, din punct de vedere conceptual, a luptei împotriva traficului de persoane în România, cadrul legal și instituțional național anti-traffic, accentuându-se faptul că toate acestea au cunoscut o evoluție și o îmbunătățire continuă, în ultimii ani. Acest demers susținut a fost acela de a sprijini România astfel încât să se evite retrogradarea în TIER 3.

În continuarea cooperării pe linia România-Marea Britanie, în primul trimestru al anului 2021 a fost semnat Protocolul de colaborare dintre organizația Justice and Care - filiala din România și ANITP. Obiectul protocolului este de a realiza un parteneriat activ și eficient între cele două părți, în vederea facilitării unor activități de prevenire a fenomenului traficului de persoane și în scopul înlesnirii asistenței victimelor acestui fenomen. Astfel, vor fi derulate acțiuni comune cu scopul conștientizării pericolului traficului de persoane (în mediul fizic și online), sprijinirii repatrierii victimelor cetățeni români din Marea Britanie, facilitării accesului victimelor la serviciile de asistență. Totodată, ANITP a primit, la sediul său, vizita organizației-mamă din Marea Britanie, scopul aceste reuniuni fiind de a realiza o documentare despre România și instituțiile relevante implicate în prevenirea și combaterea traficului de persoane, dar și al celor care activează în domeniul protecției și asistenței victimelor traficului de persoane, precum și de a discuta aspectele tehnice legate de desfășurarea proiectului pilot dezvoltat de către Justice & Care, filiala din Romania, în parteneriat cu ANITP.

De asemenea, experți români au participat la reuniuni de lucru cu autorități din Marea Britanie cât și la o operațiune amplă de combatere a traficului de persoane desfășurată de Border Force din Marea Britanie, în colaborare cu Home Office, care a avut ca scop întărirea cooperării bilaterale româno-britanice pe teme de combatere a traficului de persoane și a sclaviei moderne, având în vedere că Marea Britanie reprezintă una din principalele state de destinație pentru victime, cetățeni români.

S-a continuat cooperarea tradițională cu principalele organizații internaționale în domeniu, ANITP găzduind, în regim online, **Conferința care a marcat cea de-a 20-a aniversare a Protocolului de la Palermo și 10 ani de la înființarea Rețelei Coordonatorilor Naționali Anti-Trafic din Sud-Estul Europei (NATC SEE)**, organizată, în marja Rețelei, de către UNODC, ICMPD și Biroul Reprezentanței Permanente a Franței pe lângă Organizația Națiunilor Unite și alte organizații internaționale din Viena. Inițial, evenimentul trebuia să aibă loc la București, la solicitarea Biroului Reprezentanței Permanente a Franței, în baza colaborării tradiționale între cele două state, însă pandemia a determinat mutarea activității în mediul online. Ținând cont de acest lucru, organizatorii au solicitat prezența directorului ANITP, în calitate de gazdă, iar toate aspectele logistice și de organizare au fost gestionate de UNODC și ICMPD. La această conferință au participat coordonatorii anti-traffic din sud-estul Europei, reprezentanți ai structurilor de aplicare a legii (polițiști, procurori, judecători) din statele membre ale Rețelei, reprezentanți ai organizațiilor internaționale și neguvernamentale de profil.

Experți români au participat de asemenea și la alte reuniuni organizate sub egida ONU - UNODC, Consiliului Europei, OSCE și ICMPD, după cum urmează:

- ❖ întâlnirea Grupului de Experți la nivel regional: "Soluții eficiente pentru victimele traficului de persoane din Europa de Sud-Est", organizată de UNODC;
- ❖ întâlnirea Grupului de Experți UNODC privind "Noul set de instrumente pentru investigarea și urmărirea penală a cazurilor de trafic de persoane în scopul prelevării de organe";
- ❖ seminarul privind noua Strategie Globală de Combatere a Traficului de Persoane - ICAT - UNODC;
- ❖ întâlnirea Grupului Regional de experți cu tema "Traficul de persoane în scopul exploatării prin muncă, în special a copiilor din Sud-Estul Europei", organizată de UNODC;
- ❖ masa rotundă privind combaterea traficului de persoane facilitat de tehnologie în Asia Centrală, organizată de OSCE;
- ❖ conferința "Ending trafficking in children and young persons", în cadrul proiectului THB LIBERI, finanțat de Uniunea Europeană și GRETA;
- ❖ întâlnirea regională a Grupului Regional de Experți privind traficul de persoane pentru exploatare sexuală, organizată de UNODC;
- ❖ întâlnirea Comitetului Părților - GRETA, (Consiliul Europei);
- ❖ întâlnirea regională a Grupului de experți "Combaterea traficului de persoane în scopul exploatării sexuale prin intermediul cooperării internaționale", organizată de UNODC;
- ❖ conferința Alianței Împotriva Traficului de Persoane, organizată de către OSCE;
- ❖ conferința "Traficul de persoane și toate formele de exploatare sexuală - tendințe și strategii pe termen lung", organizată de către ODIHR;
- ❖ întâlnirea Grupului Regional de Experți "Addressing Trafficking in Children, particularly for the purpose of forced criminality in South Eastern Europe", organizată de către UNODC;
- ❖ evenimentul de nivel înalt privind problematica traficului de persoane - "Preventing trafficking in persons: The role of public procurement", organizat de ICAT-UNODC;
- ❖ prima reuniune a DH-TET (CoE);
- ❖ lansarea documentului Compendium of Promising Practices on Fostering Public-Private Partnerships (PPPs) to Prevent and Counter Trafficking in Persons, activitate organizată de UNODC;
- ❖ cea de-a 11-a reuniune a Grupului de Lucru privind traficul de persoane, organizat de UNODC;
- ❖ Grupul de Lucru privind traficul de migranți, organizat de UNODC;

❖ Reuniunea anuală a raportorilor naționali sau a mecanismelor echivalente, organizată de OSCE;

❖ side-eventul Preventing trafficking in persons through public-private partnerships: Promising practices, organizat în marja Întâlnirii la Nivel Înalt a Adunării Generale a ONU pentru evaluarea Planului Global al ONU pentru Combaterea Traficului de Persoane;

❖ side-event-ul Leveraging the Power of Partnerships in the Fight against Human Trafficking, How Can Traditional and Unlikely Allies Help?, organizat de e-Liberare, în marja Întâlnirii la Nivel Înalt a Adunării Generale a ONU pentru evaluarea Planului Global al ONU pentru Combaterea Traficului de Persoane;

❖ reuniunea comună a Raportorilor Naționali UE sau a Mecanismelor Echivalente - Rețeaua Coordonatorilor Naționali Anti-traffic din Europa de Sud-Est, organizată de ICMPD, sub egida PRES SL;

❖ cea de-a 29-a reuniune a Comitetului Părților (CP) la Convenția Consiliului Europei privind Acțiunea împotriva Traficului de Ființe Umane/ GRETA.

Și în anul 2021, profesioniști din România au participat la activități de pregătire profesională derulate sub egida CEPOL (Agenția Uniunii Europene pentru Formare în Materie de Aplicare a Legii), inclusiv în calitate de lectori (în contextul proiectului CEPOL "TOPCOP" cu tema "Racolarea victimelor traficului de persoane pe Internet", în cadrul căruia au fost instruiți reprezentanți ai statelor din Parteneriatul estic - Republica Moldova, Georgia, Uzbekistan, Ucraina).

Reprezentanții ANITP au participat și la o sesiune de formare (Gender & Transnational Crime Virtual Programme: Policing with a gender perspective), din cadrul proiectul THB BALKANS 2021-2023 al INTERPOL, sub egida SEPCA. Acesta are ca obiectiv consolidarea capacității de investigare a structurilor de aplicare a legii din țările SEPCA, de a combate traficul de persoane (THB) prin pregătire, sprijin investigativ și operațional dedicat, [INTERPOL](#) în vederea identificării cazurilor de trafic de persoane și a destructurării grupărilor infracționale organizate.

9. Fonduri externe nerambursabile

Eforturile au fost concentrate pe derularea de proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile, în cadrul cărora să dezvolte campanii de informare în mediul online prin diferite rețele de socializare (Facebook, Youtube, Twitter etc.), cu accent pe descurajarea cererii care favorizează traficul de persoane.

În scopul consolidării cooperării interinstituționale și internaționale, dinamizării

activităților în lupta împotriva traficului de persoane, respectiv aducerii în mentalitatea colectivă a realității problematice a acestui fenomen, ANITP a implementat pe parcursul anului 2021 o serie de proiecte din fonduri externe nerambursabile, în calitate de partener, astfel:

I. Proiectul "WESTEROS 2 - *“Continuarea consolidării capacității de combatere a traficului de persoane cu accent pe prevenire, cooperare și recuperarea produselor infracțiunii”* a fost depus în cadrul apelului de proiecte Joint Action against Trafficking in Human Beings addressing the Culture of Impunity - ISFP- 2019-AG-THB. Perioada de implementare a acestuia este ianuarie 2021 - decembrie 2022, având ca aplicant Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție prin Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism. Partenerii proiectului sunt: ANITP, ANABI - Agenția Națională de Administrare a Bunurilor Indisponibilizate, Poliția Federală din Belgia și KSSIP - Krajowa szkoła sadownictwa i prokuratury din Polonia.

Proiectul își propune să faciliteze și să consolideze schimbul de cunoștințe la nivel strategic, operațional și la nivel de politici între parteneri, urmând cele mai recente tendințe din zona traficului de persoane. Rolul ANITP, în calitate de partener, vizează implementarea unei campanii de prevenire a traficului de persoane, ce se va desfășura atât în mediul online, cât și outdoor. Mesajele anti-trafic ale campaniei vor fi adresate în special potențialilor consumatori/utilizatori de servicii prestate de victime ale traficului de persoane (exploatate sexual sau prin muncă forțată), cât și populației în ansamblu, având scopul de a informa, sensibiliza și conștientiza opinia publică cu privire la implicațiile traficului de persoane și la rolul ocupat de cererea de servicii în cadrul fenomenului.

II. Proiectul "PDP2 - *Întărirea capacității naționale în domeniul cooperării polițienești internaționale și combaterea infracționalității”*

Proiectul este finanțat **prin Mecanismul Financiar Norvegian, Programul Afaceri Interne - cooperare polițienească internațională și combaterea criminalității** având drept scop consolidarea cooperării polițienești dintre Norvegia și România, odată cu consolidarea capacităților naționale în lupta criminalității itinerante, a traficului de persoane și a infracțiunilor economice și identificarea indivizilor.

Obiectivele strategice atinse prin proiect vizează consolidarea și diversificarea demersurilor de prevenire a traficului de persoane, dar și creșterea calității informațiilor diseminate privind fenomenul traficului de persoane. Rolul ANITP, în calitate de partener, este de a implementa o campanie de prevenire în domeniul traficului de persoane, care se va desfășura în mediul online și vizează cetățenii români cu risc de a fi victime ale traficului de persoane.

III. Proiectul "Consolidarea răspunsului proactiv al justiției penale la traficul de

persoane”

Pentru abordarea priorităților de programare pentru România din Raportul anual privind traficul de persoane al Departamentului de Stat al SUA (TIP Report), International Justice Mission (IJM) alături de ANITP, DCCO și DIICOT implementează proiectul “*Consolidarea răspunsului proactiv al justiției penale față de traficul de persoane din România*”.

Proiectul este finanțat de către Departamentul de Stat al SUA, pe o perioadă de implementare de 24 de luni și își propune să sprijine actorii instituționali în abordarea cazurilor de trafic într-o manieră multidisciplinară, centrată pe victimă; să ajute la consolidarea politicilor pentru protecția și compensarea victimelor și să contribuie la creșterea coordonării între furnizorii de servicii din prima linie și îmbunătățirea abordărilor informate despre traumă, în ceea ce privește furnizarea de servicii.

IV. Proiect *SISPOL2*

Proiectul ***ROFSIP2016OS6A15P01 „SISPOL 2”*** este implementat de către Inspectoratul General al Poliției Române și finanțat prin *Fondul pentru Securitate Internă*, Componenta pentru Cooperare Polițienească, iar obiectivul general al acestuia vizează asigurarea securității, performanței și disponibilității sistemului informatic al Poliției Române în scopul creșterii capacității de stocare și de transmitere a datelor, concomitent cu asigurarea disponibilității sistemelor care gestionează informații de interes polițienesc. Prin acest proiect ANITP a reconfigurat Sistemului Integrat de Monitorizare și Evidență a victimelor traficului de persoane (SIMEV).

V. Proiect “*ProActiv: Detectarea și notificarea cazurilor de trafic de persoane în comunitate*”

Prin implementarea proiectului mai sus-menționat în cadrul Mecanismului Financiar Norvegian, este vizată creșterea gradului de informare și conștientizare față de fenomenul traficului de persoane în rândul cetățenilor, precum și a capacității de detectare și notificare a cazurilor de trafic de persoane și identificarea proactivă în rândul autorităților și actorilor cheie din comunitate.

VI. Proiectul “*EoM - Comunități solidare și incluzive pentru imigranți în România*”

Proiectul este finanțat prin Programul Active Citizens Fund România- Granturile SEE 2014-2021 și are ca scop promovarea implicării active și a unei atitudini de acceptare, solidaritate și toleranță în protejarea drepturilor omului și a tratamentului egal al imigranților, în special solicitanți de azil și refugiați, prin conlucrarea atât la nivelul comunităților locale, cât și prin campanii de informare și conștientizare privind imigrația în rândul copiilor și tinerilor.

10. Concluzii și recomandări

10.1. Concluzii

Vulnerabilitățile expun oamenii unor riscuri mai mari de a deveni victime ale traficului de ființe umane, dar nu constituie în sine cauze ale traficului. Traficul are loc deoarece există o cerere pentru servicii și bunuri furnizate prin exploatare și pentru că este o formă extrem de profitabilă a crimei organizate. Este foarte important de menționat faptul că abuzurile și violențele exercitate de traficanți asupra victimelor nu reprezintă un scop în sine, ci un mijloc care înlesnește exploatarea. Traficantul nu urmărește în mod direct agresarea fizică și/sau psihică a victimei, aspecte ce reprezintă alte tipuri de infracțiuni. Traficantul urmărește banii clienților, acesta nefiind motivat de ”vulnerabilitatea” victimei, ci de ”generozitatea” clienților. Violențele exercitate asupra victimelor și care șochează opinia publică, se petrec pentru că în rândul aceluia public există persoane care solicită și plătesc pentru ”serviciile” victimelor. Acest aspect nu înlătură cu nimic vinovăția traficantului și obligația autorităților de a-l aduce în fața justiției, dar arată necesitatea de aduce la lumină și pe cel de-al treilea actor al acestei drame numite trafic de persoane, respectiv CLIENTUL.

La nivel european și internațional se constată un interes sporit al partenerilor din statele de destinație către dezvoltarea de politici orientate către tragerea la răspundere a utilizatorilor care, cu bună știință, utilizează serviciile unei victime a traficului de persoane. Reducerea cererii este esențială în privarea traficanților de profiturile uriașe și asigurarea că societatea nu plătește pentru serviciile victimelor traficului de persoane.

Digitalizarea ca evoluție rapidă a societății a creat noi vulnerabilități care sunt exploatate de către infractori prin utilizarea din ce în ce mai frecventă a soluțiilor tehnologice pentru facilitarea sau comiterea activității infracționale. Traficanții au adoptat modelul ”phygital” de acțiune și anume recrutarea, uneori chiar și exploatarea victimelor atât în mediul online cât și în cel fizic. Asistăm astfel la demonstrații de versatilitate ale traficanților capabili să exploateze persoane atât în mediul virtual, prin diferitele soluții disponibile de video-chat, live streaming și altele dar și menținerea modului clasic de operare, exploatarea în mediul fizic prin obligarea victimelor la practicarea prostituției.

Din cazuistică au fost observate situații în care sistemul creat pentru ajutorarea și reintegrarea socială a victimelor traficului de persoane, implementat de diferite ONG-uri străine sau Organizații Internaționale este eludat sau poate fi folosit în mod abuziv de unele persoane, pretinse victime. Bugetul de reintegrare presupune un sprijin financiar pentru care, cetățeni români aflați pe teritoriul altui stat european, au fost dispuși să se auto-eticheteze drept victime ale

exploatării și traficului de persoane.

Totodată, atragerea de fonduri externe nerambursabile prin dezvoltarea de noi proiecte în domeniul traficului de persoane, cu implicarea partenerilor interni și internaționali a reprezentat o prioritate, fiind astfel inițiate o serie de propuneri pentru prevenirea fenomenului traficului de persoane, vizând în special combaterea impunității tuturor actorilor implicați în lanțul de trafic.

10.2. Recomandări

Ca o primă observație de ansamblu, “oferta” pentru traficul de persoane și exploatare va exista continuu. Întotdeauna vor fi decalaje sociale, economice, educaționale între statele lumii și implicit vor exista mereu persoane mai vulnerabile decât altele. Prin urmare, mijloacele și metodele de reducere a “ofertei” nu vor fi eficiente fără implementarea unor acțiuni comune susținute de reducere și descurajare a “cererii” pentru traficul de persoane. În acest context, ținând cont de specificul acestei forme de infracționalitate, care implică adesea o dimensiune internațională, elementul cheie al luptei împotriva traficului este reprezentat de coordonarea și cooperarea între actorii relevanți din statele de origine și cei din țările de destinație.

Prevenirea și combaterea traficului intern și exploatării minorilor trebuie să rămână o preocupare constantă a autorităților și organizațiilor românești atunci când observăm o creștere a valorilor acestor fenomene.

În aceeași măsură, trebuie amplificate măsurile de reducere a vulnerabilităților copiilor prin accesibilizarea educației formale și informale, a programelor de prevenire a abandonului școlar și a delincvenței juvenile în special în rândul copiilor din mediul rural.

Programele de promovare a egalității de gen și de incluziune profesională a persoanelor vulnerabile la trafic, femei sau persoane cu un nivel de educație scăzut sau persoane provenite din comunități defavorizate trebuie integrate în conceptul general al prevenirii traficului de persoane. Reușita acestor programe contribuie la creșterea rezilienței persoanelor la trafic și astfel la reducerea dimensiunilor traficului de persoane, de ordin victimologic.

Se constată nevoia din ce în ce mai ridicată de informare a publicului larg, copii, părinți, cadre didactice a riscurilor asociate utilizării necorespunzătoare a resurselor tehnologice și disponibile în mediul online. În acest sens, ar trebui gândite soluții de monitorizare a aplicațiilor și platformelor cunoscute pentru utilizarea în relație cu exploatarea și traficul de persoane dar și de promovare a apelării la soluții de filtrare a conținutului media pe internet.

Una dintre cele mai bune metode de prevenire a traficului de persoane în scopul muncii forțate este eliminarea acelor piețe de servicii și bunuri care ar putea fi produse de către persoane exploatate. Deși România se află la început de drum în implementarea unei astfel de viziuni,

autoritățile ar trebui să ia în considerare la modul cel mai serios de a implementa acele măsuri de informare a cetățenilor pentru un consum etic al cumpărăturilor. În aceeași măsură, antreprenorii care garantează pentru serviciile și bunurile lor ca fiind realizate de către angajați ale căror drepturi le sunt respectate și care garantează pentru eliminarea oricăror condiții de vulnerabilitate la exploatare ale angajaților, ar trebui recompensați. Din acest punct de vedere, combaterea traficului de persoane este în responsabilitatea tuturor. Este o cerință imperativă, de ordin uman, social și de securitate. Combaterea traficului de persoane presupune un efort de echipă, interinstituțional, atât al statelor de origine cât și al statelor de destinație.

Informarea, sensibilizarea și conștientizarea privind traficul de persoane reprezintă un pilon esențial al eforturilor destinate prevenirii acestui fenomen și îmbracă forma unei nevoi continue și permanente a populației.

Ținând cont de eficiența prevenirii sociale asupra fenomenului criminogen, în general, respectiv asupra traficului de persoane, în particular, se impune intensificarea eforturilor depuse în direcția prevenirii infracționalității prin ameliorare socială. Efectele benefice, pe termen lung, ale creșterii bunăstării și gradului de educație a populației contribuie decisiv la scăderea infracționalității și a victimizării, având potențialul de a genera un nivel de trai mai bun, de a reduce inegalitățile sociale și fluxul migrațional, de a păstra și valorifica forța de muncă existentă, precum și de a diminua sentimentul de instabilitate și insecuritate.

Investiția continuă în creșterea calității educației cetățenești, fără a fi redusă doar la procesul de învățământ, determină o creștere a solidarității și a civismului, precum și o toleranță scăzută față de cei care încalcă regulile de conviețuire, care vor să abuzeze sau să agreseze. Necesitatea dezvoltării unei asemenea atitudini este esențială, lupta împotriva impunității reprezentând unul dintre elementele cheie ale luptei împotriva traficului de persoane, o infracțiune extrem de profitabilă care se bazează pe toleranța crescută a societății.

Date privind rezultatele cantitative ale efortului judiciar anti-trafic în 2021 (România)

2021	2021
Categorie aplicare a legii	Număr
Anchete	
Total persoane anchetate	3655
Total anchete	1467
Număr de persoane față de care s-au inițiat anchete legate de trafic în vederea exploataării sexuale în 2021	794
Număr de anchete legate de trafic în vederea exploataării sexuale inițiate în 2021	571
Număr de persoane față de care s-au continuat în 2021 anchetele legate de trafic în vederea exploataării sexuale inițiate în	1965
Număr de anchete legate de trafic în vederea exploataării sexuale inițiate în anii anteriori și continuate în 2021	768
Număr de persoane față de care s-au inițiat anchete legate de muncă forțată în 2021	64
Număr de anchete legate de muncă forțată inițiate în 2021	35
Număr de persoane față de care s-au continuat în 2021 anchetele legate de muncă forțată inițiate în anii anteriori	99
Număr de anchete legate de muncă forțată inițiate în anii anteriori și continuate în 2021	41
Număr de persoane față de care s-au inițiat anchete legate de trafic în alte scopuri / în scop nespecificat în 2021	44
Număr de anchete legate de trafic în alte scopuri / în scop nespecificat inițiate în 2021	22
Număr de persoane față de care s-au continuat în 2021 anchete legate de trafic în alte scopuri / în scop nespecificat	61
Număr de anchete legate de trafic în alte scopuri/în scop nespecificat, inițiate în anii anteriori și continuate în 2021	26
Urmăriri penale	
Total persoane față de care s-a dispus începerea urmăririi	1242
Număr de persoane față de care s-a dispus începerea urmăririi penale pentru TP în vederea exploataării sexuale în 2021	506

Număr de persoane față de care s-a continuat în 2021 urmărirea penală pentru TP în scopul exploataării sexuale dispusă	695
Număr de persoane față de care s-a dispus începerea urmării penale în 2021 pentru muncă forțată	6
Număr de persoane față de care s-a continuat în 2021 urmărirea penală pentru muncă forțată dispusă în anii anteriori	17
Număr de persoane față de care s-a dispus începerea urmării penale în 2021 pentru exploatare în alte scopuri / în scop	10
Număr de persoane față de care s-a continuat în 2021 urmărirea penală pentru exploatare în alte scopuri / în scop nespecificat dispusă în anii anteriori	8
Din totalurile specificate mai sus, numărul de persoane față de care s-a dispus urmărirea penală în raport cu legislația TP	1242
Din totalurile specificate mai sus, numărul de persoane față de care s-a dispus urmărirea penală în raport cu alte legi decât legislația TP (+ care legi?)	0
Număr de persoane în detenție în timpul procedurilor în 2021 (dacă se cunoaște)	174
Număr de persoane eliberate pe cauziune / sub supraveghere judiciară în timpul procedurilor în 2021 (dacă se	32
Număr de persoane urmărite penal în absență în 2021 (dacă se cunoaște)	15
Condamnări	
Total persoane condamnate	175
Număr de persoane condamnate pentru TP în scopul exploataării sexuale	127
Număr de persoane condamnate pentru muncă forțată	35
Din numărul specificat mai sus, numărul de persoane condamnate în raport cu legislația TP (+ care legi?)	175
Din numărul specificat mai sus, numărul de persoane condamnate în raport cu alte legi decât legislația TP (+ care legi?)	0
Număr de condamnări confirmate în 2021 la apel	121
Număr de condamnări anulate în 2021 la apel	4
Număr de persoane achitate în 2021	13

Analiză statistică a victimelor traficului de persoane identificate în perioada 01.01.2022-30.06.2022 (România)²⁹³

În perioada menționată, prin Sistemul Integrat de Monitorizare și Evaluare a Victimelor Traficului de Persoane (SIMEV) - gestionat de ANITP, **au fost înregistrate 180 de victime**. Acestea sunt persoane care au fost exploatate pe teritoriul României sau pe teritoriul altor state și pentru care sistemul românesc a fost notificat sau s-a autosesizat cu privire la faptele de exploatare și trafic.

Prima jumătate a anului 2022 a adus în prim plan criza refugiaților din Ucraina și necesitatea luării tuturor măsurilor în vederea protecției acestora, inclusiv a eliminării riscului de a deveni victime ale traficului de persoane. Conform datelor existente la nivel național, nu a existat niciun caz de trafic de persoane în rândul emigranților cu măsuri de protecție pe teritoriul României sau aflați în tranzit. Au fost sesizate suspiciuni de trafic de persoane dar care, în urma investigării de către organismele competente, nu s-au confirmat.

Dinamica traficului de persoane

Traficul de persoane nu poate fi redus doar la dimensiunea infracțională a acestuia, fiind în realitate mult mai mult decât atât, respectiv un fenomen social deosebit de complex, rezultatul emergenței unor *realități și dinamici multiple* (factori sociali, economici, migrația forței de muncă, globalizare, factori educaționali, gradul de impunitate socială, gradul de informare etc). Astfel, dinamica traficului de persoane poate varia în funcție de toți acești factori, așa cum se poate observa și în graficul reprezentat în Figura 1.

Număr de victime identificate în primul semestru în intervalul 2017-2022

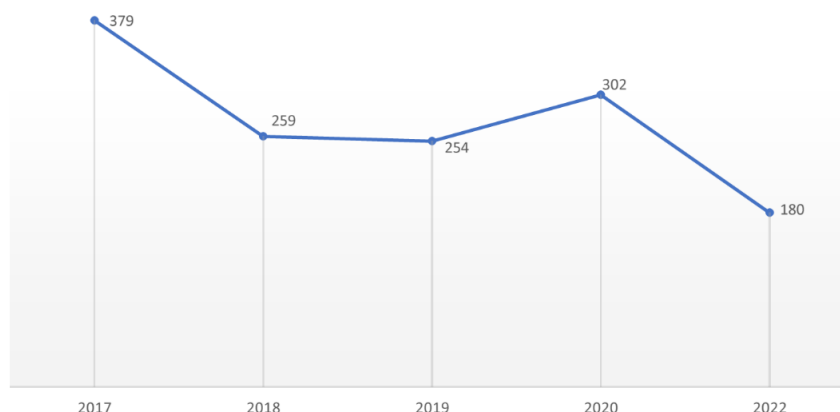

Figura 1. Dinamica traficului de persoane în primul semestru în intervalul 2017-2022

²⁹³ https://anitp.mai.gov.ro/ro/docs/studii/ANALIZA%20STATISTICA%20sem%201_2022.pdf

Gen și vârstă

Dimensiunea victimelor de **gen feminin este covârșitoare, reprezentând 87% din totalul** victimelor înregistrate. În același timp, **victimele minore** sunt în continuare prezente în dimensiuni considerabile cu **47% din total**.

Distribuția pe gen și vârstă a victimelor înregistrate în primul semestru 2022

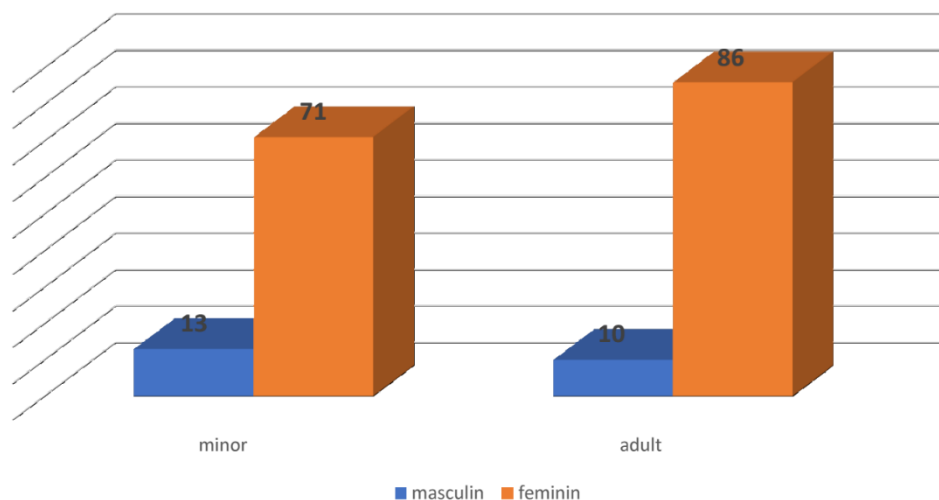

Figura 2. Distribuția pe gen și vârstă a victimelor înregistrate în primul semestru al anului 2022

Recrutare și exploatare

Viitoarea victimă a traficului de persoane este manipulată cu diverse promisiuni și oferte pentru a accepta oferta recrutorului. Oferta este una irezistibilă și răspunde nevoilor victimei, fie că vorbim de condiții mai bune de practicare a prostituției sau pornografiei ori de locuri de muncă în țară și în străinătate sau de promisiuni de călătorie ori căsătorii de conveniență.

Condițiile de recrutare sau promisiunile oferite victimelor la recrutare

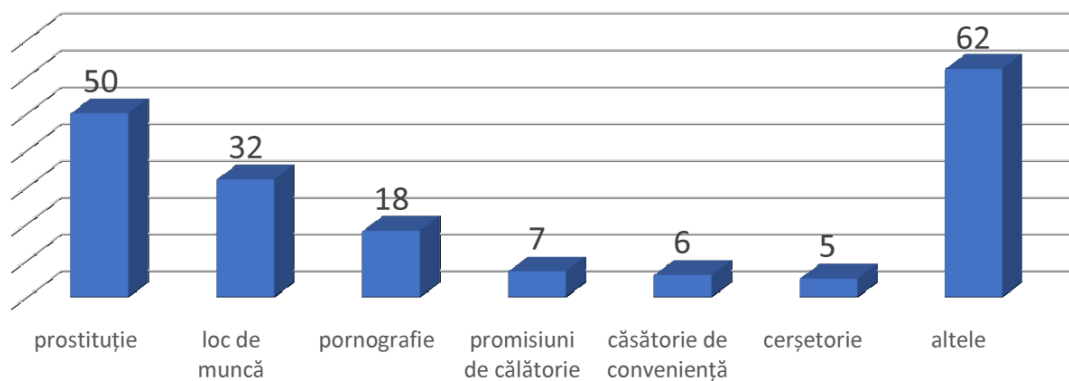

Figura 3. Ofertele/promisiunile oferite victimelor în momentul recrutării

Propunerea venită din partea recrutorului îmbracă o formă elegantă, este subtilă și vine însoțită de un comportament specific în sensul acceptării ofertei. Mai mult decât atât, este foarte greu să discerni veridicitatea unei promisiuni sau oferte venite din partea unor persoane apropiate sau chiar a partenerului de viață. Așa se întâmplă în cazul multor victime, care ajung să fie recrutate de persoane relativ apropiate din punct de vedere social (a se vedea figura de mai jos):

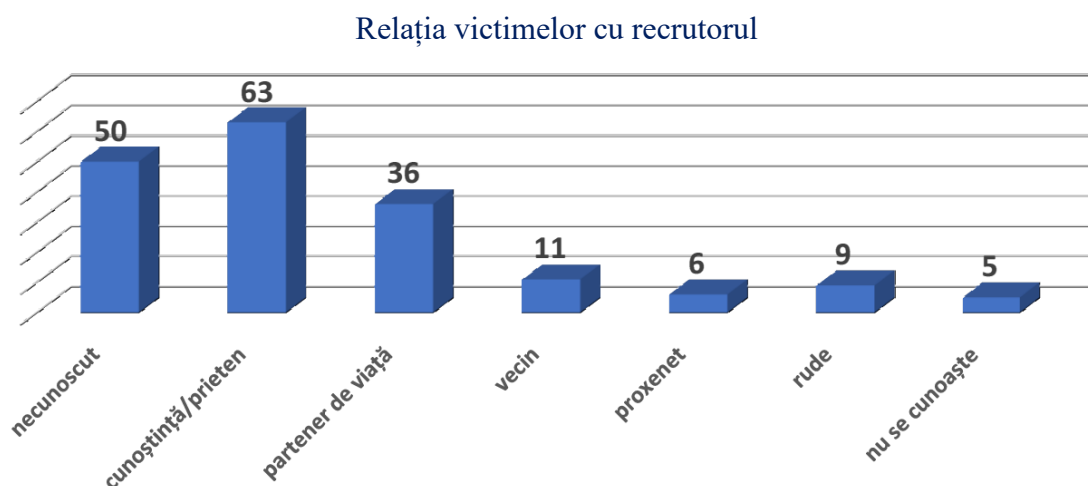

Figura 4 Relația victimei cu recrutorul

Victimele înregistrate în perioada de referință au suferit exploatare multiple, însă cea mai frecventă **formă de exploatare este cea sexuală, înregistrată în 83% dintre cazuri**, cu o creștere substanțială a numărului victimelor care au fost exploatate prin obligarea la acte pornografice. Exploatarea prin muncă a victimelor traficului de persoane scade în această perioadă de referință, 11 victime fiind exploatate în special prin obligarea la muncă în agricultură sau în gospodărie. Distribuția cantitativă a principalelor forme de exploatare înregistrate în rândul victimelor se regăsește în graficul de mai jos:

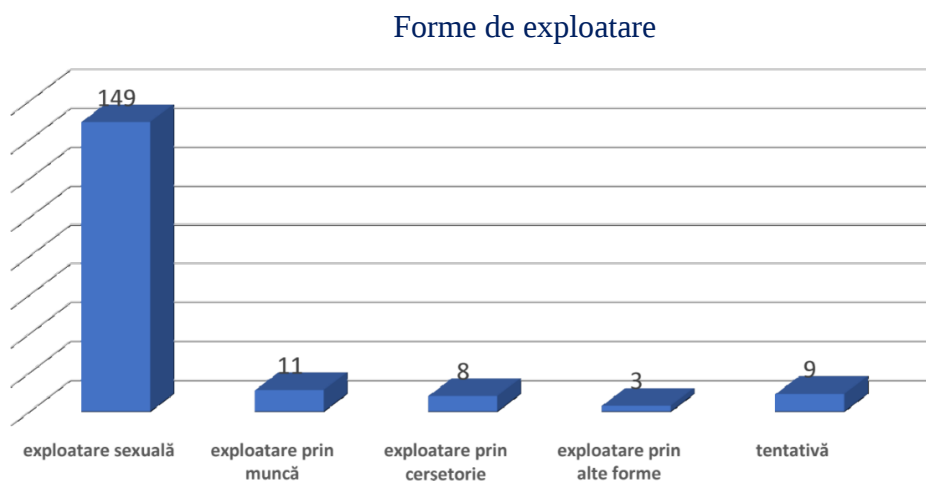

Figura 5. Distribuția formelor de exploatare

CONCLUZII

Prezentăm mai jos o serie de concluzii descriptive bazate pe datele colectate prin intermediul SIMEV, concluziile analitice și explicative ale fenomenului traficului de persoane și ale populației victimelor traficului de persoane fiind de resortul analizelor dedicate unor perioade mai îndelungate de timp:

- în perioada supusă atenției se constată o **scădere a numărului de victime** raportate și înregistrate în SIMEV în conformitate cu prevederile Mecanismului Național de Identificare și Referire;
- observăm, în continuare, **ponderea crescută a victimelor exploatate sexual** precum și **menținerea unui profil** al victimelor: gen feminin, nivel redus de educație, vârstă scăzută, proveniență din familii dezorganizate, monoparentale sau de plasament;
- se menține **distribuția geografică eterogenă a județelor de proveniență**; doar 5 județe în această perioadă nu au înregistrat victime ale traficului de persoane;
- **traficul intern rămâne principala destinație** a victimelor traficului de persoane, **în special pentru victimele minore** care sunt exploatate sexual;
- nu sunt înregistrate noi destinații externe ale traficului de persoane provenit din România, **victimele fiind exploatate în continuare în statele-destinații tradiționale precum Marea Britanie, Germania, Italia și altele**;
- este de așteptat ca atât **efectele pandemiei, conflictul armat din Ucraina cât și criza energetică, să ducă la modificări ale dinamicii** traficului de persoane în perioada următoare;
- în același timp, vulnerabilitatea crescută a **copiilor** proveniți din familii dezorganizate.

Scrisoare de confirmare a colaborării în vederea cercetării științifice:

ROMÂNIA
MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

AGENȚIA NAȚIONALĂ ÎMPOTRIVA TRAFICULUI DE PERSOANE
CENTRUL REGIONAL SUCEAVA

NESECRET
SUCEAVA
Nr. 4355735 din 24.10.2022
Ex. unic

**SCRISOARE DE CONFIRMARE A COLABORĂRII
ÎN VEDEREA CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE**

Prin prezenta, se confirmă faptul că în perioada noiembrie 2020 - noiembrie 2022, doamna CORSEI ANDREEA a efectuat alături de instituția noastră o cercetare în privește traficul de ființe umane.

În această perioadă a paticipat alături de noi la seminariile și activitățile noastre de informare a populației și a potențialelor victime ale traficului de ființe umane.

Tematica cercetării dumneaei a constituit-o aspectul juridic-penal în ceea ce privește infracțiunile de trafic de persoane.

Eliberăm prezenta scrisoare de confirmare a faptului că, doamna CORSEI ANDREEA a efectuat o cercetare în vederea susținerii tezei de doctor în domeniul dreptului penal cu tema de doctorat “ **Traficul de ființe umane – compatibilizarea și armonizarea prevederilor penale la nivel național și internațional** ”, fapt reieșit și din anexele tezei de doctorat unde se regăsesc rapoartele publice ale instituției noastre în perioada 2019-2022.

Coordonator Centrul Regional Suceava,
Inspector de specialitate
STADLER LAURA

C.R.I.T.P. Suceava, str. Avram Iancu nr. 1, jud. Suceava, tel. 0230.522424, e-mail anitp.suceava@mai.gov.ro

Pag. 1/2

*Extras din***”Raportul național de realizare a politicii de prevenire și combatere a traficului de ființe umane, pentru anul 2024”****Concluzii și obiective pentru următoarea perioadă:****Principalele concluzii:***Impedimente și provocări raportate de actorii antitrafic:*

Sistemul nostru anti-trafic se confruntă cu provocări semnificative în prevenirea și răspunsul la traficul de persoane în scopul exploatarei sexuale și prin muncă, în special în contextul exploatarei online. Aceste provocări sunt multiple și necesită eforturi coordonate în domeniile juridice, sociale și tehnologice. Următoarele provocări sunt relevante pentru țara noastră:

- cadru fragmentat de cooperare între diferite sectoare care sunt implicate în detectarea, asistența victimelor și investigarea ulterioară a cazurilor
- finanțare și resurse umane limitate (datorită fluctuației mari a personalului din sisteme) pentru inspectoratele de muncă și agențiile de aplicare a legii, ceea ce împiedică detectarea, identificarea și urmărirea efectivă a cazurilor de trafic de persoane
- traficanții își adaptează modelele de afaceri la noua lume, în special prin abuzul de tehnologii moderne de comunicare, pe de o parte, dar pe de altă parte capacitățile agențiilor de aplicare a legii nu pot fi imediat adoptate la toate aceste schimbări. Autoritățile și ONG-urile din Republica Moldova au raportat o creștere semnificativă a utilizării TIC pentru comiterea traficului de persoane, în special în recrutarea victimelor. Datele liniei fierbinți anti-trafic și migrație sigură arată că 84% dintre moldoveni caută de lucru în străinătate online. Adesea comunică cu intermediarii și angajatorii prin intermediul aplicațiilor mobile precum Viber și WhatsApp, ceea ce complică investigațiile. În plus, cercetarea La Strada Moldova evidențiază vulnerabilitatea ridicată a copiilor moldoveni la riscurile online, inclusiv abuzul sexual, din cauza competențelor digitale insuficiente.

- dificultăți în colectarea probelor legate de exploatarea și utilizarea online a tehnologiilor moderne. Platformele online le permit traficanților să opereze în mod anonim, să ajungă la un public mai larg și să controleze victimele de la distanță. Aceste provocări tehnologice au impact și uneori au împiedicat procesul de investigare.

Inspectoratul General de Poliție

Tendința traficului de persoane continuă să se extindă în întreaga lume și în ciuda măsurilor intensificate la frontiera de stat, infractorii continuă să se adapteze și să adere la noi tehnici frauduloase inovatoare. Este de menționat că, nu există un profil exact al potențialelor victime ale traficului de ființe umane, acestea pot fi atât femeile de toate vârstele, adulții, copiii,

bărbații cât și persoanele care au afecțiuni fizice, din medii sociale și nivele de educație diferite, totul depinde de scopul final pentru care traficanții alege indivizii. Inițial, tendința predominantă în traficul de persoane era traficul tinerelor din țări de origine sărace spre țări de destinație mai bogate din Occident. Această situație este supusă unor permanente schimbări, având în vedere că unele țări de origine sau de tranzit au crescut economic, devenind astfel țări de destinație.

De menționat, că majoritatea cazurilor de TFU, de regulă, sunt rezultatul activității unor grupări criminale organizate, reprezentanți ai unor rețele de criminalitate de mici dimensiuni, nu neapărat sub controlul unor rețele de criminalitate majore sau lucrători în cadrul unor grupuri mici slab structurate, incluzând membrii de familie.

Făcând referire la situația actuală generată de războiul din Ucraina, specificăm faptul că, vulnerabili în fața traficului de ființe sunt copiii – refugiați din Ucraina, care traversează frontiera fie neînsoțiți, fie însoțiți de un reprezentant, dar care nu dispun de acte asupra minorului (*procură, certificate de naștere a copiilor, sau actelor care atestă tutela/curatela asupra minorului*).

Se subliniază că, criminalitatea transfrontalieră este în continuă evoluție și tensiunile care au loc din cauza conflictului armat din Ucraina, generează o diversificare și amplificare a fenomenului infracțional la frontiera de stat, generând o vulnerabilitate sporită a infracțiunilor precum organizarea migrației ilegale, traficului de ființe umane, trafic ilicit de droguri, contrabandă și trafic ilicit de arme și muniții.

Propuneri:

Inspectorat General al Poliției de Frontieră:

- continuarea activităților de prevenire și combatere a fenomenului organizării migrației ilegale și a traficului de ființe umane, a acțiunilor de colaborare în vederea combaterii acestor genuri de infracțiuni;
- sporirea conlucrării cu angajații IGM și CCTP;
- participarea la seminare, training-uri, ateliere de lucru în domeniul combaterii migrației ilegale, traficului de ființe umane;
- participarea la operațiuni comune îndreptate la reținerea infractorilor și anihilarea grupărilor; organizarea și desfășurarea seminarelor de instruire a angajaților care activează în PTF;
- intensificarea măsurilor de identificare și combatere a tentativelor de TFU la trecerea peste frontiera de stat, în baza aplicării indicatorilor specificați în profilurile de risc respective, de către angajații care activează în PTF;
- fortificarea cooperării cu autoritățile naționale și internaționale în domeniul prevenirii și combaterii TFU, precum și cooperarea cu autoritățile diplomatice și consulare, în vederea asigurării protecției cetățenilor moldoveni în țările de destinație;
- informarea cetățenilor care traversează frontiera de stat a Republicii Moldova despre măsurile de prevenire a fenomenului TFU (*panouri informative, pliante, broșuri etc.*);
- organizarea și participarea la activități de prevenire și combatere a actelor de corupție și a celor conexe corupției, a faptelor de comportament coruptibil.

Inspectoratul General pentru Migrație:

- organizarea de instruiți continue și formarea a unui număr mai mare de formatori în rândul angajaților IGM în domeniul TFU;

continuarea colaborării pe segmentul TFU, și anume în acordarea de asistență juridică, informativă etc. cu așa instituții de drept ca: PG, PCCOCS, CCTP al IGP, MMPS, IFS, IGPF.

Ținând cont de faptul că la moment una dintre metodele de comunicare este spațiul virtual, care este accesibil pentru orice persoană indiferent de vârstă și mai puțin controlat de către autorități, se impune o necesitate stringentă de a instrui societatea pentru a face o diferență între valorile protejate de către instituțiile de drept și cele promovate de către mediul infracțional, în vederea obținerii beneficiilor. Mai mult decât atât, în scopuri educative ar urma să se revină la practica anterioară, implicit:

- introducerea, continuarea și/sau dezvoltarea unor programe de instruire a personalului polițienesc pentru a permite acestuia să câștige competențe specializate în domeniu;

- organizarea unor instruiți specifice destinate personalului social, medical, didactic, diplomatic, consular, juridic, vamal pentru ca acesta să poată realiza identificarea cazurilor de trafic de persoane în scopul exploatarei sexuale și să poată întreprinde măsurile necesare ce se impun.

- organizarea și întreținerea unui program informațional de sensibilizare a populației din mediile rurale sau urbane privind fenomenul TFU și metodele de precauție. Pentru un impact mai sporit, ultimul ar urma să fie lansat și promovat de platforme online, TV (televiziunea națională) sau mobil prin dialoguri și interacțiune cu societatea

OBIECTIVE stabilite pentru perioada următoare

- *Implementarea Recomandărilor GRETA emise în baza celei de a 4 runde de evaluare a RM*

- *Luarea în considerație a recomandărilor și concluziilor urmare Raportului Departamentului de Stat al SUA privind situația traficului de persoane, ediția 2024*

- Asigurarea implementării efective a Programului pentru prevenirea și combaterea traficului de ființe umane pentru anii 2024-2028 și al Planului de acțiuni;

- Modificarea Legii nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane prin prisma transpunerii Directivei 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 5 aprilie 2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului

- Modificarea unor prevederi din Legea nr. 137/2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor în vederea îmbunătățirii mecanismului de reabilitare și compensare a victimelor infracțiunilor (acțiune este prevăzută atât în Planul de acțiuni al Strategiei pentru asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025 (Legea nr. 211/2021), cât și în Planul de acțiuni al Ministerului Justiției pe anul 2025)

- Organizarea activităților de sensibilizare a publicului larg, inclusiv persoanelor refugiate din Ucraina cu privire la riscurile TFU;

- Asigurarea răspunsului adecvat al organelor de drept la riscurile actuale privind situația din regiune prin consolidarea capacităților subdiviziunilor responsabile de domeniu;

- Capacitarea membrilor Comisiilor teritoriale pentru combaterea TFU în domeniul antitrafic;
- Consolidarea continuă a statutului Comisiei teritoriale pentru combaterea TFU, în calitate de platformă locală coordonatoare pro-activă pe dimensiunea identificării și asistenței victimelor și prezumatelor victime ale TFU;
- Consolidarea mecanismului de răspuns la cazurile de TFU, în condiții în care Republica Moldova devine țară de destinație și de tranzit pentru victimele TFU datorită deficitului forței de muncă și declanșării războiului din Ucraina;
- Intensificarea cooperării internaționale cu reprezentanții organelor de drept din țările de tranzit și cele de destinație, în special în vederea creării și funcționării Echipelor comune de investigație;
- Intensificarea măsurilor de identificare și combatere a tentativelor de TFU la trecerea peste frontiera de stat în baza Ghidului de referință „Identificarea timpurie a victimelor și prezumatelor victime ale TFU în rândul străinilor referirea spre asistența necesară”
- Fortificarea cooperării și comunicării cu autoritățile naționale și internaționale în domeniul prevenirii și combaterii TFU, inclusiv cu misiunile diplomatice și oficiile consulare (naționale și ale țărilor străine acreditate în Republica Moldova), precum și cu asociațiile active diasporale în vederea asigurării protecției cetățenilor moldoveni în țările de destinație;
- Aplicarea regulată a prevederilor legale și a metodologiei de investigații financiare, în vederea urmăririi și confiscării bunurilor provenite din activitatea de TFU și trafic de copii
- Utilizarea tehnicilor și soft-urilor pentru colectarea, analiza probelor digitale, în special în cazuri de trafic de ființe umane și trafic de copii cu utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicare;
- Ajustarea sistemică a MNRV urmare a reformei RESTART;
- Asigurarea continuă a capacităților noilor specialiști din sistemul social pe domeniul prevenirii și combaterii TFU;
- Dezvoltarea cadrului conceptual și a celui normativ cu referire la serviciul de acompaniere a victimelor TFU vulnerabile și pilotarea acestuia;
- Consolidarea capacităților specialiștilor Direcției drepturile omului și cooperarea cu societatea civilă din cadrul Cancelariei de Stat privind asigurarea activității de coordonare în domeniul prevenirii și combaterii TFU.

Adeverință de participare în cadrul proiectului "Educația Juridică în școli"

ORDINUL CONSILIERILOR JURIDICI DIN ROMÂNIA
COLEGIUL CONSILIERILOR JURIDICI SUCEAVA

Sediu: România, jud. Suceava, Mun. Suceava, Str. Mihai Viteazul, nr. 27, Camera 5
 Tel: 0230/523588; Fax: 0230/523588; Mobil: 0743/810091
 Email: officeccjsv@yahoo.ro

ADEVERINȚĂ

ORDINUL CONSILIERILOR JURIDICI DIN ROMÂNIA
COLEGIUL CONSILIERILOR JURIDICI SUCEAVA
 Sediul: România, Jud. Suceava, Mun. Suceava,
 Str. Mihai Viteazul, nr. 27, Camera 5
 CIF 18093774

INTRARE NR. 241
 IEȘIRE NR. 241
 Ziua 16 Luna 10 Anul 2023

Asociația „COLEGIUL CONSILIERILOR JURIDICI SUCEAVA”, cu sediul în Municipiul Suceava, strada Mihai Viteazul nr. 27, camera 5, județul Suceava, telefon 0230/523588, fax 0230/523588, mobil 0743/810091, e-mail – officeccjsv@yahoo.ro, prin decan Tănăsescu Mihai și **Federația „Ordinul Consilierilor Juridici din România”,** cu sediul în Mun. Oradea, Str. Gen. Ghe. Magheru nr. 13, ap. 5, jud. Bihor, reprezentată prin președinte Sasu-Sbârciog Ioana Gabriela – Comisia Metodologică și de Îndrumare Profesională,

Eliberează prezenta **adeverință** prin care atestă faptul că doamna **CORSEI ANDREEA**,

În calitate de **prodecan al Asociației „Colegiul Consilierilor Juridici Suceava”** și **secretar general al Federației „Ordinul Consilierilor Juridici din România”** a participat în perioada **noiembrie 2020 - noiembrie 2023** – la Proiectul intitulat „**Educația Juridică în școli**”, prin intermediul căruia a prezentat școlilor din mediul rural și urban metodele și măsurile de prevenție a traficului de persoane și implicit a traficului de minori. Implicarea doamnei Corsei Andreea s-a desfășurat atât la nivelul județului Suceava, cât și la nivel național (în cele 42 de județe ale României).

În această perioadă – **noiembrie 2020 – noiembrie 2023**, doamna Corsei Andreea a participat la seminariile și activitățile de informare a populației cu privire la fenomenul traficului de ființe umane. Totodată, aceasta a realizat și dezbateri on-line cu consilierii juridici ai Asociației „Colegiul Consilierilor Juridici Suceava” privind fenomenul traficului de persoane, ființe umane, dezbateri care au fost interactive prin participarea persoanelor doritoare să afle și să se informeze cu privire la măsurile de prevenire a traficului de ființe umane.

Doamna Corsei Andreea s-a implicat și dedicat informării publice asupra traficului de ființe umane motivat de faptul că aceasta urmează cursurile Școlii doctorale de la Universitatea de Studii Europene din Moldova, cu aplicabilitate asupra aspectelor juridice referitoare la infracțiunile de trafic de persoane.

Eliberăm prezenta pentru a confirma faptul că doamna CORSEI Andreea s-a implicat în activitățile de prevenire a traficului de ființe umane întrucât cercetarea aprofundată a acestui fenomen îi este necesară în vederea susținerii tezei de doctor în domeniul dreptului penal cu tema „**Traficul de ființe umane - compatibilizarea și armonizarea prevederilor penale la nivel național și internațional**”.

Se eliberează prezenta adeverință spre a-i servi doamnei Corsei Andreea la Universitatea de Studii Europene din Moldova – susținerea tezei de doctorat „**Traficul de ființe umane - compatibilizarea și armonizarea prevederilor penale la nivel național și internațional**”.

Decan,
 Cons. jr. Tănăsescu Mihai

Comisia Metodologică și de Îndrumare Profesională - OCJR

Președinte comisie – cons. jr. Tănăsescu Mihai

Declarația privind asumarea răspunderii

Subsemnata CORSEI Andreea, declar pe răspundere personală că materialele prezentate în teza de doctorat sunt rezultatul propriilor cercetări și realizări științifice. Conștientizez că, în caz contrar, urmează să suport consecințele în conformitate cu legislația în vigoare.

Numele,

CORSEI

prenumele

Andreea

Semnătura

Data

CURRICULUM VITAE

Curriculum vitae Europass

Informații personale

Nume / Prenume

Corsei, Andreea

Adresă(e)

str. Viena, nr. 60, Cartier Europa, Suceava, județul Suceava

Telefon(oane)

Mobil:

+447767915552;

+40787665559

Fax(uri)

-

E-mail(uri)

office.corsei@yahoo.co.uk

Naționalitate(-tăți)

română, britanică

Data nașterii

23.09.1986

Sex

feminin

Locul de muncă vizat / Domeniul ocupațional

Experiența profesională

Perioada

Noiembrie 2022 - prezent

Funcția sau postul ocupat

SECRETAR GENERAL

Activități și responsabilități principale

- Reprezentarea în instanțe civile, penale, sindice și comerciale a societății angajatoare. Întocmire și verificare a documentelor juridice.
- Consiliere în diverse probleme juridice (litigii de muncă) ale angajaților.
- Consiliere juridică a persoanelor fizice și juridice
- Desfășurarea de activități complementare, participarea în cadrul comisiilor și consiliilor în interesul învățământului;
- Realizarea de activități științifice;
- Aplicarea normelor de etică și deontologie profesională în întreaga activitate.
- Organizări manifestări științifice atât în cadrul organizației cât și cu terții parteneri.
- Coordonează lucrările Congresului, Comitetului coordonator și Consiliului OCJR
- Ține legătura cu organizațiile profesionale din țară și din străinătate
- Reprezintă OCJR în relația cu instituțiile statului și cu terții atât din țară cât și de peste granițe.

Numele și adresa angajatorului	București, România, Ordinul Consilierilor Juridici din România
Tipul activității sau sectorul de activitate	Juridic
Perioada	Aprilie 2022 - prezent
Funcția sau postul ocupat	PRODECAN
Activități și responsabilități principale	- Reprezentarea în instanțe civile, penale, sindice și comerciale a societății angajatoare. Întocmire și verificare a documentelor juridice. - Consiliere în diverse probleme juridice (litigii de muncă) ale angajaților. - Consiliere juridică a persoanelor fizice și juridice - Desfășurarea de activități complementare, participarea în cadrul comisiilor și consiliilor în interesul învățământului; - Realizarea de activități științifice; - Aplicarea normelor de etică și deontologie profesională în întreaga activitate.
Numele și adresa angajatorului	Suceava, România, Colegiul Consilierilor Juridici Suceava
Tipul activității sau sectorul de activitate	Juridic
Perioada	Septembrie 2021 - prezent
Funcția sau postul ocupat	Asistent universitar
Activități și responsabilități principale	- Desfășurarea activităților de predare și de seminar, a lucrărilor practice sau de laborator, îndrumarea de proiecte la finalizarea anilor de studii. - Desfășurarea de activități complementare, participarea în cadrul comisiilor și consiliilor în interesul învățământului; - Realizarea de activități științifice; - Aplicarea normelor de etică și deontologie profesională în întreaga activitate.
Numele și adresa angajatorului	Iași, România, Universitatea "Petre ANDREI" din Iași
Tipul activității sau sectorul de activitate	Cadru didactic universitar
Perioada	Februarie 2022 - prezent
Funcția sau postul ocupat	Consilier juridic
Activități și responsabilități principale	- Procedura insolvenței (dosare) - Reprezentarea în instanțe civile, penale, falimente, sindice și comerciale a societății angajatoare. - Întocmire și verificare a documentelor juridice. - Consiliere în diverse probleme juridice (litigii de muncă) ale angajaților. - Consiliere juridică a persoanelor fizice și juridice
Numele și adresa angajatorului	Suceava, România, Lex Expert IPURL
Tipul activității sau sectorul de activitate	Insolvență, faliment, reorganizare judiciară
Perioada	2012-prezent
Funcția sau postul ocupat	Consilier juridic definitiv
Activități și responsabilități principale	Reprezentarea în instanțe civile, penale, sindice și comerciale a societății angajatoare. Întocmire și verificare a documentelor juridice. Consiliere în diverse probleme juridice (litigii de muncă) ale angajaților. Consiliere juridică a persoanelor fizice și juridice.
Numele și adresa angajatorului	Londra, Marea Britanie
Tipul activității sau sectorul de activitate	Juridic
Perioada	2009-2012

Funcția sau postul ocupat	Coordonator PR (specialist Relații Publice și referent juridic)
Activități și responsabilități principale	Inițierea de relații cu persoane care ocupa funcții de conducere pentru a veni în sprijinul și întâmpinarea angajaților din companiile acestora cu produsele promovate. Promovarea ofertei educaționale a Universității "Petre ANDREI" în județul Suceava, cu prezentări în licee a ofertei educaționale de licență și de master în instituțiile publice.
Numele și adresa angajatorului	Universitatea „Petre ANDREI” din Iași
Tipul activității sau sectorul de activitate	Universitar
Perioada	Decembrie 2006-Iunie 2008
Funcția sau postul ocupat	UNIT MANAGER
Activități și responsabilități principale	Fiind la un magazin de credite CITIFINANCIAL, ca și consilier de vânzări directe trebuia sa am abilități de comunicare atât cu clienții cât și cu colegii dar și cu agenții ce i-am coordonat, să fiu persuasivă, să îi fac să înțeleagă cât mai bine produsele vândute de noi. Pentru mine cel mai important lucru este ca cei cu care discut, fie clienți, fie agenți, să înțeleagă cât mai clar și mai corect produsele promovate și vândute, ca apoi să poată prezenta mai departe la cunoscuți produsele companiei, mulțumirea și satisfacția serviciilor oferite de compania noastră, servicii la care pot apela cu încredere de fiecare dată când au nevoie. telefoane la clienții din portofoliu cu diverse ocazii (pentru ai felicita de sărbători, zile de naștere, etc.) iar cu aceasta ocazie să păstrăm legătura cu aceștia și să le cerem referințe despre potențiali clienți. Marketing pentru promovarea produselor: Vizite la diferite companii și instituții. Încheierea contractelor de credite și consilierea pe toată durata contractuală a clientului devenit activ. Inițierea de relații cu persoane ce ocupa funcții de conducere pentru a veni în sprijinul și întâmpinarea angajaților din companiile acestora cu produsele promovate de noi.
Numele și adresa angajatorului	City Bank Romania Iași
Tipul activității sau sectorul de activitate	Bancar
Educație și formare	
Perioada	Ianuarie- martie 2022
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Program de perfecționare în domeniul securității în muncă Inspector în domeniul securității în muncă
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	Centrul de pregătire și formare profesională al inspecției muncii Botoșani
Perioada	Octombrie 2018
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Grade 5 Graded Examination in Spoken English (GESE) Entry Level Certificate in ESOL International Speaking and Listening (Entry 3) CEFR Level B1.1 with Merit; nr. 58506 din 08.10.2018
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	Trinity College London
Perioada	19 Octombrie 2016
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Certificate of Continuing Professional Development – LEGAL SECRETARY – level 3
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	New Skills Academy Londra

Perioada	21 Aprilie 2016
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Certificate of Continuing Professional Development
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	CPD Provider Organisation
Perioada	Noiembrie 2011
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Seminar pe probleme de finanțare europeană-coordonatori-Aida Catană și deputat Petru LUHAN
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	UAT Pojorâta
Perioada	Septembrie 2010
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Cursuri
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	CREEA
Perioada	21-22 Mai 2010
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Perspective ale intervenției psihosociale în mediul penitenciar
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	Universitatea „Petre ANDREI” din Iași
Perioada	5-8 Septembrie 2008
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Școala Română de Metodologie
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	Universitatea Al. I. Cuza din Iași și Universitatea Lille din Franța
Perioada	3-4 Octombrie 2007
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Comunicare și relații publice
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	Fundația Pro Women din Iași
Perioada	1-2 Octombrie 2007
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Identitatea organizațională
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	Fundația Pro Women din Iași
Perioada	Aprilie 2007
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Public Speaking
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	AIESEC Iași
Perioada	2006-2007
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Cursuri de pregătire psihopedagogică și metodică a personalului din învățământ
	Diplomă de psihopedagogie și metodică. Nr. 107 din 24.09.2008

Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	Universitatea „Petre ANDREI” din Iași
Perioada	Februarie 2006
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Proiecte cu finanțare SAPARD pentru administrație publică
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	Agenția Națională SAPARD
Perioada	2020-prezent
Calificarea / diploma obținută	Diplomă de doctor
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Drept penal, Procedură penală și drept execuțional
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	Universitatea de Studii Europene din Chișinău, Moldova
Nivelul în clasificarea națională sau internațională	Doctor
Perioada	2021- prezent
Calificarea / diploma obținută	Diplomă de master (Drept administrație publică)
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Drept
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	Universitatea „Petre ANDREI” din Iași, Facultatea de Drept
Nivelul în clasificarea națională sau internațională	Master
Perioada	2016-2018
Calificarea / diploma obținută	Diplomă de master (Business, Management and Computing; H634178 din 27.01.2018)
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	HND Diploma
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	UK College of Business and Computing, Londra, UK
Nivelul în clasificarea națională sau internațională	Master
Perioada	2010-2012
Calificarea / diploma obținută	Diplomă de master (Științe penale; seria A; nr. 0139074; nr. 549 din 10.03.2014)
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Drept
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	Universitatea „Petre ANDREI” din Iași, Facultatea de Drept
Nivelul în clasificarea națională sau internațională	Master
Perioada	Septembrie 2021-iunie 2023
Calificarea / diploma obținută	Modulul Psihopedagogic nivel I și nivel II
Disciplinele principale studiate / competențe profesionale dobândite	Departamentul pentru Pregătirea Personalului Didactic
Numele și tipul instituției de învățământ / furnizorului de formare	Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava
Perioada	Ianuarie 2016-Octombrie 2016
Calificarea / diploma obținută	Legal Secretary Level 3; nr. 8m7u4114 din 19.10.2016

Disciplinele principale studiate /
competențe profesionale dobândite
Numele și tipul instituției de învățământ
/ furnizorului de formare

Perioada

Calificarea / diploma obținută

Disciplinele principale studiate /
competențe profesionale dobândite

Numele și tipul instituției de învățământ
/ furnizorului de formare

Nivelul în clasificarea națională sau
internațională

Perioada

Calificarea / diploma obținută

Disciplinele principale studiate /
competențe profesionale dobândite

Numele și tipul instituției de învățământ
/ furnizorului de formare

Aptitudini și competențe personale

Limba(i) maternă(e)

Limba(i) străină(e) cunoscută(e)

Autoevaluare

Nivel european (*)

Limba engleză

Limba spaniolă

Limba germană

Competențe și abilități sociale

Competențe și aptitudini
organizatorice

Level 3 Legal Secretary Diploma Course

New Skills Academy, Londra, UK

2005-2009

Licențiată în drept; Diploma seria B; nr. 0148863; nr. 14630 din 10.06.2011

Drept

Universitatea „Petre ANDREI” din Iași, Facultatea de Drept

2001-2005

Diplomă de Bacalaureat; seria U; nr. 0063649 din 20.07.2005

Filologie

Colegiul Național „Ștefan cel Mare” Suceava

Limba română

Înțelegere				Vorbire				Scriere	
Ascultare		Citire		Participare la conversație		Discurs oral		Exprimare scrisă	
C1		C1	Foarte bine	C1	Foarte bine	C1		C1	Foarte bine

(*) Nivelul Cadrului European Comun de Referință Pentru Limbi Străine

Înțelegere				Vorbire				Scriere	
Ascultare		Citire		Participare la conversație		Discurs oral		Exprimare scrisă	
C1		C1	Satisfă cător	C1	Satisfă cător	C1		C1	Satisfă cător

(*) Nivelul Cadrului European Comun de Referință Pentru Limbi Străine

Înțelegere				Vorbire				Scriere	
Ascultare		Citire		Participare la conversație		Discurs oral		Exprimare scrisă	
C1		C1	Satisfă cător	C1	Satisfă cător	C1		C1	Satisfă cător

(*) Nivelul Cadrului European Comun de Referință Pentru Limbi Străine

Conducere și coordonare activități specifice unei instituții bancare; susținere instruirii și asigurare suport continuu pentru formarea echipei de consilieri bancari; prospectarea permanentă a pieții și informarea corectă a consilierilor din subordine; soluții și analize în operativele periodice; soluții adecvate pentru situații financiare și plăți de cazuistică.

Activitate de cercetare relevantă

• Cărți în edituri

1. CORSEI Andreea, Agresivitatea între știință și contemporan, Editura George Tofan, ISBN: 978-606-625-054-2, Suceava, 2012, 112 pagini
2. CORSEI Andreea, ȘTEFĂNOAIA Mariana-Alina, Teste-grilă pentru examene de an, licență și intrare în profesiile juridice. Drept penal. Partea generală, Editura Universul Juridic, ISBN 978-606-39-1247-4, București, 2023, 240 pagini
3. **CORSEI Andreea**, Traficul de fiinte umane - transpunerea si implementarea standardelor internationale si europene in normativul penal national al Republicii Moldova, Editura Universul Juridic, ISBN 978-606-39-1695-3, București, 2025, 283 pagini
4. **CORSEI Andreea**, Drept penal general:Aspecte generale, Editura Universul Juridic, ISBN 978-606-39-1671-7, București, 2025, 165 pagini
5. **CORSEI Andreea**, Drept penal general:Partea generală, Editura Universul Juridic, ISBN 978-606-39-1663-2, București, 2025, 126 pagini

• Articole și participații în publicații și conferințe

1. Simpozion Internațional „Perspective ale intervenției psihosociale în mediul penitenciar” 21-22 mai 2010
2. CORSEI Andreea, *Continuing Professional Development*, Conference and Workshop, Londra, 21 aprilie 2016
3. CORSEI Andreea, Paralegal; *The Fourth Arm of the Legal Profession*: Conference 2016, Professional Paralegal Register, aprilie 2016
4. Conferința „Buna Credință în Dreptul Procesual”, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca, 2020
5. Conferința „Arbitrajul metodă rapidă de soluționare a litigiilor comerciale”, Iași, 3 noiembrie 2020
6. Conferința „Anatomia unei crime”, Asociația studenților în drept și societatea studenților în medicină, București, noiembrie 2020
7. Conferința „Promovarea valorilor social-economice în contextul integrării europene”, Chișinău, decembrie 2020
8. Conferința „Drept și morală: pedofilia la intersecția dintre drept și terapie”, ELSA, Cluj-Napoca, 10 decembrie, 2020
9. Conferința Națională de Drept Civil. Familia, ediția a III-a, Editura Universul Juridic, decembrie 2020
10. Conferința „Locul Faptei – de la autor la particularități”, Asociația Studenților de Psihologie și Sociologie, Timișoara, 14 ianuarie 2021
11. International Stiintific Conference „Etical and Social Dimensions in Public Administration and Law”, Universitatea „Ștefan cel Mare” Suceava, 17-19 iunie 2021
12. **CORSEI Andreea**, GROPA Maxim, *Colaborarea făptuitorului cu organele de urmărire penală în descoperirea întregii rețele criminale în Republica Moldova*, Conferință organizată de Universitatea de Vest din Timișoara, 25 iunie 2021
13. **CORSEI Andreea**, *Lezarea onoarei și demnității: noțiuni fundamentale*, International Stiintific and Practic Conference – Stiintific Community: Interdisciplinary Research, Hamburg, Germania, 26-28 august 2021
14. **CORSEI Andreea**, *Defending professional honor, dignity and reputation through criminal courts*, Modern Stiintific Research: Achievements, Inovation and Development Prospects, Berlin, Germania, 9-31 august 2021

15. **CORSEI Andreea**, Crime in the European Context/Преступность в европейском контексте, Pereiaslav, Ucraina, ISSN 2524-0986, 26-27 august 2021
16. **CORSEI Andreea**, European standards of defense the right to honor, dignity and professional reputation”, Modern Direction of Stiintific Research Development, Chicago, U.S.A., 1-3 septembrie 2021
17. **CORSEI Andreea** - Interpreting Offence of Violence Terminology and Procedure, ISBN 978-0-19-922928-4, Londra 22.10.2021.
18. **CORSEI Andreea**, Material damages for moral injury and material causes by injury of honor, dignity and reputation – în conferința “Promotion of social and economic values in the context of European integration”-3-4 decembrie 2021 , Republica Moldova
19. **CORSEI Andreea**, Speaker/Chairs – în conferința “Promotion of social and economic values in the context of European integration”, 3-4 decembrie 2021 , Republica Moldova
20. **CORSEI Andreea** in organizing committee– în conferința “Promotion of social and economic values in the context of European integration”, 3-4 decembrie 2021 , Republica Moldova
21. **CORSEI Andreea** – “ Abordarea multidisciplinară a infractorului”- 13,14 și 17 Decembrie 2021- Iași
22. **CORSEI ANDREEA** – « Traficul de persoane » - articol în Simpoziunul internațional – “Economic and legal aspects of digitalization in context of globalization”, 4-5 martie 2022- CHIȘINĂU
23. **CORSEI ANDREEA** – KEY SPEAKER în Simpoziunul internațional – “Economic and legal aspects of digitalization in context of globalization”, 4-5 martie 2022- CHIȘINĂU
24. **CORSEI Andreea** Training event organised by AIT and Police Approved Interpreter & Translator, 22 martie 2022 – LONDRA,UK
25. **CORSEI Andreea**, Conferința Legal Innovation Day, organizată de Wolters Kluwer Romania, București, 20 octombrie 2022.
26. **CORSEI Andreea**, AIRAPETEAN Artur, ȘTEFĂNOAIA Mariana-Alina – „Romania and Human Rights according to the European Regulations” – articol la International scientific conference. Dortmund. Germany. 03-04.11.2022 – Development of science in the XXI century”, 08.11.2022, pp. 20-27, ISBN 978-92-44513-35-4
27. **CORSEI Andreea**, AIRAPETEAN Artur, „Provisional Applications of Criminal Safety Measures” – articol la International Scientific and Practical Conference – Innovative Areas of Solving Problems of Science and Practice, November 08-11.11.2022, Oslo, Norway, pp. 186-194, ISBN 979-8-88831-925-3
28. **CORSEI Andreea**, members of the organizing committee, Conferința științifică internațională PROMOVAREA VALORILOR SOCIAL-ECONOMICE ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII EUROPENE, ediția a 5-a, Chișinău, Republica Moldova, 02-03 decembrie 2022, ISBN 978-9975-3527-8-9
29. **CORSEI Andreea**, ȘTEFĂNOAIA Mariana-Alina, „Profesia de consilier juridic - Consiliere și orientare în carieră” – articol la Simpozionul Național cu participare internațională – KREATIKON : Creativitate-Formare-Performanță, ediția a XVIII-a, 30 martie – 01 aprilie 2023, Iași, pp. 138-178, ISSN 2068-1372
30. **CORSEI Andreea**, „Juvenile Delinquency” – articol la International Scientific Conference – Exploration, Education and Progress in the Third Millennium, The moral, Religious and Legal Values – The Necessary Liaison of the Rule of Law, ediția a 15-a, 12-13. Mai 2023, Galați, pp. 9-16, ISSN 2668-4810
31. **CORSEI Andreea**, „International Judicial Cooperation in Criminal Matters – General Aspects” – articol la International Conference European Integration – Realities and Perspectives, 18 th edition, 19-20 may 2023, Galați, pp. 32-38, ISSN 2069-9344

32. **CORSEI Andreea**, „Legislative Aspects Regarding Trafficking in Human Ova and Embryos” – articol publicat în Anuarul Universității „Petre Andrei” din Iași, Fascicula Drept, Științe Economice, Științe Politice, 24.05.2023, pp. 118-127, ISSN –L 2601-7008
33. **CORSEI Andreea**, ȘTEFĂNOAIA Mariana-Alina, „Respect for the Right to a Fair Trial in the Light of the Case Law of the Court of Justice of the European Union” – articol publicat în Anuarul Universității „Petre Andrei” din Iași, Fascicula Drept, Științe Economice. Științe Politice, 24.05.2023, pp. 97-106, ISSN-L 2601-7008
34. **CORSEI Andreea**, ȘTEFĂNOAIA Mariana-Alina, „The Plea Agreement – in the Light of the Code of Criminal Procedure” – articol publicat în Anuarul Universității „Petre Andrei” din Iași, Fascicula Drept, Științe Economice. Științe Politice, 24.05.2023, pp. 107-117, ISSN-L 2601-7008
35. **CORSEI Andreea**, ȘTEFĂNOAIA Mariana-Alina, „European Monetary Policy”, articol la Sesiunea națională de comunicări științifice, ediția a XXXi-a, Dimensiuni contemporane ale dezvoltării. Fundalul românesc al sincronizării europene, în curs de publicare în Anuarul Universității „Petre Andrei” Iași.
36. **CORSEI Andreea** 17 – 18 mai 2024 – International Conference European Integration – Realities and Perspectives Global Challenges and Opportunities in the Multiple Crises Context – 19th edition – *Research of Road Traffic Accidents*” organizată de Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați – în parteneriat.
37. **CORSEI Andreea** 17 mai 2024 - *International Conference „European Union s History, Culture and Citizenship” - 16th edition – Human trafficking in Romania* - organizată de Politehnica Bucharest, Faculty of Economic Sciences and Law - Pitești.
38. **CORSEI Andreea** 25 aprilie 2024 - International Scientific Conference Exploration, Education and Progress in the Third Millennium - 16 edition - „*International Business Environment - theoretical approach*” - organizată de Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați – în parteneriat.
39. **CORSEI Andreea** 25 ianuarie 2024 – **Colocviul anual la disciplina organizarea justiției**, organizată de Universitatea „Ștefan cel Mare”, Facultatea de Drept și Științe Administrative, Suceava.
40. **CORSEI Andreea** -decembrie 2023 – **Conferința națională „Arc peste timp: 2003-2023”** – 20 de ani de la reglementarea profesiei de consilier juridic prin apariția Legii nr. 514/2003 privind organizarea și exercitarea profesiei de consilier juridic”, organizată de Federația „Ordinul Consilierilor Juridici din România” în parteneriat cu Asociația „Colegiul Consilierilor Juridici București”, București.
41. **CORSEI Andreea** - 01-02 decembrie 2023 – **International Scientific Conference – Abuse of Rights Committed on the occasion of the execution, modification and suspension of the individual employment contract**, organizată de University of European Studies of Moldova, Republica Moldova.
42. **CORSEI Andreea** - 22-23 noiembrie 2023 - **Proceedings of the Hybrid International Scientific Conference (online & in person): Affirming Freedom and Human Rights in the Context of Global Crises – Education and Digitalisation - Digitalization of the education system**, organizată de Asociația Conștiință și Libertate în colaborare cu Comisia Juridică, de disciplină și imunități & Comisia de învățământ a Camerei Deputaților, București.
43. **CORSEI Andreea** - 16-17 noiembrie 2023 – **International Conference Social Assistance in the Context of Accelerated Social Changes** – „*Asistența și Protecția Socială a Drepturilor Copilului*”, organizată de Universitatea „Petre Andrei” din Iași.
44. **CORSEI Andreea** - 20-21 octombrie 2023 - **Conferința Internațională de Științe Criminalistice cu tema „Criminalistica - Pilonul principal al probațiunii judiciare în procesul penal și civil”**, organizată de Asociația Criminaliștilor din România, București
45. **CORSEI Andreea** - 18 octombrie 2023 - **Conferința „Explorând universul Inteligenței artificiale: beneficii și pericole”**, organizată de Universitatea „Petre Andrei” din Iași.

46. CORSEI Andreea - 29 septembrie 2023 - *Conferința Națională OFA UGIR: Economia României încotro? Cum este influențat mediul antreprenorial privat de evoluțiile economice europene și naționale?*, organizată la Suceava.
47. CORSEI Andreea - 9-10 noiembrie 2023, Universitatea de Stat din Moldova organizează Conferința științifică națională cu participare internațională „Integrare prin Cercetare și Inovare”
48. CORSEI Andreea - Conferința internațională inovare și adaptare în formarea continuă a cadrelor didactice - ediția I Iași, 23-24 noiembrie 2023
49. CORSEI Andreea - Conferința Profesia de consilier juridic- Perspective și realități actuale- Parlamentul României- Camera Senat- 13 martie 2024
50. CORSEI Andreea - Conferința Codul administrativ- Modificarea codului administrativ- Parlamentul României- Camera Senat- 19 martie 2024
51. CORSEI Andreea - Conferința Comisia pentru drepturile omului, egalitate de șanse culte și minorități Femeii în politică pentru o societate mai bună- Parlamentul României- Camera Senat- 25 martie 2024
52. CORSEI, Andreea, -Cauzele care determină apariția și proliferarea traficului de ființe umane- Revista Lege și viață Moldova, ISSN 2587-4365, indexată Copernicus
53. CORSEI Andreea Romania and Human Rights art. în- Biennial international Conference – The Family institution Tradition, Reform, Uniformity and perspectives, ediția a III, 4-5 decembrie 2023
54. CORSEI, Andreea, - The Right to Liberty and Security in accordance with European Legislation, editura AGIR, Buletinul AGIR (ISSN L 1224- 7928, editat de Editura Asociației Generale a Inginerilor din România – AGIR și indexat în bazele de date internaționale INDEX COPERNICUS și EBSCO).
55. CORSEI, Andreea, ZISU Mariana- Alina - Human Trafficking, editura AGIR, Buletinul AGIR (ISSN L 1224- 7928, editat de Editura Asociației Generale a Inginerilor din România – AGIR și indexat în bazele de date internaționale INDEX COPERNICUS și EBSCO).
56. CORSEI, Andreea, ZISU Mariana- Alina - Organizator eveniment EDDU FORTRESS Childhood Festival 1-2 iunie 2024
57. CORSEI, Andreea, ZISU Mariana - Alina - HUMAN TRAFFICKING IN ROMANIA- International Scientific Conference EUROPEAN UNION’S HISTORY, CULTURE AND CITIZENSHIP 16th edition May 17, 2024, Pitești
58. CORSEI, Andreea, Zisu, Mariana-Alina, *Research of Road Traffic Accidents* – articol publicat în EIRP Proceedings - *International Conference European Integration - Realities and Perspectives 19th edition* – „Dunarea de Jos” University of Galati, Vol. 19 nr. 1/23.08.2024, Online ISSN: 2069-9344
<https://dp.univ-danubius.ro/index.php/EIRP/article/view/599>
 EIRP Proceedings este indexat în bazele de date internaționale (BDI), precum: [EBSCO Publishing](#); [Doaj Directory of Open Access Journals](#); [Vlex](#); [Genamica](#); [CEEOL: Biblioteca online din Europa Centrală și de Est](#); [ErihPlus](#)
59. ZISU, Mariana-Alina, CORSEI, Andreea - *International Business Environment - Theoretical Approach*, articol publicat - The Annals of “Dunarea de Jos” University of Galati. Legal Sciences. Fascicle XXVI, vol. 7 nr. 1/30.06.2024. Copyright Universitatea Dunărea de Jos 2023. Print ISSN: 2601-9779; E-ISSN: 2668-4810. Articolele care sunt publicate în revistă sunt distribuite sub [4.0\).https://www.gup.ugal.ro/ugaljournals/index.php/als/article/view/6906](https://www.gup.ugal.ro/ugaljournals/index.php/als/article/view/6906)

Detalii revistă - este indexată în bazele de date internaționale (BDI), precum: CEEOL, EBSCO & HeinOnline

60. CORSEI, Andreea, ZISU, Mariana-Alina – *Technique of Preparation of Normative Acts*, articol publicat în Journal Legal and Administrative Studies, year XXII, no. 2(29) – 2023, coordonat de The National University of Science and Technology Politehnica Bucharest, Pitești University Centre, Faculty Economic Sciences and Law, editat sub editura C.H.Beck, Bucharest, **decembrie 2023**, pp. 188-199.
https://www.upit.ro/_document/300780/jlas_2_2023_final.pdf
JOURNAL LEGAL AND ADMINISTRATIVE STUDIES este indexat în bazele de date internaționale SSRN, CEEOL și WORLDCAT – e-ISSN: 2344-6900, ISSN-L: 1583-0772.
61. CORSEI, Andreea, ZISU, Mariana-Alina – *Abuse of Rights Committed on the occasion of the execution, modification and suspension of the individual employment contract*, articol publicat în Culegerea de lucrări a Conferinței științifice Internaționale PROMOVAREA VALORILOR SOCIAL-ECONOMICE ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII EUROPENE, Ediția a 6-a, organizată de Universitatea de Studii Europene din Moldova, **02-03.12.2023**, volumul 2, Chișinău, Republica Moldova, ISBN 978-9975-3611-2-5 (PDF), pp. 148-155.
62. CORSEI, Andreea, ZISU, Mariana-Alina – *Digitalization of the education system*, articol publicat în Jurnalul Libertății de Conștiință (Journal for Freedom of Conscience), vol. 11, nr. 2, 2023, volumul cuprinde lucrările *Proceedings of the Hybrid International Scientific Conference (online & in person): Affirming Freedom and Human Rights in the Context of Global Crises – Education and Digitalisation, November 22-23, 2023*, București, pp. 512-522, ISSN 2495-1757 (print) și ISSN 2966-7011 (online). JOURNAL FOR FREEDOM OF CONSCIENCE este indexat în: The European Reference Index for the Humanities and the Social Sciences (ERIH PLUS), Central and Eastern European Online Library (CEEOL), Academic Resource Index, Directory of Research Journals Indexing (partner with World Cat), SSRN, Zenodo.
63. CORSEI, Andreea, ZISU, Mariana-Alina, Țoncu, Sanda, *Uniunea Europeană și Drepturile fundamentale ale omului* – volumul cuprinde Lucrările ediției a XVII-a a simpozionului științific „Progresul tehnologic – rezultat al cercetării”, organizată de Asociația Generală a Inginerilor din România (AGIR) la 27 aprilie 2023, publicat în Buletinul AGIR nr. 4/2023 – octombrie-decembrie, pp. 52-60.
64. CORSEI, Andreea, ȘTEFĂNOAIA, Mariana-Alina, *The Plea Agreement - in the Light of the Code of Criminal Procedure*, articol publicat în Anuarul Universității “Petre Andrei” din Iași Fascicula: Drept, Științe Economice, Științe Politice, vol. 30/**24.05.2023**, ISSN: 2248-1079 | ISSN-L: 2601-7008
<https://lumenpublishing.com/journals/index.php/upa-sw/article/view/6243/4355>
Detalii anuar - Covered in EconPapers, RePEc, CEEOL, ErihPlus, INDEX COPERNICUS, CrossRef, CrossCheck, Google Scholar, WorldCat, KVK, SOCIONET 2022, Issue 30, pages: 107-117 | doi: <https://doi.org/10.18662/upalaw/93>
65. CORSEI, Andreea, ȘTEFĂNOAIA, Mariana-Alina, *Respectarea dreptului la un proces echitabil în lumina jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene*, articol publicat în Anuarul Universității „Petre Andrei” din Iași Fascicula: Drept, Științe Economice, Științe Politice, vol. 30/**24.05.2023**, ISSN: 2248-1079 | ISSN-L: 2601-7008
<https://lumenpublishing.com/journals/index.php/upa-sw/article/view/6242>
Detalii Anuar - Covered in EconPapers, RePEc, CEEOL, ErihPlus, INDEX COPERNICUS, CrossRef, CrossCheck, Google Scholar, WorldCat, KVK, SOCIONET 2022, Issue 30, pages: 97-106 | doi: <https://doi.org/10.18662/upalaw/92>
66. CORSEI, Andreea, ȘTEFĂNOAIA MARIANA-ALINA - *Profesia de consilier juridic - consiliere și orientare în carieră* - articol publicat în volumul *Simpozionului Național cu Participare Internațională Kreatikon: Creativitate-Formare-Performanță „Creativitate Și Inovare - premise ale excelenței în educație”*, Ediția a XVIII-a, **30 martie - 1 aprilie 2023**, Iași, pp. 138-148, ISSN 2068 - 1372
<http://www.upa.ro/wp-content/uploads/2023/08/Volum-lucrari-in-extenso-Kreatikon-31.03.-1.04.2023-2.pdf>

67. **CORSEI, Andreea** - Keynote Speaker la evenimentul – Protejăm viitorul! Împreună împotriva traficului de persoane, pentru drepturile și demnitatea fiecărei persoane- 4-6 septembrie 2024 Voroneț- Suceava
68. Catan A., Antoci A., Lîsîi C., Popescu P., **CORSEI A.** The Role of the European Court of Human Rights in the formation of the Procedures of Criminal Prosecution in Moldova. În: Pakistan Journal of Criminology, Vol. 16, No. 03, July—September 2024, p. 805-820. (0,97 c.a.), <https://doi.org/10.62271/pjc.16.3.805.820>; indexată SCOPUS
69. **CORSEI Andreea**, Criminological Analysis of Terrorism, articol publicat în Journal of Research in Law and Public Affairs Volume 1, Issue 2, 2025, pp. 1-13. Link - <https://epejournals.com/index.php/jrlpa/article/view/39/34>
70. CORSEI Andreea, Legal Aspects Of Assisted Euthanasia, articol publicat in The Annals of „Dunarea de Jos” University of Galati, vol. 8, no. 1, pp. 423-429. Link - <https://www.gup.ugal.ro/ugaljournals/index.php/als/article/view/9007/7932>. **Detalii revistă** - este indexată în bazele de date internaționale (BDI), precum: CEEOL, EBSCO & HeinOnline
71. **CORSEI Andreea**, Interdependence Between Law, Morals and Sociology, articol publicat în Journal of Research in Law and Public Affairs Volume 1, Issue 2, 2025, pp. 14-23. Link - <https://epejournals.com/index.php/jrlpa/article/view/40/35>
72. CORSEI Andreea, Extradition - one of the oldest forms of international cooperation, articol publicat în Journal LEGAL AND ADMINISTRATIVE STUDIES Year XXIII, No. 2 (31) – 2024 e-ISSN: 2344-6900 ISSN-L: 1583-0772, pp. 204-238
Link - https://www.upit.ro/_document/307058/jlas_2_2024_final.pdf **Detalii** - Currently the proceeding is electronically published by C.H.Beck Publishing House Bucharest and indexed in SSRN, CEEOL și WORLDCAT.
73. **CORSEI Andreea**, Legal Aspects of Assisted Euthanasia, articol publicat în The Annals of “Dunarea de Jos” University of Galati, Vol.8, no.1, 2025, pp. 423-429.
Link - <https://www.gup.ugal.ro/ugaljournals/index.php/als/article/view/9007/7932>
Detalii revistă - este indexată în bazele de date internaționale (BDI), precum: CEEOL, EBSCO & HeinOnline
74. **CORSEI Andreea**, The Implementation of European Directives in Criminal Procedure: Legal Framework, Challenges and Perspectives, articol publicat în volumul [International Conference on European Integration - Realities and Perspectives](#), ediția 20, 2025, pp. 35-40, ISSN: 2067 –9211
Link - <https://dp.univ-danubius.ro/index.php/EIRP/article/view/692/433>
EIRP Proceedings este indexat în bazele de date internaționale (BDI), precum: [EBSCO Publishing](#); [Doaj Directory of Open Access Journals](#); [Vlex](#); [Genamica](#); [CEEOL: Biblioteca online din Europa Centrală și de Est](#);
75. **CORSEI Andreea**, The impact of the echr jurisprudence on the romanian criminal process, articol publicat în Journal LEGAL AND ADMINISTRATIVE STUDIES, Supplement 2025, e-ISSN: 2344-6900 ISSN-L: 1583-0772pp. 628-639.
Link - https://upit.ro/_document/309934/jlas_supplement_2025.pdf
Detalii - Currently the proceeding is electronically published by C.H.Beck Publishing House Bucharest and indexed in SSRN, CEEOL și WORLDCAT.
76. **CORSEI Andreea**, The Principle of Legality in Criminal Proceedings, articol publicat in Revista Juridica Acta Universitatis Danubius, vol. 21, No. 1/2025, pp. 21-26, ISSN: 1844-8062 Link - <https://dj.univ-danubius.ro/index.php/AUDJ/article/view/3242/3027>
Detalii revistă - este indexată în bazele de date internaționale (BDI), precum: DOAJ, ProQuest, EBSCO.
77. **CORSEI Andreea**, Artificial Intelligence and the Right to a Fair Trial in the Context of Evidence Administration, articol publicat în Anuarul Universității “Petre Andrei” din

- Iași, Fascicula: Drept, Științe Economice, Științe Politice, ISSN: 2248-1079 | e-ISSN: 2601-7008, Issue 34, 2025, pp. 88-97 Link - <https://anuarupa.ro/index.php/upa-sw/article/view/52/58> **Detalii anuar - Covered in EconPapers, RePEc, CEEOL, INDEX COPERNICUS, CrossRef, CrossCheck, Google Scholar, WorldCat, KVK, SOCIONET, EBSCO**
- 78. CORSEI Andreea, Legal Education – A Need of Young People in Contemporary Society**, articol publicat în Revista Românească pentru Educație Multidimensională ISSN: 2066-7329 | e-ISSN: 2067-9270, Abstracting & Indexing | Clarivate Analytics - Web of Science (WoS); EBSCO; Google Scholar; ICI Journals Master List - Index Copernicus; Ideas RePeC; Econpapers; Socionet; CEEOL; Philpapers; KVK; WorldCat; CrossRef; J-GATE 2025, Volume 17, Issue 2, pages: 874-889 | <https://doi.org/10.18662/rrem/17.2/1009> Submitted: May 15, 2025 | Accepted for publication: May 26, 2025.
Link - <https://lumenpublishing.com/journals/index.php/rrem/article/view/7390/5215>
- 79. CORSEI Andreea, THE IMPORTANCE OF EDUCATIONAL VALUES IN TODAY'S SOCIETY**, Jurnal for Freedom of Conscience – ISSN 2495-1757 (Print) ISSN 2966-7011, DOI:<https://doi.org/10.5281/zenodo.17692605>,
<https://jurnal.constiintasilibertate.ro/index.php?journal=freedom>
- 80. CORSEI Andreea, Mandatul european de arestare – analiză generală**, articol publicat în Revista Universul Juridic Revistă lunară de doctrină și jurisprudență | ISSN 2393-3445, februarie 2025
Link - <https://revista.universuljuridic.ro/mandatul-european-de-arestare-analiza-general/>
Detalii - Revista este indexată în bazele de date internaționale: HeinOnline, EBSCO
- 81. CORSEI Andreea, ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND CRIMINAL LAW: CHALLENGES, OPPORTUNITIES AND PERSPECTIVES**, articol publicat în Journal LEGAL AND ADMINISTRATIVE STUDIES Year XXIV, No. 1 (32) – 2025 e-ISSN: 2344-6900 ISSN-L: 1583-0772, pp. 83-92.
Link https://upit.ro/_document/308882/jlas_1_2025.pdf
Detalii - Currently the proceeding is electronically published by C.H.Beck Publishing House Bucharest and indexed in SSRN, CEEOL și WORLDCAT
- 82. CORSEI Andreea, RESPECT FOR FUNDAMENTAL RIGHTS DURING THE CRIMINAL PROSECUTION PHASE: EUROPEAN STANDARDS AND ROMANIAN PRACTICE**, articol publicat în Revista Valahia University LAW STUDY, volume XLV (45), ISSUE 1, 2025, pp. 133-142.
Link - <https://www.analefsj.ro/ro/> Detalii - Revista este în evidența CNCSIS la categoria B, cod 661 și cotată în baze de date internaționale: EBSCO Publishing, CEEOL, Index Copernicus, WorldCat, având pagina proprie de web indexată în motorul de căutare cu acoperire internațională Google: www.analefsj.ro
- 83. CORSEI Andreea, VOLUNTEERING AS A FORM OF SOCIAL RESPONSIBILITY AND CIVIC INVOLVEMENT: LEGAL AND ETHICAL DIMENSIONS**, articol publicat în Revista Valahia University LAW STUDY, volume XLV (45), ISSUE 1, 2025, pp. 90-99.
Link - <https://www.analefsj.ro/ro/>
- 84. Detalii - Revista este în evidența CNCSIS la categoria B, cod 661 și cotată în baze de date internaționale: EBSCO Publishing, CEEOL, Index Copernicus, WorldCat, având pagina proprie de web indexată în motorul de căutare cu acoperire internațională Google: www.analefsj.ro**
- 85. CORSEI Andreea, Algoritmii de Scoring Penal: Etică, Legalitate și Impact asupra Libertății Individuale**, articol publicat în Revista Universul Juridic, Revistă lunară de doctrină și jurisprudență | ISSN 2393-3445, iulie 2025.

- Link - <https://revista.universuljuridic.ro/algorithmii-de-scoring-penal-etica-legalitate-si-impact-asupra-libertatii-individuale/>
Detalii – Revista este indexată în bazele de date internaționale: HeinOnline, EBSCO
86. CORSEI Andreea, **Evoluția istorică a mandatului de arestare internațional între tradiție juridică și necesitate modernă**, articol publicat în [Revista Universul Juridic](#) Revistă lunară de doctrină și jurisprudență | ISSN 2393-3445, august 2025.
Link- <https://revista.universuljuridic.ro/evolutia-istorica-a-mandatului-de-arestare-international-intre-traditie-juridica-si-necesitate-moderna/> Detalii – Revista este indexată în bazele de date internaționale: HeinOnline, EBSCO
87. CORSEI Andreea, **Fenomenul bullying-ului în școli: cauze și efecte sociale**, [Revista Universul Juridic](#) Revistă lunară de doctrină și jurisprudență | ISSN 2393-3445, iunie, 2025.
Link - <https://revista.universuljuridic.ro/fenomenul-bullying-ului-in-scoli-cauze-si-efecte-sociale/>
Detalii – Revista este indexată în bazele de date internaționale: HeinOnline, EBSCO
88. CORSEI Andreea, **Mandatul european de arestare – analiză generală**, [Revista Universul Juridic](#) Revistă lunară de doctrină și jurisprudență | ISSN 2393-3445, februarie, 2025.
Link - <https://revista.universuljuridic.ro/mandatul-european-de-arestare-analiza-general/>
Detalii – Revista este indexată în bazele de date internaționale: HeinOnline, EBSCO
89. CORSEI Andreea, **Implants and technological augmentations: new challenges for fundamental human rights**, articol publicat în Public Administration & Regional Studies, Vol. 18, No.1/2025, pp. 142-152.
Link - <https://www.gup.ugal.ro/ugaljournals/index.php/pars/article/view/8694/7868>
Detalii – Revista este indexată în Bazele de date internaționale: CEEOL, EBSCO și RePEc.
90. CORSEI Andreea, **Evaziunea fiscală frauduloasă**, [Revista Universul Juridic](#), Revistă lunară de doctrină și jurisprudență | ISSN 2393-3445, aprilie 2025.
Link - <https://revista.universuljuridic.ro/evaziunea-fiscala-frauduloasa/>
Detalii – Revista este indexată în bazele de date internaționale: HeinOnline, EBSCO
91. CORSEI Andreea, **CAUZELE CARE DETERMINĂ APARIȚIA ȘI PROLIFERAREA TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE**, articol publicat în Culegerea de lucrări a Conferinței științifice Internaționale PROMOVAREA VALORILOR SOCIAL-ECONOMICE ÎN CONTEXTUL INTEGRĂRII EUROPENE, Ediția a 7-a, organizată de Universitatea de Studii Europene din Moldova, 6-7 decembrie 2024, Chișinău, Republica Moldova, ISBN 978-9975-3611-4-9 (PDF), 2025, pp. 251-265.
Link https://conferinte.stiu.md/sites/default/files/evenimente/Culegere_de_lucrari_a_conferintei_6-7_decembrie_2024_USEM.pdf
Detalii – Revista este indexată în bazele de date internaționale [CEEOL](#), ROAD, Crossref, e-Library.ru
92. Ștefănoaia, Mariana-Alina, **CORSEI Andreea - European Monetary Policy** – articol publicat în Anuarul Universității "Petre Andrei" din Iași - Fascicula: Drept, Științe Economice, Științe Politice, Vol. 32 (2024), pp. 190-195,
Link - <https://anuarupa.ro/index.php/upa-sw/article/view/19/19>
Detalii anuar - Covered in EconPapers, RePEc, CEEOL, INDEX COPERNICUS, CrossRef, CrossCheck, Google Scholar, WorldCat, KVK, SOCIONET, EBSCO, Issue 32/2024, publicat la data de 11.05.2025, pages: 190-195 | doi: <https://doi.org/10.63331/upalaw/32/16>

APARTENENȚA LA ORGANIZAȚII ȘI ASOCIAȚII PROFESIONALE

- 1) Consilier juridic definitiv sub nr. 33D-1385, Ordinul Consilierilor Juridici din România, Filiala Suceava.
- 2) Membru fondator al Departamentului Juridic în MYROMANIA Group Londra Marea Britanie.
- 3) Legal Adviser (cu drept de practică ca și avocat internațional), recunoscut de Soliciter Regulation Autorithy și HM Revenue and Customers UK.
- 4) Membru AIT UK- Association of Interpreters and Translators LONDON UK.
- 5) Membru al ASOCIAȚIEI CRIMINALIȘTILOR DIN ROMÂNIA
- 6) Secretar General al OCJR- Ordinul consilierilor juridici din România
- 7) Arbitru/judecător în cadrul Tribunalului de arbitraj instituționalizat și conciliere intern și internațional

VOLUNTARIAT

- 1) 2001: voluntar în termen la Fundația Serviciilor Sociale Bethany, Iași;
- 2) Martie 2006 - iunie 2007: voluntar în cadrul Centrului de Evaluare, Prevenire și Consiliere droguri Iași;
- 3) Martie 2008 - mai 2009: voluntar în termen la Penitenciarul de maximă securitate Iași;
- 4) Iulie 2008 - octombrie 2008 voluntar în cadrul Fundației "Solidaritate și Speranță";
- 5) 2007 - 2009 - voluntar în cadrul Asociației Pro Democrația, Club Iași;
- 6) 29 octombrie 2006 - organizator al Zilei Mondiale de luptă împotriva manifestărilor SIDA - Universitatea "Petre Andrei" din Iași;
- 7) 14 decembrie 2006 - participarea la "violența domestică", seminar organizat de Universitatea "Petre Andrei" din Iași;
- 8) 11 iunie 2007 - participarea la seminarul "Fenomenul traficului de ființe umane în România", organizat de Universitatea "Petre Andrei" din Iași;
- 9) Decembrie 2007 - coordonator de Crăciun la acțiunea socială de la Școala specială Holban din Iași;
- 10) 11 iunie 2008 – organizator la a doua ediție a Conferinței Internaționale "Agresorul și victima violenței în cultură", Iași;
- 11) 20 iunie 2008 - organizator al workshop-ului "Modalități de reintegrare socială prin artă", Universitatea "Petre Andrei" din Iași;
- 12) 26 aprilie 2008 - coordonator de acțiune socială în Penitenciarul Iași;
- 13) 29 iunie 2008 - coordonator de acțiune socială în Penitenciarul Iași;
- 14) 16 septembrie-17 octombrie 2008 - coordonator "Escapadă prin artă", expoziție, organizată în parteneriat cu Penitenciarul Iași.

05.02.2026

Semnătura,